Abu Ra-Shin

Cele mai frumoase basme și povestiri egiptene

Abu Ra-Shin

CELE MAI FRUMOASE BASME ŞI POVESTIRI EGIPTENE

Traducere şi adaptare de
Daniel Cojanu

Editura Amalgama
2018

Copertă: Virgiliu Păcureţu
Versiune digitală: Andreea Constantinescu

ISBN ePub iBooks: 978-606-8679-58-7
ISBN ePub Google play: 978-606-8679-59-4

email: editura@amalgama.ro
www.amalgama.ro

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin editurii amalgama.

Povestea regelui Ra

Era în vremea când, pe pământ, regele Ra, marele zeu, locuia într-un palat minunat. În fața porții se înălțau catarge şi obeliscuri uriaşe; aleea care ducea către porțile palatului era străjuită de sfincşi cu capete de berbeci şi de lei făcând de pază şi îndepărtând privirile indiscrete.

Porțile masive, cu zăvoare enorme, înfățişau chipul zeului Khonsu, însărcinat să le păzească; numeroşi servitori vegheau somnul zeului soare.

Dimineața, când Ra-soarele deschide ochii, se ivesc zorile, iar seara, când închide pleoapele, întunericul nopții cuprind pământul. Căci el este cel care, asemenea unui erete auriu, dă ocol cerului.

În fiecare dimineață, la ceasul deşteptării, el este întâmpinat de doi zei de la Răsărit care îl copleşesc cu atenție şi respect. Atunci, în preajma sa izbucneşte veselia. Femeile din palatul său îl salută cu un cântec de bună-vestire, slujindu-se şi de instrumente. Iar cântecul grăieşte aşa: „Deşteaptă-te în pace precum zeițele coroanelor. Căci tu aduci bucuria, lumina şi căldura pe pământ!”

Odată trezit, regele Ra se îndreaptă către sala unde va fi îmbăiat şi masat. Zeița Prospețime, fiica lui Anubis, soseşte cu cele patru picioare ale sale cu care îl stropeşte pe zeu, apoi Horus îi frământă trupul şi Thot îi şterge picioarele.

În cele din urmă, îmbrăcându-şi straiele bogate, Amon-Ra îşi ia masa de dimineață.

Când vrea sa iasă, mesagerii pornesc în fugă să-i elibereze calea, de-a lungul căreia se înşiruie curtenii.

Soldații din escortă se înclină până ce fruntea lor atinge colbul drumului. Toți ridică mâinile în semn de adorație şi strigă: „Slavă ție, zeu al tuturor celor ce trăiesc, şi care îți admiră frumusețea!”

În barca divină ce îl aşteaptă la malul fluviului, Ra urcă însoțit de zeii curții sale. Barca este fermecată, fără vâsle, fără pânză şi fără cârmaci. Când alunecă pe ape, atât zeii, cât şi oamenii îşi aclamă suveranul. Ra, marele zeu, îşi urmează astfel cursa obişnuită în jurul lumii, pornind de la Răsărit către sudul îndepărtat al pământului, de unde îl ia o altă barcă şi îl duce la Amanti, ținutul misterios care închipuie infernul la egipteni.

Lăsând în urmă pământul, Ra pătrunde pe acest tărâm al nopții prin poarta strâmtă ce taie în două muntele. Astfel, el nu mai poate fi văzut de oameni, căci este în lumea cealaltă, dincolo.

El navighează totdeauna de-a lungul unui fluviu mare, a cărui vale este împărțită în douăsprezece ținuturi de pereți şi porți. În fiecare dintre cele douăsprezece ore ale nopții, barca solară trece de la un ținut la altul. La al şaselea ceas, ea străbate hotarul nordic al lumii nevăzute ajungând la ora şapte la poarta sacră a grădinilor lui Ialu.

Astfel Ra, în barca ce pluteşte fără zgomot pe fluviul nocturn, părăseşte ținuturile în care ochiul omului nu-l vede (acea parte a călătoriei soarelui pe care oamenii o numesc noapte). El trece pe poarta care leagă grădinile lui Ialu de lumea celor vii. Este o poartă monumentală încadrată de doi sicomori din pietre prețioase, strălucind asemenea aurorei.

Uneori barca magică a suveranului Ra este echipată asemenea corăbiilor ce plutesc pe Nil: un pilot stă în față, pentru a sonda canalul şi pentru a simți vântul, altul stă în spate la cârmă, iar între ei, pentru a primi ordine, stau un căpitan şi mateloții ce mânuiesc prăjina sau vâsla. şi nu

numai o dată minunata barcă l-a văzut, țâşnind din adâncul apelor, pe Apophis, şarpele uriaş, asemănător celui ce se ascunde încă pe fundul Nilului terestru (şi se ştie că el scrutează desimea undelor, că se avântă brusc şi muşcă din maluri, şi trebuie să i se potolească foamea cu pesmeţi, pui şi curmale). În felul ăsta şarpele Apopi îi taie calea zeului Ra: este momentul în care oamenii văd soarele întunecându-se şi dispărând. Atunci echipajul se înarmează şi începe să se roage. Monstrul trebuie înspăimântat cu strigăte, cu sunetul instrumentelor muzicale, prin zgomotul obiectelor de metal, bătând din palme şi lovind în piepturi. Ce spaimă! În cele din urmă, paralizat de magia zeilor, străpuns de douăzeci de ori, monstrul Apopi se retrage în abis. Soarele, revenit la viaţă, îşi reia cursa luminoasă, ivindu-se din umbră. De fiecare dată când se repetă o asemenea scenă se vorbeşte despre o eclipsă de soare.

Pe vremea când Ra locuia pe pământ, în castelul de la Heliopolis, această călătorie era obişnuită, se îmbrăca în fiecare dimineaţă şi, dând ocol lumii, revenea după douăsprezece ceasuri. Rând pe rând, fiecare provincie îl vedea sosind, iar el poposea în fiecare preţ de o oră pentru a-şi rezolva treburile. Acorda audienţă tuturor oamenilor, celor neînsemnaţi, ca şi celor importanţi, îi asculta, le aplana certurile, judecându-i pe toţi cu dreptate. Celor merituoşi le dăruia un petic de pământ din domeniul regal ca feudă, fiecare familie primind venitul necesar vieţii. Lua parte la suferinţe şi se străduia să le uşureze. Îi învăţa pe toţi formele eficace de luptă împotriva reptilelor, cuvinte ce trebuiau rostite pentru a alunga şerpii şi animalele feroce, farmece utile în vânarea spiritelor rele şi cele mai bune reţete împotriva bolilor. Tot împărţind oamenilor, nu a mai păstrat decât un talisman, numele pe care părinţii i-l hărăziseră la naştere şi pe care nimeni altcineva nu îl mai ştia. Îl ţinea ascuns în adâncul inimii ca nu cumva vreun

vrăjitor, punând mâna pe el, să-l folosească pentru succesul farmecelor sale, căci nu se poate face rău unei ființe vii câtă vreme nu i se ştie numele secret, adevăratul nume ce nu trebuie în veci rostit.

Cu vremea însă, asemeni tuturor făpturilor vii, regele Ra a îmbătrânit. Cândva viguros şi strălucitor, de la o vreme începuse să decadă, se gârbovi şi trebuia să se sprijine în baston pentru a-şi susţine corpul vlăguit. Acum era infirm: „din gura tremurătoare saliva i se prelingea până la pământ".

Isis, până atunci simplă servitoare a faraonului, prefăcută, meşteră în cuvinte, depăşind în viclenie şi răutate milioane de oameni, zei şi spirite, plănuia să-i fure secretul ca să stăpânească lumea, să devină zeiță folosindu-se de numele sacru, ascuns şi redutabil.

Violența n-ar fi servit la nimic. Deşi împovărat de ani, Ra-soarele rămânea totuşi un zeu, nicio ființă neîndrăznind să i se opună. Dar Isis era o femeie pricepută, mai rea decât milioane de oameni, iscusită fără pereche între zei şi spirite. Ca şi Ra, ea cunoştea tot ce se petrece în cer sau pe pământ, în afara acestui nume misterios cu putere invincibilă.

Isis a imaginat una dintre cele mai ingenioase stratageme. Pe vremea aceea, de fiecare dată când un om sau un zeu era lovit de boală, era implorat cu ajutorul numelui să părăsească corpul bolnavului. Isis se hotărî să abată asupra lui Ra o boală teribilă, pentru a-l forța, sub pretextul îngrijirilor medicale, să-i dezvăluie numele secret, indispensabil vindecării. Socotea că datorită suferinței îi va putea smulge secretul.

Ea a adunat noroiul impregnat cu saliva divină ce se prelingea până la pământ şi l-a întărit cu mâinile sale abile. I-a dat forma şarpelui sacru, apoi l-a îngropat în praful

drumului şi l-a înviat recitând deasupra lui formule magice ce dau viaţă lucrurilor neînsufleţite.

Într-o dimineaţă, pe când urma să-şi reia călătoria cerească, Ra a fost muşcat de călcâi. Zeul a ţipat de durere, iar vocea sa disperată s-a auzit până la ceruri. Neînţelegând ce îl înţepase, el striga: „Ce se întâmplă?", iar zeii celor patru colţuri ale cerului răspundeau: „Ce anume?"

Ra nu putea să răspundă, se sufoca de indignare şi suferinţă, buzele îi tremurau în timp ce veninul îi invada întregul trup, punând stăpânire pe fiinţa sa, aşa cum Nilul inundă uneori pământurile. Venindu-şi puţin în fire, Ra a explicat bâlbâindu-se:

— Eu, eu am fost înţepat de ceva care a pătruns în mine şi mi-a provocat multă durere. Inima mea l-a simţit şi îl simte încă, dar ochii mei nu pot să-l vadă. Mâinile mele nu l-au creat, ca pe celelalte lucruri şi fiinţe, nu seamănă cu nimic din tot ce am clădit. Cu siguranţă nimeni n-a suferit atât şi n-a îndurat o asemenea durere! Aceasta depăşeşte toate suferinţele cunoscute. Nu-i foc, dar inima îmi e ca şi devorată de flăcări; nu-i apă, dar corpul mi-e cuprins de tremurături şi membrele mi se înfioară. Să fie aduşi copiii zeilor ce cunosc cuvintele binefăcătoare, iar gura lor să pronunţe formule pline de forţă care alungă răul.

Sosiră copiii zeilor, fiecare cu reţetele, formulele şi ştiinţa sa. Sosi şi Isis, binevoitoare, cu vrăjile sale pentru a-i stăvili durerea, cu gura plină de suflu dătător de viaţă, cu vorbe ce readuc la viaţă pe cei ce se sufocă. Ea spuse:

— Ce este? Ce ţi s-a întâmplat, o părinte al zeilor? Ce creatură te-a înţepat? Ce ac să se fi înfipt în trupul tău sacru? Să fie un şarpe cauza acestor suferinţe? Sau poate vreunul din copii să se fi ridicat împotrivă-ţi? Cu siguranţă ţi-aş putea ucide duşmanul prin indicaţii binefăcătoare. L-aş sili să se retragă la vederea razelor tale.

Ra află astfel din gura lui Isis cauza chinului său. Se îngrozi şi începu să se vaite:

— În timp ce mă aflam în călătoria zilnică, traversând Egiptul şi munţii ca să contemplu ceea ce am creat, am fost muşcat de un şarpe pitit în ţărâna drumului. Nu-i apă, dar eu tremur de frig, tremur mai ceva decât dacă aş fi în întregime ud. Nu-i foc, dar eu ard mai ceva decât dacă m-aş afla în mijlocul unui incendiu. Sudoarea curge şiroaie pe mâini şi picioare, vederea mi se înceţoşează şi nu mai disting cerul. Apa mă inundă şi îmi curge pe faţă ca într-o zi toridă de vară.

Isis îi oferi îndatoritoare serviciile sale şi-i propuse pentru tratament un remediu miraculos, o formulă infailibilă pe care ajungea să o recite ca să alunge răul cel mai tenace şi mai periculos. Îi sugeră discret că acest remediu n-ar fi devenit eficace decât dacă ar fi conţinut şi formula numelui misterios:

— Spune-mi numele tău, o, Părinte divin, căci ştii prea bine că vrăjile nu-şi fac efectul decât dacă invoc numele tău secret.

La prima aluzie de acest gen, Ra, bănuitor, presimţind vag o capcană, încercă să evite, iar mai apoi să o înşele pe Isis. Îi enumera toate titlurile, toate numele pe care i le dădeau unii şi alţii. Luă Universul ca martor că numele său adevărat este Khepri dimineaţa, Ra la prânz, Tumu seara, sau Atum.

— Am multe nume şi multe forme, spuse el. Sunt cel care a creat cerul şi pământul şi care a dăruit suflete zeilor. Sunt cel care, prin simpla deschidere a ochilor, zămislesc lumina.

Dar Isis, şireată, insista. Ea reuşi mai întâi să-l facă să mărturisească că numele acesta misterios nu era o iluzie, ci exista cu adevărat.

— Numele meu secret, zise Ra, mi-a fost dăruit şi comunicat de către tatăl şi mama mea. El este ascuns în corpul meu de la naştere pentru ca puterea sa magică să nu ajungă la un vrăjitor, care ar folosi-o împotriva mea.

Şi, pentru a o înşela pe Isis, Ra începu să vorbească despre altceva, enumerând toate numele ce i se dau şi pe care le cunoştea toată lumea:

— Eu sunt cel ce a creat cerul şi pământul şi cel ce a dăruit suflete zeilor. Sunt cel ce, deschizând ochii, produc lumina, şi închizându-i aduc noaptea; eu dau Nilului ordin să curgă şi căruia nici chiar zeii nu-i cunosc numele. Eu sunt Khepri dimineața, iar la prânz sunt Ra. Mai am şi alte nume: sunt Harma Khuiti, soarele de vară şi soarele din miezul zilei; sunt de asemenea Atum, soarele de toamnă şi soarele amurgului.

Isis nu se lăsă păcălită. Recită o formulă, o suită de cuvinte magice care sunt atotputernice, numindu-şi bolnavul Khepri, dar boala nu cedă. Apoi recită formula binefăcătoare chemându-şi pacientul ce dogorea din pricina febrei, Ra, iar apoi pe numele Atum, dar nu obținu niciun rezultat. Aşteptă urmarea evenimentelor fără a mai scoate un cuvânt.

În vremea asta, veninul din saliva sacră continua să invadeze întreaga ființă a lui Ra. Suferințele, departe de a se diminua, creşteau fără încetare. Atunci Isis îi spuse lui Ra:

— Numele tău nu este nici unul, nici altul. Niciunul dintre numele pomenite nu este numele tău adevărat. Spune-mi acest nume şi te voi vindeca pe dată. Trebuie însă să recit formula corect. Căci vraja nu poate acționa decât dacă bolnavul este chemat pe numele său adevărat.

Ra, arzând de parcă o flacără îi cuprinsese întregul corp, fu în cele din urmă învins de această suferință insuportabilă şi rosti fatidica hotărâre:

— Am să fac ce-mi recomandă Isis, iar numele îmi va trece din propriul corp în corpul său. Consimt să scormoneşti în mine, o, mamă Isis. Fie ca numele meu să treacă din inima mea într-a ta.

Isis îndeplini cele necesare, anume deschise pieptul zeului ca pe cel al unui cadavru în ajunul îmbălsămării, căci într-adevăr numele secret era ascuns în corpul său.

Când veni momentul ca Ra să-şi ofere numele, fu nevoit să se ascundă de ceilalţi zei. Cunoscând numele adevărat al zeului, Isis pronunţă cât ai clipi formula corectă, iar veninul fu eliminat. Otrava încetă să-l mai chinuie pe Ra, iar durerea i se alină îndată şi fu uitată.

Dar Isis, prin puterea pe care Ra i-o dăduse odată cu numele său, se proclamă fără întârziere zeiţă.

Astfel, viclenia unei femei a reuşit să smulgă marelui Ra ultimul secret, ultimul talisman. Astfel bătrâneţea puse stăpânire încetul cu încetul pe Ra. Curând el se schimbă într-atât că până şi oamenii îşi dădură seama de ea, în pofida strălucirii sale.

Iar oamenii începură să vorbească între ei „Iată, Maiestatea Sa a îmbătrânit, oasele îi sunt de argint, carnea îi este de aur, iar părul de lapislazuli...” Şi spuseră tot soiul de cuvinte ostile ce indicau o diminuare a respectului şi a devoţiunii lor faţă de zeu.

Maiestatea Sa a auzit remarcile pe care oamenii le făceau despre el. Pe dată ordonă celor din suita sa regală:

— Din ordinul meu să fie convocat Nilul divin, Shu, Tafun, Sibu, Nut, toţi zeii creatori, părinţii şi mamele care m-au ocrotit când mă aflam în Nuu – haosul începuturilor. Să fie chemat haosul însuşi, iar fiecare zeu să aducă cu sine cercul zeilor ce-l însoţesc. Să sosească cu toţii în ascuns la palat să mă asculte şi să-mi ofere părerea lor.

Consiliul zeilor era asemeni unui consiliu de familie. El s-a reunit în prezenţa strămoşilor ca şi a descendenţilor lui

Ra, a copiilor săi Su şi Tafun, ca şi a celor mai mici, Sibu şi Nut.

S-au aranjat în cerc în preajma tronului lui Ra; potrivit etichetei s-au prosternat în ţărână cu fruntea până în pământ în faţa Maiestăţii Sale; abia mai apoi a început sfatul. Ra rosti următoarele:

— O, Nuu, venerabil înaintaş, de la care mi-am căpătat existenţa şi voi, strămoşi divini, iată că oamenii ce au ieşit din ochiul meu, propriile mele creaturi au rostit cuvinte împotriva mea, sunt ostili Maiestăţii Mele. Spuneţi-mi ce credeţi. V-am convocat ca să vă consult cu privire la proiectele mele, înainte să masacrez oamenii, aşa cum mi-am propus.

Nuu, strămoşul tuturor, luă primul cuvântul pentru a cere ca cei vinovaţi să fie judecaţi în mod corect într-un proces, să se dovedească dacă sunt sau nu vinovaţi:

— Ra, fiul meu, zeu mai mare decât zeii ce te-au zămislit, mai bătrân decât cei care te-au creat, fă dreptate cum numai tu ştii, căci mai mare va fi teroarea când ochiul tău va apăsa asupra celor ce au complotat împotrivă-ţi.

Ra a atras atenţia însă că dacă ar etala justiţia divină în toată solemnitatea ei, oamenii înspăimântaţi de ameninţătoarea perspectivă nu s-ar mai înfăţişa la judecată, ci s-ar ascunde în deşert înainte ca Ra să-i tragă la răspundere. Iar în deşert nici zeii protectori ai Egiptului nu i-ar mai putea urmări. Căci deşertul este refugiul ideal.

Consiliul divin, convins că temerile lui Ra erau justificate, a hotărât ca oamenii să fie nimiciţi fără judecată. De data aceasta ochiul divin urma să fie călăul.

— Foloseşte ochiul tău, Ra, pentru a lovi pe aceia care au urzit împotriva ta planuri funeste, căci niciun ochi nu e mai înfricoşător decât al tău atunci când ia chipul lui Sekmet.

Zis şi făcut. Ochiul lui Ra a luat forma zeiței Sekmet şi s-a năpustit pe neaşteptate asupra oamenilor, urmărindu-i prin munți şi văi cu lovituri de cuțit.

După câteva ore, zeul Ra, istovit de masacru şi nedorind să distrugă rasa omenească, ci doar să pedepsească pe vinovații crimei de ofensă adusă divinității, a hotărât încetarea masacrului.

Dar zeița prinsese gustul sângelui şi refuza să se supună.

— De câte ori ucid, spuse Sekmet către Ra, inima mea se umple de încântare.

De aceea egiptenii o numesc Sekmet atotputernica, leoaica, sălbatica, cea care ucide fără milă şi de aceea este reprezentată cu cap de leu şi corp de femeie. Îmbătată de sânge, Sekmet nu înceta să ucidă.

Numai căderea nopții a oprit-o din goana furibundă prin oraşul Heliopolis scăldat în sânge.

Ra profită de lăsarea nopții pentru a-i întinde o cursă şi a pune capăt urgiei.

— Să-mi fie trimişi mesageri abili, zise el, iuți, care zboară ca vântul.

Mesagerii i-au fost aduşi pe dată. Maiestatea Sa grăi:

— Mergeți la Elefantina şi să-mi aduceți mătrăgună de bună calitate. Doresc de asemenea o cantitate uriaşă de rodii.

De cum i-au fost aduse cantitățile cerute de rodii şi mătrăgună, zeul chemă în Heliopolis un morar ca să le piseze. În tot acest timp, slujitorii au zdrobit grăunțe pentru a prepara bere, au amestecat mătrăguna pisată în sucul de rodii şi berea şi sângele oamenilor. Cu acest amestec au umplut şapte mii de ulcioare. Ra însuşi a examinat această băutură îmbietoare şi i-a verificat cu grijă virtuțile.

— E bine, spuse el. Cu această băutură voi salva oamenii de furia zeiței.

Spuse mai apoi celor din suita sa:

— Încărcați-vă brațele cu aceste ulcioare şi transportați-le în locul în care zeița a masacrat atâția oameni.

În clipa aceea, marele Ra făcu să apară zorii în mijlocul nopții. Căci trebuia să se vadă clar locul în care băutura ce umplea cele şapte mii de ulcioare urma să fie împrăştiată pe pământ. Curând pământul se îmbătă, iar câmpiile fură inundate până departe. Se făcu o baltă adâncă de patru palme.

Zeița se deşteptă în zori gata sa reînceapă măcelul. Găsi totul inundat, iar fața i se înseninâ la vederea acestei privelişti. Îi era sete şi se puse pe băut. Bău cu poftă lichidul care, grație rodiilor şi sângelui, îi dădea iluzia de sânge omenesc şi inima ei se alină. S-a dus să se odihnească, beată şi satisfăcută, fără a se mai gândi să omoare oameni.

Dar Ra, datorită înțelepciunii şi puterii sale de a vedea în viitor, s-a gândit că mai târziu, după ce i se va risipi beția, ea îşi va recăpăta furia ucigaşă. În consecință, el a stabilit nişte ritualuri pentru a evita această nefericire. Pentru a face cunoscută generațiilor viitoare pedeapsa pe care a aplicat-o nelegiuiților, ca şi pentru a o despăgubi pe Sekmet, lipsită de victimele sale, Ra a decis ca în fiecare zi a anului să se producă tot atâtea ulcioare de bere câte preotese ale soarelui vor fi. Şi de atunci oamenii fabrică aceste ulcioare de bere pentru a le oferi zeiței în ziua ce-i era închinată. Oamenii nu au uitat nici ziua masacrului, ziua de 5 a lunii Tybi, care a rămas în memoria lor ca o zi de tristă amintire.

Timpul trecea şi veni o zi în care Ra, ostenit şi bătrân, începu să se gândească la odihnă:

— Inima îmi este prea ostenită pentru a mai rămâne printre oameni. În scurtă vreme aş fi forțat să reîncep a-i masacra până la ultimul. Totuşi, moartea nu este darul pe care-mi place să-l fac.

Surprinşi, zeii exclamă:

— Nu vorbi despre oboseala ta în momentul în care ai repurtat o asemenea victorie de voinţă şi înţelepciune.

Dar Ra nu-i asculta. Era hotărât să abandoneze acest regat unde oamenii îndrăznesc să cârtească şi se adresă zeului Nuu:

— Membrele mele sunt bătrâne şi pentru prima dată am cunoscut slăbiciunea. Aş vrea să plec de aici într-un loc unde nimic nu m-ar putea atinge.

Mai rămânea să se găsească pentru el un asemenea loc inaccesibil, greu de descoperit într-un univers încă imperfect şi rău întocmit. Zeul Nuu se gândea că fiul lui Ra, Şu, ar putea să ocupe tronul tatălui său şi să guverneze oamenii cu energia unui zeu tânăr. Şi pentru a-i dărui lui Ra un refugiu unde nimic nu l-ar putea atinge, a decis să-şi isprăvească opera şi să desăvârşească crearea lumii.

Zeul Nuu, în măreţia sa, declară:

— Tu, fiule, fă ceva pentru tatăl tău, Ra, căci voinţa sa trebuie îndeplinită. Iar tu Nut, fata mea, aşează-l pe Ra pe spatele tău şi ţine-l suspendat deasupra pământului.

Nut răspunse:

— Dar cum să fac una ca asta, părinte Nuu?

Curând ea se supuse însă. Se transformă în vacă şi îl instală pe Ra deasupra sa.

Când oamenii ce supravieţuiseră masacrului au sosit pentru a aduce omagii divinului Ra, care-i cruţase şi-i protejase de cuţitul lui Sekmet, ei nu l-au mai aflat în palatul său.

L-au zărit pe spatele unei vaci imense de origine celestă care se profila deasupra lor. Ra părea atât de hotărât să părăsească pământul, încât nu îndrăzniră nici măcar să încerce să-l întoarcă din drumul său. Au ţinut totuşi să-i dea o dovadă că regretă şi că merită iertarea lui:

— Aşteaptă până mâine, o, Ra, stăpânul nostru, şi vom doborî din calea ta pe toţi duşmanii care au rostit ameninţări împotriva ta şi au făcut aluzii la adresa ta.

Maiestatea Sa Ra părăsi spatele vacii şi se întoarse în palat. În acel moment pământul se cufundă în întuneric.

Dar când pământul se lumină în dimineaţa următoare, oamenii ieşiră cu arcuri şi săgeţi şi începură să tragă împotriva duşmanilor lui Ra.

Văzând acestea, Maiestatea Sa le grăi astfel:

— Păcatele v-au fost iertate, căci sacrificiul vinovaţilor răscumpără greşeala celorlalţi oameni.

Iar din ziua aceea datează sacrificiile sângeroase. De fiecare dată când oamenii ar fi ofensat zeul – şi cazul era frecvent – s-a stabilit că pentru a ispăşi vina trebuiau să sacrifice pe cei vinovaţi, în felul acesta putea fi potolită mânia divină şi se putea obţine iertarea păcatului. Amintirea mâniei lui Ra şi a furiei distrugătoare a lui Sekmet îi determină pe oameni să nu ezite a pedepsi pe cei vinovaţi, evitând astfel ca pedeapsa meritată de ei să cadă asupra celorlalţi oameni.

Dar inima lui Ra era blândă cu oamenii, creaturile sale; îi fusese greu să-i vadă masacraţi, nu-i plăcea deloc mutilarea omenirii. Hotărî deci ca în locul oamenilor să fie sacrificate animale: boii, gazelele, păsările erau agreate de zei cu condiţia ca preotul sacrificator să nu uite să pronunţe formulele magice ce substituiau victimele oamenilor.

După ce a încheiat acest pact ce-l împăca cu oamenii care au supravieţuit, marele Ra s-a întors la vaca celestă şi s-a cocoţat pe spatele ei. Atunci Nut se ridică, se propti pe cele patru picioare închipuind o boltă, dar imediat se prăbuşi sub povară. Ceru să fie susţinută, simţind c-o părăsesc puterile şi că picioarele îi sunt slăbite.

Atunci Ra spuse:

— Şu, fiule, aşază-te sub Nut ca s-o susții pentru ca ea să mă poată purta. Sprijin-o cu aceşti doi stâlpi ce sălăşluiesc în crepuscul, menține-o deasupra capului tău şi fii păstorul ei!

Şu se supuse, liniştind-o pe Nut. Pântecul său, asemenea unui plafon, fu sprijinit de patru stâlpi pe care îi păzea Horus – eretele – la sud, Sat la nord, Thot la vest şi Sapdi la răsărit. El deveni bolta cerească, universul fu în sfârşit înzestrat cu un cer în care Ra, zeul atotputernic organiza noua lume pe care o descoperea pe spatele nemăsurat al vacii celeste. Acolo şi-a stabilit reşedința în două locuri: mai întâi în Câmpul ierburilor, iar mai apoi în Câmpul repausului. S-a statornicit acolo, departe de pământ şi de oameni.

Osiris

Nut, zeița cerului, şi Sibu, zeul pământului, se căsătoriseră fără a-i spune lui Ra, care nu le-ar fi permis în veci. De fapt, el s-a supărat pentru că fusese anunțat de legătura lor.

Ra trimise asupra lui Nut o vrajă puternică care s-o împiedice să aibă copii vreodată. Voia în felul acesta să o pedepsească pentru că se măritase cu Sibu fără permisiunea sa.

Nut fu foarte mâhnită. La ce bun să se fi măritat de vreme ce nu putea face copii?

Zeului Thot i se făcu milă de suferința ei. El juca cu luna o partidă de dame, pe care o câştigă. Au mai jucat una şi iar a câştigat. După mai multe partide, cum el câştiga întruna, reuşi să îndatoreze luna enorm. Obținu astfel şaizeci şi două de focuri din lumina lunii, din care fabrică încă cinci zile.

Ori aceste cinci zile nu aparţineau niciunei luni, se situau în afara anului şi a calendarului. Folosind aceste cinci zile, Nut a reuşit să aducă pe lume mai mulţi copii, scăpând de interdicţia lui Ra. A făcut cinci copii, unul după altul.

În prima din cele cinci zile obţinute se născu Osiris la Teba. Avea o faţă frumoasă, cu ten mat şi închis şi era înalt: talia sa depăşea cinci metri. În clipa naşterii s-a auzit o voce misterioasă anunţând că „venise pe lume stăpânul tuturor lucrurilor". Strigăte de veselie s-au răspândit pe întreg pământul dar curând se făcură auzite suspine, căci vocea continua să prevestească mari nenorociri pentru noul-născut. Un anume Pamil din Teba, care se dusese să caute apă în templu, a auzit o voce ce i-a ordonat să vestească că Osiris, marele rege, binefăcătorul universului, tocmai se născuse. El s-a supus, iar zeii l-au însărcinat să hrănească copilul şi să-l crească, pregătindu-l pentru un destin neobişnuit.

Ra, din îndepărtata sa reşedinţă, a auzit ecoul şi zgomotul acestor anunţuri şi se bucură în sinea-i, pentru că o iertase pe Nut. El l-a chemat la sine pe acest nepot îndepărtat şi l-a educat ca pe un moştenitor al tronului.

A doua zi s-a născut Harveris, într-a treia Seth, într-a patra Isis şi în ultima zi Neftis; toţi erau copiii lui Nut şi nepoţii lui Ra.

Crescând, Osiris se căsători mai târziu cu Isis, sora sa, iar când a devenit rege ea l-a ajutat permanent în ce a dorit să facă.

Pe vremea aceea, egiptenii erau încă sălbatici. Se devorau unii pe alţii, trăind din ceea ce le oferea pământul, din ceea ce găseau şi neştiind să facă de niciunele. Abia de erau în stare să se apere împotriva fiarelor sălbatice.

Osiris i-a învăţat să recunoască plantele cu care se puteau hrăni: grâul, orzul şi viţa-de-vie, care până atunci

crescuseră de-a valma cu buruienile. I-a învățat arta de a fabrica un plug şi o săpăligă pentru munca pământului. I-a învățat să cutreiere câmpurile în căutare de vânat şi să adune belşugul apelor. Le-a arătat cum se seamănă şi cum se recoltează grâul şi orzul, cum se taie vița. În fața oamenilor uimiți, Osiris a strivit ciorchinii şi a băut prima cupă de vin! Iar acolo unde terenurile nu erau propice cultivării viei, i-a învățat cum să fabrice din orz o băutură fermecată, berea.

Isis, la rândul ei, le-a explicat că nu trebuie să-şi mănânce seamănul. Ea le îngriji şi le tămădui maladiile, dându-le leacuri bune şi alungă cu puterea sa magică demonii, sursele răului. Ea i-a învățat, de asemenea să trăiască împreună în casele lor, bărbat, femeie şi copii. I-a învățat să taie spice de grâu, să macine boabele între două pietre plate, să transforme faina în cocă şi s-o bage la cuptor. Ea toarse firul din tulpina inului. A inventat între altele şi țesutul. Sora sa, Neftis, se aşeza în fața-i, întindea firele şi cu suveica țesea pânza, pe care mai apoi o albeau împreună.

Oamenii nu ştiau nici că pământul ascunde în măruntaiele sale bogății. Osiris i-a învățat să recunoască metalele, să prelucreze aurul şi bronzul; de atunci au ştiut să fabrice arme pentru a omorî animalele sălbatice, unelte pentru muncă, iar mai târziu chiar statui ce-i reprezentau pe zei.

Căci Osiris i-a învățat să respecte zeii şi să le închine un cult. Le desemnă ofrandele pe care fiecare dintre ei le-ar primi cu plăcere, le stabili ordinea ceremoniilor, cuvintele ce trebuiau rostite, tonul şi cadența cântecelor. Astfel, au construit temple frumoase şi au încercat să reproducă imaginea zeilor. În cele din urmă, el a construit oraşe şi probabil a refăcut Teba, unde se născuse.

Osiris mai făcu şi alte lucruri pentru oameni.

Împreuna cu Thot, ibisul, ale cărui labe şi coadă sunt albastre ca lapislazuli şi al cărui corp este ca de jad; împreună cu Thot, babuinul, zeul care ştie să măsoare timpul, să socotească zilele, să numere lunile, să înregistreze anii, Osiris a încercat să dea oamenilor o idee vagă despre ştiinţa zeilor, a celor ce cunosc toate lucrurile vizibile şi ascunse.

Thot, stăpânul Vocii, maestrul Cuvântului şi al Leilor, i-a instruit să cunoască semnele pe care le-a inventat pentru a nota cuvintele, pentru a păstra, mai bine decât cu ajutorul memoriei, frazele şi formulele de care ascultă totul în univers. Şi oamenii cunoscură un lucru miraculos: scrisul. Iar cei care sunt discipolii şi adoratorii lui Thot sunt cu toţii savanţi şi magicieni, scribi atotputernici ale căror manuscrise preţioase conţin ştiinţa divină. Thot şi Osiris i-au mai învăţat să privească şi să înţeleagă cerul înstelat, dăruindu-le sensul vieţii de apoi.

După ce fusese un rege exemplar, drept şi paşnic, Osiris s-a hotărât să devină un mare cuceritor, stăpânitor de popoare. A încredinţat reginei Isis guvernarea Egiptului în lipsa sa, a strâns o mare armată şi a plecat împreună cu Thot-ibisul şi Anubis-şacalul să străbată lumea.

În încercarea sa de cucerire nu s-a folosit de violenţă şi de arme mortale. Cucerea popoarele prin blândeţe şi persuasiune. Cu ajutorul cântecelor, al instrumentelor şi al cuvântului său fermecat, Osiris a înmuiat sufletul oamenilor, convingându-i să-şi însuşească tot ceea ce îi învăţase pe egipteni. De aceea a fost numit „Unefer – fiinţa bună – cel ce se dedică salvării oamenilor". Nu i-a scăpat nicio ţară. A revenit în valea Nilului după ce a parcurs şi a civilizat întregul pământ, de la un capăt la altul. A revenit de la Tărâmul Verde într-o corabie ai cărei vâslaşi mânau o ramă de ienupăr şi una de chiparos.

Dar el avea să piară din cauza ingratitudinii şi a spiritului rău.

Alături trăia fratele său, nelegiuitul şi violentul Seth Tiphon, precum Răul există în preajma binelui. Era cel de-al treilea fiu al lui Nut, cu piele albă şi părul roşu ca al unui măgar roşcat (din pricina aceasta, lui i-au fost consacraţi măgarii). Era un tip violent, rău, invidios şi sumbru. În absenţa fratelui său Osiris, el ar fi vrut să se instaleze ca rege şi stăpân al întregului Egipt, iar Isis abia l-a împiedicat să se revolte.

La întoarcerea lui Osiris au avut loc la Memfis mari petreceri pentru a-l sărbători pe călătorul căruia îi plăcea să se proclame Stăpânul câmpurilor înverzite şi al vieţii înflorite sau Zeul bobului de grâu.

Seth a folosit această ocazie pentru a pune mâna pe tron. Ca un frate bun, l-a invitat pe Osiris la un mare ospăţ pe care l-a oferit în cinstea sa. Era însoţit de şaptezeci şi doi de ofiţeri care îi erau devotaţi, complicii săi.

El a plănuit în grabă asasinarea lui Osiris şi a pregătit un imens cufăr din lemn preţios de mărimea fratelui său. A dat ordin să se aducă acest cufăr în toiul banchetului în sala în care şedeau mesenii. Cu toţii au exclamat plini de admiraţie la vederea frumuseţii acestui obiect.

Cum ei păreau să râvnească această capodoperă, Seth spuse râzând că îl va dărui oaspetelui care ar corespunde mărimii lui, stând aşezat. Numaidecât cei de faţă îşi încercară norocul rând pe rând, dar mai rămânea mereu loc gol.

A venit şi rândul lui Osiris să se întindă în cufăr. Într-o clipită conspiratorii l-au înconjurat, au trântit capacul, l-au ţinut zdravăn, l-au plumbuit pe margini pentru a se închide ermetic şi l-au aruncat în Nilul ce l-a transportat până la mare.

La vederea acestei oribile crime, asupra oamenilor şi zeilor se înstăpâni teroarea. Prietenii lui Osiris s-au ascuns cât au putut de repede în corpuri de animale pentru a scăpa de furia lui Seth care, fără îndoială, le-ar fi hărăzit aceeaşi soartă ca şi fratelui său.

Isis fu cuprinsă de disperare, îşi sfâşie veşmintele, îşi tăie părul în semn de doliu şi plecă rătăcind în căutarea cufărului. Alergă în toate părţile, măcinată de îngrijorare, întrebând pe toată lumea.

A căutat mult timp fără odihnă. A făcut înconjurul lumii, plângând, hotărâtă să nu se oprească până nu-l va găsi pe Osiris.

Căutările zeiţei Isis

Isis îl tot căută pe Osiris până în ziua în care se întâlni cu Thot, marele zeu şi prinţ al Adevărului, care îi grăi astfel:

— Vino, zeiţă Isis, fă-ţi curaj şi încrede-te în mine, te voi îndruma şi te voi ajuta. Căci iată ce ţi se va întâmpla. Vei avea un fiu; va creşte, va fi frumos şi puternic. Va domni pe tronul tatălui său şi îl va răzbuna. El va fi Regele celor Două Coroane, cel mai puternic dintre monarhii care domnesc peste Pământul întreg.

Dar zeiţa Isis nu se gândea în momentul acela la viitorul copil Horus, care nici nu se născuse încă. Nu se gândea decât cum să găsească trupul soţului ei asasinat pentru a-l înmormânta.

Pentru a o proteja de Seth, zeul cel rău, Thot a alcătuit o escortă formată din şapte scorpioni care să stea în preajma zeiţei şi care urmau să muşte pe oricine ar fi ameninţat-o sau ar fi încercat măcar să se apropie de ea.

Doi dintre ei deschideau drumul, explorau orizontul, alţi doi stăteau în urmă, unul la dreapta şi unul la stânga, iar

ultimii trei, ariergarda, o urmau la mică distanță. Toți primiseră de la Thot instrucțiuni severe şi ordine stricte: nu aveau voie să vorbească cu nimeni; erau obligați să înainteze cu ochii în pământ pentru a scruta drumul, căci şerpii şi viperele erau în serviciul lui Seth.

Iar cei ce mergeau în față, Tefen şi Befen, au condus-o pe Isis până în oraşul Pasin, la intrarea din grădina papirusurilor. Intrând în oraşul pe care urma să-l traverseze, straniul cortegiu a uimit femeile care îngenuncheaseră în pragul uşii.

Una dintre aceste femei, temându-se că i se va cere găzduire pentru Isis, care, obosită de nesfârşita călătorie, se deplasa cu greu, a intrat repede în casă, închizând cu zgomot uşa în nasul zeiței. Era înspăimântată şi de vederea acelei escorte de scorpioni.

La vederea acestei insulte, cei şapte membri ai gărzii de corp s-au oprit pentru a delibera. Apoi unul după altul s-au apropiat de şeful lor Tefen şi au injectat veninul în coada acestuia.

Tefen, cu coada îmbibată de venin, s-a strecurat pe sub poarta răutăcioasei femei numită Usa, cea care într-un mod atât de grosolan a trântit uşa în nasul zeiței. Şi îl înțepă pe copilul cel mic al Usei. Ca prin minune casa fu cuprinsă de flăcări şi nu se găsea nicăieri apă pentru a stinge focul.

Inima Usei era chinuită de disperare, căci se gândea că fiul său va muri (pentru că nimeni nu poate supraviețui prea mult înțepăturii unui scorpion). Femeia începu să alerge pe străzile oraşului, strigând după ajutor. Dar nimeni nu îi răspundea, nimeni nu îndrăznea să iasă din casă. Isis, în schimb, fu cea care îi veni în ajutor. Zeiței i se făcu milă de copilaş şi spera în inima sa ca acest nevinovat să fie salvat. O chemă la sine pe Usa:

— Vino, vino! Căci gura mea deține suflarea vieții. În țara mea îmi sunt binecunoscute puterile. Tatăl meu m-a

învățat secretul care alungă demonul morții. Eu, fiica sa preaiubită, am această putere.

Apoi Isis întinse mâinile deasupra copilului ce zăcea în brațele mamei sale şi recită această formulă:

„Ieşi din corpul copilului, otravă a lui Tefen, ieşi şi scurge-te pe pământ.

Eu sunt Isis, zeița, stăpâna cuvintelor vrăjite şi a farmecelor atotputernice. Ştiu să rostesc formule care tămăduiesc, cuvinte care alungă răul. Plecați urechea la cuvintele mele: fie ca veninul reptilei ce a muşcat să se scurgă pe pământ. Ascultați glasul meu, o, scorpioni! Căci vă grăiesc cu durere. Vreau ca acest copil să trăiască şi ca otrava să rămână fără putere. În numele lui Ra, zeul vieții, fie ca forța otravei să înceteze. Precum Horus va fi salvat de mama sa Isis, aşa să fie salvat şi acest copil de muşcătura otrăvită!"

Deodată, deşi nu era anotimpul ploios, ploaia începu să cadă din cerul fără de nori şi stinse focul care incendiase casa. Flăcările au fost înăbuşite şi totul a reintrat în ordine. Furia cerului a fost stăvilită mai apoi de ordinul zeiței Isis.

Usa se căia pentru că închisese uşa în fața zeiței şi pentru că nu o recunoscuse, şi se străduia din răsputeri să o răsplătească pe Isis. Copilul ei a fost salvat în cele din urmă prin vrăjile zeiței. Isis şi-a reluat călătoria în căutarea corpului soțului ei.

Pretutindeni în calea ei apăreau spiritele rele ale drumului, servitorii lui Seth, semănând panica. Cuprinşi de groază, oamenii se ascundeau. Isis n-a mai întâlnit pe nimeni de la care să capete vreo informație.

Într-o zi, totuşi, a zărit nişte copii pe marginea drumului jucându-se şi i-a întrebat:

— Micuților, n-ați văzut trecând pe aici nişte oameni care purtau o ladă mare şi grea?

— Da, i-am văzut, răspunseră ei. Au aruncat cufărul în brațul Nilului ce trece pe la Tanis. De acolo valul l-a purtat până în mare.

— Blestemat fie acest braț al Nilului, zise zeița Isis gemând de durere. Pentru că mi-ați dat niște informații atât de prețioase, fie ca vorbele voastre să fie preluate de știința înțelesurilor. Ele vor deveni în viitor oracole și vor sluji preoților pentru divinație.

Isis își urmă apoi drumul, mereu înconjurată de devotații scorpioni. Urmară locurile în care creștea sulfina pe marginea drumului. Știa că sulfina crește și înflorește pe acolo pe unde trece Osiris.

A călătorit astfel multă vreme, căci cufărul cu rămășițele lui Osiris fusese purtat de valurile mării până la Byblos, în Siria, în orașul lui Adonis. Cufărul ajunsese pe mal și un tufiș îl ascundea privirilor.

Calitățile miraculoase ale cadavrului divin au transformat acest tufiș într-un salcâm uriaș, frumos și stufos, al cărui trunchi a crescut în jurul cufărului, l-a învăluit și l-a ascuns în întregime. Astfel încât, într-o zi, Malcandru, regele țării, a descoperit acest arbore minunat. Fără să bănuiască existența cufărului în interiorul său, a pus să fie tăiat și să se construiască din el o coloană care să se alăture celor ce susțin palatul.

Abia după ce se petrecură acestea, sosi în sfârșit și Isis la Byblos. Ostenită și permanent mâhnită, ea s-a așezat lângă o fântână. Nu vorbea cu nimeni.

A așteptat noaptea ca să se transforme în rândunică. Astfel, a descoperit trunchiul de salcâm ce conținea sicriul lui Osiris, transformat acum în coloană a palatului regelui Malcandru. În fiecare noapte o rândunică zbura în preajma acestei coloane scoțând țipete de durere, dar nimeni nu-i acorda atenție. În cele din urmă, zeița Isis s-a hotărât să acționeze.

Într-o dimineață, când servitoarele reginei au venit să petreacă în preajma fântânii, au zărit acea femeie mâhnită şi tăcută ca de obicei. Dar în dimineața aceea, ea le-a salutat şi a intrat în vorbă cu ele. Servitoarele reginei, mereu curioase, nu se pricepeau decât la pălăvrăgeală.

Străina s-a oferit să le aranjeze părul şi să-l împletească după moda țării sale. Le-a dat să miroasă parfumul cu care îşi înmiresma pletele şi s-a oferit să le procure acest parfum.

Ele s-au lăsat împodobite, coafate şi parfumate după moda îndepărtatei țări a acestei necunoscute.

Când au revenit în palat, regina a simțit acest subtil parfum divin. S-a informat despre proveniența lui şi a cerut să-i fie adusă străina pe care a plăcut-o de la prima vedere.

A luat-o lângă sine, socotind-o prietena sa, şi curând i l-a dat în grijă pe copilul ei.

Regina, soția regelui Malcandru, se numea Nemanu. Avea deplină încredere în noua sa prietenă. Bineînțeles că regina nici nu bănuia procedeele stranii ale noii guvernante de a creşte copilaşul.

Nu ştia că pentru Isis era suficient să bage un deget în gura copilului pentru a-l hrăni. Regina nu bănuia că în fiecare noapte Isis, transformată într-o tânguitoare rândunică, îşi relua zborurile nebune în preajma coloanelor palatului, căutând un mijloc de a pune stăpânire pe o anume coloană şi pe conținutul ei.

Într-una din nopți, totuşi, regina Nemanu, îngrijorată, se sculă să vadă ce s-a întâmplat în camera copilului. Şi află cu surprindere că Isis lipsea. Copilaşul dormea liniştit, dar era înconjurat de flăcări înalte arzând fără fum, în vreme ce şapte scorpioni uriaşi îl vegheau cu atenție.

La țipetele reginei Nemanu au sosit în goană atât regele Malcandru, servitorii, şi chiar guvernanta Isis. Cu un simplu gest, Isis a stins flăcările şi a îndepărtat scorpionii. Cu tristețe se adresă reginei:

— N-ai avut încredere. Fiul tău nu va fi nemuritor! În fiecare noapte îl băgam în foc ca să-l purific de elementele terestre. S-a sfârşit, căci niciodată nu voi mai putea relua ritualul.

Regina Nemanu se întristă până dincolo de orice închipuire. Cât despre regele Malcandru, măgulit că oferise adăpost unei zeițe, a întrebat ce ar putea face pentru a-i mulțumi.

Isis i-a cerut marea coloană. Numaidecât au sosit nişte dulgheri la porunca regelui Malcandru şi dintr-o lovitură de secure au doborât coloana de salcâm. Chiar Isis fu aceea care a despicat trunchiul.

După ce a scos sicriul lui Osiris, a parfumat trunchiul ce l-a conținut cu o esență prețioasă, l-a acoperit cu o pânză fină şi l-a încredințat regelui, reginei şi oamenilor din Byblos, care au făcut din el un obiect de venerație.

Zeița Isis porni la drum ducând cu sine sicriul lui Osiris, fratele şi soțul ei. În semn de înaltă prețuire, regele Malcandru i-a oferit ca însoțitori pe cei doi fii mai mari ai săi.

Pe drum, Isis a oprit caravana. A deschis sicriul ca să contemple fața nemişcată a soțului ei. La vederea lui înfricoşătoare, țipete de durere au umplut universul. Se spune că, auzindu-le, unul din fiii regelui ar fi înnebunit fără leac. Isis continuă să plângă deasupra sicriului.

Deodată, ridicând capul, l-a zărit pe celălalt fiu al regelui Malcandru, privind-o cu o mare curiozitate. Indignată să fie iscodită astfel, ea l-a fulgerat cu o privire teribilă. Cuprins de o groază nemăsurată, tânărul a murit pe loc.

Fără a se mai preocupa de soarta prinților din Byblos, Isis a pornit la drum. Cu chiu cu vai a reuşit să aducă lada cu resturile lui Osiris în Egipt.

A depus-o în împrejurimile oraşului Buto într-un loc pustiu şi izolat, pe unde nu trecea nimeni.

Învierea lui Osiris

În vremea asta, Seth-Typhon, vânând sub clar de lună, a zărit sicriul aşezat în locul retras ales de Isis. L-a deschis şi a recunoscut cadavrul lui Osiris. Fără a mai sta pe gânduri, el a început să sfâşie rămăşiţele fratelui său, i-a tăiat corpul în patruzeci de bucăţi pe care le-a răspândit la întâmplare, sperând să înlăture cu desăvârşire urmele crimei sale.

Nefericita Isis a aflat curând noua nelegiuire şi şi-a reînceput pelerinajul îndurerat în căutarea resturilor din trupul lui Osiris. Reuşi să le regăsească una câte una.

Pe măsură ce regăsea aceste fragmente, zeiţa înălţa fiecăruia câte un mormânt, chiar pe locul unde fusese găsit. Ea i-a lăsat să înţeleagă pe preoţii celor patruzeci de sanctuare că fiecare dintre ele poseda corpul lui Osiris în întregime. Le-a explicat că aceste sanctuare reprezintă etapele durerosului periplu ce se cheamă „căutările lui Isis”.

După ce a adunat toate rămăşiţele, zeiţa a chemat în ajutor pe Neftis, sora sa, pe Horus, fiul său drag, pe Thot-ibisul şi pe Anubis-şacalul. Aceştia erau moştenitorii ştiinţei lui Osiris, confidenţii apropiaţi ai gândurilor sale. Împreună au aflat în învăţăturile marelui zeu secretul de a-l readuce la viaţă. Mai mult încă, Isis a inventat „leacul care dăruieşte nemurirea”. Împreună cu Neftis, Horus, Thot şi Anubis, ea a aranjat rămăşiţele lui Osiris, le-a îmbălsămat şi le-a transformat într-o mumie neperisabilă, aptă să poarte etern sufletul acestui zeu. Aceasta a fost prima dintre mumii.

Cu părul despletit, în veşminte de doliu şi în genunchi, lovindu-şi pieptul cu pumnii, Isis şi Neftis au început să

bocească, implorându-l pe Osiris să revină în trupul reconstituit. Isis psalmodia îmbrăţişând picioarele mumiei:

— Vino acasă, căci duşmanii tăi sunt departe. Priveşte-mă, sunt eu, sora pe care o iubeşti, nu te îndepărta de mine. Vino acasă cât poţi de curând! Când nu te văd, inima mea plânge, ochii mei te caută, alerg pretutindeni ca să te aflu. Vino către cea care te iubeşte, o, Unefer, vino către sora ta, către soţia ta. O, tu, cel a cărui inimă nu mai bate, vino acasă, nu te îndepărta de mine, căci atât zeii cât şi oamenii te plâng cu toţii. Iar eu te aştept în nemărginită suferinţă... Nu-mi auzi vocea? Sunt cea pe care ai iubit-o pe pământ cum nu vei mai iubi o alta.

Aplecată asupra mumiei, Neftis zise la rândul ei:

— O, frumosule prinţ, revino pentru a-mi înveseli inima, căci niciunul dintre duşmanii tăi nu este prin preajmă. Suntem doar noi, surorile ce-ţi stau alături, păzind patul funerar, cele care te cheamă plângând; întoarce-te ca să le vezi... Duşmanii tăi sunt doborâţi. Sunt cu tine şi îţi apăr membrele. Vino la noi, prinţul şi stăpânul nostru, nu te îndepărta.

Au învelit mumia într-un alt linţoliu de in fin pe care l-au fixat cu nişte bentiţe; au desenat apoi pe aceste bentiţe figuri şi formule magice. Au aşezat deasupra membrelor amulete deţinătoare de farmece puternice. Au trasat şi au pictat pe scândurile sicriului şi pe pereţii camerei mortuare scene ale existenţei terestre şi ale vieţii de dincolo. Au început să recite tot felul de incantaţii pentru a-i reda lui Osiris obişnuinţa ochilor de a vedea, a urechilor de a auzi, a gurii de a mânca şi de a vorbi, a mâinilor de a acţiona şi a picioarelor de a merge. Aceste formule sunt însemnate în „Cartea deschiderii gurii”.

Au înălţat alături de sicriul ce conţinea mumia o statuie asemănătoare celui îmbălsămat. Au dat-o pe mâinile slujitorilor care au supus-o unei toalete minuţioase,

abluțiunilor, fumigațiilor, tămâierilor, oncțiunilor cu fard, după care au îmbrăcat statuia în panglici verzi, roşii, galbene şi albe, cu arme şi cununi. Mai departe au fabricat fie din cornalină, fie din pietre prețioase sau aur crucea cu mâner, semn al vieții, legături pentru coate, încheieturi şi glezne, tot felul de amulete destinate să-l îndepărteze pe Seth, duşmanul, să-l facă neputincios.

Au mai intonat cântece magice pentru deschiderea gurii, a ochilor şi a urechilor, pentru animarea brațelor şi a picioarelor, pentru revenirea suflului şi a bătăilor inimii.

Formulele rostite au fost atât de puternice încât această statuie cu chipul lui Osiris trăia şi înțelegea, vorbea şi mânca, aşezată în fața unei mese încărcată cu tot felul de bunătăți pure pe care le dă cerul, le creează pământul şi le poartă Nilul în ascunzătoarea apelor sale. Pâinea, carnea, fructele şi băuturile au îndepărtat pentru totdeauna amenințarea setei şi a foamei.

Odată reînviat, Osiris şi-ar fi putut relua locul printre oameni. S-a întâmplat uneori să se înfățişeze servitorilor săi fideli. Dar a vrut să rămână în oraşe, aşa cum o făceau strămoşii săi. A preferat un loc de repaus în mijlocul grădinii, în insulele nisipoase, la adăpost de inundațiile Nilului. A fost prima domnie a lui Osiris, în care a dus o existență întru totul asemănătoare vieții sale de la început, fără însă a mai îmbătrâni vreodată.

Mai târziu a străbătut mările, s-a oprit poate pe coasta feniciană a Byblosului, ridicându-se mai apoi la cer în Calea Lactee, undeva între nord şi est, mai degrabă către nord.

Acolo este cetatea sa eternă. Soarele şi luna îl luminează în acelaşi timp. Când este cald la miezul zilei, vântul din nord suflă ca să răcorească atmosfera, iar recoltele sunt acolo abundente şi falnice. Nişte metereze de o grosime uluitoare protejează aşezarea de atacurile lui Seth şi ale spiritelor răufăcătoare. Un palat asemănător celui al

faraonului, dar de mii de ori mai frumos, se înalță în mijlocul unor grădini încântătoare. Înconjurat de ai săi, Osiris duce acolo un trai liniştit, în care abundă toate plăcerile vieții terestre, lipsind însă durerile acesteia.

Cu toate acestea, Osiris, Unefer cel bun, în nemărginita sa generozitate, a deschis porțile acestui paradis sufletelor bătrânilor şi fidelilor săi supuşi, iar cei care i-au înțeles învățăturile sacre şi au urmat calea cea dreaptă, aveau să ducă în lumea cealaltă o existență fericită, bucurându-se etern în preajma zeului pe care l-au adorat şi l-au cinstit în timpul vieții pământeşti.

Horus

Osiris nu a murit cu desăvârşire pe pământ. Aşa cum grăuntele îngropat în noiembrie iese din pământ primăvara, aşa cum creşterea anuală a Nilului se naşte din moartea sa aparentă, şi Osiris lăsase un copil. Fiul lui Osiris, ca şi grâul cel nou, ca şi Nilul întinerit, era născut după moartea tatălui său. Isis l-a adus pe lume în mlaştina lacului Burlos nu departe de Buto, în deltă, unde ea se ascunsese într-un loc numit Chemnis, în mijlocul întinderilor de stuf. Acolo ea l-a păzit şi l-a crescut în singurătate, neştiută de nimeni, încercând să-l apere de atacurile lui Seth cel rău. Cât a fost mic, el a trăit în întregime dezbrăcat – în mlaştinile Nilului e deosebit de cald – împodobit numai cu colierele şi brățările sale, alese datorită virtuților magice, ce trebuiau să-i îndepărteze pe duşmanii copilului. Chircită la pământ pentru a se ascunde mai bine, mama sa îl legăna pe genunchi şi îl hrănea cu lapte. Îi fredona o melodie care spunea: „Pepi, fiul meu, prințul meu, prinde sânul şi suge căci eşti mic, trebuie să creşti şi să trăieşti”. Uneori copilul se preschimba în erete, dar asta nu împiedica alăptatul.

Îl hrănea cu ce se hrănea şi ea, cu seminţele din merele papirusului, nişte fructe mari cât capul, de formă rotundă, ce se legănau pe tije înalte, mai groase decât un braţ omenesc.

Din când în când ea mergea până în oraş unde petrecea ziua întreagă ca să cerşească. Cerea ceva de mâncare oamenilor miloşi, iar seara, la întoarcere, îşi lua în braţe copilul.

Într-o seară, căutându-l printre papirus şi stuf, ea l-a găsit fără viaţă, aşezat pe pământ. Pământul era ud de lacrimile pe care le vărsase, iar buzele îi erau acoperite de spumă. Inima sa mică nu mai bătea, membrele îi erau inerte, lipsite de forţă, iar corpul palid părea un cadavru. Zeiţa Isis a scos un strigăt imens de durere care a sfâşiat tăcerea, apoi a izbucnit în vaiete puternice, plângându-şi noua nenorocire. Dacă Horus murise, cine va mai rămâne să o apere, cine se va mai răzbuna pe Seth cel rău? Când oamenii celui mai apropiat oraş au auzit strigătele sale, au venit în goană. Împărtăşindu-i mâhnirea, au început şi ei să plângă şi să se vaite. Dar oricât de mare le-a fost simpatia sau mila, nici lacrimile, nici ţipetele lor nu au putut sa redea viaţa divinului Horus.

În cele din urmă, o femeie se desprinse din grup şi veni lângă Isis, care zăcea scăldată în lacrimi. Această femeie era bine cunoscută în sat datorită marilor puteri pe care le avea. Ea a încercat să o consoleze pe Isis, asigurând-o că Horus putea fi vindecat.

— Căci, zise ea, a fost înţepat de un scorpion. A fost rănit de reptila Aunab!

Isis se aplecă asupra copilului pentru a verifica dacă mai respiră încă; văzu înţepătura şi, privind de aproape, constată că era venin în rană.

Prinzând copilul în braţe, ea se zvârcoli asemenea peştelui pe uscat, strigând de durere de se auzea în tot universul...

La auzul acestor strigăte, zeiţa Neftis, sora lui Isis şi a lui Osiris, veni în grabă şi începu să plângă, împărtăşind durerea mamei. Împreună cu ea a sosit şi zeiţa scorpionilor, Serşet. Neftis şi-a sfătuit sora să-l invoce pe Ra, marele zeu, şi să-i ceară ajutorul. Isis i-a dat ascultare. Ţipa din răsputeri şi îl implora pe Ra, zeul soare, să-şi întrerupă pelerinajul divin. Pentru o clipă totul a încremenit pe suprafaţa pământului. Atunci zeul Thot a coborât din barca divină pe pământ. Se ştie că Thot poseda cele mai puternice vrăji care există în univers. El se apropie de Isis, cercetând din ochi pe apropiaţii ei.

— Ce-i, ce-ai păţit? O, Isis, zeiţă a vrăjitoriilor, a cărei gură ştie să pronunţe cuvinte măiestre. Este imposibil ca răul să-l fi atins pe Horus. Căci el este protejatul lui Ra, marele zeu. Linişteşte-te, am părăsit barca divină pentru a veni în ajutorul fiului tău!

Astfel risipi Thot spaima din sufletul matern, aducând leacul şi tămăduirea.

Întorcându-se către copilul neînsufleţit, el începu să recite formule magice. Iar micul Horus reveni la viaţă spre marea bucurie a mamei sale.

După toate acestea Thot se urcă în barca milenară, care îşi reluă pe dată cursa maiestuoasă şi, dintr-un capăt până în celălalt al cerului, toţi zeii sărbătoriră acest eveniment.

Readus la viaţă, Horus continuă să crească ascuns în spatele stufului şi al papirusurilor uriaşe. A învăţat să citească şi să descifreze semnele sacre de pe papirusul desfăşurat pe genunchi.

Crescu astfel, iar Osiris reveni odată pe pământ pentru a-şi înarma fiul şi a-l învăţa să lupte. El l-a întrebat:

— Spune, ce faptă crezi că merită cea mai mare stimă?

Iar Horus răspunse fără ezitare:

— Aceea de a răzbuna suferinţele părinţilor.

Atunci Osiris hotărî să ofere fiului său un animal care să-l ajute în luptă şi i-a cerut lui Horus să aleagă între leu şi cal. Horus a preferat calul, motivând că leul este bun numai împotriva laşilor, dar calul permite cavalerului să urmărească duşmanul. Atunci Osiris s-a liniştit şi s-a întors în lumea sa senină.

Horus s-a consacrat rolului de răzbunător al tatălui său. Ca să străbată ţara, el a încălţat nişte sandale albe. A strâns în jurul său pe egiptenii rămaşi credincioşi lui Osiris, care erau satisfăcuţi că aveau ca şef pe fiul său. Ei s-au autointitulat Urmaşii lui Horus sau Servitorii lui Horus. N-au mai pierdut nicio clipă şi i-au atacat pe susţinătorii lui Seth. Aceştia, surprinşi de atac, s-au metamorfozat în gazele, apoi în crocodili, şerpi şi alte animale impure devotate lui Seth. Căpeteniile s-au luptat vreme de trei zile, dar fără rezultat.

Bătălia a continuat fără învinşi şi învingători. Zeii i-au chemat pe cei doi rivali la judecata divină, ce urma a fi arbitrată de către Thot, suveranul Hermopolisului.

Primul a plecat Seth. El pretindea că Horus nu putea fi considerat ca fiu legitim al lui Osiris, întrucât se născuse după moartea acestuia.

La rândul său, Horus a demonstrat că raţionamentul lui Seth era greşit. Thot l-a condamnat pe Seth, obligându-l să restituie tânărului Horus moştenirea lui Osiris. Iar zeii au încuviinţat această înţeleaptă judecată. A intervenit şi Sibu, bunicul celor doi rivali, şi a împărţit Egiptul în două. Seth a primit valea Nilului între Memfis şi prima cataractă, iar Horus a primit delta. Aşa a fost împărţită moştenirea lui Sibu şi asta numai pentru că urmaşii săi nu au ştiut să o păstreze. Mult mai târziu, faraonii vor fi aceia care vor reuni

cele două regate. Asta explică de ce ei purtau coroana roşie a nordului suprapusă celei albe – emblema regatului sudic.

Au existat voci care au cerut ca Horus să primească întregul Egipt, iar Seth să fie surghiunit în Nubia – ţara roşie. Asta ar explica de ce locuitorii acestei ţări au fost întotdeauna duşmanii egiptenilor.

Căci hotărârea lui Thot ca şi soluţia lui Sibu nu au pus capăt luptei. Horus şi urmaşii săi au continuat să se războiască cu Seth şi complicii săi, nişte monştri: hipopotami, crocodili şi porci sălbatici. Una dintre aceste bătălii este povestită de frescele ce decorează pereţii templului de la Edfu.

Seth reuşise să scape mereu, dar tovarăşii săi oboseau uneori. Au fost văzuţi îmbarcându-se în golful Suez, urmărind să se întoarcă în deşertul Nubiei. Ei se credeau în siguranţă pe mare, apa fiind elementul lor. Dar Horus, urmărindu-i, i-a ajuns în Marea Roşie şi i-a împrăştiat. Apoi s-a întors la Edfu ca să celebreze această victorie.

De atunci Horus a devenit stăpânul legitim al ţării Egiptului. După el au domnit descendenţii săi. Mai întâi Menes, care a fost primul rege şi a întemeiat prima dinastie a oamenilor, urmând un şir lung de faraoni ce reprezentau toate dinastiile egiptene.

Cu toate astea, Seth nu a murit, şi în fiecare ceas al zilei reîncepe lupta dintre urmaşii lui Horus, zeul luminii, şi servitorii lui Seth, zeul tenebrelor. Şi de fiecare dată când soarele biruieşte tenebrele sau norii furtunilor, oamenii sărbătoresc triumful viteazului Horus asupra odiosului Seth.

Regele şi vrăjitorii

În acele vremuri, regele Keops era suveranul binecuvântat al Egiptului întregit. Într-o zi sfetnicii palatului, numiți Prietenii Regelui, au fost chemați la sfat. Maiestatea Sa a luat atunci cuvântul:

— V-am chemat ca să vă cer sfatul. N-ar putea careva dintre voi să-mi găsească pe cineva care să mă distreze şi să-mi spună poveşti?

Prietenii Regelui au început fie să se gândească, fie să vorbească în acelaşi timp. Fiecare recomanda câte un povestitor, dar în cele din urmă s-au hotărât asupra unuia singur, Nefer, care locuia la Bastâl.

— Aş vrea, preciza Maiestatea Sa, să mi se povestească despre minuni înfăptuite de vrăjitori.

Prietenii Regelui l-au asigurat că vestitul preot din Bastâl cunoştea o sumedenie de povestiri cu minuni săvârşite de vrăjitori, întrucât el însuşi era un vrăjitor vestit. În clipa aceea unul dintre fiii faraonului s-a ridicat şi a spus:

— Dar e de-a dreptul inutil să chemăm tocmai de la Bastâl pe preotul de care spuneați. Căci dacă faraonul se plictiseşte şi doreşte să se distreze ascultând istorisiri cu fapte miraculoase şi vrăjitori, ne-ar putea cere mie şi fraților mei să povestim, căci nu vom pretinde nicio recompensă. Întrucât isprăvile pe care le cunoaştem au aparținut celor mai puternici vrăjitori ai Egiptului, adică strămoşilor noştri, marilor faraoni. Şi dacă Maiestatea Sa va fi mulțumită, să ordone pregătirea unor bogate ofrande pentru aceştia.

Regele Keops şi prietenii săi au acceptat propunerea, iar unul dintre fiii faraonului şi-a început povestirea. Istorisea despre Djeser, unul din predecesorii maiestății sale. Niciun papirus nu păstrase această legendă, fapt care o făcea demnă de un interes sporit. Keops, regele celor două Egipturi, a ordonat:

— Să se prezinte spre cinstirea regelui Djeser o ofrandă de o mie de pâini, o sută de ulcioare de bere, un bou şi două cupe pline de tămâie, căci am avut dovada marii sale ştiinţe. Iar fiului meu, care a povestit atât de frumos, să i se dea o plăcintă, o măsură de bere, o porţie de carne şi o cupă plină de tămâie.

Şi totul a fost îndeplinit întocmai.

Apoi, un alt fiu al regelui, Kefren, s-a ridicat şi a spus:

— Voi face cunoscută Maiestăţii Sale o altă minune ce s-a petrecut pe timpul unuia dintre strămoşii săi, regele Nebka, la Memfis.

Într-o zi, Maiestatea Sa, însoţită de întreaga suită, a mers până la Templul lui Ptah şi a făcut o vizită scribului său (scribul este cel ce poartă veşnic un sul în mână şi prezidează toate ceremoniile religioase care se desfăşoară în templu). Ori iată că femeia scribului a remarcat, printre oamenii ce şedeau în spatele regelui, un om de condiţie joasă, un ţăran, dar care avea o înfăţişare plăcută. I-a plăcut într-atât, încât a uitat unde se afla şi cine era. A trimis o servitoare cu un mesaj: „Vino să-mi faci o vizită numai pentru un ceas. Pune-ţi hainele de sărbătoare". De teamă că nu va fi destul de bine îmbrăcat, ea i-a trimis şi un cufăr plin cu haine frumoase. Iar el s-a lăsat călăuzit de servitoare până la locuinţa nevestei scribului Ubau. De cum s-au întâlnit s-au aşezat la vorbă.

După mai multe zile, ţăranul grăi nevestei scribului Ubau aşa: „Soţul tău are o căsuţă pe marginea lacului. Dacă ţi-ar plăcea, am putea petrece acolo o seară agreabilă".

Auzind acestea, soţia lui Ubau, scribul, a trimis vorbă paznicului proprietăţii:

— Pregăteşte îndată căsuţa de pe malul lacului, căci am să vin acolo cu prietenii mei.

Gardianul a făcut întocmai cum i s-a ordonat. Iar femeia a petrecut în compania vasalului său până ce soarele a

asfinţit. Ţăranul a hotărât odată cu lăsarea serii să coboare până la lac şi să facă o baie. A plecat însoţit de servitoare şi de paznic. Paznicul însă era tare nemulţumit să-l vadă făcând pe stăpânul. Aşa că a aşteptat venirea dimineţii ca să îl găsească pe scribul Ubau şi să-i povestească destrăbălările stăpânei cu acest ţărănoi.

Şi aflând scribul despre purtarea sărăntocului şi despre felul cum s-a distrat în căsuţa lui, îi ordonă paznicului:

— Sa-mi aduci pe dată caseta de abanos în care păstrez cartea formulelor magice.

De îndată ce preţioasa casetă i-a fost adusă, Ubau a luat nişte ceară şi a început să modeleze un crocodil lung de vreo şapte degete. Apoi a început să recite o incantaţie luată din cartea cu reţete magice. În vremea asta se adresa micuţului crocodil:

— Dacă ţărănoiul ăsta va mai îndrăzni să se îmbăieze în lacul meu, înhaţă-l şi târăşte-l în adânc.

Scribul înmânã crocodilul paznicului de pe domeniu şi îl instrui astfel:

— De îndată ce individul va coborî să se îmbăieze în apa lacului, aruncă acest crocodil chiar în spatele lui.

Zis şi făcut. Paznicul s-a întors acasă ducând cu sine crocodilul de ceară.

Nu trecu multă vreme şi nevasta scribului ceru din nou paznicului să pregătească căsuţa pentru oaspeţi.

Iar căsuţa a fost pregătită pe dată şi aprovizionată ca de obicei cu tot felul de bunătăţi. Odată cu lăsarea serii, ţăranul şi-a reluat drumul obişnuit către lac. Nici n-a pătruns bine în apă, că paznicul a azvârlit crocodilul la mică distanţă în spatele său. Şi, ca prin minune, crocodilul de şapte degete s-a preschimbat într-un crocodil de şapte stânjeni care îl înhaţă pe ţăran şi-l târî în fundul apei.

În vremea asta, scribul Ubau se afla în serviciul Maiestății Sale Nebka, fiind nevoit să lipsească o săptămână întreagă.

Veni şi vremea să se întoarcă acasă, şi cum regele Nebka intenționa să poposească pe la templu, Ubau gândi că e potrivit să îşi distreze stăpânul:

— Aş vrea să arăt Maiestății Sale minunea ce s-a întâmplat unui om de rând, i-a spus el regelui.

Cum Maiestatea Sa era dornică să cunoască miracole, nu a stat mult pe gânduri şi l-a însoțit pe scrib până la marginea apei. Apropiindu-se, Ubau se adresă crocodilului:

— Adu-l la suprafață pe omul acela!

Crocodilul se înfățişă purtând trupul neînsuflețit al țăranului şi la ordinele scribului se opri în fața regelui.

— Dar crocodilul ăsta este înfricoşător, găsi Maiestatea Sa, regele Nebka.

Aplecându-se, Ubau prinse crocodilul şi îl trase pe uscat. Acum nu era mai mare de şapte degete. Povesti mai apoi faraonului ce se întâmplase şi cum omul acela de condiție joasă se lăfăise pe proprietățile sale. Atunci Maiestatea Sa se adresă crocodilului:

— Dacă aşa stau lucrurile, ia ce-i al tău!

Şi crocodilul plonjă în adâncul lacului. Şi de atunci nimeni n-a mai ştiut ce s-a întâmplat cu el sau cu țăranul pedepsit.

Iată deci o minune care s-a petrecut pe vremea strămoşului tău, regele Nebka, ca ispravă a scribului Ubau.

Atunci Maiestatea Sa regele Keops a ordonat:

— Să se aducă regelui Nebka o ofrandă de o mie de pâini, o sută de ulcioare cu bere, un bou şi două cupe pline de tămâie. Iar scribului Ubau să i se închine ca ofrandă o plăcintă, o măsură de bere şi o cupă de tămâie, căci mi-a dovedit pe deplin măiestria sa.

Şi toate s-au petrecut întocmai cum a ordonat faraonul.

Un alt fiu al Maiestății Sale, Baneffe, s-a ridicat şi a spus:

— Aş vrea ca Maiestatea Sa să cunoască o minune petrecută pe timpul străMoşului său Snefru.

Într-una din zile regele Snefru se plictisea. Atunci hotărî să adune pe oamenii suitei regale şi să caute împreună o metodă de înveselire.

Cum nimeni nu a găsit nicio soluție, regele a cerut să-i fie adus scribul Zazaman şi scribul i se înfățişă pe dată. Faraonul îi spuse:

— Zazaman, am adunat degeaba pe toți curtenii sperând că vor găsi ceva care să mă bine-dispună.

Iar Zazaman i-a răspuns:

— Ce-ar fi ca Maiestatea Voastră să binevoiască să meargă la Lacul Faraonilor şi să se îmbarce laolaltă cu cele mai frumoase doamne ale haremului regal. Poate că inima Maiestății Voastre se va mai înveseli văzând grația femeilor care vâslesc, contemplând vegetația malurilor şi minunatele câmpuri din împrejurimi. Căci e imposibil ca sufletul să nu se împrospăteze cu asemenea privelişti. Chiar eu mă angajez să organizez serbarea.

Apoi continuă:

— Să mi se aducă douăzeci de vâsle de abanos aurit cu mânere de arțar încrustat; să se aleagă douăzeci de prințese din haremul regal, dintre cele mai frumoase, cu păr strălucitor şi să li se dea ca veşminte voaluri de perle.

Şi tot ce s-a ordonat a fost îndeplinit întocmai.

Inima regelui sălta de bucurie în vreme ce admira grația prințeselor, ritmul vâslelor şi cântecele lor. Se statornici treptat o profundă armonie, o stare de înțelegere şi încântare. Deodată, una dintre prințese se lovi în timp ce vâslea. Unul din talismanele pe care le purta s-a desprins din părul său şi a căzut în apă. Era o bijuterie deosebită din malahit, în formă de peşte, o bijuterie nou-nouță. Dintr-o

dată ea a încetat să mai cânte şi să mai vâslească, întrerupându-i şi pe ceilalţi.

— Nu mai vâsliţi? se impacientă regele.

— Însoţitoarea noastră a tăcut şi nu mai vâsleşte, răspunseră ele.

Atunci regele o întrebă pe tăcuta prinţesă:

— De ce nu mai vâsleşti?

— Deoarece peştişorul meu de malahit a căzut în apă, răspunse ea.

— Vâsleşte că îţi voi dărui altul, încercă regele să o consoleze.

— Dar nu-mi doresc o altă bijuterie. Nicio copie, oricât de perfectă, n-ar putea să o înlocuiască.

Regele a găsit însă o soluţie. A pus să îi fie adus scribul Zazaman.

— Zazaman, fratele meu, am făcut tot ce m-ai sfătuit. Inima mea s-a înveselit şi ochiul meu s-a delectat cu vederea prinţeselor, până când bijuteria uneia din ele a căzut în apă. Acest incident a întrerupt muzica şi veselia, iar toţi ceilalţi şi-au întrerupt plăcutele îndeletniciri. Am întrebat-o de ce nu mai vâsleşte, am aflat despre pierderea bijuteriei, şi i-am promis să o înlocuiesc, dar ea mi-a răspuns că nicio copie nu o poate egala.

Scribul Zazaman a încercat o ultimă soluţie. Recurgând la cartea sa de formule magice, a reuşit să disloce apele din matca lor şi să găsească peştişorul aşezat pe fundul lacului. L-a ridicat cu grijă şi l-a înmânat prinţesei. La sfârşit se gândi să pună capăt magiei şi dădu drumul apelor în matca lor.

În felul acesta, scribul Zazaman a reuşit să dăruiască regelui o zi fericită în compania suitei sale. Pentru toate acestea, lui Zazaman i-au fost dăruite tot soiul de cadouri. Aceasta a fost minunea săvârşită de scribul şi vrăjitorul Zazaman pe timpul strămoşului Tău, regele Snefru.

Maiestatea Sa răspunse:

— Să se ofere regelui Snefru o ofrandă de o mie de pâini, o sută de ulcioare cu bere, un bou, două cupe pline de tămâie, iar scribului Zazaman o plăcintă, o măsură de bere şi o cupă de tămâie, căci mi-a fost dovedită aleasa lui măiestrie.

Cele hotărâte au fost aduse la îndeplinire întocmai.

Dedefor, un alt fiu al regelui, s-a ridicat la rându-i pentru a povesti.

— Până acum Maiestatea Sa a ascultat povestiri ale unor minuni săvârşite numai de oameni de altădată, dar toate acestea s-au petrecut atât de demult, încât nimeni nu le-ar mai putea garanta adevărul. În vreme ce eu pot să aduc în faţa Maiestăţii Tale un vrăjitor contemporan, pe care de bună seamă că Maiestatea Ta nu-l cunoaşte. Vei vedea cu propriii ochi şi-i vei putea verifica minunile.

— Cine este acest om, Dedefor? zise faraonul vizibil interesat.

— Există un om de condiţie umilă, un ţăran pe nume Didi, care locuieşte în cetatea Djed-Snefru, în sudul Memfisului, răspunse fiul regelui. E un om de o sută de ani, sărac lipit pământului, care mănâncă însă zilnic cinci sute de pâini, o coapsă de bou şi o sută de ulcioare de bere. E un om foarte învăţat. Ştie să pună la loc un cap tăiat, să îmblânzească leii, cunoaşte cu exactitate numărul cărţilor pe care Thot le are în cripta templului său, după cum cunoaşte chiar numărul lăzilor de lemn ce conţin aceste cărţi.

Or, chiar regele Keops consumase mult timp din viaţa sa ca să cerceteze aceste cărţi în cripta templului lui Thot, întrucât dorea să le copieze şi să-şi umple cu copii propria piramidă. Maiestatea Sa răspunse:

— Dedefor, fiule, du-te şi adu-l la palat pe acest savant bătrân.

Cât ai bate din palme, au fost pregătite nişte ambarcaţiuni pentru Dedefor, care a pornit în zbor către Djed-Snefru. Când barca regală a acostat la ţărm, el s-a instalat într-o lectică de abanos cu mânere dure, încrustate cu aur.

Odată ajunsă la Djed-Snefru, lectica a fost aşezată pe pământ, iar Dedefor s-a îndreptat spre vrăjitor. L-a găsit întins pe un soi de divan, în pragul casei sale. Un sclav, postat la capul său, îl scărpina, iar un altul alături îi gâdila picioarele.

Dedefor, prinţul regal, îl salută pe vrăjitor cu următoarele cuvinte:

— Ai aerul unui bătrân fericit, pe care vârsta îl fereşte de grijile vieţii. Pentru majoritatea oamenilor, bătrâneţea înseamnă sfârşitul călătoriei, îmbălsămarea şi întoarcerea în pământ. Dar o fiinţă ca tine, tolănită în mijlocul zilei, cu un corp ferit de beteşuguri, cu un spirit care şi-a păstrat înţelepciunea, bunul simţ şi capacitatea de a da sfaturi, necunoscând decrepitudinea, este sortită de bună seamă unui destin fericit. Am sosit în grabă la ordinele părintelui meu, regele Keops, să te invit la palat. Vei mânca tot ce va fi mai bun la masa regelui şi vei avea o viaţă îmbelşugată şi lipsită de griji până la sfârşitul zilelor tale.

Iar Didi îi răspunse:

— Pacea fie cu tine, Dedefor, os domnesc, fiu iubit de părintele tău. Tatăl tău Keops să te laude şi să te considere mai presus de cei bătrâni. Fie ca mai târziu, dublul tău, Ka, să triumfe asupra forţelor întunericului, iar sufletul tău să desluşească cu înţelepciune calea ce duce în lumea de dincolo. Ştiu că eşti un învăţat care cunoaşte lucrurile ascunse. Cu siguranţă eşti un sfetnic de nădejde.

Dedefor îi întinse mâinile ajutându-l să se ridice şi, susţinându-l de braţ, îl conduse până în port.

— Să mi se dea o ambarcațiune pentru copiii şi pentru cărțile mele, a zis Didi.

Şi i s-au pus la dispoziție două vapoare şi echipajele lor. Iar Didi a călătorit în barca regală împreună cu prințul Dedefor.

De cum a pătruns pe porțile palatului, Dedefor l-a înştiințat pe rege de îndeplinirea misiunii. Didi a fost înfățişat în sala de audiențe în care de obicei faraonul primea străinii.

— Cum se face, Didi, că nu te-am mai văzut până acum? întrebă faraonul. Didi răspunse:

— Cel chemat trebuie să vină. Suveranul celor două regate ale Egiptului m-a chemat, deci iată-mă.

Iar regele întrebă:

— E adevărat ce se spune, că ai putea aşeza la locul său, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, un cap tăiat?

— Da stăpâne, da, ştiu, răspunse vrăjitorul.

Apoi faraonul a ordonat să se aducă unul din prizonierii închisorii a cărui sentință fusese pronunțată. Dar Didi a protestat:

— Nu, stăpâne, nu oameni.

Atunci i s-a adus o gâscă, căreia i s-a tăiat capul. Într-un capăt al sălii i s-a aşezat trupul, iar în celălalt capul. Didi a recitat o formulă secretă şi atotputernică, care a ridicat trupul şi capul gâştei. Mădularele, făcând salturi caraghioase, s-au îndreptat unul către altul, iar când s-au alipit gâscă reînviată a pornit la plimbare, gâgâind satisfăcută.

I s-a adus lui Didi mai apoi un pelican, care suportă aceeaşi experiență. S-a adus pe urmă un taur şi a fost decapitat, iar Didi şi-a recitat din nou descântecul. Fără nicio ezitare, taurul s-a ridicat în fața lui, capul s-a lipit cu trupul impecabil, căpăstrul însă a rămas pe pământ. Didi

însă nu avea nevoie de funie şi bici ca să-l aducă sub ascultare.

Atunci regele Keops zise:

— Despre ce să mai vorbim oare? Am auzit că ai ştire despre numărul exact al lăzilor cu cărți din cripta lui Thot. Didi răspunse:

— Îmi cer iertare, stăpâne, pentru că nu ştiu numărul lor, dar cunosc cu precizie în ce loc se află.

— În ce loc? întrebă regele.

— Există în Camera Listelor lui Heliopolis un bloc de gresie. Cutiile cu cărțile lui Thot sunt în spatele acestui bloc.

— Adu-mi aceste lăzi!

— Stăpâne, îmi cer iertare, dar nu eu îți voi aduce lăzile.

— Dar cine mi le va aduce? întrebă regele.

— Cel mai mare dintre copiii pe care îi va naşte o femeie pe nume Redjedet.

— Aşa?! Şi cine este această Redjedet?

— Este nevasta unui preot al zeului Ra. Ea va avea trei copii deodată. Zeul i-a spus că vor fi cinstiți de întreg regatul, iar celui mai mare i-a prezis că o să ajungă mare preot la Heliopolis.

Maiestatea Sa îşi simți sufletul tulburându-se.

— De ce îți faci griji, stăpâne? Din pricina celor trei copii? Doar ți-am spus: fiul tău va fi rege, iar apoi fiul lui; abia după aceea va domni fiul acestei femei.

— Şi când se vor naşte fiii acestei Redjedet? întrebă Maiestatea Sa.

— Într-a cincisprezecea zi a lunii Tybi.

Faraonul gândea: „Dacă n-ar fi atât de adânc canalul celor Doi Peşti, eu însumi l-aş trece cu piciorul ca să ajung la templul zeului Ra”.

Înțelegându-i gândul, Didi îi răspunse:

— Dacă vrei să treci, voi face în aşa fel încât să micşorez apa canalului la patru degete.

Reîntors în apartamentul regal, faraonul dădu ordin ca Didi să fie găzduit în camera prințului Dedefor şi să i se dea regulat o mie de pâini, o sută de ulcioare de bere, un bou şi o sută de legături de zarzavat. Şi aceste ordine au fost duse la îndeplinire.

Trecând ceva vreme de la toate acestea, Redjedet prinse de veste că va avea un copil. Ra, stăpânul stăpânilor, i-a spus lui Isis, lui Neftis, lui Meskhenet, cea care veghează la căpătâiul pruncilor şi dă nume noilor născuți, ca şi lui Heket, cea care asistă la naşteri şi lui Knumu să îşi întrerupă divinele îndeletniciri şi să ajute pe Redjedet care va avea trei copii, unul după altul. Căci, motivă el, aceşti copii vor fi mai onorați şi mai puternici decât oricare alții pe pământ. Căci ei vor construi temple, vor umple altarele de ofrande, vor umple mesele de sacrificii şi de libații şi vor dărui preoților bunuri şi proprietăți din belşug.

Supunându-se, zeii au alergat la locul misiunii. Zeițele s-au preschimbat în muzicante, iar Knumu le-a urmat ca un slujitor. Au ajuns în cele din urmă la casa lui Redjedet şi l-au găsit pe soțul său Rawser întinzând scutecele destinate înfaşării viitorului prunc. Dar tatăl le spuse:

— Doamnelor, nu este cel mai bun moment pentru cântat. Precum se vede, noi aşteptăm un copil.

Dar ele au răspuns:

— Lasă-ne să rămânem, este o problemă care ne priveşte.

— Atunci veniți.

Şi le conduse la Redjedet în cameră.

Isis a spus:

— O, copilule!

Şi iată că în mâinile sale a apărut un copil minunat, lung de peste un cot, cu oase viguroase, cu membre de culoarea aurului, cu părul ca lapislazuli, ca al statuilor zeilor din temple.

Zeițele l-au alăptat, l-au spălat şi l-au pus într-un leagăn de cărămizi. Arunci Meskhenet s-a apropiat de el ca să-i prezică destinul.

— Va fi un rege care îşi va exercita puterea asupra întregului regat.

Mai spuse că se va numi Usiraf, ceea ce vrea să însemne „cel puternic”. Knumu, la rândul său, s-a apropiat şi suflând în gura copilului i-a dăruit viață şi masându-i membrele i-a dăruit sănătate.

Iar Isis a rostit din nou: „Copilule!” şi iată că în mâini i-a apărut un alt copil, lung de cel puțin un cot, cu oase viguroase, cu membre aurii şi plete albastre ca lapislazuli veritabil. Zeițele l-au luat să-i taie buricul, l-au spălat şi l-au pus într-un leagăn de cărămizi.

Meskhenet s-a apropiat de el ca să-i prezică destinul:

— Va fi un rege care îşi va face cunoscută puterea în întregul regat.

A adăugat că se va numi Sahuruja, „călătorul în Cer”. Knumu l-a masat ca să-i fortifice membrele şi i-a dăruit suflul vieții.

— Copilule! a rostit din nou Isis.

Şi iată că în mâinile ei a apărut un copil frumos, lung de un cot, cu oase puternice, membre aurii şi părul albastru precum lapislazuli.

Zeițele l-au luat în brațe, i-au tăiat buricul, l-au spălat şi l-au aşezat pe un pat de cărămizi. Meskhenet s-a apropiat de el şi a zis:

— Este un rege care îşi va face cunoscută puterea în întregul regat.

A adăugat că se va numi Kakau, „tenebrosul”. A venit apoi Knumu care i-a masat membrele ca să fie sănătoase şi i-a insuflat viață.

După ce au felicitat-o pe Redjedet pentru fericita naştere a celor trei copii, zeițele s-au adresat şi soțului ei:

— Bucură-te, Rawser, căci iată, trei fii ți s-au născut.

— Ce aş putea face pentru voi, doamnelor? zise el. A, am să vă dau nişte grâu. Servitorul vostru îl va lua şi îl va da scribului când vi se va cere să plătiți partea voastră de impozit.

Knumu a fost împovărat cu grânele, după care ființele divine s-au grăbit să se întoarcă în locul din care veniseră.

Isis a grăit către tovarăşii săi:

— La ce bun am mai venit la Rawser dacă nu am făcut pentru copiii aceia nicio minune care să le dovedească mai târziu că zeul Ra cel atotputernic veghează asupra lor?

Auzind acestea, zeițele au făurit cât ai clipi trei diademe, cum numai faraonul are pe pământ, şi le-au ascuns în grâu. Au făcut mai apoi să se pornească din înaltul cerului o furtună nemaipomenită. S-au îndreptat grăbite către casa lui Rawser şi intrând i-au spus:

— Plouă prea tare ca să putem transporta grânele pe care ni le-ai dăruit. Se vor uda şi se vor strica. Pune-le într-o cameră bine închisă şi ni le vei da când ne vom întoarce din sud, căci acum noi plecăm acolo ca să dăm reprezentații de cântece şi dans.

Urmând sfatul lor, Rawser a depus grâul într-o cameră ale cărei porți au fost pecetluite.

După patruzeci de zile, Redjedet a ieşit din camera sa şi a întrebat servitoarea:

— Este casa mea în bună rânduială?

— Casa este aprovizionată cu toate bunătățile. Numai ulcioarele de bere nu ne-au fost aduse.

— De ce nu s-au adus ulcioarele?

— Berea urma să fie produsă cât de curând, dar tot grâul a fost promis acelor cântărețe de către soțul tău, iar acum zace într-o cameră cu uşa pecetluită.

Redjedet a insistat:

— Coboară în camera aceea şi adu grâul. Rawser le va da altul în loc când vor reveni.

Servitoarea a mers şi a deschis uşa acelei camere. Acolo însă a auzit tot felul de cântece, muzică de dans, chiote de veselie şi aclamaţii ca la trecerea regelui. Şi tot acest zgomot venea numai din camera aceea.

Revenind în grabă, ea a povestit stăpânei tot ceea ce a auzit acolo. Redjedet a coborât la rându-i şi a parcurs întreaga cameră, dar nu a reuşit să găsească locul de unde venea zgomotul. Şi-a lipit urechea de o copaie care se afla pe acolo şi a descoperit că zgomotul provenea din interiorul acesteia. A ridicat copaia, a pus-o într-un cufăr de lemn pe care l-a legat şi l-a pecetluit. După toate acestea, lada a fost ambalată în bucăţi de piele. Cufărul astfel înfăşurat a fost dus în cameră cu ulcioarele goale. Camera aceasta a fost la rândul ei încuiată şi pecetluită.

Când Rawser s-a întors din grădină, Redjedet i-a povestit toate acestea, cât de mult s-a trudit ca să înăbuşe zgomotele misterioase, să le împiedice să se înteţească şi să se extindă. Bărbatul ei a fost foarte mulţumit de această ispravă şi au petrecut împreună o zi fericită.

Într-o zi, Redjedet s-a certat cu servitoarea şi a pus să fie biciuită. Indignată, servitoarea s-a plâns celorlalţi oameni din casă:

— Ah, cât de rău mă tratează cea care este mamă a unor copii ce vor deveni cândva regi! Mă voi duce să-i spun regelui Keops.

Cuprinsă de furie, ea alerga de colo-colo, negăsindu-şi locul, până ce îl întâlni pe fratele său mai mare care extrăgea in din plante proaspăt zdrobite. El o întrebă:

— Încotro, domnişoară?

Ea i-a povestit cum stau lucrurile.

— Mai bine îţi vedeai de treabă decât să vii la mine. Lasă că te învă eu să te mai revolţi!

A luat o legătură de tulpini de in şi a început să-i care lovituri cu nemiluita.

Servitoarea a luat-o la fugă, căutând puțină apă ca să-şi aline durerile usturătoare. Dar iată că din apa fluviului a ieşit un crocodil şi a înhățat-o.

S-ar zice că zeii înşişi vegheau la păstrarea secretului celor trei copii.

Când fratele servitoarei a alergat la Redjedet să-i povestească ce s-a întâmplat, a găsit-o aşezată cu capul pe genunchi, cu inima întristată. El i-a spus:

— De ce ți-e inima grea, stăpână?

— Din pricina micuței care era fată în casă. Căci ea m-a amenințat că mă va denunța faraonului că am trei copii care vor domni în locul descendenților săi.

Omul se prosternă cu fața în pământ şi spuse:

— Stăpână, când a venit să se plângă şi să-mi povestească acestea, am pus mâna pe o legătură de nuiele de in şi am altoit-o. Dar iată că pe când îşi alina usturimile cu apa fluviului, un crocodil a ieşit şi a înhățat-o.

Şi ați vrea să ştiți bine ce s-a întâmplat mai apoi, dar papirusul pe care este scrisă această istorisire se întrerupe aici şi nu ştim ce a mai spus regele Keops despre minunea care s-a petrecut în vremea sa şi dacă a călătorit până la Sakihu pentru a-i vedea pe cei trei copii cu ochii săi. Tot ceea ce se ştie este că regele Keops şi-a încheiat în linişte domnia. După el au domnit Kefren şi Mykerinos, cei care au construit minunatele morminte, celebrele piramide, cele mai însemnate dintre vechile monumente ale Egiptului. Dar după ei a avut loc o schimbare de dinastie şi dubla coroană a Egiptului a aparținut faraonului Userkaf. Acesta a fost primul dintre regii celei de-a cincea dinastii. Numele său înseamnă „cel puternic”. Faraonul ar putea fi prea bine fiul cel mare al lui Redjedet. Sau poate că această povestire a fost scrisă mai târziu, când el era deja rege, ca să i se

confere o origine sacră, cum îi stă bine unui monarh puternic.

Povestea lui Sinut

Sinut, prietenul faraonului, administratorul domeniilor regale, guvernatorul regelui asupra beduinilor povestea odată:

— Eu sunt genul de servitor devotat, care îşi urmează supus stăpânul. Amenemhat, suveranul meu, cel care este îngropat în piramida de la Kenefru, mi-a încredinţat pe fata sa, prinţesa moştenitoare şi de atunci veghez asupra ei în haremul regal. Nobila mea stăpână se numeşte Nefru şi este soţia preferată a regelui Sesostris.

Într-al treisprezecelea an, într-a treia lună a lui Iakut, în vremea în care Ra străbătea dublul său orizont, a murit regele Amenemhat, părintele prinţesei mele. Sufletul i s-a avântat la cer, unindu-se cu discul solar şi contopindu-se cu creatorul său.

Peste palat domnea o tăcere grea, în semn de doliu. Poarta cea mare a fost zăvorâtă, curtenii au rămas îngenuncheaţi cu fruntea în ţărână. Afară, poporul se jelea zgomotos.

Maiestatea Sa, regele defunct trimisese încă de pe timpul vieţii o numeroasă armată să se războiască cu triburile berbere care ocupau deşertul Libiei. Această armată era comandată de Sesostris, fiul său cel mare. El primise misiunea să atace ţările străine şi să-i facă sclavi pe berberi. Învingător, el se întorcea acasă aducând cu sine prizonieri capturaţi de la berberi şi turme atât de multe că nu le mai ştia numărul.

La moartea regelui, sfatul bătrânilor a trimis mesageri ca să-l informeze pe fiul său despre evenimentele întâmplate

la palat. Mesagerii l-au întâlnit pe timpul nopții. Prințul, urcându-se într-un car de luptă, a sosit în zbor la palat ca să-şi plângă tatăl. Exista însă ordinul de a se ascunde armatei moartea regelui.

Dar eu eram acolo. Am auzit vocea mesagerului vestind cele petrecute. Viața mea era în primejdie. Cea mai mică indiscreție ar fi fost pusă pe seama mea. Dacă s-ar fi aflat ceva, aş fi fost condamnat pentru deconspirarea secretului. M-am îndepărtat repede, cu inima mohorâtă, căutând pretutindeni un loc să mă ascund. M-am strecurat într-un tufiş la marginea drumului pe care trecea cortegiul regal. Mă îndreptam către sud şi nu voiam să mai revin în palatul regal, căci îmi imaginam că acolo a izbucnit deja războiul. Căci este lucru rar ca moştenitorul desemnat de faraon să ocupe tronul fără să lupte cu frații săi invidioşi.

Mort de frică, am traversat canalul celor două Adevăruri sau locul care se cheamă Sicomorul. Am sosit pe insula Sanafrui şi mi-am petrecut acolo ziua, ghemuit între ierburile câmpului. În zori am luat-o din loc.

Am călătorit o zi şi o noapte. A doua zi am ajuns cu bine la Puteni şi m-am odihnit într-o insulă.

Atunci setea s-a abătut asupra mea. Slăbisem şi îmi ziceam: „Astea sunt semnele morții”. De îndată ce am prins puțin curaj, mi-am adunat puterile ca să mă ridic. Am auzit mugind nişte vaci dintr-o cireadă. Erau beduini. M-au zărit, iar unul dintre şeicii lor, care poposise odată în Egipt, m-a recunoscut. Mi-a dat să beau apă şi mi-a fiert nişte lapte. M-am dus cu el până la tribul său, iar ei m-au ajutat să trec dintr-o țară în alta. Aşa am ajuns într-o regiune a Siriei, unde am rămas un an.

Amui, prințul Siriei m-a chemat la el şi mi-a spus:

— Eşti bine primit la mine întrucât înțelegi limba egipteană.

Spunea asta pentru că ştia bine cine sunt. Nişte egipteni refugiaţi îi vorbiseră despre mine. A început să mă întrebe:

— De ce ai venit aici? Ce te-a determinat să-ţi părăseşti ţara? Ce s-a întâmplat în palatul lui Amenemhat, suveranul Egiptului? Vorbeşte-ne despre ceea ce nu ştim!

Înţelegând eu că el bănuia că aş fi implicat în vreun complot împotriva regelui, i-am răspuns cu şiretenie:

— Da, bineînţeles, s-a întâmplat ceva. Când am revenit din expediţia întreprinsă în ţara berberilor, am auzit ceva ce nu mă privea. Inima mi-a stat în loc şi de frică am fugit în deşert. Cu toate astea, n-am fost învinuit. Nimeni nu m-a batjocorit. Nu ştiu de ce am ales ţara asta şi nu alta. Poate că este voinţa sacră a lui Ra.

Dar Amui a insistat:

— Ce s-a întâmplat în Egipt de când a fost lipsit de suveranul său? Căci Amenemhat era renumit pretutindeni ca egalul zeiţei Sekhmt, care poate trimite ciuma pe pământ după bunul plac.

— Amon-Ra s-a îndurat de noi. Căci fiul lui Amenemhat a ajuns la timp în palat şi a intrat în posesia moştenirii. Cu siguranţă este un mare înţelept, foarte prudent atunci când plănuieşte, priceput să dea ordine, dar şi să calculeze efectele deciziilor sale şi să facă bine. Încă de pe vremea tatălui său a supus naţiunile străine, în timp ce fratele său a rămas în palat. Este un om viteaz căruia îi place să fie în miezul luptei şi să se năpustească asupra barbarilor. Aleargă atât de repede, încât fugarului nu-i mai rămâne nicio şansă de scăpare. Toată cetatea îl iubeşte şi îl consideră un om încântător. Amon-Ra ni l-a dăruit, iar pământul tresaltă de fericire ştiindu-se guvernat de el. Vrea să cucerească ţările din sud, dar nu se teme nici de cele din nord. Fie ca el să te cunoască ca pe un om de bine, aşa încât, dacă i-ar veni ideea să trimită aici o expediţie, să te

trateze după cum meriți. Căci el nu conteneşte să facă dreptate ținuturilor care îi sunt supuse.

Atunci conducătorul Siriei mi-a răspuns:

— Fireşte că Egiptul e fericit de vreme ce cunoaşte valoarea prințului său. Iar tu rămâi aici cu mine şi îți voi face numai bine.

M-a tratat mai bine decât pe propriii săi copii, mi-a dat de soție pe fata cea mare şi m-a pus să aleg unul dintre cele mai roditoare domenii de la frontieră. Am ales o regiune excelentă, numită Aia.

Am petrecut mulți ani acolo. Fiii mei au devenit oameni viteji, fiecare şef peste tribul său. Iar eu îi găzduiam cu mărinimie pe toți cei care treceau pe domeniul meu, amintindu-mi că şi eu am fost fugar. Dădeam apă celui însetat, îl îndrumam pe cel rătăcit, găzduiam pe cel care a fost jefuit, iar ospitalitatea mea a ajuns atât de cunoscută încât mesagerii îşi întrerupeau drumul şi veneau bucuroşi pe la mine. Am fost însărcinat vreme îndelungată să comand soldații şi să lupt pentru apărarea Siriei împotriva beduinilor care se încumetau să ne atace. De cum mă repezeam cu soldații mei împotriva lor, o şi luau la sănătoasa ascunzându-se în fântâni şi fânețe. Aduceam multe animale, vasali şi sclavi, omoram o mulțime de soldați. Cu ajutorul sabiei, al arcului ca şi al planurilor bine gândite am cucerit inima prințului. Mă iubea pentru vitejia mea; ştiută fiind vigoarea brațului meu, chiar propriii săi copii se supuneau ordinelor mele.

Odată a sosit un sirian renumit pentru puterea sa. A intrat în cortul meu şi m-a provocat la luptă. Era un erou cu care nu se putea pune nimeni, căci învinsese pe toți luptătorii din țară.

A anunțat că se va lupta cu mine, a promis să mă jupoaie, susținând sus şi tare că-mi va lua turmele şi le va împărți celor din clanul său.

Prințul s-a sfătuit cu mine şi i-am spus:

— Nu-l cunosc de fel pe acest om. N-am fost nicicând în cortul său pentru că nu îi sunt aliat. Mă hărțuieşte din invidie pentru că vede că sunt în grațiile tale. Amon-Ra să ne apere! Sunt ca taurul pentru că vede în mijlocul cirezii în timp ce un altul mai tânăr vrea să-i ia locul. Eram un cerşetor şi am devenit şef. Am fost un nomad care a avut norocul să capete un loc printre țărani. Este normal să nu mă vadă cu ochi buni. De vreme ce are curajul să se lupte şi şi-a mărturisit intenția, fie ca Amon-Ra să decidă între noi.

Mi-am petrecut noaptea încordându-mi arcul, pregătindu-mi săgețile, mânuind pumnalul şi lustruindu-mi armele.

În zori întregul ținut se adunase în goană. Prințul Siriei reunise triburile sale şi îşi convocase toți vecinii.

Când a sosit voinicul acela, m-am postat vitejeşte în fața lui. Toate inimile băteau pentru mine. Bărbații, ca şi femeile, țipau îngrijorați de soarta mea. Căci îşi ziceau: „Va fi oare atât de puternic ca să țină piept acestei matahale?”

Şi iată-l pregătindu-şi scutul, lancea şi o mulțime de sulițe. Am reuşit să mă țin departe de loviturile armelor sale, obligându-l să-şi epuizeze arsenalul fără niciun rezultat. Atunci s-a năpustit asupra mea. În clipa aceea l-am săgetat străpungându-i gâtul, iar el se prăbuşi cât era de lung. I-am dat lovitura de grație cu propriul lui topor. Mi-am proptit piciorul pe spatele lui uriaş şi am strigat victorios.

Toți asiaticii fremătau de bucurie. Am adus sacrificii lui Moutu, zeul războiului pe care îl adoram la Teba. Prințul Siriei m-a îmbrățişat cu putere. Mi-au revenit toate bunurile celui învins şi în felul ăsta am ajuns să fac ceea ce războinicul vroia să-mi facă mie. Am luat tot ce se găsea în cortul său. I-am jefuit satul şi m-am îmbogățit; tezaurul mi s-a rotunjit, iar turma mi s-a mărit.

În felul acesta zeii s-au arătat binevoitori celui care străbătuse lumea întreagă. Îmi sălta inima de bucurie şi mă minunez cum dintr-un amărât muritor de foame, un sărăntoc pârlit şi fugar am reuşit să capăt reputaţie aleasă la curtea Siriei, ba chiar să pot oferi o pâine săracilor, să port haine fine de in şi să am mulţi servitori. Am o casă frumoasă şi un domeniu vast.

Cu toate astea, inima mea nu este satisfăcută. De vreme ce vine bătrâneţea şi mă năpădeşte slăbiciunea, de vreme ce privirea mi se înceţoşează iar picioarele refuză să mă ajute, e semn că se apropie moartea. De aceea aş vrea să revăd Egiptul. O, zei care m-aţi pus pe fugă, daţi-mi şansa să revăd ţara în care m-am născut şi în care vreau să mor!

Am trimis faraonului un mesaj ca să obţin bunăvoinţa sa, iar Maiestatea Sa mi-a trimis nişte cadouri cum numai prinţii primesc, însoţite de o scrisoare:

„Horus, stăpânul diademelor din nord şi din sud, din Egiptul de Sus şi de Jos, Sesostris, fiul soarelui cel ce nu piere în veci, ordonă servitorului Sinut acestea:

Ai străbătut ţări străine de la Kadima până în Siria, după cum ţi-a dictat inima. E de la sine înţeles că nu mai poţi lua cuvântul în sfatul ţării. Căci nici avertismentele şi nici recomandările nu îţi sunt luate în seamă. Şi aceasta nu pentru că aş fi răuvoitor cu tine. Căci regina, stăpâna ta care trăieşte în palat, este înfloritoare încă, mândreţea ei este recunoscută peste mări şi ţări iar copiii săi primesc o educaţie aparte. Te vei bucura de bogăţiile pe care ţi le vor dărui şi vei fi înconjurat de dărnicia lor.

Când vei reveni în Egipt şi vei vedea locul în care vei trăi, prosternează-te în faţa Sublimei Porţi şi nu evita să te întâlneşti cu Prietenii Regali ca altădată. Căci în aceste locuri vei îmbătrâni, te vei gândi la ziua înmormântării, la trecerea către fericirea eternă.

Curând îți vei petrece nopțile înfăşurat în panglici sacre şi îmbălsămat. Se va organiza un cortegiu funerar la înmormântarea ta, vei fi purtat într-un sicriu aurit, pictat în albastru, având deasupra un baldachin. Nişte boi vor trage la dricul tău, precedat de cântăreți şi saltimbanci care vor dansa la intrarea cavoului tău. Se vor recita pentru tine formulele ce însoțesc sacrificiul, vor fi jertfite animale lângă stela funerară, iar piramida îți va fi clădită din piatră albă ca cele ale prinților.

Nu trebuie să mori pe pământ străin. Nu vei ajunge ca asiaticii să te ducă la groapă învelit într-o piele de oaie. Când vei reveni printre noi, vei uita toate relele pe care le-ai suferit".

Când această scrisoare a ajuns la mine, mă aflam în mijlocul tribului meu. De îndată ce mi-a fost citită, m-am prosternat la pământ şi m-am târât prin praf ca în fața faraonului. Mi-am turnat țărână în plete şi am înconjurat târâş tabăra unde locuiam spunând în sinea mea: „Cum se face că mi-a fost acordată atâta indulgență, deşi am hoinărit după placul inimii prin țări străine şi barbare? De unde această compasiune, de ce îmi permite faraonul să-mi sfârşesc zilele la curte?" La rândul meu am trimis o scrisoare de răspuns:

„Servitorul haremului Sinut zice: fie ca pacea să domnească peste toate! Cunoşti, Prea înalte, fuga inconştientă a servitorului tău. Stăpân al celor Două Egipturi, prietenul lui Ra, favoritul lui Montu– suveranul Tebei, puternicul Amon, suveranul Katnakului, Ra, Horus, Hator, Tumu şi cei nouă zei care-l însoțesc, Ureus ce îşi încinge capul, Nut, zeii Egiptului şi ai tărâmului verde, fie ca toți să îți dea putere şi vitalitate! Fie ca ei să-ți dăruiască bunuri nemăsurate şi puteri nelimitate, fie ca la auzul numelui tău să tremure şi țările de la munte şi cele din câmpie, fie ca brațul tău să supună tot ceea ce discul

soarelui luminează în drumul său! Aceasta este rugăciunea pe care servitorul o face stăpânului care îl eliberează din mormânt. Nu aveam în intenție să fug şi nu ştiu ce m-a mânat din locurile natale. A fost ca într-un vis, nu aveam niciun rival, nu mă urmărea nimeni, nu mă jignea nimeni şi cu toate astea picioarele mele au luat-o la sănătoasa, iar inima mea m-a purtat pe meleaguri străine.

Dacă tu îmi ordoni, eu voi părăsi toate funcțiile pe care le-am deținut în aceasta țară. Căci tu eşti cel ce dăruieşte viață şi împlineşte voința zeilor, iar eu mă voi supune ție".

Când au venit să mă ia, am organizat o sărbătoare de despărțire şi am împărțit bunurile copiilor mei. Fiul meu cel mare a devenit şeful tribului, stăpânul tuturor bunurilor mele, al servitorilor, animalelor şi al tuturor plantațiilor de curmali.

Apoi m-am îndreptat către sud şi când am ajuns nu departe de postul de frontieră, generalul egiptean ce comanda trupa de grăniceri a trimis la palat un mesaj prin care mi se anunța sosirea. Maiestatea Sa a trimis pe unul din căpitanii casei regale şi nave care purtau cadouri pentru beduinii care mă însoțiseră până acolo. M-am suit într-o ambarcațiune care a pornit pe dată cu toate pânzele întinse. În fiecare zi, la bordul vasului mi se pregătea bere proaspătă. Curând am ajuns în dreptul străvechiului oraş regal Tatu.

Am fost trezit în dimineața următoare şi, însoțit de zece oameni, am plecat către palat. Copiii regali care aşteptau în corpul de gardă au venit să mă recunoască. Prietenii regelui m-au condus până la reşedință, în marea sală a coloanelor. Am găsit pe Maiestatea Sa stând pe un podium uriaş sub poarta aurită, m-am aruncat la pământ în fața lui şi mi-am pierdut cunoştința. Maiestatea Sa divină a binevoit să-mi adreseze cuvinte amabile. Dar eu zăceam leşinat, cu sufletul

învăluit de tenebre. Viața fugise din pieptul meu şi păream mai degrabă mort. Maiestatea Sa a ordonat unui Prieten:

— Scoală-l ca să-mi vorbească!

Apoi mi s-a adresat:

— Iată că ai revenit între noi, după ce ai hălăduit prin țări străine. Iată-te bătrân şi cu norocul de a fi înmormântat printre ai tăi, căci nu este puțin lucru să scapi de înmormântările barbare. Încearcă să justifici plecarea ta!

— Stăpâne, nu sunt vinovat. A fost mâna lui Amon-Ra. O teamă asemănătoare celei care mă țintuieşte acum m-a împins atunci către acea hotărâre fală. Mă aflu în mâinile Maiestății Tale. Poți face cu mine ce vrei, căci tu eşti viața şi moartea mea.

Apărură Copiii regali şi Maiestatea Sa zise către regină:

— Iată că Sinut a revenit printre noi cu maniere de țărănoi, ca ale unui asiatic. Seamănă de-a dreptul cu un beduin.

Ea a izbucnit în hohote de râs, urmată îndată de reacția dezlănțuită a Copiilor regali. Totuşi ei se îndurară şi îmi luară apărarea:

— La drept vorbind, stăpâne, nu arată chiar a beduin.

Dar Maiestatea Sa a insistat:

— Ba da, chiar are aerul unui beduin.

După acest schimb de replici, Copiii regali şi-au luat instrumentele muzicale şi, defilând în fața regelui, au început un imn de proslăvire:

— Mâinile tale sunt făcute ca să aducă binele, o, rege, tu care deții atât coroana sudului cât şi pe cea a nordului. Tu i-ai protejat pe supuşii tăi de rele, căci Ra îți este favorabil.

Au adăugat şi nişte cuvinte în favoarea mea:

— Fă-ne această favoare pentru şeicul Sinut, beduinul născut în deltă! Dacă a fugit, a fost din pricina temerii pe

care tu i-ai inspirat-o. Căci cel ce-ți vede fața păleşte şi ochiul ce te contemplă se înfricoşează.

Furia regelui s-a mai liniştit. Şi a grăit Copiilor regali:

— Să nu se mai teamă! Mergeți împreună cu el până la locuința regală şi arătați-i locul în care va sta. Căci va fi admis în anturajul regal. Va deveni ca în trecut unul din înțelepții care mă înconjoară.

Îndată ce am ieşit din palat, Copiii m-au trecut poarta ținându-mă de mână şi m-au condus să văd locul ce-mi fusese dăruit. Mi-a fost rezervată casa unuia dintre fiii regali, cu toate bogățiile sale, cu sălile de baie, cu decorațiile sale celeste, cu mobila asemănătoare celei din palat, cu stofe din garderoba regală şi parfumuri alese. De trei-patru ori pe zi mi se aducea de la palat carne, pâine, bere şi dulciuri.

Mă simțeam reîntinerit. M-am ras şi m-am pieptănat după obiceiul egiptenilor. M-am debarasat de obiceiul de a sta murdar al asiaticilor ca şi de hainele străine. M-am îmbrăcat numai în haine fine de in, m-am parfumat cu esențe alese şi m-am culcat în sfârşit într-un pat. Aveam toate condițiile ca să uit ținuturile nisipoase şi gustul uleiului de măsline.

A trebuit mai apoi să mă gândesc la viitoarea mea locuință, la mormântul unde urma să rămân pentru veşnicie. Au construit pentru mine din piatră o piramidă pe care au aşezat-o între celelalte piramide funerare. Şeful carierelor Maiestății Sale a ales terenul, şeful pictorilor s-a ocupat cu decorarea, cel mai bun sculptor a încrustat-o, şeful lucrărilor funerare a străbătut întregul Egipt ca să-mi aducă sarcofagul, mesele pentru ofrande, lăzile, statuile dublurii din piatră şi din metal şi tot soiul de mobile. În cele din urmă au fost desemnați preoții lui Ka, cei ce trebuiau să păstreze mormântul în ordine şi să îndeplinească toate ceremoniile necesare.

Iar eu am mai adăugat ceva mobilier pentru interiorul piramidei şi am donat nişte pământuri din împrejurimile oraşului pentru construirea unui domeniu funerar. Veniturile obținute acolo erau destinate pentru întreținerea mormântului şi pentru hrănirea dublurii mele, pentru ca el să trăiască veşnic fericit.

Totul a fost îndeplinit într-un mod impecabil. Maiestatea Sa s-a obligat să îmi înalțe statuia mortuară. Ea a fost realizată ca pentru un prieten al faraonului, învăluită în veşminte aurite. Am fost în grațiile regelui până în clipa morții".

Povestea aceasta a fost redată întocmai după un papirus descoperit în mormântul lui Sinut.

Satni şi mumiile

I

Trăia odată un rege pe nume Usinares, ce avea un fiu numit Satni. Iar fratele lui Satni se chema Inaros. Şi Satni era foarte instruit şi cunoştea tot soiul de lucruri. Îşi petrecea tot timpul în necropola de la Memfis, ca să citească scrierile sacre, cărțile magice care vorbesc despre viața de dincolo. El a descifrat formulele ce sunt gravate pe sarcofage şi pe pereții templelor. Cunoştea virtuțile amuletelor şi ale talismanelor, ştia cum se fabrică. Ştia să redacteze formule atotputernice, căci era un magician fără pereche în întregul Egipt.

Într-o zi, pe când se plimba în templul lui Ptah, citind cu atenție inscripțiile gravate pe pereți, auzi hohote de râs. Cel care râdea era un trecător cu înfățişare nobilă.

Satni i s-a adresat mânios:

— De ce râzi de mine?

— Nu-mi bat joc de tine, dar nu pot să nu râd când te văd pierzându-ți timpul ca să descifrezi formulele acestea neputincioase. Dacă vrei într-adevăr să cunoşti o formulă desăvârşită, vino cu mine. Vom pătrunde într-un loc unde se află o carte scrisă de Thot însuşi. Lectura ei te va face mai puternic decât zeii şi decât oamenii. Două formule sunt scrise acolo. Dacă o vei recita pe prima vei dobândi puteri asupra cerului şi pământului, asupra morții, a munților şi a apelor; vei înțelege glasul păsărilor cerului şi al reptilelor pământului, vei vedea peştii, căci o forță divină îi va aduce la suprafața apei. Dacă vei recita cea de-a doua formulă, chiar de-ai fi în mormânt, îți vei relua forma pe care o aveai în timpul vieții pe pământ. Vei vedea chiar soarele cum se deşteaptă în cer şi anturajul său divin, vei vedea luna în forma în care ea apare.

Satni a spus:

— Pe viața mea! Spune-mi ce-ți doreşti şi eu îți voi dărui, dar condu-mă în locul în care se găseşte această carte.

Iar nobilul străin a răspuns:

— Cartea aceasta nu se află la mine. Ea se află în centrul necropolei, în mormântul lui Nanoferkeptah, fiul regelui Mereneftis. Ca să te păzeşti, să-ți iei o furcă, un baston şi un felinar.

Ascultând aceste vorbe, Satni simțea cum îşi pierde mințile din pricina arzătoarei dorințe; nici nu mai ştia pe ce lume se află. A cerut regelui permisiunea de a coborî în mormântul lui Nanoferkeptah împreună cu fratele său Inaros.

Cei doi frați au petrecut trei zile şi trei nopți căutând printre mormintele necropolei de la Memfis, citind inscripții, descifrând formulele gravate pe uşile mormintelor. În cele din urmă, într-a treia zi au găsit locul unde se odihnea Nanofer. Întrucât erau convinşi că era mormântul căutat,

Satni a recitat o formulă magică şi un mare gol s-a căscat în mormânt. Cei doi au putut în felul acesta să pătrundă în locul în care se află cartea misterioasă.

Nu mică le-a fost mirarea să descopere că în mormânt era lumină ca ziua. Căci lumina provenea de la acea carte şi se răspândea în întreaga încăpere.

În acest mormânt Nanoferkeptah nu era singur, ci împreună cu Ahuri, nevasta sa şi fiul său Mihet. Acestea erau dublurile lor, căci corpurile le odihneau la Coptos. Totul fusese pus la cale de către Nanofer, care spera că, ademenindu-l pe Satni, îl va putea determina să transporte mumiile de la Coptos la Memfis, pentru ca familia să rămână reunită etern.

Când Satni a pătruns în mormânt, dublura nevestei lui Nanofer l-a întrebat cine este. El a răspuns:

— Sunt Satni-Kamois, fiul regelui Usinares. Am venit să caut cartea lui Thot, cea pe care o văd aici între tine şi Nanofer. Dă-mi-o, căci de nu, o voi lua cu forţa!

Ahuri l-a implorat:

— Te rog să nu te superi şi să asculţi mai întâi povestea tuturor nenorocirilor pe care le-am pătimit din pricina acestei cărţi pe care ţi-o doreşti atât de mult.

Mă numesc Ahuri. Sunt fata regelui Mereneftis, iar cel pe care-l vezi aici este fratele meu, Nanoferkeptah. Când a venit vremea să mă mărit, am fost condusă în faţa regelui în momentul în care el se întorcea din harem în mijlocul familiei. Fusesem împodobită şi îmbrăcată deosebit de elegant; regele m-a găsit foarte frumoasă şi a zis:

„Iată că Ahuri, fata mea, s-a făcut mare şi a venit vremea să se mărite. Cu cine s-o măritǎm oare?”

După obiceiul vechi al Egiptului, ar fi fost normal să mă căsătoresc cu fratele meu pe care îl iubeam foarte mult. Am spus asta mamei mele. Iar ea i-a comunicat regelui Mereneftis:

„Ahuri, fata noastră, îl iubeşte pe Nanofer, fratele său mai mare. Să-i căsătorim după străvechiul obicei al faraonilor”. La auzul acestor cuvinte, regele a răspuns:

„N-ai decât doi copii, iar tu vrei să-i căsătoreşti unul cu celălalt? N-ar fi mai bine ca Ahuri să se mărite cu fiul unui general de infanterie şi Nanofer să ia fata unui alt general?” Ea replică:

„Îmi cauţi ceartă. Chiar dacă aceştia sunt singurii mei copii, obiceiul cere ca să-i căsătorim”. Dar regele se încăpăţână:

„Îl voi însura pe Nanofer cu fata unui alt şef de trupe, iar aceasta nu poate fi decât spre binele familiei”.

Când a venit ziua serbării fixată de faraon, au venit să mă caute şi să mă conducă acolo. Eram foarte tulburată şi nu mai eram bine dispusă ca în ajun. Atunci faraonul mi s-a adresat aşa:

„De ce eşti tristă? Nu mai vrei să te măriţi cu Nanofer?” Şi adresându-se şefului Casei Regale:

„Să fie condusă Ahuri în casa lui Nanoferkeptah chiar în noaptea aceasta! Să fie transportate acolo toate cele de trebuinţă unei căsătorii”.

În seara aceea am fost dusă ca soţie în casa lui Nanofer. Din ordinul faraonului toţi oamenii Casei Regale mi-au adus o zestre considerabilă de aur şi argint. Faraonul se bucura mult în inima sa. Nanoferkeptah a petrecut zile minunate împreună cu mine, căci ne iubeam nespus de mult. Când a venit vremea, am adus pe lume pe acest copil ce şade aici în faţa ta. La vestea naşterii, Casa Regală mi-a trimis cadouri foarte frumoase, obiecte preţioase de aur şi argint, stofe fine de in. Am dăruit copilului meu numele de Mihet, ce a fost înscris în registrele Dublei Case a Vieţii. Acolo ghicitorii, magicienii şi scribii şi-au scos horoscoapele şi au prezis viitorul noului născut. Au ales pentru el amuletele potrivite.

Toate acestea au fost înscrise pe o stelă funerară în Dubla Casă a Vieții.

Şi vremea trecea. Iar Nanoferkeptah părea să nu aibă alt țel decât vizitarea necropolei de la Memfis. Se oprea înaintea fiecărei case funerare ca să descifreze şi să recite inscripțiile gravate, studia mormintele faraonilor şi stelele scribilor Dublei Case a Vieții. Citea epitafurile înscrise acolo, interesându-se de tot ce era menționat. Într-o zi a avut loc o procesiune închinată zeului Ptah şi Nanofer a intrat în templu ca să se roage. Şi, pe când mergea linişt it în spatele procesiunii şi descifra inscripțiile gravate pe capetele zeilor, un bătrân l-a zărit şi a început să râdă. Nanofer, jignit, i-a zis:

„De ce râzi de mine?" Iar bătrânul care părea a fi un preot i-a răspuns: „Nu îmi bat joc de tine, dar cum aş putea să mă abțin când te văd ocupat să descifrezi inscripții care n-au nicio putere? Dacă vrei să afli într-adevăr o formulă atotputernică, vino cu mine. Te voi duce în locul în care se află cartea lui Thot pe care zeul a scris-o cu mâna sa, când s-a coborât pe pământ. Dintre cele două formule magice care sunt notate acolo, dacă o vei recita pe prima vei căpăta putere asupra cerului, pământului, nopții, munților, apelor; vei putea înțelege ce spun păsările cerului şi reptilele, vei vedea peştii în abis, căci o forță divină îi va aduce la suprafața apei.

Iar dacă vei recita cea de-a doua formulă, chiar de te vei afla în mormânt, îți vei recăpăta forma pe care ai avut-o în timpul vieții pe pământ; şi vei vedea soarele deşteptându-se şi anturajul divin şi luna aşa cum apare..."

Uluit, Nanoferkeptah, spuse preotului: „Pe viața regelui! Spune ce-ți doreşti şi-ți voi dărui, de mă vei conduce la locul cărții." Iar preotul răspunse:

„Dacă doreşti să te îndrum la locul unde se află această carte, dă-mi două mii opt sute de livre de argint pentru

mormântul meu şi ajută-mă să construiesc două sicrie, unul în interiorul celuilalt, cum au preoţii bogătaşi."

Nanofer a chemat în grabă un paj şi i-a ordonat să-i aducă preotului două mii opt sute de livre de argint şi să-i construiască neîntârziat cele două sicrie. Apoi preotul spuse lui Nanofer: „Cartea cu pricina se află în mijlocul mării Coptos, într-o ladă de fier. Lada de fier conţine o ladă de bronz; lada de bronz conţine un cufăr din lemn de laur. Acesta din urmă conţine un cufăr de fildeş şi de abanos, care conţine la rândul său unul de argint. În cufărul de argint se află un cufăr de aur în care se găseşte cartea. În jurul cufărului din mijlocul mării se află încolăcit un şarpe nemuritor. Mai există acolo şi o grămadă de şerpi şi scorpioni de toate soiurile pe o rază de douăsprezece mii de stânjeni împrejur..."

Auzind cuvintele preotului, Nanofer era atât de emoţionat că nu ştia pe ce lume se afla. Ieşind din templu, a venit direct la mine să-mi povestească ce i s-a întâmplat. Mi-a spus: „Mă voi duce la Coptos. După ce voi aduce cartea aceea, îţi promit că nu voi mai părăsi regatul de nord". Dar eu m-am revoltat împotriva preotului: „Mai bine şi-ar vedea de ale lui, preotul acesta, căci fără să bănuiască a provocat o ceartă şi a semănat războiul, iar zeiţa Tebei ne va fi ostilă din pricina asta". Am întins mâinile către Nanofer şi l-am implorat să nu se ducă la Coptos, dar nu m-a ascultat. Ci s-a dus în faţa faraonului şi a repetat cuvintele preotului cerându-i marea barcă regală în întregime echipată. „O voi lua cu mine pe Ahuri, sora şi soţia mea, şi pe Mihet, copilul ei, şi îi voi duce în regatul de sud, iar eu voi pleca în căutarea cărţii". Faraonul a încuviinţat şi i-a dăruit barca regală pregătită de plecare. Ne-am îmbarcat şi am călătorit până la Coptos. Sosirea noastră a fost anunţată preoţilor lui Isis din Coptos şi superiorului lor. Au coborât în întâmpinarea noastră bărbaţi şi femei ca să ne salute şi am

debarcat ca să mergem până la templul lui Isis şi al lui Harpocrate. Nanofer a adus ofrandă un taur, o gâscă şi nişte vin. Apoi am fost conduşi într-o casă frumoasă înţesată de tot felul de bunătăţi.

Nanoferkeptah a petrecut cinci zile discutând cu preoţii lui Isis în vreme ce nevestele lor mi-au ţinut companie. În dimineaţa celei de-a şasea zile, Nanofer a cerut o mare cantitate de ceară şi a fabricat o barcă magică cu tot cu vâslaşi şi mateloţi. A recitat o incantaţie şi i-a înviat. Barca era numai bună de lansat la apă. Apoi a umplut barca regală cu nisip şi şi-a luat rămas bun de la mine. Presimţeam ce are să i se întâmple. Nanofer s-a grăbit să comande vâslaşilor: „Vâslaşi, duceţi-mă până la locul unde se află cartea. Nu aveţi decât să urmăriţi barca fermecată din faţa voastră care vă va arăta drumul". Au vâslit fără odihnă, zi şi noapte, ajungând la destinaţie în trei zile, când barca vrăjită s-a oprit. Atunci Nanofer s-a ridicat şi a presărat nisip în faţa sa. Ca prin minune s-a căscat un hău în apa fluviului. Nanofer a putut zări astfel o enormă grămadă colcăitoare de şerpi, scorpioni şi tot soiul de reptile. Era garda care veghea în preajma cufărului ce fereca minunata carte..., l-a recunoscut chiar şi pe şarpele eternităţii încolăcit pe cufăr. Nanofer a recitat o incantaţie şi toţi acei şerpi şi scorpioni încolăciţi unii într-alţii au încremenit. Aşa a putut să ajungă până la şarpele eternităţii care se încolăcise în jurul râvnitului cufăr, să se lupte cu el şi să-l ucidă. Dar cum şarpele era nemuritor, îşi revenea numaidecât şi îşi relua poziţia. Nanofer a atacat din nou reuşind să aplice o lovitură mortală. Dar şarpele îşi recăpătă pe dată viaţa şi se înfăşură în jurul lăzii, ca să o protejeze. Atacând a treia oară, Nanoferkeptah a tăiat şarpele în două bucăţi pe care le-a înfipt în nisip. Abia acum el a murit cu adevărat, fără şansa de a-şi recăpăta forma. Apropiindu-se de obiectul dorinţelor sale, Nanofer a constatat că era un

cufăr de fier. L-a deschis şi a găsit un cufăr de bronz în care a găsit un cufăr de lemn de laur ce conținea unul de fildeş şi abanos! Acesta conținea un cufăr de argint în care se afla cufărul de aur. Nanofer a ridicat capacul cufărului de aur şi a găsit înăuntru cartea râvnită. A luat cartea, a desfăcut-o şi a citit pe loc prima formulă care era scrisă acolo. Ca la un semn, cerul şi pământul, noaptea, munții şi apele s-au simțit influențate magic de către el. Nanofer înțelegea limpede tot ce grăiau înaripatele, peştii ori fiarele din munți. A citit apoi cu voce tare cea de-a doua formulă şi a devenit atoatevăzător: vedea soarele urcând la zenit cu întreg cortegiul de zei, luna când se deştepta şi stelele cele îndepărtate. Vedea până şi peştii abisului căci o forță irezistibilă îi făcea vizibili aducându-i la suprafața apei. Apoi Nanoferkeptah, apucând cartea, a recitat o incantație şi apele fluviului s-au închis reluându-şi forma de la început. Îmbarcându-se, s-a adresat vâslaşilor: „Vâsliți şi duceți-mă la Ahuri, sora şi nevasta mea." Şi au vâslit zi şi noapte ajungând la capătul celei de-a patra zi în portul Coptos. În vremea asta, eu am rămas țintuită în aşteptarea soțului meu, gândindu-mă că e deja pe lumea cealaltă. De aceea, n-am băut şi n-am mâncat nimic, nefiind în stare să fac ceva. Când l-am văzut pe Nanofer, i-am zis: „Pe viața regelui! Dă-mi să văd cartea pentru care am suferit atâta."

El mi-a dat-o şi, încântată, am deschis-o. Am rostit cu voce tare prima formulă înscrisă acolo şi iată că cerul şi pământul, noaptea, munții şi apele mi se supuseră. Înțelegeam graiul păsărilor, al peştilor şi al animalelor cu patru picioare. Am citit apoi cu voce tare cea de-a doua formulă şi am văzut soarele însoțit de cortegiul divin, am văzut luna cum se deşteaptă şi toate stelele cerului la locul lor. Am vrut să adâncesc cunoaşterea acestor formule şi m-am gândit să le copiez. Dar neştiind să scriu, am recurs la ajutorul lui Nanofer, un scrib desăvârşit, un adevărat

savant. El a adus o bucată intactă de papirus şi a transcris conştiincios toate cuvintele pe care le-a descoperit în carte. Apoi a luat papirusul şi l-a îmbibat cu bere, după care l-a dizolvat în apă. Când a fost sigur că procesul s-a încheiat, a băut, întrând astfel în posesia conținutului cărții. A făcut acelaşi lucru şi pentru mine. Ne-am întors la Coptos în aceeaşi zi ca să ne odihnim şi să mergem şi la templul lui Isis. Apoi ne-am îmbrăcat şi în scurtă vreme ne aflam la o leghe de Coptos. Dar iată că zeul Thot a prins de veste despre dispariția cărții, s-a înfățişat lui Ra şi i-a povestit cum l-a nedreptățit Nanofer: „Tu ştii, stăpâne, că eu sunt întru totul, cu cuvântul şi dreptatea, de partea lui Nanoferkeptah, fiul regelui Mereneptah. El însă a pătruns în locuința mea şi mi-a furat Cartea incantațiilor magice. De asemenea a omorât şi şarpele pus de mine să păzească cufărul.” Ra i-a răspuns: „Dacă e aşa, atunci te las să faci ce vrei cu el şi cu ai săi. Fie ca Nanoferkeptah să nu ajungă întreg la Memfis, nici el şi nici însoțitorii săi.” Chiar în momentul acela micuțul Mihet, alergând, s-a rostogolit de pe puntea navei, a căzut în apă şi s-a înecat. Toți cei de pe navă au fost cuprinşi de groază. Țipetele de durere nu mai conteneau. Nanofer a ieşit din cabina sa şi a recitat o formulă magică. Într-o clipită corpul micuțului a revenit la suprafața apei împins ca de o putere magică. A recitat o altă formulă, sperând să-l aducă la viață, dar degeaba. Căci nicio formulă cunoscută de oameni nu poate reda viața unei ființe condamnate de Ra. Ne-am întors la Coptos aducând corpul neînsuflețit al copilului. L-am călăuzit către Sălaşul de Veci. Am vegheat la buna îndeplinire a rânduielilor funerare. A fost îmbălsămat după tot ritualul persoanelor importante, a fost depus în sicriu şi înmormântat în cimitirul din Coptos. Nanofer, fratele şi soțul meu mi-a spus: „Să plecăm înainte ca regele să afle tot ce ni s-a întâmplat şi să se tulbure.”

Ne-am îmbarcat şi am ajuns curând la o leghe distanţă de Coptos, cam prin locul unde se înecase micuţul Mihet. Arunci m-am aplecat peste bord şi, ca un făcut, m-am prăbuşit la rândul meu în apă şi m-am înecat. Toţi cei de la bordul vasului au izbucnit în ţipete de spaimă şi de disperare. Nanofer a fost anunţat, a venit în fugă, a recitat o formulă miraculoasă care mi-a readus corpul la suprafaţa. Datorită acestei vrăjitorii am reuşit sa îmi aduc aminte tot ce s-a întâmplat, ba chiar să aflu de supărarea lui Thot şi de blestemul lui Ra. Nanofer a fost nevoit să se întoarcă la Coptos împreună cu cadavrul meu. A vegheat să fiu îmbălsămată corespunzător unei persoane de rangul meu. Apoi am fost aşezată în mormânt, alături de Mihet, copilaşul meu. Pentru a treia oară Nanofer s-a îmbarcat hotărât să părăsească ţărmul portului. Nu după multă vreme a ajuns la o leghe depărtare de Coptos, în locul în care se petrecuseră cele două accidente. Se întrebă în inima sa: „N-ar fi mai bine să mă întorc la Coptos şi să fiu aproape de ai mei? Dacă aş reveni la Memfis, cum m-aş putea prezenta în faţa faraonului şi cum aş justifica dispariţia celor doi? Mai pot oare să dau ochii cu faraonul când prin neştiinţă şi neglijenţă i-am pierdut într-un mod atât de ruşinos?” A luat o bucată de pânză de in de calitate regală şi a tăiat o bandă cu care a legat cartea. Şi-a aşezat cartea pe piept fixând-o cu ajutorul panglicii de in, după care a ieşit pe punte, s-a aplecat peste bord şi s-a prăbuşit în apă, în strigătele de uimire şi de groază ale celor de faţă. Toţi exclamau: „Barca regală şi-a încheiat călătoria înainte ca vreo persoană să realizeze unde se află Nanoferkeptah.” Când navigatorii au ajuns la Memfis, l-au înştiinţat pe faraon şi acesta a venit în persoană în întâmpinarea corăbiei. Era îmbrăcat în mantie de doliu. De fapt întregul Memfis era îndoliat şi preoţii lui Ptah şi toţi cei din anturajul faraonului. Dar iată că Nanofer a fost descoperit. Era agăţat în ramele ambarcaţiei regale de

care îl fixase puterea magică a cărții lui Thot, cartea pe care o legase de pieptul său cu fâşia aceea magică. Când i-a fost ridicat trupul, s-a descoperit şi cartea legată la pieptul său. Faraonul a spus: „Să-i fie scoasă cartea aceea de la piept.” Oamenii curții şi preoții lui Ptah i-au atras atenția regelui: „Dar, mărite rege, s-ar putea ca viața ta să dureze cât cea a lui Ra, să fii invulnerabil. Dar cu noi cine ştie ce se va întâmpla de vom atinge această Carte sacră? Priveşte numai ce i s-a întâmplat lui Nanoferkeptah, un scrib excelent de altfel, un om foarte învățat. Cum se face că toată ştiința sa în magie nu l-a putut apăra de această nefericire?” Şi cartea a fost lăsată la locul ei, fixată de pieptul lui Nanofer. Faraonul a depus corpul neînsuflețit al fiului său în Lăcaşul Eternității, clădirea unde lucrează cei care îmbălsămează şi unde mortul petrece de obicei şaizeci de zile. A durat treizeci şi cinci de zile ca să fie îmbrăcat şi şaptezeci ca să fie înmormântat în mijlocul strămoşilor săi. Ți-am povestit astfel toate nenorocirile prin care am trecut din pricina cărții pe care tu o doreşti. N-ai niciun drept asupra ei, căci noi am plătit cu viața stăpânirea ei.

Satni a zis:

— Ahuri, dă-mi cartea care se află între Nanoferkeptah şi tine, altfel o voi lua cu forța. Atunci Nanofer s-a ridicat în capul oaselor şi a zis:

— Nu eşti, tu, Satni, cel căruia această femeie i-a povestit toate nenorocirile sale? Crezi că ai suficientă putere magică ca să poți stăpâni această carte? Crezi că o meriți în virtutea ştiinței tale de scrib sau a abilității tale de joc? Dacă-i aşa, atunci haide să jucăm, având ca miză cartea.

Satni a zis:

— Accept. Să învingă cel mai bun!

Şi iată că servitorii regatului morții, ai Dublurii lui Nanoferkeptah au adus tabla de joc şi pionii cu cap de câine sau de şacal.

Nanofer a câştigat o partidă, a recitat o formulă vrăjitorească şi, aşezând tabla de joc deasupra lui Satni, l-a băgat în pământ până la genunchi. A câştigat şi cea de-a doua partidă, îngropându-şi adversarul până la brâu. Învingând şi a treia oară, l-a băgat pe Satni în pământ până la urechi.

Satni a încercat să se opună, atacându-l pe Nanofer cu pumnii, apoi l-a chemat pe Inaros, fratele său, şi i-a spus:

— Du-te neîntârziat la faraon, povesteşte-i ce mi se întâmplă şi adu-mi talismanele tatălui meu Ptah, care au o putere mai mare decât ale lui Nanofer. Căci acesta are doar pe cele mai neînsemnate ale lui Thot. Adu-mi de asemenea şi toate cărţile mele de magie!

Inaros se supuse. A revenit pe pământ şi a povestit faraonului ce se întâmplase lui Satni. Faraonul a spus:

— Du-i talismanele lui Ptah, tatăl său, şi toate cărţile sale de magie.

Inaros s-a întors în grabă în mormânt, a aşezat talismanele pe corpul lui Satni şi acesta a reuşit să se elibereze într-o clipă din strânsoarea pământului. Satni a înşfăcat atunci cartea şi a ieşit afară din cavou. În urma sa s-a făcut întuneric, căci lumina ce provenea în întregime de la cartea lui Thot se revărsa acum deasupra pământului.

Ahuri plângea în urma lui zicând:

— Slavă ţie, întuneric! Slavă ţie, lumină! Căci a dispărut tot ce era mai de preţ din mormântul nostru.

Dar Nanofer îi spuse lui Ahuri:

— Nu te tulbura, căci îl voi face să o aducă precum a venit să o caute.

Satni a ieşit din mormânt şi a închis poarta în urma lui, lăsând totul cum găsise. S-a dus la faraon şi i-a povestit în amănunt ce i s-a întâmplat. Faraonul i-a spus:

— Fii om înţelept şi înapoiază cartea lui Nanoferkeptah, altfel te va forţa să i-o duci.

Dar Satni nu-l asculta, căci nu avea decât o singură preocupare: să deschidă şi să citească cartea magică.

II

Într-o zi, pe când se plimba prin faţa templului lui Ptah, Satni a văzut o femeie atât de frumoasă cum nu îşi închipuia să mai existe o alta pe pământ. Era atât de frumoasă, o făptură cum numai vrăjitorii sau demonii ar fi putut să creeze. Lui Satni nici nu-i trecea prin minte că ea ar putea fi Ahuri, revenită pe pământ ca să-l seducă, nici că acele cincizeci şi două de servitoare care o însoţeau nu erau decât cei cincizeci şi doi de pioni de pe tabla lui Nanofer. Acesta îi transformase în servitori care să o escorteze pe soţia sa.

Dar Satni era orbit de frumuseţea ei şi nu se gândea la toate acestea. Nici nu mai ştia pe ce lume se află. Nu-şi mai dezlipea ochii de la ea. Ordonă servitorului său să o urmărească şi să informeze despre situaţia ei.

Pajul s-a supus şi a descoperit cu uşurinţă drumul pe care venise femeia. A întrebat-o pe însoţitoarea ei:

— Cine este această minunată persoană?

I s-a răspuns:

— Este Thubu, fata profetului din Bastât, stăpâna din Ankuta, un cartier din Memfis, construit pe o movilă. Acum se duce să se roage lui Ptah, zeul cel mare.

Revenind cu informaţia, pajul i-a reprodus lui Satni ceea ce auzise.

— Du-te şi spune-i aceleia că Satni-Kamois, fiul faraonului Usinares, te-a trimis să o rogi să-i spună stăpânei sale că dacă va accepta să intre în haremul meu îi voi da zece piese de aur. Spune-i că sunt hotărât să o iau de nevastă şi că nu voi ezita să recurg la violenţă dacă ea se va

opune. Dacă va fi cazul, o voi răpi şi o voi închide într-un loc secret, unde n-o va mai găsi nimeni.

Pajul s-a întors în locul unde se afla Thubu şi a transmis servitoarei cuvintele stăpânului său. Servitoarea s-a indignat ca la auzul unei insulte, aflând pretenţiile lui Satni. A apărut în schimb Thubu, calmă, care i-a cerut să repete ceea ce spusese servitoarea. Apropiindu-se, pajul îi spuse:

— Vei primi zece piese de aur dacă vei accepta să intri în haremul lui Satni-Kamois, fiul faraonului Usinares. E decis să fii soţia lui şi să recurgă la violenţă dacă te vei opune. Mai precis, să te închidă într-un loc unde nu te va găsi nimeni.

Thubu a răspuns:

— Du-te şi spune-i lui Satni că eu nu sunt o sclavă. Dacă vrea să mă ia de soţie, să vină să locuiască în casa mea. Voi pregăti totul pentru primirea lui, cu condiţia să nu mă trateze ca pe o persoană de rând.

Pajul s-a întors şi i-a transmis lui Satni mesajul. Satni era pe deplin satisfăcut.

Satni a pregătit un vapor şi nu peste mult timp s-a îmbarcat şi a ajuns la Bubastis. Îndreptându-se către vestul oraşului, el a întâlnit o casă foarte înaltă, înconjurată de ziduri, cu grădină şi peluze. Se tot întreba a cui poate să fie. De la trecători află că este casa lui Thubu.

Satni a pătruns în curte, minunându-se de frumuseţea pavilionului şi a grădinii. Anunţată de servitori, Thubu a coborât îndată. Luând mâna lui Satni îi spuse:

— Mă simt măgulită că ai bătut atâta cale pentru mine. Pentru că tot ai venit, hai până sus.

Urcară împreună scara casei. Pătrunseră la un moment dat într-o sală spaţioasă, pudrată cu nisip, lapislazuli şi turcoază. Existau acolo nenumărate divane, tapiţate cu in regal. Pe o tavă se aflau cupe de aur. Sclavele ardeau

beţişoare parfumate din soiul celor ce se folosesc în camera faraonului. Satni o contempla pe Thubu beat de fericire, căci nu mai văzuse o frumuseţe asemănătoare.

O sclavă a umplut cupele cu vin, dăruind una lui Satni. Acesta zise:

— E minunat aici, dar n-am venit ca să mă odihnesc, ci ca să te conving să intri în haremul meu.

Ea i-a răspuns:

— Eu nu sunt o persoană de rând. Dacă vrei să ne căsătorim trebuie să facem un contract. În baza acestui contract te voi obliga să-mi asiguri hrana şi întreţinerea. Va trebui să adaugi un codicil prin care să am drepturi depline asupra tuturor lucrurilor şi bunurilor tale.

Fără a mai sta pe gânduri, el a chemat scribul. Acesta a redactat în beneficiul lui Thubu un act prin care i se asigura întreţinerea şi i se garanta deplina stăpânire asupra bunurilor viitorului bărbat.

Şi Thubu a devenit astfel nevasta lui Satni, urmând obiceiul egiptean. La puţină vreme (aveau deja copii), Satni a trimis-o pe Thubu să aducă copiii în casă. Thubu i-a replicat:

— Îţi repet, nu sunt o sclavă. Între altele, ar trebui să semnăm un contract şi pentru felul în care bunurile vor fi împărţite de copiii noştri: să se ştie ce vor lua copiii tăi şi ce vor lua copiii mei.

Satni îşi aduse copiii şi-i forţă să semneze contractul.

Dar Thubu nu se opri aici:

— Nu sunt o sclavă. Aşa că îţi cer să-ţi omori copiii ca să evităm să se certe când se vor repartiza bunurile.

Iar Satni, în iubirea sa oarbă pentru ea, s-a supus.

Ea a poruncit uciderea copiilor lui Satni şi aceasta s-a petrecut chiar sub ochii lor. Cadavrele au fost aruncate pe fereastră câinilor şi pisicilor care s-au repezit atraşi de mirosul sângelui proaspăt. Pentru prima dată, simţind-o

cum se înfioară de plăcere, Satni a ridicat mâinile asupra ei. Thubu țipă atât de puternic încât Satni şi-a pierdut cunoştința.

Când şi-a revenit, se afla într-o bucătărie sărăcăcioasă, culcat direct pe pământ şi despuiat de haine. După un ceas, a zărit un bărbat neobişnuit de înalt, cocoțat pe un podium. Era înconjurat de o mulțime numeroasă care se prosterna la picioarele sale şi părea a fi un faraon. Satni încercă să se scoale, dar se ruşină gândindu-se că este despuiat. Faraonul, căci el era, îi spuse lui Satni:

— Satni, eşti într-o situație neobişnuită. Ce înseamnă asta?

— Cred că Nanoferkeptah e cel care m-a adus în starea asta.

Faraonul i-a spus:

— Du-te la Memfis, căci copiii tăi au nevoie de tine!

— Dar, stăpâne, cum să ajung la Memfis când nu am nicio haină pe mine?

Faraonul a chemat un paj şi i-a ordonat să aducă nişte haine. Apoi a reluat:

— Satni, du-te la Memfis, căci copiii tăi sunt încă în viață şi au pornit în căutarea ta.

Satni s-a întors la Memfis, şi-a regăsit copiii plini de viață şi i-a îmbrățişat cu bucurie. Faraonul, aflând cele întâmplate, l-a întrebat dacă nu cumva a fost beat. Satni înțelesese însă că toată aventura nu fusese decât o demonstrație de magie a lui Nanofer, iar Thubu nu era alta decât Ahuri, femeia acestuia.

Faraonul îi spuse:

— Satni, ții minte că te-am rugat insistent să pui cartea la locul ei, dar n-ai vrut să mă asculți. Bănuiesc că cele întâmplate te vor convinge să înapoiezi cartea lui Nanofer.

Satni se dădu bătut şi porni cu un baston în mână şi cu un felinar aprins către mormântul lui Nanoferkeptah. Coborând, dădu cu ochii de Ahuri, care îi zise:

— Iată-te în sfârşit, Satni! Mulţumeşte zeului Ptah că te-a adus aici viu şi nevătămat!

Iar Nanoferkeptah începu să râdă:

— Ţi-am spus, doar. Te-am prevenit.

Satni văzu că mormântul era în întregime luminat de când adusese cartea magică. Şi toţi trei au început să discute vreme îndelungată ca între prieteni.

Satni a întrebat:

— Nanofer, ce pedeapsă crezi că merit pentru tot ce ţi-am făcut?

— Satni, ştii că Ahuri şi Mihet sunt îngropaţi la Coptos. Aici lângă noi se află numai dublurile lor, graţie artei unui scrib care a înscris pe mormântul meu nişte formule magice care îi evocă. Îţi cer să faci efortul să te duci la Coptos şi să aduci aici trupurile lor îmbălsămate, ca să fim din nou împreună.

Ieşind din mormânt, Satni s-a îndreptat către palat unde a povestit faraonului ce îi ceruse Nanofer. Faraonul a încuviinţat strămutarea trupurilor de la Coptos la Memfis şi i-a dăruit pentru această misiune barca regală şi întregul echipaj. Satni s-a îmbarcat şi în scurtă vreme a ajuns la Coptos. S-a înfăţişat preoţilor zeiţei Isis, care au făcut o frumoasă ceremonie de primire. Au vizitat mai apoi templul lui Isis şi templul lui Harpocrate.

Satni a pregătit o ofrandă minunată: un taur, mai multe gâşte şi vin. După sacrificarea taurului şi a gâştelor, a făcut o libaţie cu vin în cinstea lui Isis şi a lui Harpocrate.

Mai târziu s-a îndreptat către cimitirul din Coptos, escortat de preoţii lui Isis. Au petrecut trei zile şi trei nopţi căutând printre morminte, descifrând şi interpretând

inscripțiile funerare, fără ca să găsească locul unde odihneau Ahuri şi copilul său Mihet.

Din îndepărtatul său mormânt, Nanofer a simțit că nu descopereau mormintele şi căutau în van. Atunci el li s-a înfățişat sub chipul unui preot înaintat în vârstă.

— Îmi pari un om bătrân şi înțelept. Nu mi-ai putea arăta unde odihnesc Ahuri şi Mihet, copilul său? întrebă Satni.

Iar bătrânul îi răspunse:

— Ştiu din străbuni că mormântul lui Ahuri şi Mihet se află sub cel al preotului, în partea de sud.

— Dar asta ar presupune să dărâmăm mormântul preotului. Este foarte grav să deranjezi mortul şi dublura sa. Poate că preotul a fost duşmanul tău şi de aceea mă pui să dărâm mormântul, zise Satni suspicios.

— Voi încercați să săpați. Iar de nu veți găsi pe Ahuri şi copilul său acolo, vina să fie numai a mea.

Satni a pus ca bătrânul să fie păzit, dar săpăturile au dovedit că Ahuri şi micuțul Mihet se găseau chiar unde li se indicase: sub mormântul preotului, în partea de sud.

Satni a transportat cele două mumii în corabia regală, apoi a reconstruit mormântul demolat, punând la loc mumia şi dublura preotului, lăsându-le aşa cum le-a găsit.

Bătrânul a dispărut ca prin farmec. Nanofer n-a mai aşteptat să-i explice lui Satni că el era cel care se deghizase ca să-i ajute să găsească mormântul.

Satni s-a îmbarcat pe corabia regală şi făcu cale întoarsă. A ajuns la Memfis însoțit de întreaga escortă. A fost întâmpinat chiar de faraon. Cele două mumii au fost depuse în camera funerară a lui Nanofer, după care mormântul a fost pecetluit.

Aşa au ajuns Nanoferkeptah, soția sa Ahuri şi copilul lui Mihet să fie în sfârşit reuniți pentru eternitate. Nanofer a încetat să-şi mai facă apariția printre cei vii, bucurându-se

de odihna cerească. Doar Satni mai regreta că fusese nevoit să restituie cartea înainte de a culege toată învățătura minunată pe care o conținea.

Vrăjitoriile lui Siosiris

Trăia odată, după cum ştiți deja, un rege numit Usinares. Unul dintre fiii săi se numea Satni. El era un scrib foarte priceput, instruit în tot soiul de lucruri. El avea şi nişte mâini foarte îndemânatice, pricepându-se să mânuiască ca nimeni altul instrumentele de scris, îşi petrecea tot timpul între două călimări cu cerneală, una cu cerneală neagră şi alta cu cerneală roşie; mai avea cu sine şi un vas cu apă. De dimineață până seara desena cu o pensulă de stuf tot soiul de hieroglife şi de semne magice: cu mâna stângă ținea papirusul în timp ce cu dreapta picta. Niciun savant nu se putea compara cu el în întregul Egipt, căci era expert în arta scribilor.

Rezolva toate enigmele şi ştia să găsească răspuns ghicitorilor complicate pe care suveranii acelor timpuri şi le trimiteau unii altora. Într-o zi a sosit la curtea Egiptului un mesaj al regelui Etiopiei care, în numele stăpânului său, l-a provocat pe faraon să încerce să înghită oceanul întreg. Bietul faraon a fost scos din încurcătură de către Satni, care a declarat că tatăl său se va încumeta să bea cantitatea de apă a mării atâta câtă era în clipa în care i-a fost lansată provocarea. A răspuns la rândul său prin provocare, spunând că va bea apa întregului ocean dacă regele Etiopiei va fi în stare să oprească fluviile care curg fără încetare. La auzul acestor vorbe înțelepte solul etiopian s-a retras ruşinat, fără a mai insista.

În ciuda satisfacțiilor pe care i le procura ştiința sa, Satni era nefericit, pentru că nu avea copii. Nevasta sa,

Mahi, îi împărtăşea suferinţa şi se ruga fără încetare zeilor să le dăruiască un copil. Într-o zi, pe când se afla în templul lui Ptah, din pricina oboselii, ea a adormit în timpul rugăciunii. În vis a auzit o voce misterioasă care i-a promis că-i va îndeplini în curând dorinţa arzătoare.

Satni a primit şi el la puţin timp un semn de la zei. În timpul somnului o voce i-a vorbit aşa:

— Satni, curând îţi va fi dăruit un fiu. Îi vei pune numele Siosiris şi va face multe miracole în regatul Egiptului.

Trezindu-se, Satni se bucură nespus de cele aflate în visul său.

A venit în sfârşit ziua în care Mahi a adus pe lume un fiu. I-au dat numele Siosiris, după cum a ordonat vocea din visul lui Satni. Copilaşul a fost hrănit şi crescut cu mare grijă de mama sa Mahi. La un an arăta ca de doi ani, iar la doi ca la trei, aşa era de mare şi de viguros. Satni nu putea rezista un ceas fără să-l vadă pe micul Siosiris, aşa de mult îl iubea.

Când Siosiris s-a făcut destul de mare, a fost dus la şcoală. În scurtă vreme el şi-a depăşit învăţătorul, pe scribul desemnat să-l instruiască. Copilul Siosiris a început atunci să citească şi să încerce să descifreze inscripţii sacre împreună cu cei mai învăţaţi scribi ai templului lui Ptah. A ajuns să citească cursiv, cu voce tare, textele străvechi atât de dificile şi i-a uimit pe toţi învăţătorii săi. În zilele de sărbătoare, Satni îl ducea la curtea faraonului unde se înfrunta cu ceilalţi scribi şi magicieni şi le făcea faţă în mod strălucit.

Într-o zi, Satni şi fiul său se spălau pe terasă, pregătindu-se să meargă la serbare. În clipa aceea Satni a auzit nişte voci care fredonau gălăgios cântece funebre. A văzut din înaltul terasei sale înmormântarea unui om bogat. Cortegiul funerar se îndrepta către cimitirul din munţi.

Uitându-se a doua oară în vale, a văzut înmormântarea unui om sărac, pe care îl duceau afară din Memfis, înfăşurat doar într-o rogojină şi fără cortegiu. Văzând acestea, Satni spuse:

— Pe viaţa lui Osiris cel atotputernic! Aş vrea să fiu primit între morţi precum acest om bogat, escortat cu multă pompă, şi nu ca sărăntocul fără cortegiu şi fără onoruri.

La care Siosiris i-a replicat:

— Iar eu doresc, dimpotrivă, să ai parte de o înmormântare ca cea a săracului.

Cuvintele acestea l-au surprins pe Satni, umplându-l de mânie, cu atât mai mult cu cât vocea pe care o auzea părea să fie a unui copil care-şi iubeşte tatăl. Pentru a se face înţeles, Siosiris adăugă:

— Dacă ţi-ar face plăcere, te voi duce să-ţi arăt pe fiecare la locul său, pe săracul pe care nu-l plânge nimeni, ca şi pe bogatul escortat de bocete.

Satni a întrebat:

— Şi cum ai putea face una ca asta, Siosiris, fiule?

Atunci Siosiris a început să recite formule necunoscute lui Satni. Şi-a luat tatăl de mână şi l-a purtat într-un loc necunoscut, în munţii din Memfis. Au pătruns printre două stânci înalte, străbătând un culoar care ducea către o sală mare. Culoarul continua, trecând prin tot felul de săli, în care se înghesuiau o mulţime de oameni de toate condiţiile. Nimeni nu încerca să-i oprească.

Intrând în cea de-a patra sală, Satni a văzut oameni care alergau în timp ce nişte măgari mâncau pe spatele lor. Alţii întindeau braţele către nişte coşuri suspendate, ce conţineau apă şi pâine, dar nu reuşeau niciodată să le atingă, pentru că alţii săpau nişte gropi sub picioarele lor.

În cea de-a cincea sală, Satni a descoperit nişte morţi venerabili, care se găseau într-un loc potrivit. Dar cei care fuseseră acuzaţi de crime grave, se îmbulzeau la o uşă

implorând îndurare. Lucrul cel mai straniu era că pivotul acestei uşi se afla înfipt chiar în ochiul unui om care cerea disperat îndurare ţipând de mama focului. Era cu siguranţă un duşman de-al zeilor. Satni şi fiul său au trecut în goană mai departe.

În a şasea sală, Satni a văzut zeii ce alcătuiesc tribunalul, zeii ce-i judecă pe morţi la sosirea lor în Amenti. Stătea fiecare la locul lui, în timp ce portarii enumerau vinovăţiile, una câte una.

Satni a putut astfel că contemple figura lui Osiris, marele zeu, aşezat pe tronul de aur, încoronat cu diadema Egiptului de Sus şi împodobit cu pene de struţ.

La dreapta lui Osiris stătea Anubis şi la stânga Thot, iar în spatele lor cei patruzeci şi doi de judecători, zeii curţii de justiţie din Amenti.

În faţa tribunalului, chiar în mijloc, se înălţa balanţa cu care erau cântărite faptele bune şi cele rele. Thot îndeplinea rolul de scrib şi de secretar, iar Anubis îi chestiona pe acuzaţi. Cel ale cărui fapte rele cântăreau mai mult decât meritele, era predat lui Amait – mâncăcioasa, căţeaua stăpânului din Amenti. Ea avea cap de crocodil şi coamă de leu, corpul de hipopotam, gheare ascuţite şi botul imens. Şedea tolănită la picioarele lui Osiris, gata să-i devoreze pe cei vinovaţi.

Dimpotrivă, cel pentru care Thot şi Anubis considerau că virtuţile sunt mai însemnate decât faptele rele, primea din partea consiliului divin dreptul ca sufletul său să ajungă în tărâmul bucuriei veşnice.

Satni era uimit şi încântat deopotrivă de tot ceea ce vedea în Amenti. La un moment dat, a zărit în apropierea lui Osiris un personaj cu ţinută impunătoare, îmbrăcat în stofe de in. Iar Siosiris i-a spus:

— Tată, vezi pe omul acela, bine îmbrăcat şi aşezat lângă tronul lui Osiris? Nu e altul decât săracul pe care l-ai

văzut azi dimineaţă când era dus la groapă. În lumea Amenti s-a stabilit că meritele sale erau mult mai mari decât faptele rele. De asemenea, Thot a socotit că nu s-a bucurat de suficientă fericire pe pământ. Pentru a-l despăgubi, tribunalul a decis să îi dea hainele de înmormântare ale bogatului pe care l-ai văzut azi de dimineaţă escortat cu atâta pompă. Cât despre bogat, a ajuns şi el pe lumea cealaltă. Faptele sale bune, ca şi cele rele, i-au fost cântărite pe talgerele balanţei, numai că faptele rele au fost găsite mai grele decât cele bune. Bogatul este cel pe care l-ai văzut mai devreme urlând, cu ochiul străpuns de pivotul porţii infernale. Căci, pe viaţa lui Osiris, zeul cel mare, ţi-am spus încă de pe pământ că aş vrea ca tu să fii primit în regatul morţii asemenea celui sărac şi nu bogatului!

Satni a zis:

— Siosiris, fiul meu, numeroase sunt minunile pe care le-am văzut în Amenti. Aş putea afla oare încă din viaţa aceasta cine sunt cei ce vor ajunge să slujească măgarilor, sau cei care se chinuie să ajungă la coşul cu mâncare în timp ce alţii îi împiedică săpând gropi sub picioarele lor?

— Ţi-am zis, tată, răspunse Siosiris. Primii sunt cei blestemaţi de zei pe pământ. Ei muncesc zi şi noapte ca să-şi câştige subzistenţa, dar nevestele lor, transformate în măgari, fură tot ceea ce câştigă şi trăiesc pe spinarea lor. Cei ce întind în van braţele ca să apuce hrană sunt cei pe care zeii i-au pedepsit pentru lăcomia pe care au dovedit-o pe pământ. Căci celui ce a făcut bine pe pământ, i se face bine în Amenti, iar celui care a făcut rău i se răsplăteşte cu răul. Ceea ce ai văzut în regatul morţilor din Memfis a fost stabilit odată pentru totdeauna şi nu se va schimba în veci.

După ce şi-a terminat explicaţiile, Siosiris l-a luat de mână pe tatăl său şi au apucat împreună pe calea de întoarcere. Încântat de discursul pe care i l-a ţinut fiul său, Satni se gândea: „Copilul meu va fi capabil să devină un

preafericit servitor al zeilor. Va fi de ajuns să îl urmez în lumea aceasta ca să ajung la rândul meu fericit".

Satni a recitat o formulă de pietate către zei, continuând să fie profund mişcat de cele văzute în regatul morților. Dar ceea ce-l uimea mai mult era ştiința şi puterea de pătrundere a fiului său. A analizat îndelung aventura prin care trecuseră fără să ajungă să o priceapă în întregime. O altă ispravă a lui Siosiris avea să-i dezvăluie în curând că cel ce se dădea drept fiul său nu era altul decât un puternic vrăjitor din trecut, revenit pe pământ ca să apere Egiptul de nenorociri.

***

Iată cum s-au petrecut lucrurile.

Într-o zi, faraonul Usinares era aşezat pe tronul său în sala de audiențe a palatului, la Memfis. Toți prinții, şefii militari, marii posesori de pământuri şi marii funcționari din Egipt stăteau în picioare în fața lui, aşezați după rangul pe care-l deținеau. Ei au grăit astfel Maiestății Sale:

— Un sol etiopian a sosit la palat şi a adus cu sine un document pecetluit.

La ordinul faraonului pajul a fost adus în fața sa. Omul spuse:

— Am adus faraonului Egiptului această scrisoare. Se găseşte printre dumneavoastră cineva care să o poată citi fără să o deschidă? Dacă nu va exista niciun savant, niciun scrib care să fie în stare de acest lucru, mă voi întoarce în Etiopia neagră şi voi face cunoscută inferioritatea țării Nilului.

La început, faraonul şi supuşii săi nu şi-au crezut urechilor, buimăciți de neobişnuita provocare. Când şi-au mai revenit, au început să strige:

— Pe viața lui Ptah, marele zeu, există oare un asemenea scrib, un magician atât de abil care să poată descifra hieroglife misterioase de pe un papirus pecetluit?

Faraonul avu o idee:

— Să fie chemat Satni, fiul meu!

Satni a fost adus cât ai bate din palme. S-a prosternat în fața faraonului, înclinându-se până la pământ, apoi s-a ridicat, adoptând o poziție respectuoasă.

— Satni, fiul meu, ai auzit ce a spus etiopianul? A întrebat dacă există vreun om instruit care să poată citi scrisoarea pecetluită din mâna sa fără să o deschidă.

Satni asculta cele ce-i spunea faraonul, uimit peste măsură.

— Stăpâne, zise el, ar fi cineva capabil oare să citească o scrisoare fără să o deschidă? Totuşi, dă-mi un răgaz de zece zile să văd ce sunt în stare să fac. Poate vom reuşi să evităm ca negrii înfumurați să-şi mai permită să vorbească de inferioritatea Egiptului.

— Îți voi da răgaz de zece zile.

Etiopianului i-au fost asigurate locuința şi mâncarea, i s-au pregătit chiar şi fursecuri după moda etiopiană. Faraonul a părăsit sala de consiliu cu inima întristată şi s-a culcat fără să mănânce şi să bea nimic.

Satni s-a întors acasă năucit. S-a frământat fără să găsească vreo soluție şi în cele din urmă a adormit ostenit şi mâhnit de neputința sa. Cineva a povestit toate acestea nevestei sale, Mahi. Venind la el, Mahi a încercat să-i verifice starea sănătății. Înfățişarea sa nu prezenta nici alte semne de boală. Atunci şi-a zis că indispoziția care l-a cuprins pe soțul său nu poate fi decât o adâncă tristețe.

— Lasă-mă, Mahi, sora mea! Căci ceea ce-mi tulbură inima nu este o treabă pe care să o destăinui unei femei.

Micuțul Siosiris a intrat şi el în camera tatălui său ca să-l întrebe:

— Tată, de ce îți este sufletul tulburat? Spune-mi mie ce necaz te apasă şi am să te ajut.

— Lasă-mă, Siosiris! Nu trebuie să afli tu îngrijorările mele, eşti prea mic şi nu te privesc.

Oare Satni uitase atât de curând expediția lor în Amenti? Siosiris a insistat:

— Spune-mi, totuşi, ce te apasă şi am să te liniştesc.

În cele din urmă Satni cedă:

— Fiule, a venit un sol din Etiopia aducând cu sine o scrisoare şi a spus: „Unde este scribul egiptean care să fie în stare să citească scrisoarea asta fără s-o deschidă? Căutați de-l aflați! Căci de nu, mă voi întoarce în țara mea şi voi face cunoscută inferioritatea Egiptului!”

La auzul acestor amenințări povestite de tatăl său, Siosiris a izbucnit în râs. Întrebat de ce râde, el a răspuns:

— Râd pentru că te văd tulburat dintr-o pricină atât de măruntă. Revino-ți, tată, căci eu voi fi cel ce voi citi scrisoarea. O voi citi fără să desfac pecețile.

— Ce mi-ar putea dovedi că e adevărat ceea ce spui tu, copile? Siosiris a replicat fără ezitare:

— Ca să-ți dovedesc, du-te în camera de la parter şi alege la întâmplare o carte din lada în care le păstrăm, iar eu îți voi spune ce carte ai ales. Ba mai mult, o voi citi fără să o deschid chiar în fața ta, apoi vom verifica.

Prinzând mai mult curaj, Satni s-a grăbit să facă ceea ce îi spusese fiul său. Siosiris avusese dreptate. A citit toate cărțile pe care i le indica tatăl său fără să le deschidă şi fără să le vadă. Când au revenit din camera de la parter, Satni era cel mai fericit om din lume. A alergat de îndată la palatul regal şi i-a povestit faraonului tot ce se întâmplase. Ca prin minune inima faraonului a început să se înveselească. Eliberați de griji, au petrecut restul zilei benchetuind şi distrându-se.

În dimineața următoare faraonul a pătruns în sala de audiențe înconjurat de nobilii consilieri şi a trimis după etiopian. Acesta s-a înfățişat ducând cu sine scrisoarea pecetluită. Copilul Siosiris s-a apropiat de el şi, fără a mai aştepta, a început să îl apostrofeze şi să-l blesteme:

— Fii blestemat, etiopianule, duşman al lui Ra! Deci tu eşti cel ce ai venit să sfidezi Egiptul, mândra grădină a lui Osiris şi locuința lui Ra. Tu eşti cel care te-ai făIit că te vei întoarce în țara ta să ponegreşti Egiptul. Fie ca mânia lui Ra să cadă asupra ta! În fața suveranului nostru, faraonul, voi dovedi că sunt în stare să citesc tot ceea ce conține papirusul pe care îl ascunzi. Fi atent, numai, şi recunoaşte cinstit dacă ceea ce spun corespunde celor scrise!

Siosiris a rostit toate acestea pe un ton autoritar, atât de convingător, încât etiopianul s-a prosternat în fața lui jurându-se că va spune numai adevărul.

Demonstrația a început. Erau de față faraonul, prinții, preoții şi o sumedenie de localnici sosiți în grabă să asiste la înfruntare. Siosiris a reuşit să recite întregul conținut al scrisorii, fără a omite vreun cuvânt.

Scrisoarea aceea conținea o poveste străveche relatând despre timpurile de mult uitate ale faraonului Siamanu. Încă de pe atunci negrii etiopieni îi detestau pe egipteni şi nu ştiau ce să mai inventeze ca să-i ridiculizeze şi ca să le facă rău.

Într-o zi, trei magicieni din Etiopia s-au întrunit ca să tăifăsuiască şi ca să facă planuri.

— Eu, zise cel dintâi, dacă Ra ar binevoi să mă protejeze astfel încât regele Egiptului să nu mă mai poată maltrata, aş arunca asupra țării sale nişte farmece pe care numai eu le cunosc. Egiptul ar fi acoperit de tenebre trei zile şi trei nopți, lipsit de orice rază de lumină.

Al doilea zise între altele:

— Dacă m-ar ajuta Ra împotriva faraonului, aş face nişte vrăji care ar lăsa câmpiile Egiptului fără rod timp de trei ani.

Luă cuvântul şi cel de-al treilea vrăjitor:

— Dacă m-ar feri Ra de neajunsuri şi de furia faraonului, aş putea prin farmecele mele să îl transport pe regele egiptean până în Etiopia, unde ar primi cinci sute de cravaşe în public şi l-aş înapoia în Egipt în numai şase ore.

Dar regele Etiopiei i-a auzit. Ideea aceasta, că ar putea să-l vadă pe marele faraon biciuit, îl umplu de satisfacție. A chemat la sine pe cei trei magicieni şi l-a întrebat pe cel ce vorbise la sfârşit:

— Cum te cheamă?

— Mă numesc Nasi, fiul etiopiencei.

— Ei bine, Nasi, du-ți proiectul la îndeplinire şi, pe zeul meu, Ra, te voi umple de daruri.

Nasi, fiul etiopienei, s-a pus pe treabă. A fabricat din ceară o targă şi patru cărăuşi. A recitat o formulă magică, a suflat asupra lor cu putere şi le-a dat viață, apoi le-a ordonat:

— Duceți-vă în Egipt, puneți mâna pe faraon şi să-l aduceți aici pe targa aceasta în fața stăpânului nostru. Acolo i se vor administra în public cinci sute de lovituri de cravaşă, după care îl veți duce înapoi în Egipt. Totul trebuie făcut în numai şase ceasuri şi nu mai mult!

Ei răspunseră:

— Cu siguranță, nu vom uită nimic!

Vrăjitoriile etiopianului se îndreptau deci asupra Egiptului. Ele au pus stăpânire pe duhurile ce-i protejează pe oameni în timpul somnului. În cele din urmă l-au capturat şi pe faraon şi l-au transportat în țara negrilor în fața regelui lor, unde i-au fost aplicate cinci sute de cravaşe în public. În numai şase ore a fost adus, biciuit şi înapoiat în Egipt.

În dimineața următoare regele Siamanu s-a deşteptat cu greu din pricina durerilor şi i-a întrebat pe curteni:

— Pentru ce am fost nevoit să părăsesc Egiptul azi-noapte, ce s-a întâmplat?

Curtenii s-au privit între ei mirați, temători ca regele să nu fi înnebunit. Căci, bineînțeles, nimeni nu ştia nimic de magica deplasare. Se mulțumiră totuşi să răspundă Maiestății Sale următoarele:

— Stăpâne, tu eşti sănătos, iar de te deranjează ceva, Isis, marea zeiță, îți va împrăştia supărările. Dar ce vor să zică cuvintele tale, o, stăpâne? Căci, de vreme ce dormi în capela templului lui Horus, zeii te apără.

Atunci faraonul s-a ridicat şi a arătat curtenilor rănile de pe spatele său şi a adăugat:

— Pe viața lui Ptah, zeul cel mare, am fost răpit în timpul nopții şi transportat în țara negrilor, unde am primit cinci sute de lovituri în public în fața regelui şi am fost adus aici în numai şase ceasuri!

Examinând spatele faraonului, prietenii săi au început să vocifereze. Printre ei se afla însă un anume Panishi, care cunoştea o mulțime de secrete. El s-a arătat cel mai indignat:

— Stăpâne, aici sunt vrăji de la etiopieni. Dar, pe viața ta şi a familiei tale, eu voi putea să-i pedepsesc!

După ce şi-a consultat cărțile şi l-a invocat pe zeul Thot, inspiratorul magicienilor, Panishi a fabricat un leac puternic care să-l protejeze pe faraon. Şi, când Nasi, etiopianul, a sosit în noaptea următoare, încercând să-şi exercite puterea vrăjitorească, i-a fost imposibil să-l urnească pe faraon din patul său.

Aflând ce se întâmplase, Panishi a reuşit să supună forțele magice şi să le determine să-l aducă de data aceasta pe regele Etiopiei în Egipt. Regele negru a fost pedepsit mult

mai aspru, fiind biciuit cu cruzime. Scena s-a petrecut trei nopți la rând.

În urma acestei pățanii, regele Etiopiei l-a chemat pe Nasi şi l-a amenințat furios:

— Pe Amon-Ra, protectorul meu, întrucât tu eşti cauza umilirii mele, îți ordon să mă scapi de vrăjitorii egipteni!

Nasi a făcut tot ce a putut, cum s-a priceput mai bine. A hotărât să meargă el însuşi în Egipt şi să-şi înfrunte rivalul.

A pătruns în sala de audiențe şi, înfățişându-se faraonului, a luat cuvântul, anunțând cu voce tare:

— Să vină acela care are curajul să se întreacă în vrăjitorii cu mine în fața faraonului şi a poporului egiptean. Mă voi lupta cu toți, chiar şi cu cei doi scribi din Casa Vieții. Mă voi înfrunta mai ales cu cel care, prin farmecele sale, mi-a răpit regele aducându-l în Egipt.

Panishi, care se afla în preajma faraonului, a răspuns:

— A, nu eşti tu Nasi etiopianul? Nu eşti tu acela care a vrut să mă ademenească în grădinile lui Ra şi care m-a împins în apă? Nu eşti tu cel care l-a târât pe faraon până în fața regelui Etiopiei ca să fie biciuit? Ai curajul să vii până în Egipt să mă înfrunți? Ai îndrăzneala să te întreci în magie cu mine? Pe viața lui Atun-Ra, stăpânul Heliopolisului, zeii te-au adus aici chiar la țanc. Ține-te bine, căci eşti în Egipt şi te afli sub influența zeilor lui.

Vraciul etiopian, fără să mai aştepte, a pronunțat unul dintre descântecele sale. O flacără uriaşă a izbucnit în sala de audiență. Faraonul şi prietenii săi au izbucnit în strigăte de groază: „Ajutor, Panishi, apără-ne!”

La rândul său, Panishi a pronunțat şi el o formulă şi dinspre sud a țâşnit o trombă de apă care a stins flacăra într-o clipită.

Atunci etiopianul a recurs la o nouă operație magică. A pronunțat câteva cuvinte şi un nor imens a umplut sala. Nu

se mai putea vedea om cu om. Dar Panishi a recitat o formulă şi vântul a împrăştiat norul.

Nasi a mai încercat şi altceva. A murmurat un text magic şi o boltă de piatră lungă de două sute de picioare şi lată de cincizeci a început să crească în jurul faraonului şi a anturajului său, izolându-l de lume, de restul Egiptului. Văzând această masă de piatră crescând deasupra sa, regele şi întreg poporul care se afla în sala de audienţe au izbucnit în strigăte disperate. Nimeni nu spera să mai scape de acolo.

Panishi a recitat şi el un text, făcând să apară o barcă de papirus. Ca prin minune, bolta s-a destrămat şi toată piatra a fost încărcată în barca aceea. Barca s-a îndreptat către lacul Moeris, o uriaşă întindere de apă din Egipt. Nasi a trebuit să se recunoască învins.

Ca să scape de răzbunare, Nasi a încercat să se facă invizibil. Dar Panishi l-a făcut să reapară sub forma unui boboc de gâscă urât. Lângă el a apărut şi un vânător gata să-l ucidă.

Uitând de orice mândrie, Nasi imploră îndurare:

— Vă rog să-mi iertaţi crimele! Fie-vă milă! Daţi-mi o barcă şi voi părăsi imediat Egiptul.

Dar Panishi, jurând pe faraon şi pe toţi zeii Egiptului, strigă:

— Nu te voi lăsa să scapi, decât dacă juri să nu revii în veci aici.

— Nu voi reveni în Egipt înainte să treacă cincisprezece veacuri, a jurat Nasi, iar Panishi l-a eliberat de vrajă şi i-a dat o barcă să se întoarcă la ai săi, în regatul negrilor.

***

Ajungând aici, Siosiris îşi opri povestirea şi etiopianul, îngenunchind în ţărână, trebui să recunoască faptul că cele spuse corespundeau întocmai conţinutului scrisorii.

Etiopianul simți că şi-a găsit naşul şi ar fi vrut să scape. Dar Siosiris l-a intuit cu un simplu gest şi apoi s-a adresat faraonului:

— Cel pe care îl vezi îngenuncheat, stăpâne, nu e altul decât Nasi, reîntors după secole ca să ne tulbure. Şi, pe viața lui Osiris, marele zeu şi stăpân al lumii întregi, eu sunt Panishi! Când am fost în Amenti, unde sunt morții, l-am văzut pe acest etiopian pregătindu-se să îşi reverse vrăjile asupra Egiptului. L-am rugat pe Osiris să-mi permită să revin pe pământ ca să-l împiedic pe vrăjitor să proclame inferioritatea Egiptului.

Osiris mi-a ascultat dorința şi am revenit la viață; am revenit sub forma fiului lui Satni ca să resping farmecele acestui etiopian.

Iar Siosiris (adică Panishi sub chipul lui Siosiris) a mai recitat un text magic împotriva vraciului etiopian. Acesta a fost cuprins de flăcări care l-au mistuit pe loc, în mijlocul sălii de audiență, înaintea faraonului, a prietenilor săi şi a poporului egiptean. Siosiris a dispărut la fel şi nimeni nu l-a mai revăzut vreodată.

Mult s-a mai minunat faraonul, mult s-au minunat curtenii de ceea ce văzuseră în ziua aceea. Toată lumea era de acord că nu mai văzuseră scrib atât de abil şi de învățat precum Panishi şi nici nu credeau să mai existe vreodată.

Satni începu să jelească disperat dispariția lui Siosiris. Avea să se întoarcă acasă singur şi trist. Mahi, nevasta sa, a făcut tot posibilul ca să-l consoleze. De atunci Satni n-a uitat să aducă întotdeauna ofrande şi libații la mormântul lui Panishi, căci nu l-a putut uita niciodată pe fiul său Siosiris.

Prințul predestinat

Trăia demult în Egipt un rege a cărui inimă era veşnic tristă din pricină că nu avea copii şi, deci, moştenitori. Îşi dorea atât de mult un băiat şi a implorat îndelung mila divină să îi dăruiască unul. Zeii au hotărât să-i îndeplinească dorința şi într-o bună zi soția sa a adus pe lume fiul mult dorit.

La naşterea sa, cum se întâmpla pe atunci în Egipt, au venit cele şapte zeițe Hothor, ursitoarele. Erau tinere şi frumoase, cu chipuri roze şi drăgălaşe. Indiferent de ceea ce promiteau noului născut, ele erau mereu grațioase şi surâzătoare. Puteau promite deopotrivă fericire sau nefericire, bogăție sau o viață mizeră. Aşa s-au strâns şi acum în jurul prințului ca să-i prezică destinul.

— S-a născut într-o zi foarte proastă şi va pieri muşcat de crocodil. Iar dacă nu va pieri din pricina crocodilului, atunci va pieri din pricina şarpelui. Dacă nu-l va ucide un crocodil sau un şarpe, atunci o va face cu siguranță un câine.

Auzind aceste preziceri de rău augur, oamenii care au asistat au alergat în grabă la Maiestatea Sa şi i-au relatat de-a fir a păr. Faraonul a ordonat să se ia toate măsurile necesare ca să se evite posibilitatea unui sfârşit atât de tragic pentru băiatul său.

În consecință, a dat ordin să se construiască la munte o casă de piatră. Acolo au fost instalate tot felul de mobile aduse din casa regelui. De asemenea au fost aduse provizii şi o armată de servitori care veghea zi şi noapte ca micuțul să nu părăsească casa.

Când s-a făcut mai mărişor, copilul s-a suit pe acoperişul casei. Aceasta era cu putință deoarece în Egipt acoperişurile, fiind totdeauna plate, puteau sluji şi de terasă. De acolo el a văzut o mulțime de lucruri, între care un om însoțit de un ogar. L-a întrebat pe pajul ce-l însoțea:

— Ce reprezintă ființa care se află în spatele omului ce trece acum pe drum?

Pajul i-a răspuns:

— Este un ogar.

— Să mi se aducă unul întocmai! ordonă copilul.

Pajul, îngrijorat, s-a dus imediat şi a comunicat Maiestății Sale voia copilului. De teamă ca fiul său să nu se mâhnească, regele a ordonat totuşi să i se aducă un câine obişnuit. Câinele i-a fost adus.

Zilele se scurgeau acolo sus, în locuința de pe munte ca şi în vale. Copilul a ajuns la vârsta adolescenței, se dezvoltase armonios şi devenise puternic. A trimis tatălui său un mesaj în care spunea aşa: „La ce bun să trăieşti ca un trândav? Nimic nu mă va împiedica să părăsesc viața aceasta plictisitoare, să evadez şi să fac ce-mi dictează inima”. Aflând vrerea sa, împăratul i-a pus totul la dispoziție, i-a lăsat câinele ca să-l însoțească şi i-a dăruit o corabie. El a navigat până pe coasta Siriei.

A coborât pe țărm şi a început drumeția împreună cu câinele său, de-a lungul şi de-a latul țării, trăind din vânătoare.

Țara Siriei era condusă de un prinț care n-avea fii, ci numai o fiică. Prințul era tare nemulțumit că nu avea un moştenitor. A construit o casă de şaizeci şi doi de stânjeni. Fereastra fiicei sale se afla la ultimul etaj. A chemat mai apoi pe toți fiii de prinți din regatul Kharon (Palestina) şi le-a zis:

— Voi dărui pe fiica mea de soție aceluia care va ajunge la fereastra ei.

Când prințul Egiptului, în căutarea vânatului, a ajuns prin locurile acelea, trecuse ceva vreme de când tatăl fetei făcuse oferta. Prinții din regatul Kharon l-au dus la ei acasă, l-au îmbăiat, l-au hrănit şi i-au odihnit caii. Au fost foarte îndatoritori cu prințul: l-au parfumat, l-au frecționat cu

uleiuri fine şi l-au poftit la masa lor. Au început să converseze şi, din una într-alta, l-au întrebat de unde vine. Iar el le-a răspuns că este fiul unui soldat care conduce carele de război în Egipt.

— Mama mea a murit, iar tatăl meu s-a recăsătorit cu altă femeie. Această femeie mai avea copii şi de aceea mă ura. Am fugit de acasă ca să fiu departe de ea.

Cuprinşi de milă, prinţii s-au apropiat de el şi l-au îmbrăţişat. Au hotărât să-l ţină la ei. Trecând mai multe zile, iată că prinţul i-a întrebat:

— Dar ce faceţi voi aici?

Ei i-au răspuns:

— Ne petrecem timpul străduindu-ne să învăţăm să zburăm, căci prinţul Siriei a făgăduit mâna fiicei sale aceluia care îi va atinge fereastra.

— Dacă vreţi, voi face o vrajă şi voi dărui picioarelor mele puteri magice. În felul acesta aş putea şi eu să zbor laolaltă cu voi.

După un timp, când s-au dus să-şi încerce puterile, numai prinţul egiptean a reuşit să zboare şi să atingă fereastra frumoasei fete. Cineva a dat de veste că în sfârşit fereastra a fost atinsă. Prinţul s-a interesat îndată de situaţia norocosului. A aflat că este fiul unui soldat ce conducea care de luptă, un fugar care şi-a părăsit Egiptul natal ca să scape de ura mamei sale vitrege.

Aflând acestea, prinţul Siriei s-a mâniat foarte tare. A început să strige:

— Să se întoarcă de unde a venit! Nu-mi voi da în veci fata unui fugar din ţara Egiptului.

Din ordinul său, prinţul a fost sfătuit să se întoarcă de unde a venit.

Dar prinţesa, care îl văzuse şi se îndrăgostise de el, a jurat pe numele lui Ra să nu mai mănânce şi să nu mai bea nimic dacă îl vor lua de lângă ea.

Aflând de hotărârea fetei, tatăl ei se indignă şi trimise oameni care să-l omoare pe prinţ în timp ce se va afla la prinţesă.

Ostaşii au fost rău primiţi şi ameninţaţi că, dacă îl vor omorî, ea se va sinucide.

— De-ar fi să fiu despărţită de el, nu voi putea trăi mai mult de un ceas.

Auzind acestea, oştenii au alergat într-un suflet şi i-au povestit tatălui său, care, înspăimântat, a poruncit să fie aduşi înaintea sa tânărul şi prinţesa. Pe tânăr l-a cuprins groaza când s-a aflat înaintea prinţului, dar acesta l-a luat în braţe şi l-a copleşit de sărutări zicându-i:

— De azi înainte te voi numi fiul meu, dar mai înainte să-mi spui povestea ta.

Tânărul a răspuns:

— Sunt copilul unui soldat care conduce carele de luptă în Egipt. Mama mea a murit, iar tatăl meu s-a recăsătorit. Noua nevastă a prins să mă urască nespus, iar eu am fugit de acasă din pricina ei.

Aşa că prinţul Siriei i-a dăruit tânărului egiptean mâna fiicei sale. Le-a dat o casă, slujitori, câmpii roditoare, animale şi tot soiul de lucruri de trebuinţă.

Trecând timpul, tânărul zise într-o bună zi soţiei sale:

— Ştiu ce soartă mă aşteaptă. Voi muri fie din cauza unui crocodil, fie din cauza unui şarpe sau din cauza unui câine.

Prinţesa se nelinişti.

— Păi, atunci să poruncim să fie omorât câinele ce te însoţeşte, zise ea.

— Te rog, să nu omorâm câinele pe care l-am crescut de mic.

Din clipa aceea prinţesa n-a încetat să se teamă pentru soarta soţului. Era tare înfricoşată şi nu-l lăsa niciodată singur. Dar se întâmplă ca amândoi să-şi dorească foarte

tare să plece într-o călătorie. Au hotărât să pornesc în drumeție prin Egipt şi să meargă la vânătoare. Pe când au poposit într-un sat, un crocodil a ieşit din Nil, ajungând până aproape de casa prințului. Crocodilul a fost prins şi dat în paza unui uriaş. Acesta nu-l lăsa să iasă din apă, dar când crocodilul dormea, pleca şi el la plimbare.

Într-una din zile prințul a rămas acasă să se distreze. În timpul nopții, pe când toți dormeau, nevasta sa a umplut un vas cu lapte şi l-a aşezat în apropiere. A rămas trează şi a văzut un şarpe ieşind din gura sa. Şarpele trebuia să-l muşte pe prinț dar, ispitit de mirosul laptelui, s-a pus pe băut din ulcior până s-a prăbuşit ostenit. Atunci femeia l-a tăiat în bucăți cu toporul. Sculând în grabă pe bărbatul său, i-a zis:

— Iată, zeii ți-au îngăduit să scapi şi de data aceasta. Acesta este un semn că te vor ierta şi altădată.

Prințul a adus numeroase ofrande zeului, cuprins de adorație şi hotărât să primească puterea divină câte zile o avea.

Nu trecu multă vreme şi prințul a ieşit să se plimbe prin împrejurimi. El nu ieşea niciodată singur, ci totdeauna însoțit de câinele său credincios. Au ajuns astfel pe malul Nilului. Dar, în timp ce câinele se îmbăia, crocodilul a ieşit din apă şi s-a luat după prinț. Noroc că acesta l-a atras în dreptul casei uriaşului, care a ieşit la timp ca să-l salveze. Atunci crocodilul a prins glas şi s-a adresat prințului:

— Eu sunt destinul care te urmăreşte. Orice ai face, îmi vei ieşi mereu în cale. Eu, tu şi uriaşul ne vom întâlni mereu. Dar uriaşul îmi dă mult de furcă, de aceea vreau să-ți fac o propunere. Dacă vei ucide uriaşul, te voi lăsa în viață; dacă nu mă vei scăpa de el, vei muri. Gândeşte-te! Promite-mi că omori uriaşul, altfel vei muri.

Prințul a căzut pe gânduri.

A doua zi de dimineață tânărul era încă în cumpănă, nehotărât. El îl întrebă pe crocodil:

— De ce să-l omor pe cel care m-a vegheat şi te-a împiedicat să mă ucizi?

Crocodilul i-a răspuns:

— Atunci să se împlinească destinul! Dacă la apusul soarelui nu-mi vei da ce ți-am cerut, vei vedea moartea cu ochii.

Câinele, care auzise discuția, a alergat la nevasta prințului, pe care a găsit-o plângând din pricina soțului ce dispăruse din ajun. Când a zărit câinele neînsoțit, ştiind că cei doi nu stau unul fără altul, ea a izbucnit în hohote de plâns şi a început să-şi sfâşie hainele de disperare. Dar câinele a apucat-o de rochie şi, trăgând-o, părea că o invită să îl urmeze.

Ea s-a înarmat cu toporul cu care ucisese şarpele şi s-a lăsat condusă de câine la locuința uriaşului. Acolo s-a ascuns în stuf şi a aşteptat. A rămas acolo fără băutură şi mâncare, nefăcând altceva decât să se roage zeilor pentru soțul ei.

Când a venit seara, crocodilul a rostit din nou:

— Promiți să omori uriaşul, căci de nu, te voi trage în apă şi vei muri.

Dar prințul răspundea cu încăpățânare la fel:

— De ce să-l omor pe cel care mi-a salvat viața?

Atunci crocodilul l-a înhățat şi a început să-l târască către fluviu, trecând pe lângă locul unde soția era ascunsă în stuf. Ea s-a ivit dintr-o dată şi l-a lovit de moarte pe crocodil cu toporul. Alarmat de zgomot, uriaşul a sosit în grabă, deşi nu mai era de niciun folos. Ea l-a îmbrățişat pe prinț şi i-a zis:

— Vezi că zeii ți-au îngăduit să scapi şi de şarpe şi de crocodil? Cu siguranță te vor ajuta să scapi şi de câine.

Îndată prinţul a pregătit o ofrandă minunată pentru zei, cazând în adoraţia nesfârşită pentru puterea divină.

Puţin timp după aceea au pătruns duşmanii în ţară. Aceştia erau chiar fiii prinţului din Kharon. De când prinţesa se căsătorise cu aventurierul egiptean, ei l-au atacat pe prinţul Siriei şi l-au luat prizonier şi, aflând că prinţesa este în Egipt, au hotărât să pornească în căutarea ei. S-au împărţit în mici bande şi au hotărât să-l omoare pe prinţul egiptean şi, de le va fi pe plac, şi pe soţia acestuia. Cei care au pornit spre sud au ajuns în cele din urmă în oraşul în care poposiseră tânărul şi prinţesa siriană. Uriaşul a zărit o bandă înarmată şi l-a prevenit pe prinţ:

— Vezi că te caută cei şapte fii de prinţ din ţara Kharon. Dacă vă prind, vă ucid pe amândoi. Sunt prea numeroşi ca să le putem face faţă. Trebuie să fugiţi cât mai aveţi vreme.

Tânărul, soţia sa şi câinele s-au depărtat în fugă şi s-au ascuns într-o peşteră în munţi.

Peste vreo două zile, fiii de prinţi din Kharon şi soldaţii lor au ajuns aproape de intrarea în peşteră, dar niciunul dintre ei nu i-a zărit.

Iată însă că atunci când ultimul soldat a trecut prin faţa peşterii, câinele s-a luat după el şi a început să latre.

Prinţii din Kharon l-au recunoscut – căci era un ogar de rasă – şi s-au avântat în peşteră. Soţia s-a aşezat în faţa prinţului ca să-l apere, dar a fost doborâtă de o lance. Tânărul egiptean a reuşit să înjunghie pe unul dintre prinţi, iar câinele să-l sfâşie pe un altul, dar amândoi au căzut copleşiţi în cele din urmă de loviturile numeroşilor vrăjmaşi. Trupurile le-au fost târâte afară din peşteră şi lăsate hrană animalelor sălbatice şi păsărilor de pradă. După această izbândă, războinicii s-au dus în întâmpinarea celorlalte bande, hotărâţi să pornească spre Siria şi să-şi împartă pământurile regale.

Dar iată că tânărul nu murise şi, deschizând ochii, şi-a văzut nevasta ucisă. De asemenea el a văzut şi cadavrul câinelui. A început să geamă şi să se vaite: „Trebuie să recunosc că s-a împlinit voinţa zeilor. Zeiţele Hathor mi-au prezis în copilărie că voi muri din cauza unui câine şi aşa a fost, căci câinele a fost cel care m-a dat pe mâna duşmanilor. Mai bine aş muri, căci fără aceste două fiinţe dragi ce zac lângă mine nu pot să trăiesc!” Şi-a ridicat mâinile către cer şi a început să strige:

— N-am păcătuit împotriva voastră, o, zei! De aceea vă rog să mă ajutaţi să am parte de un mormânt onorabil pe lumea aceasta, iar în Amenti să mi se cântărească cu dreptate faptele săvârşite.

S-a prăbuşit ca şi mort. Dar zeii, auzind vocea sa, au venit lângă el, iar Ra a grăit tovarăşilor lui:

— Destinul s-a împlinit. Haideţi să dăruim o viaţă nouă acestor doi soţi, ca să răsplătim ataşamentul de care au dat dovadă unul pentru celălalt.

Mama zeilor a clătinat din cap, încuviinţând cele spuse de Ra şi a zis la rândul său:

— Desigur că un asemenea devotament merită o recompensă pe măsură. Toţi zeii au fost de acord. Au apărut şi cele şapte zeiţe Hathor, zicând:

— Destinul s-a împlinit, să revină acum la viaţa!

Ca prin minune, tinerii şi-au revenit pe dată. Iar prinţul, de bucurie că şi-a recăpătat viaţa, renunţă să-şi mai ascundă identitatea. A povestit de-a fir a păr prinţesei păţaniile sale şi s-au îndreptat către palatul tatălui său, care a aflat cu încântare că fiul lui nu mai e pândit de niciunul din pericolele care i-au fost ursite. Faraonul a dăruit fiului său o armată şi o cavalerie bine dotată ca să-i pedepsească pe duşmani.

Prinţul şi armata sa au plecat spre Siria şi i-au găsit pe cei care îl hărţuiseră şi îi măcelăriseră nevasta, împărţind

domeniile socrului său. I-a omorât unul câte unul şi l-a reînscăunat pe prinţul Siriei. S-a întors încărcat de pradă, pe care a jertfit-o în Egipt zeului Ra. Şi-a petrecut restul zilelor alături de nevasta şi câinele său, aducând ofrande zeilor şi slăvindu-l pe Ra cel atotputernic.

Această povestire are şi alte variante. Sunt unii care consideră că nici chiar zeii nu mai pot schimba destinul oamenilor odată ce l-au stabilit şi că, în consecinţă, prinţul nu putea scăpa de ceea ce fusese ursit. Alţii pretind că în timpul luptei prinţul ar fi fost muşcat mortal de câinele său şi în felul acesta s-ar fi împlinit destinul prezis. Orice s-ar zice, zeităţile, în marea lor generozitate, au dăruit prinţului şi soţiei sale o viaţă dintre cele mai fericite pe lumea cealaltă.

Profeţia scribului

A fost odată un ţăran care îşi câştiga cu greu pâinea. El era vânzător de pânză. Vindea celorlalţi ţărani pânza grosolană pe care o ţesea din cânepa cumpărată de la ei. Aşa că nu câştiga decât foarte puţin; e greu să-ţi imaginezi că cineva putea trăi numai cu atât!

El locuia la marginea satului, într-o cocioabă, cu o singură cameră. Cocioaba era construită din pământ uscat. În preajma casei avea ceva teren şi îşi încropise aşa cum putuse un gard care să-l despartă de restul aşezărilor. Iată că, prin marea milă a lui Amon-Ra, în curticica s-a a crescut un smochin.

Copăcelul a crescut şi a devenit treptat un copac în toată puterea cuvântului. Acesta era o sursă inepuizabilă de plăcere. Mai întâi pentru că îi dăruia umbra frunzelor sale late; iar mai apoi, pentru roadele sale. Ţăranul mânca smochinele cu pâine. Nu culegea niciodată mai mult de

două pe zi şi numai atunci când erau coapte. El căuta să mai păstreze şi pentru vremea când se încheia sezonul fructelor, căci dacă le consuma nechibzuit, ar fi ajuns să mănânce pâine goală. Era un om pios şi virtuos şi îl lăuda tot timpul pe Amon-Ra.

Într-o iarnă, ţăranul s-a dus ca de obicei la treburile sale să-şi vândă pânza. Pe la asfinţit, când s-a întors ca să-şi recite imnurile, a zărit smochinul încărcat de poame.

A numărat şi a descoperit că erau zece smochine. Între ele se distingea una, care era foarte coaptă, aurie, rotundă, enormă, gata să se desprindă de pe ramură. Celelalte erau gata să se dea în pârg şi promiteau să arate aidoma. Primul lucru pe care l-a făcut a fost să îi mulţumească lui Amon-Ra, care era evident că făcuse un miracol pentru devotatul său. Smochine minunate în plină iarnă! Şi în loc să se repeadă să culeagă smochina, el s-a dus să-l consulte pe vecinul său, un scrib de rang superior, foarte iscusit, în privinţa miracolelor.

Acest scrib ştia să descifreze viitorul în nisip. A luat cutia în care ţinea nisipul, pe care l-a nivelat. A trasat nişte linii, a făcut nişte calcule complicate în minte, a recitat o formulă magică ininteligibilă şi s-a adresat în sfârşit sărmanului vânzător:

— De fiecare data când o smochină va fi bună de cules, du-o faraonului. Sunt zece smochine, vei vedea că într-a zecea zi destinul tău se va lămuri. Căci atunci binele şi răul vor fi separate şi lucrurile vor deveni clare.

Vânzătorul de pânză n-a mai putut afla şi altceva. I-a lăsat scribului un metru de pânză roşie în semn de mulţumire şi s-a întors la el acasă.

Pe vremea aceea faraonul şedea în magnificul palat de la Luxor, în sala de audienţe. Aşezat între cele două obeliscuri ce străjuiesc intrarea în sală, înconjurat de prieteni şi servitori, el asculta plângerile supuşilor cu răbdare şi judeca

cu dreptate pricinile înfățișate. Fiecare, bogat sau sărac, era luat în seamă, nimeni nu era respins. E drept că uneori faraonul se enerva, mai ales atunci când cei audiați nu se pricepeau să-şi spună păsul cu limpezime. Primeau atunci ca pedeapsă nişte lovituri de baston – specialitatea străjerilor curții. La ora prânzului, Maiestatea Sa se întorcea în harem, hotărât să-şi petreacă restul zilei după bunul plac.

În vremea asta, țăranul nostru se sculase cu noaptea în cap, zorind către Teba, la sala de judecată. Îşi spunea; „Zice un proverb egiptean că praful drumurilor este aur, dar eu nu văd sub picioarele mele decât praf".

Ajungând în sala de audiențe, el s-a aşezat la rând, în spatele celor sosiți mai devreme cu diverse plângeri. Purta în mână o farfurie pe care se tolănea o smochină bine coaptă. A mai adus şi două ştergare cu franjuri, cele mai frumoase din marfa pe care o avea.

A venit şi rândul său să se prosterneze în fața tronului Maiestății Sale. În timp ce îngenunchea în țărână, oferi faraonului farfuria şi, fără a îndrăzni să ridice ochii către suveranul său, îi zise:

— O, stăpâne, soare al cerului, eu nu sunt nici praful pe care se odihnesc picioarele tale! Iată că Amon-Ra, marele zeu, mi-a dăruit ceva nemaipomenit. Un smochin care a rodit în plină iarnă fructe minunate, zemoase şi parfumate. Consider că nu se cuvine să-mi însuşesc acest dar, iar gura mea consider că este nedemnă să se înfrupte cu asemenea poame. Cu siguranță că zeul a vrut să mă încerce. Căci el a hotărât ca lucrurile rare să fie oferite doar Maiestății Tale, căci doar tu le meriți. Ți-am adus în dar prima smochină coaptă şi, cu încuviințarea ta, le voi aduce şi pe celelalte nouă pe măsură ce se coc.

Faraonul a încuviințat propunerea țăranului, declarând că este un om înzestrat cu un rar devotament. Între altele, a

mărturisit că îşi dorea nespus să mănânce fructe. În semn de mulţumire, a mâncat smochina pe loc, găsind-o delicioasă.

Deoarece faraonul a apreciat foarte mult cadoul ţăranului, a chemat la sine pe intendentul palatului, un anume Anzab, şi l-a însărcinat să dăruiască acestuia nişte haine de in şi o sută de monede de aur.

Vânzătorul s-a întors acasă foarte bucuros, îmbrăcat cu hainele cele noi. Şi-a cumpărat neîntârziat un măgar alb care să-l ajute să-şi care marfa. Apoi a organizat o masă la care i-a chemat pe toţi vecinii săi neuitând, bineînţeles, să-l cheme şi pe scribul care îi dăduse sfaturi atât de înţelepte. A fost o masă extraordinară, cu douăzeci de gâşte fripte, patruzeci de farfurii cu dulciuri, bere proaspătă şi chiar un ulcior cu vin. Toţi s-au simţit foarte bine, declarând că n-au mâncat aşa de când s-au născut.

A doua zi vânzătorul de pânză a găsit o altă smochină coaptă. N-a mai stat pe gânduri şi a alergat să o ducă Maiestăţii Sale.

La fel se întâmplă şi a treia zi. Zi de zi ţăranul oferea acele fructe rare faraonului. şi, de la o zi la alta, răsplata Maiestăţii Sale era tot mai consistentă. Vânzătorul de pânză a primit astfel sclavi, cămile, pământuri şi nenumăraţi bani. În vremea asta intendentul palatului, Anzab, urmărea cu invidie bogăţiile care se scurgeau către locuinţa vânzătorului.

„Pe zeul cel mare, zise el în sinea lui, dacă nu iau măsuri, Maiestatea Sa ar fi în stare să mă destituie şi să mă înlocuiască cu ţărănoiul ăsta care nu e decât un intrigant.”

La lăsarea întunericului, Anzab a coborât în sat şi a pătruns în curtea vânzătorului. Acolo a văzut că în copac nu mai rămăseseră decât trei smochine. În casă, servitorii pregăteau un ospăţ. Viaţa se schimbase, într-adevăr, prin locurile acelea.

Anzab, ascunzându-şi invidia, a salutat politicos, făcând complimente în stânga şi în dreapta. Şi a mai adăugat:

— Văd că te distrezi bine. Maiestatea Sa vorbeşte tot timpul despre dumneata. Se zvoneşte chiar că ar vrea să-ţi dea de nevastă pe fata unui general de infanterie. Dar există ceva, un lucru jenant, care ar putea să pună capăt acestor mărinimoase favoruri. Mănânci prea mult usturoi, iar mirosul acestuia displace profund Maiestăţii Sale. Te sfătuiesc ca atunci când te înfăţişezi dimineaţă în audienţă la rege, să-ţi pui o pânză în faţa gurii. Cu siguranţă că faraonul va aprecia gestul şi delicateţea de care dai dovadă şi te va recompensa.

Vânzătorul regreta amarnic că apucase să se îndoape cu friptură împănată cu usturoi. În dimineaţa următoare, când a sosit în audienţă cu cea de-a opta smochină, a avut grijă să-şi ascundă faţa cu un văl alb de in. Pentru o mai mare siguranţă s-a aşezat şi la o distanţă mai mare de nasul fin al Maiestăţii Sale.

După ce şi-a luat rămas bun şi s-a îndepărtat, faraonul intrigat l-a întrebat pe Anzab ce putea să însemne un asemenea comportament.

— Nu cunosc, răspunse Anzab, dar am să mă interesez şi am să vă satisfac curiozitatea.

A luat-o la goană în urma vânzătorului, simulând că vrea să-l ajungă din urmă. Când s-a întors, avea un aer jenat şi privea în pământ. Din ce în ce mai intrigat, faraonul îl presa cu întrebări. Cum Anzab se lăsa rugat, chiar implorat, a primit în cele din urmă ordin să vorbească. În momentul în care faraonul îşi pierduse definitiv răbdarea, iar barba i se zbârlise, Anzab s-a decis în sfârşit să vorbească:

— Să-mi ierte Maiestatea Voastră cele ce voi spune, întrucât sunt obligat să repet cuvintele grosolane ale unui ţărănoi fără educaţie. Căci acest animal, această fiinţă de

speță joasă ignoră bunele maniere. A spus că este recunoscător Maiestății Voastre pentru că l-ați umplut de cadouri, dar că de fiecare dată când îi vorbiți îi suflați în față un miros îngrozitor care îl aduce în pragul leşinului. A mai zis că n-ar fi crezut niciodată că un faraon ar putea avea răsuflarea atât de urât mirositoare dacă nu s-ar fi apropiat de unul. Şi-a înfăşurat fața în pânză ca să nu mai simtă mirosul, care l-ar împiedica să discute cu Maiestatea Voastră.

— Mda, bombăni faraonul, iată o secătură al cărei nas sensibil nu suportă răsuflarea divină.

Dar, în loc să se înfurie de această mojicie fără precedent, faraonul izbucni în râs:

— A, ce distractiv! Nu voi rămâne dator acestui om. Să vină să-mi mai aducă smochine din acelea minunate şi-i voi dărui ceva care o să întreacă tot ce i-am oferit până acum.

Anzab, intendentul palatului, se întreba dacă nu cumva a dat greş, dacă nu cumva vrând să ruineze prestigiul vânzătorului, mai degrabă l-a sporit. Dacă nu cumva suveranul său aprecia cel mai mult cinstea. Căci în acest caz considera că a făcut o gafă enormă care ar putea să se întoarcă împotriva lui.

A doua zi, în sala de audiențe, a sosit din nou vânzătorul, mascat cu pânza albă şi cu farfuria pe care aducea smochina cea coaptă.

Faraonul a primit smochina şi a început să o deguste cu poftă, în timp ce îl privea pe vânzător cu un aer îngrijorat. În cele din urmă, a cerut o foaie de papirus şi toți scribii şi-au oferit serviciile. Faraonul i-a refuzat, spunând că va scrie chiar el o scurtă misivă către trezoreria regală. După care a scris-o, a pecetluit-o şi a înmânat-o vânzătorului de pânză ca s-o ducă a doua zi la destinație.

— Înmânează asta, din partea mea, trezorierului şef şi nu vei regreta drumul făcut.

După terminarea audienței, intendentul Anzab l-a însoțit pe vânzător o bucată de drum, copleşindu-l cu felicitări.

— Văd că Maiestatea Sa este foarte mulțumit de tine. Ai făcut bine că mi-ai urmat sfatul. M-a însărcinat în ultimul moment să te ajung din urmă şi să îți spun să nu te mai deranjezi să te duci la trezorerie mâine dimineață. Ordinul era ca trezorierul să-ți înmâneze mâine o mie de monede de aur. Maiestatea Sa m-a trimis să-ți dau aceste monede. Ele se află toate în sacul acesta. Aşa că dă-mi ordinul sigilat, căci nu îți mai este de niciun folos.

Încântat, vânzătorul a luat sacul cu bani şi a înapoiat papirusul regal, apoi şi-a continuat drumul. Cu sulul în mână, Anzab nu mai putea de bucurie. N-a pus geană pe geană toată noaptea, aşteptând momentul întâlnirii cu trezorierul şef.

Trezorierul a primit misiva, a rupt sigiliul şi a citit conținutul. Când a terminat de citit, a ridicat doar un deget şi doi soldați l-au prins pe Anzab. Un al treilea l-a decapitat atât de rapid încât sărmanul nu a avut timp să înțeleagă ce se petrecea.

În vremea aceea vânzătorul de pânze a sosit la palat cu darul obişnuit şi de asemenea învăluit în alb. Văzându-l, faraonului nu i-a venit să-şi creadă ochilor. A început să şi-i frece cu putere şi a privit din nou. Nu era nicio îndoială, în fața sa stătea întreg şi nevătămat, vânzătorul, aducând o smochină pe farfurie.

Faraonul l-a căutat din ochi pe intendentul palatului ca să-i ceară explicații dar, pentru prima oară, Anzab nu mai era la locul său. În clipa aceea a intrat pe poartă trezorierul şef, purtând un sac mare în spate. Faraonul l-a întrebat:

— Ce se întâmplă, ordinele mele nu mai sunt ascultate? De ce nu l-ai decapitat pe omul pe care l-am trimis cu un papirus sigilat?

Trezorierul, înfricoşat, se trântise deja la pământ în faţa faraonului.

— Să mă ierte Maiestatea Sa, dar am îndeplinit întocmai cele transmise şi am scurtat de cap pe cel care mi-a înmânat scrisoarea. De altfel, am şi dovada: capul său.

Şi, deschizând sacul, scoase capul lui Anzab şi îl aşează cu grijă la picioarele faraonului. Este cu neputinţă de descris uimirea ce i-a cuprins pe toţi cei prezenţi în Sala audienţelor.

— Cum, strigă faraonul, dar ăsta-i intendentul palatului! E îngrozitor!

— Dar, replică trezorierul, n-a ordonat Maiestatea Ta să-l decapitez pe cel care îmi aduce scrisoarea? M-am supus pe loc, fără ezitare. Iată pe cel care mi-a adus documentul, ţi-o jur.

Năucit de tot ceea ce vedea, vânzătorul a fost luat şi el la întrebări. Acesta a reuşit să se adune şi să povestească întocmai cum s-au petrecut lucrurile. A povestit vizita intendentului la el acasă, cum l-a sfătuit să îşi ascundă gura rău mirositoare ca să nu-l mai stânjenească pe faraon cu răsuflarea sa puturoasă. A mai povestit cum Anzab a alergat după el ca să-i dea o mie de monede de aur din partea faraonului, cerându-i în schimb sulul cu sigiliul regal.

Mut de uimire şi de surpriză, faraonul lăuda în gând pe marele zeu Ra. Apoi luă cuvântul:

— Cu siguranţă că acest Anzab era o canalie, un trădător mincinos, un hoţ şi un impostor ordinar. Dar totul e bine când se termină cu bine. Bineînţeles că el a crezut că acel ordin sigilat ţi-ar fi adus o comoară. Lăcomia şi minciuna l-au pierdut. A încercat să te păcălească şi să mă păcălească sperând să fure ceea ce presupunea că îţi voi dărui ţie. Aşa că te rog să îi iei locul şi să devii intendentul palatului!

Vânzătorul s-a înclinat până la pământ, iar faraonul l-a auzit murmurând ceva.

— Ce mormăi acolo? Nu eşti satisfăcut oare?

— Ba nici nu pot să-mi exprim satisfacția, o, stăpâne. Dar binecuvântam în şoaptă pe scribul cel înțelept care a ştiut atât de bine să prevadă viitorul.

— Şi ce ți-a spus acel scrib, ce a făcut atât de minunat?

— Ceea ce Maiestatea Voastră vede acuma. Căci el este cel care m-a sfătuit, când l-am consultat, să ofer smochinele faraonului. Socotea că aceste fructe sunt mult prea frumoase şi prea bune pentru un biet țăran şi mi-a spus că doar faraonul este demn de ele. A prevăzut că într-a zecea zi binele şi răul se vor despărți şi vor reveni fiecare la locul său. Şi iată că intendentul palatului, Anzab, este mort, în timp ce eu i-am luat locul.

— Prea bine, zise faraonul, numai că ai uitat să-mi dăruieşti cea de-a zecea smochină.

Şi astfel Maiestatea Sa degustă fericit a zecea şi ultima smochină.

Povestea naufragiatului

Grăit-a glotaşul credincios:

— Linişteasc㠍se inima ta, stăpâne! Iată-ne ajunşi în patrie! Oamenii mulțumesc zeilor, preaslăvindu-i şi, de bucurie, se îmbrățişează între ei. Pâlcul nostru sosit-a întreg, fără de pierderi. Ajuns-am în pace pe meleagurile noastre!

Ia aminte la vorbele mele, stăpâne! Istorisi-voi lucruri de mirare, pățanii de-ale mele. Ascultă: Pornit-am pe mare într-o corabie lungă de o sută douăzeci de coți şi lată de patruzeci. Pe ea se aflau o sută douăzeci de corăbieri dintre cei mai pricepuți pe care-i avea Egiptul; nu le era străin nici

cerul, nici pământul, iar inimile lor erau mai viteze ca ale leilor. Ştiau a spune dincotro va bate vântul, mai înainte de ivirea lui, şi când va izbucni furtuna.

Dar s-a stârnit vântul pe când ne aflam pe mare, mai înainte de a atinge pământul. S-a ridicat un vârtej, şi odată cu el un val de opt coți, care a înghițit corabia, şi cei care se aflau pe ea pierit-au cu toții.

Eu m-am agățat de o grindă şi valurile m-au aruncat pe o insulă. Acolo am stat trei zile în pustietate, singură inima mea fiindu-mi tovarăşă. M-am culcat la umbra unui copac şi când m-am trezit am pornit să caut de-ale gurii.

Am găsit acolo smochine şi struguri, tot soiul de usturoi grozav de bun, fructe „cau" şi fructe „necut", castraveți din toate felurile, peşte şi păsări, îmbelşugată foarte fiind acea insulă.

Îndestulându-mă, am mai pus jos din cele culese, fiindcă mâinile mele nu puteau duce atâta povară.

Apoi, cătând în jurul meu, am găsit şi cremene, cu care am aprins focul, întru slava zeilor.

Şi pe când stăm eu aşa, răsunat-a un glas puternic, asemenea mugetului mării, de s-au încovoiat copacii şi s-a cutremurat pământul. Când mi-am ridicat capul, am văzut în fața mea un şarpe lung de vreo treizeci de coți şi cu o barbă lungă-lungă. Trupul îi era învârstat cu aur, iar sprâncenele din lazurit adevărat.

Şi în vreme ce eu stăteam trântit la pământ în fața sa, el a grăit către mine:

— Cum de-ai ajuns aici, cum de-ai ajuns aici, cum de-ai ajuns aici, prichindelule? Dacă nu-mi răspunzi de îndată cum de-ai ajuns aici, am să-ți arăt eu, am să te prefac în scrum, de n-ai să te mai vezi. Cu toate că-mi vorbeşti, nu te aud, şi cu toate că te am înaintea ochilor, nu pricep vorbele tale.

Apoi, luându-mă în gură, m-a dus la sălaşul lui, unde m-a lăsat jos, teafăr şi neatins, fără să-mi facă vreun rău.

Şi cum eu stăteam tot întins pe pământ, el mi-a spus:

— Cum de-ai ajuns aici, cum de-ai ajuns aici, prichindelule? Cine te-a adus pe această insulă a mării, ale cărui ţărmuri se sprijină pe valuri?

Ţinându-mi mâinile întinse înaintea sa, i-am răspuns atunci:

— Pluteam către zăcămintele de aur, ca trimis al faraonului, pe o corabie de o sută douăzeci de coţi lungime şi patruzeci coţi lăţime, şi pe ea se găseau o sută douăzeci de corăbieri dintre cei mai pricepuţi în Egipt. Ei ştiau a spune dincotro va bate vântul, înainte de a izbucni. Inimile lor erau mai viteze şi mâinile lor mai puternice decât ale oricărui om. Dar vântul s-a pornit când ne aflam încă pe mare, înainte de a atinge uscatul. Şi s-a ridicat un vârtej, şi iar unul, şi apoi a venit un val înalt de opt coţi, care a înghiţit corabia, şi dintre cei care erau pe ea n-am mai rămas decât eu, fiindcă m-am agăţat de o grindă. Şi acum iată-mă alături de tine, pe această insulă, unde am fost aruncat de valurile mării.

Iar el mi-a zis:

— Nu te teme, nu te teme, prichindelule, nu-ţi pierde cumpătul! Acum, har zeilor, ajuns-ai la mine, pe acest ostrov al Duhului, unde nu vei şti de nicio lipsă, căci îmbelşugat este pământul lui. Vei petrece pe această insulă zi după zi, până când se vor încheia patru luni. Şi va sosi atunci o corabie ai cărei năieri îi cunoşti şi vei pleca laolaltă cu ei către cetatea de scaun... Arată-te puternic, întăreşte-ţi inima, şi-ţi vei îmbrăţişa odraslele şi femeia, îţi vei vedea casa, iar acestea sunt cele mai de preţ lucruri de pe lume. Vei ajunge în cetatea de scaun şi te vei regăsi în mijlocul fraţilor tăi!

Aruncându-mă la pământ, am atins pământul cu fruntea, apoi i-am spus:

— Povesti-voi despre puterea ta faraonului, face-voi ca dânsul să afle cât eşti de mare... Slăvit vei fi în cetatea de scaun, în faţa sfatului întregii ţări. Înjunghia-voi tauri şi ţi-i voi aduce jertfă, asemenea şi păsări. Porunci-voi să pornească spre tine luntre încărcate cu tot ce are mai minunat Egiptul!

Dar el grăit-a:

— După ce te vei îndepărta de aceste locuri, nu le vei mai vedea niciodată, căci ele se vor preface în valuri.

Şi a sosit o corabie, aşa cum a prorocit el. Mi-am venit în fire şi cătărându-mă într-un copac înalt, i-am recunoscut pe cei ce se aflau pe ea. M-am dus să-i dau de veste şarpelui, dar el ştia şi mi-a spus:

— Întoarce-te sănătos, întoarce-te sănătos, prichindelule, la casa ta, ca să-ţi vezi copiii, ca să preamăreşti numele meu în cetatea ta! Iată, asta-i urarea ce ţi-o fac!

Aruncându-mă la pământ, mi-am întins mâinile în semn de mulţumire, după care şarpele mi-a făcut nenumărate daruri. Şi le-am încărcat pe corabie.

M-am aruncat apoi din nou la pământ, ca să-i mulţumesc. La urmă mi-a spus:

— Vei ajunge în cetatea ta peste două luni şi îţi vei îmbrăţişa copiii!

Am coborât la ţărm şi le-am făcut semn corăbierilor. Apoi am înălţat rugi pentru domnul şi stăpânul acestor locuri, iar cei ce se aflau împreună cu mine mi-au urmat pilda.

Am plutit către nord, spre cetatea de scaun a faraonului, unde am ajuns peste două luni, aşa cum prorocise şarpele.

Şi, ducându-mă la faraon, i-am dat darurile pe care le adusesem de pe insulă, iar el mi-a mulţumit în faţa sfatului întregii ţări.

Apoi oamenii săi m-au răsplătit şi m-au ridicat la dregătorii înalte.

Povestea unui **ş**trengar

I. Dimineaţa

— Hai, Seti, sus! E timpul să te scoli, dragul mamei!

Vocea măicuţei, caldă şi liniştită, se aude la căpătâiul băieţaşului adormit, iar mâna ei moale îi mângâie umărul arămiu.

— Hai, sus! E timpul să mergi la şcoală.

Seti mijeşte puţin ochii lui negri, dar îi închide la loc, strângându-şi cu putere pleoapele. Of, ce rău e să te scoli! Simte că-i mai e somn şi n-are niciun chef să pornească la şcoală. Dar mâna mamei stăruie pe umărul lui.

— Ei, scoală-te, scoală, leneşule! Bagă de seamă, ai să întârzii şi-are să te mângâie învăţătorul cu nuiaua pe spinare!

Ameninţarea asta îl sperie. Băiatul sare în picioare şi deschide larg ochii.

Aruncă o privire în jur: înfăţişarea casei părinteşti e ca în toate zilele – odaia de dormit, strâmtă, are pereţi curat văruiţi, iar ferestruica aflată aproape sub tavan e zăbrelită cu gratii înguste, prin care se revarsă şuvoaie de lumină şi pătrunde mirosul îmbietor al plăcintelor de secară. Lângă peretele dimpotrivă este aşezat patul fratelui său mai mare, la căpătâiul căruia, pe o rogojină colorată, stau pe nişte picioare scurte de lemn două lădiţe: una cu haine, alta cu suluri de manuscrise şi cu cele trebuincioase pentru scris.

Şi, lângă patul lui Seti, se află lădiţe de acelaşi fel, dar mai mici. Prin uşa deschisă, pe unde a ieşit măicuţa băieţaşului, se vede un coridor, şi din partea aceea răzbat vocile tatălui şi fratelui său mai mare care rostuiesc ceva în odaia din mijloc, încăperea cea mai arătoasă a casei.

Seti se leagă degrabă cu un şorţ peste coapse şi dă fuga să se spele în ogradă, lângă fântână, unde-l aşteaptă bătrâna sa doică, cu un urcior de lut plin cu apă. Femeia încovoiată de ani şi de trudă surâde cu dragoste copilului crescut de ea şi începe să-i toarne apă pe mâini, pe cap şi peste picioare. Seti face haz, îl stropeşte şi pe câinele care se gudură pe lângă el, apoi se şterge privind cu atenţie în jur, ca să vadă dacă nu s-a schimbat ceva, dacă nu s-a ivit ceva nou care să merite luarea aminte.

Ograda nu prea întinsă, e mărginită într-o parte de zidul casei, iar de celelalte trei părţi are îngrăditură de lut. Într-o parte e tăiată o poartă, iar în mijlocul curţii se află fântâna, înlăuntrul căreia se coboară pe nişte trepte în spirală. Lângă peretele din dreapta, sub un şopron, sunt zidite cuptoarele de pâine şi de gătit. Aici se pregătesc bucatele. Mai încolo se înalţă – rotunde ca nişte stupi uriaşi – hambarele de zid, unde se păstrează grânele. Pe peretele fiecărui hambar se înşiruie mai multe trepte; pe aici urcă sclavii sacii cu grâne şi-i toarnă apoi prin gura ce se deschide în partea de sus a hambarului. Grânele sunt scoase printr-o uşiţă aflată în partea de jos, chiar lângă prima treaptă. Seti ştie că hambarele sunt astfel zidite pentru ca grânele să lunece treptat în jos, să nu zacă prea mult în acelaşi loc, ca să nu se încingă.

Lângă peretele din stânga al gardului se întind nişte chiţimii. Trei din ele sunt cămări, iar în două locuiesc sclavii – sirianul Haru şi Serit, care găteşte, spală şi îngrijeşte ograda şi casa.

Rotindu-şi privirile prin curte, Seti zăreşte o femeie necunoscută. Potrivită de statură, nu prea bătrână, iute şi îndemânatică, femeia aşază sub şopron, cu ajutorul lui Haru, un război de ţesut.

— Doică, cine e femeia asta? întreabă Seti.

— E Bachet, sclava vecinei Nefert. Stăpâna noastră a tocmit-o pentru câteva zile ca să ne ţese pânză, îi răspunde doica.

Şi-i mai spune că pentru treaba aceasta Meritneit, mama lui Seti, trebuie să-i plătească vecinei Nefert.

— Da' lui Bachet o să-i plătească ceva? întreabă Seti.

— Lui Bachet? De bună seamă că nu. E doar o sclavă. Plata pentru munca ei o va căpăta stăpână-sa. Bachet o să aibă de mâncare şi atâta tot! rosteşte doica oftând.

Seti o priveşte pe Bachet, rămâne o clipă pe gânduri, dar de îndată ochii îi fug spre porumbeii în zbor, deasupra casei. Albi şi pestriţi, ei se ridică în înaltul cerului, se lasă în jos, se plimbă pe acoperişul neted şi guruie. Ce s-ar mai urca şi Seti pe acoperiş, să se joace cu păsările pe care le-ndrăgeşte atât de mult! Dar în uşa casei se iveşte mama şi-l grăbeşte pe băiat să mănânce şi să plece la şcoală. N-are încotro, trebuie să pornească!

Seti o iubeşte grozav pe maică-sa. Nu prea înaltă, arsă de soare, cu ochi mari şi negri, ea îl priveşte cu drag pe Seti, care aleargă spre dânsa, o îmbrăţişează şi îşi lipeşte obrazul fraged de mâinile ei calde, cu miros îmbietor.

— Hai, Seti, dă-i zor! Te-ai sculat prea târziu, îi spune mama mângâindu-i obrazul, apoi îşi vede de treburi.

De obicei, dimineaţa, familia mănâncă în pridvorul pe jumătate acoperit, în partea de miazănoapte a casei. În pridvorul acesta te mai aperi de razele nemiloase ale soarelui, iar răcoarea plăcută a vântului proaspăt de miazănoapte te face să înduri mai uşor arşiţa de peste zi.

Dar, înainte de a se duce în pridvor, Seti intră în odaia cea mare, pentru a spune bună dimineața tatălui şi fratelui său. E încăperea unde sunt primiți oaspeții şi care se află în mijlocul casei, înconjurată din toate părțile de alte odăi: camera de dormit a tatălui şi a mamei, a lui Seti şi a fratelui său, încă un pridvor, odaia de lucru a tatălui său şi multe alte cămări. Dar ca şi încăperea principală să poată avea ferestre, pereții ei sunt mai înalți decât ai celorlalte odăi din casă. Tavanul din această cameră este susținut de o coloană rotundă, din lemn, vopsită într-o culoare cărămizie, aşezată pe un fundament de piatră. Numai fundamentul acesta şi pragurile uşilor sunt făcute din piatră, pereții casei sunt ziditi însă din cărămidă neagră, iar acoperişul, susținut de grinzi, e făcut dintr-o împletitură de lese şi acoperit cu un strat de argilă.

Tare-i mai place lui Seti încăperea aceasta! O socoteşte cea mai frumoasă dintre toate, şi când intră aici e tăcut şi ia aminte să nu murdărească podeaua curată, să nu zgârie altarul din mijloc, cu chipul faraonului aşezat pe o placă în culori vii, să nu răstoarne vasul cu flori sau sobița de bronz, în care atunci când vin oaspeți se pun cărbuni aprinşi şi bucăți de smoală aromată, ca să înmiresmeze aerul.

Aici se află tatăl lui Seti, Userhet, şi fratele său mai mare, Naht. Tatăl lui Seti e scrib pe moşiile faraonului. E vânjos şi chipul îi e ars de soare; poartă îmbrăcăminte uşoară, albă, şi la gât un colan de mărgele în culori vii, iar la mâini, brățări de acelaşi fel. Naht este un tânăr bine făcut, de vreo optsprezece ani, îmbrăcat întocmai ca şi tatăl său, cu singura deosebire că haina sa este mai scurtă, iar colanul mai îngust. Amândoi au mâncat şi sunt gata de plecare: tatăl spre slujba sa, iar Naht la şcoala cea mai înaltă, pe care are s-o sfârşească în acest an.

Naht ține în mâini un papirus desfăcut, pe care se zăresc nişte desene ciudate. Seti le observă de îndată, se

apropie de tatăl şi de fratele său, le urează bună dimineaţa şi trage cu ochiul. Naht îi arată tatălui său desenele, iar acesta, mângâind capul fiului cel mic şi răspunzând la binele acestuia, continuă să cerceteze cu atenţie şi, pare-se, cu plăcere papirusul, ascultând totodată şi lămuririle lui Naht. Seti ciuleşte urechile.

— La ora asta constelaţia Sah apare deasupra ochiului drept!

Băieţaşul aruncă o privire peste papirus şi vede un om chircit la pământ şi în jurul omului desenate o mulţime de stele. Seti este atât de mirat de ce vede, încât, lăsând la o parte buna-cuviinţă, îl întrerupe pe Naht şi se vâră în vorbă:

— Ce-i asta?

Tatăl său se întoarce spre dânsul şi, grozav de supărat, ridică din sprâncene, dar Naht se grăbeşte să-i vină frăţiorului său în ajutor:

— Iartă-l, tată. Vrea şi el să ştie!... Asta-i înfăţişarea stelelor de pe cer, micuţule. Când ai să te întorci de la şcoală, am să-ţi povestesc de-a fir a păr, dar acum fugi şi bagă bine în cap: să nu te amesteci în vorbă cu cei mari. Hai, şi acum, şterge-o!

Micuţul e fericit că nu-l mai ceartă nimeni fiindcă s-a vârât neîntrebat în vorbă. Într-adevăr, ce îndrăzneală să se amestece şi el! Adevărul e însă că ceea ce desenase Naht părea grozav de interesant! Dar dacă Naht spune că sunt stelele de pe cer, atunci ce-i cu omul desenat acolo? Şi el s-o fi aflând pe cer?

Băieţaşul n-apucă să-şi sfârşească gândul fiindcă ajunge în pridvor, unde-l aşteaptă mâncarea de dimineaţă, şi ochii îi fug într-acolo.

Cei mari au şi mâncat, aşa că Seti se aşază pe o rogojină vopsită în culori vii, îşi strânge picioarele sub el şi trage alături măsuţa cu mâncare. Pe măsuţă e aşezat un vas de lut, împodobit cu desene în roşu şi albastru aprins, plin cu

lapte, o farfurie de ceramică de un albastru strălucitor, cu plăcinte calde şi gustoase, iar alături o ceşcuţă cu miere şi o farfurie smălţuită în verde, plină cu struguri şi curmale.

Seti înfulecă de zor, dar în acelaşi timp trage cu urechea la ce vorbesc tatăl şi fratele său.

— Va să zică şi astăzi ai să-ţi continui observaţiile? spune tatăl. Cu cine eşti împreună?

— Lucrez împreună cu Ptahmes; ceilalţi doi sunt Ineni şi Gori. Bineînţeles că e de faţă şi profesorul, şi preoţii din templu, răspunde cu glas tare Naht.

Discuţia a încetat. Fiecare se îndreaptă spre odaia sa. Seti ştie că ei îşi vor pune pe cap perucile, fiindcă în Egipt orice bărbat cu stare, ba chiar şi cei care au o avere cât de mică, trebuie să poarte perucă.

După ce şi-au luat şi uneltele trebuincioase pentru scris, cei doi au pornit la drum. Râsul vesel al lui Naht răsună dincolo de uşă, apoi se aude tot mai îndepărtat scârţâitul sandalelor prin grădină, pocnetul portiţei. În sfârşit se aşterne liniştea.

Ei, dar e vremea să se grăbească şi Seti. Mestecă ultima bucăţică de turtă cu miere, îşi leagă repede plăcintele rămase într-o bucată de pânză, îşi îndeasă tot acolo şi curmalele şi dă fuga în odaia de dormit, să-şi ia ce-i trebuie la şcoală. Are şi el unelte de scris, nişte unelte grozave, asemenea celor pe care le poartă un scrib adevărat: uite tăbliţa din lemn cu despărţiturile pentru vopsele şi beţişoarele de trestie cu care se scrie; iată şi cutiuţa pentru beţişoarele de rezervă. Seti aşază beţişoarele în cutie, o leagă cu o sfoară de tăbliţă şi, ca un om mare, îşi trece totul peste umăr. În afară de legătura cu mâncare, mai are şi o oală mică pentru apă, în care are să-şi topească la şcoală vopselele pentru scris.

În uşă băieţaşul îi strigă maică-si:

— La revedere, mamă! Am plecat!

Apoi aleargă prin coridor, trece prin micul cerdac, prin fața încăperii celei mari, iese în tindă, sare repede în grădină, dar chiar în clipa aceea, amintindu-şi de ceva foarte însemnat, se opreşte. Da, era cât pe-aici să uite cealaltă legătură cu mâncare! Şi are neapărat nevoie de ea. Ce să facă?

Seti îşi aruncă privirile în jur, să vadă dacă doica nu e pe aproape. Ce noroc! Uite-o în grădină, măturând chioşcul.

— Doică! strigă încetişor Seti.

Bătrânica vine în grabă şi băiatul o roagă în şoaptă să-i mai aducă plăcinte, ceapă şi carne.

— Tare mai obosesc şi mi-e într-una foame la şcoală, îi spune el. Doica dă din cap şi, cu paşi micuți şi repezi, se îndreaptă spre casă.

Seti o aşteaptă; cată din nou la porumbei, la casa părintească, la grădină. Casa e a tatălui său şi a fost ridicată pe vremea bunicului. Bătrânul se trăgea din sud şi venise de tânăr în oraşul Uaset, capitala Egiptului, la porunca faraonului Ramses. Clădirea e veche, dar o îngrijesc, o tencuiesc şi spoiesc la timp, astfel că pare totdeauna nouă şi curată. În grădina micuță – are doar câțiva palmieri, salcâmi, sicomori şi rodii – e un chioşc vopsit în culori vii şi atrăgătoare, de jur-împrejur sunt flori, iar în mijlocul ei au săpat un iaz micuț în care cresc lotuşi şi înoată peşti. Pe lângă casă se ridică pe araci vița de vie.

Nu trece mult timp şi doica se iveşte cu încă o legăturică. Seti o pune laolaltă cu gustarea lui de dimineață, în timp ce în cealaltă mână ține uneltele de scris. Îi şopteşte în grabă doicii câteva cuvinte de mulțumire şi porneşte în goană, lipăind cu picioarele goale pe cărarea pietruită cu plăci, care taie grădina din pragul casei până la poartă.

Cărarea coteşte deodată spre stânga. În colțişorul acesta se află altarul cu statuia zeului Thot, ocrotitorul scribilor. Seti se opreşte din fugă, face plecăciuni adânci în fața zeului

de piatră cu cap de ibis, mormăie repede o rugăciune, astfel ca învățătura să-i fie rodnică, apoi goneşte cu picioruşele lui sprintene spre poartă şi sare în uliță.

De-a lungul drumului, de o parte şi de alta, se înalță grădini asemănătoare celor care înconjoară locuința lui Seti. Dincolo de aceste ziduri nu poți zări nimic, doar ici şi colo coroana vreunui copac sau acoperişul unei case. Dar Seti n-are vreme să privească în jur, nu-i urmăreşte pe trecători şi nici mersul legănat al măgarilor încărcați cu poveri. Îi este frică să nu întârzie şi aleargă, căutând să nu se ciocnească cu oamenii care îi ies în cale. Din fericire, şcoala e la o aruncătură de băț, îl despart doar două ulițe. E colo după colț. Iat-o că se şi vede! Cât de obişnuit e cu casa aceasta nu prea mare, cu ogradă întinsă! Din celălalt capăt al dramului aleargă spre poartă alți doi băieți.

Seti deschide poarta, trece pe cărare, face o plecăciune în fața altarului, intră în tinda în care se desluşeşte zgomot de voci, apoi pătrunde într-o odaie încăpătoare... Slavă lui Thot! A ajuns la timp! Învățătorul n-a venit încă, n-a întârziat va să zică şi n-are să simtă pe spinare nuiaua.

II. Şcoala

Seti intră grăbit într-o încăpere mare şi luminoasă, al cărei tavan este sprijinit de patru coloane. Pe jos sunt aşternute rogojini pe care elevii stau ghemuiți în timpul lecțiilor.

Sunt o mulțime de băieți, unii stau în picioare, alții s-au aşezat, se hârjonesc şi sporovăiesc într-una. Câte unul care n-a înțeles bine lecția întreabă în dreapta şi în stânga, vrând să se dumirească.

Seti se strecoară repede la locul său – al doilea din rândul de lângă perete. Încă din depărtare îi face semn cu mâna vecinului şi bunului său prieten Ini, un băiat

negricios, cu fața ca o lună plină. Ini îi răspunde în acelaşi fel şi-i strigă:

— A, Miu-nofer! Bine c-ai venit! Îmi era frică că ai să întârzii.

— Cum se poate, Miu-bin, să crezi aşa ceva! îi spune Seti, făcându-şi drum spre rogojina sa şi aşezându-se pe ea. Eu şi să întârzii!

„Miu-nofer" înseamnă motan bun, „miu-bin" motan rău. Băieții au născocit poreclele astea încă din primul lor an de şcoală. Din cea dintâi zi de şcoală s-au împrietenit la toartă, deşi la început se mai dondăneau când şi când din pricina firilor lor deosebite. Ini se mânia uşor şi sărea de îndată la bătaie. Seti, mai liniştit, dar şi mai puternic, îl potolea numaidecât.

Odată, într-o încăierare, pe când Seti şedea călare pe Ini, iar acesta era lipit de podea şi fierbea de mânie, Seti îl numi motan rău – *miu-bin* – fiindcă semăna aidoma cu un motănel supărat şi rău.

— Şi tu? Ce eşti? strigase atunci Ini, clocotind de furie neputincioasă.

— Eu? Eu sunt un „motan bun" – *miu-nofer* –, răspunse zâmbind Seti.

La aceste cuvinte, supărarea lui Ini se topi ca prin farmec şi cearta lor luă de îndată sfârşit. Dar poreclele au prins. Seti şi Ini erau adesea strigați în felul acesta şi de ceilalți colegi de clasă.

Seti se aşază pe rogojină şi, în vreme ce-şi orânduieşte lucrurile, stă de vorbă cu Ini, care-i povesteşte că a fost în ajun, împreună cu tatăl său, cu barca pe Nil, la pescuit. Când se pregătea tocmai să-i istorisească ce peşte grozav au prins, toți băieții amuțesc, sar în picioare şi fac o plecăciune adâncă: pe uşă a intrat dascălul lor, scribul Sedsu.

Scribul are vreo patruzeci şi cinci de ani, e potrivit de stat, pe fața-i liniştită, ochii săi cenuşii, cu priviri reci, par a

vedea tot ce se petrece în jur. Pe cap are o perucă bogată, numai bucle, iar într-o mână ţine un baston înalt, pe care se sprijină când merge, în timp ce în cealaltă are un bici împletit din câteva vergi. În urma sa, un sclav poartă uneltele de scris şi două lădiţe cu papirusuri.

Dascălul le răspunde copiilor dând din cap, apoi se aşază într-un jilţ larg de lemn de abanos, sculptat cu măiestrie. Jilţul se află în mijlocul încăperii, în faţa primului rând de bănci. Sclavul împinge un scăunel sub picioarele învăţătorului, după care aşază lădiţele cu papirusuri.

Cel mai bun elev, Iahmes, se apropie de Sedsu şi, aplecându-se cu smerenie, aşteaptă poruncile lui.

— Mai întâi vom citi, spune dascălul. Iahmes, deschide lădiţa şi împarte sulurile, câte unul la doi băieţi.

Iahmes, îndemânatic, îndeplineşte repede porunca dată. Copiii primesc sulurile şi se aşază doi câte doi, cât mai aproape unul de altul.

Seti şi Ini iau cu grijă sulul ce le-a fost încredinţat şi încep să-l desfacă cu luare-aminte.

Papirusul este acoperit cu un scris mare şi citeţ, ce se aşterne uniform. Şcolarii ştiu de mult ce este papirusul şi din ce e făcut. Sulul moale, de culoare gălbuie, se scoate dintr-o anumită plantă de baltă, care creşte pe malurile Nilului. Tulpinile acestei plante se taie în bucăţi egale, care se desfac în fâşii lungi. Fâşiile se aşază una lângă alta, astfel că formează o bucată dreptunghiulară, peste fibrele primelor fâşii. Suprafaţa, formată din două straturi de fâşii, este bătută cu un ciocan de lemn, pentru ca să se subţieze şi cele două straturi să se lipească bine unul de altul. Apoi papirusul este aşezat sub o greutate; seva din tulpini fiind presată uneşte şi mai strâns cele două straturi. Rămâne numai ca papirusul să fie uscat – şi e gata. Dar o astfel de foaie de papirus nu poate să cuprindă un manuscris în întregime, aşa că de obicei se iau mai multe foi de acest fel,

se lipesc şi se taie marginile, iar pe bucata de papirus obținută în chipul acesta se poate scrie un text mai lung.

Când s-a sfârşit manuscrisul, se înfăşoară cu grijă în formă de sul, devenind o carte egipteană, una din acele cărți pe care o ține şi Seti acum în mână, ca şi Ini, ca şi ceilalți şcolari.

Dar ce stă scris în această carte?

În încăpere se aude fâşâitul uşor al sulurilor desfăcute de băieţaşii care privesc cu luare-aminte textul pe care nu l-au mai văzut niciodată. Primele două rânduri sunt scrise cu roşu, iar următoarele cu negru. Copiii ştiu acum că în roşu sunt scrise nu numai primele rânduri ale manuscrisului, ci şi începutul fiecărui capitol, iar câteodată chiar şi noile părți dintr-o povestire. Asta îi ajută foarte mult la citit, fiindcă în scrierea egipteană nu se lasă niciun loc liber între cuvinte, şi fără rândurile roşii ar fi aproape cu neputință să te descurci în manuscris. Tot cu roşu sunt scrise şi ultimele rânduri, în care nu mai e vorba chiar de cuprinsul manuscrisului, ci de anumite indicații, unde se arată că acolo se încheie povestirea, iar uneori stă scris şi numele scribului care a copiat manuscrisul.

Seti îşi aruncă repede ochii peste primul rând: „Fost-a odată un om pre nume Hevinanup...” Aha, papirusul e scris în limba veche! Aşa vorbeau în Egipt oamenii cu sute de ani în urmă; pe vremea lui Seti vorbesc cu totul altfel. Dar şi Seti şi ceilalți băieți cunosc foarte bine limba veche. Doar cuvintele cele mai folosite au rămas neschimbate, aşa că pot înțelege fără multă greutate vechile scrieri; totul e să-şi întipărească în minte schimbările ivite de-a lungul timpului.

— Citeşte tu, Paser, spune învățătorul.

Paser şade în rândul al treilea. E un băiat destul de voinic, mişcările însă îi sunt leneşe, iar obrazu-i rotund are un aer ştrengăresc.

Se scoală alene şi, privindu-l pe învăţător cu ochii săi abia deschişi, rosteşte:

— Nu pot să citesc astăzi, mă dor dinţii.

Seti şi Ini cată spre el fără prietenie. N-au încredere în Paser, le e nesuferit fiindcă minte şi e îngâmfat, şi-apoi de cele mai multe ori nu vrea să răspundă la lecţie. Dar lui îi sunt îngăduite foarte multe, deoarece tatăl său este *ciati*, adică cel mai de seamă slujbaş în Egipt, primul ca însemnătate după faraon, iar învăţătorul Sedsu se teme că l-ar supăra pe *ciati* dacă s-ar purta mai aspru cu odrasla lui.

Nici de astă-dată Sedsu nu-l mustră pe Paser, cu toate că băiatul minte cu neruşinare – nu-l doare niciun dinte – nu vrea să citească! Fără să se mânie, învăţătorul îi face semn să se aşeze şi-l pune să citească pe vecinul lui Paser, pe Nefer. Dar ia să fi încercat vreun alt elev a se împotrivi! Oho, ce s-ar mai fi întâmplat! E drept oare? Seti încearcă în sufletul său un simţământ ciudat; nedreptatea învăţătorului îl mâhneşte într-atât, că nici nu-l mai poate privi.

Nefer are ochii înguşti, cu căutătură şireată şi o faţă, după părerea lui Seti, cât se poate de respingătoare. Seti ca şi alţi copii, îl socoteşte linguşitor şi slugarnic. Nefer se învârteşte mereu în jurul lui Paser, îi suflă la lecţii, îi face problemele la aritmetică, îi îndreaptă greşelile la scris. La fel se poartă prietenul lui Nefer, Seneb, dar amândoi îl ajută numai pe Paser; celorlalţi băieţi nu le-ar arăta ceva, nici să-i tai.

— Nefer şi Seneb caută să-şi facă rost din timp de slujbe bune la viitorul *ciati*, râd copiii.

Nefer şi Seneb se gudură şi pe lângă învăţător. Ei se ploconesc în faţa acestuia până la pământ, aşa cum nu face niciunul dintre copii, şi zâmbesc atât de linguşitor, că Seti îşi strânge pumnii şi iar pocni cu dragă inimă. Ini şi Mehi, un băiat tot atât de iute din fire ca şi el, nu numai că strâng pumnii, dar chiar îi mângâie pe spinare pe Nefer şi pe

Seneb, după care urmează strigătele, plânsete şi bineînțeles bătaia pe care o primesc Ini şi Mehi drept pedeapsă.

Nefer ştie bine lecțiile; cu toate că nu-l prea duce mintea, învață totul pe dinafară. Iar învățătorul îl laudă mereu şi-l dă drept pildă celorlalți elevi.

Nefer începe şi de astă-dată să citească limpede, fără să şovăie deloc şi fără să se bâlbâie:

— Fost-a odată un om pe nume Hevinanup. Era țăran şi avea o nevastă pe nume Merit. Şi iată că Hevinanup îi spune soației sale: „Plec să aduc bucate pentru copii. Vino să măsurăm secara din hambar". Şi femeia măsură douăzeci şi şase de banițe de secară. După care țăranul îi zise: „Douăzeci de măsuri de secară rămân pentru hrana ta şi a copiilor, iar din şase măsuri om face pâine şi bere, ca să mă îndestulez eu".

Seti urmăreşte cu luare-aminte cele ce se citesc, ba îşi plimbă chiar şi degetul pe rândurile manuscrisului. Îi place începutul simplu şi atât de uşor de înțeles al povestirii. Nu seamănă deloc cu lecțiile pe care sunt siliți de obicei să le citească.

— Ajunge, Nefer, foarte bine. Acum tălmăceşte ultimele vorbe în limba noastră de acum, îi cere învățătorul.

Nefer lămureşte totul fără greşeală. Învățătorul dă din cap mulțumit şi spune:

— Mai departe să citească Hevi.

Lângă Nefer, de pe o rogojină alăturată, se aude un sforăit, cineva oftează, apoi se foieşte. Seti cată pe furiş într-acolo. Ca să nu pufnească în râs, strânge din buze şi se apleacă şi mai tare asupra papirusului. Un băiat ca un boloboc, greoi, mestecă în grabă, apoi scuipă un sâmbure de curmală şi, suflând din greu de oboseală, începe să citească poticnindu-se:

— Şi a pornit țăranul încărcând pe măgari bucate, sare, piei şi tot soiul de alte lucruri.

Hevi citeşte rar, întinde cuvintele şi se opreşte mereu, astfel că în încăpere se aud vocile subțirele ale copiilor mai mici, cei din primul an de şcoală, care învață cu glas tare în odaia alăturată.

Şi Seti, ascultând pomelnicul lung şi plictisitor al lucrurilor pe care s-a dus să le vândă țăranul la târg, îşi aminteşte că şi el a stat cândva în încăperea de alături, şi cât de greu îi venea să țină minte hieroglifele şi ce anevoie a învățat să citească. Of, nu era uşor deloc să-şi întipărească în minte toate semnele acelea şi fiecare dintre ele i se părea la început doar o poză atrăgătoare. Nu credea să fie un semn de citit.

Erau tot felul de păsări, de animale sălbatice, tot soiul de peşti. Erau chiar şi oameni – un bărbat, o femeie, un copil cu degetul în gură, un războinic cu arc şi săgeată, faraonul cu coroană pe cap, zei cu sceptre, un dănțuitor, un alergător, un om zăcând la pământ... Tot acolo erau desenate plante, stele, apă, pământ, tot soiul de case, unelte, corăbii, oale... Dar ce nu era acolo! Şi unde mai pui că un semn reprezenta un cuvânt întreg, altul doar o silabă, al treilea, un sunet.

Dar în loc să-şi întipărească în minte ce înfățişează fiecare semn (şi erau mai bine de şapte sute!), micul Seti născocea tot soiul de povestiri năzdrăvane despre ele, din care pricină el nu le desena în ordinea în care trebuiau reprezentante pentru a arăta cuvântul trebuincios, ci aşa cum urmau în povestire: după semnul unui războinic el aşeza semnul unui car şi asta însemna că soldatul a plecat la război; apoi desena semnul unui om care aleargă – asta însemna că duşmanul a fost pus pe fugă; apoi un om zăcând la pământ – asta însemna că duşmanul a fost ucis.

Iar dascălul n-asculta niciodată ce-i înşira Seti, ci îl bătea cu biciul şi vergile şi îl silea într-una să învețe acele semne.

Până la urmă tot a fost nevoit să le deprindă aşa cum o cerea dascălul, astfel că micuţul Seti a izbutit cu încetul să citească toate semnele încurcate.

Dar în afară de învăţătura semnelor mai erau destule greutăţi. Ce bătaie de cap până să înveţe să scrie fără greşeală! Ce de reguli! Ce gramatică încurcată! De pildă, dacă după un cuvânt se puneau trei beţe, asta însemna pluralul; iar dacă cuvântul se scria numai cu un singur semn, atunci pentru a indica pluralul trebuia scris cuvântul respectiv de trei ori.

Era mult mai greu să înveţe a scrie. Degetele neîndemânatice ale lui Seti trăgeau la început semne de neînţeles, urâte, din pricina cărora era mereu pedepsit de dascăl! Ehei, câte lacrimi a vărsat Seti până când a învăţat să scrie cât de cât citeţ! Totodată el a aflat că hieroglifele acestea nu se întrebuinţează în scrierea obişnuită, ci se folosesc numai pentru inscripţiile săpate în piatră, pe pereţii templelor şi mormintelor sau pe postamentul statuilor. Folosirea acestor hieroglife în scrierea de fiecare zi ar fi prea anevoioasă, întrucât fiecare semn ar trebui să fie desenat. De aceea, pentru manuscrise, egiptenii întrebuinţau de mult timp o formă simplificată a hieroglifelor.

Aceste semne mai simple se scriau mai uşor şi mai repede. Dar ca să înveţi să scrii şi să citeşti manuscrise nu era deloc o treabă uşoară. Ca să treacă hopurile acestea, Seti a vărsat lacrimi multe.

Chiar şi acum, cu toate că Seti cunoaşte aproape toate hieroglifele, atât în forma lor complicată, cât şi în cea simplificată, învăţătorul nu-i întotdeauna mulţumit cu scrisul băiatului. În schimb, Seti citeşte foarte bine.

Chiar în aceeaşi clipă, băiatul se aude strigat de către învăţător.

III. „Cum a cântat ţăranul bun de gură”

Noroc că Seti l-a urmărit tot timpul pe Hevi cel gras, care până la urmă tot a primit trei lovituri de bici, fiindcă a greşit când a trebuit să tălmăcească cele citite.

Sigur pe el, Seti începe să citească:

— Pornit-a ţăranul către miazăzi şi întâlnit-a un om care stătea pe un podeţ. Omul, pre nume Totnaht, fiul lui Iseri, era în slujba mai marelui Rensi. Şi tare-i fură pe plac lui Totnaht măgarii aceia încărcaţi. Astfel că el îşi spuse: „Oare n-aş putea să pun mâna pe averea acestui om?" Casa lui stătea la marginea unui drum îngust, ce se întindea de-a lungul râului; de o parte a drumului era apa, iar de partea cealaltă un câmp de secară. Totnaht îi spuse slujitorului său: „Du-te degrabă acasă şi adu-mi o pânză". Şi slujitorul îi împlini porunca. Atunci Totnaht întinse pânza de-a curmezişul drumului, astfel că un capăt era în apă, iar celălalt se aşternea pe câmpul de secară.

Băieţilor le place povestea, aşa că urmăresc cu atenţie ceea ce citesc Seti, apoi Ini, despre păţaniile bietului ţăran care nu îndrăzneşte să treacă peste pânză şi nici să ocolească prin câmpul de secară. Sărmanul om îl ruga pe lacomul şi răul Totnaht să-i lase drum liber, dar acesta nici că voia să audă. Ei, şi atunci se petrecu ceea ce Totnaht abia aştepta să se întâmple: unul din măgarii sărmanului ţăran, flămânzit de atâta drum, pofti să mănânce din secară, smulse câteva spice şi începu să le mestece.

Atunci Totnaht spuse: „Am să-ţi iau măgarul, fiindcă mi-a mâncat secara". Şi apucând o ramură verde de tamarix, îl bătu pe ţăran, îi luă măgarii şi îi duse cu dânsul.

Minmes, un băiat bondoc şi liniştit, care şade în spatele lui Seti, citeşte mai departe. Copiii află că sărmanul ţăran s-a hotărât să se plângă cârmuitorului din ţinutul în care a fost prădat de Totnaht, mai-marelui Rensi. Ajungând la dânsul, ţăranul îl roagă fierbinte:

— „O, cârmuitorule, slăvite stăpân, cel mai mare din cei mai mari! Atotputemicule, care ştii ce-i lăcomia! Prea înălțate care nu ştii ce-i josnicia! Tu care nimiceşti minciuna şi scoți la lumină adevărul, care răspunzi chemării celui în nevoie! Fă dreptate! Nenorocitul de mine mă aflu la ananghie, apără-mă!”

Bietul țăran a vorbit atât de frumos, încât băieții erau siguri că lui Rensi i se va înmuia inima şi-i va sări în ajutor. Sărmanul om vorbise însă cu atâta suflet, că Rensi crezu cu socoteală să-i povestească şi faraonului de el, fiindcă ştia că stăpânului său grozav îi mai plăceau vorbele frumoase. Nădăjduia ca în felul acesta să primească cine ştie ce răsplată.

Într-adevăr, faraonul s-a arătat tare mulțumit şi a poruncit ca țăranul să nu fie lăsat liber până ce nu va mai rosti câteva rugi lungi şi tot atât de frumos ticluite. Scribi îndemânatici trebuiau să-l urmărească şi să însemne cu atenție toate vorbele lui, pentru ca faraonul să le poată citi mai târziu în linişte.

Astfel că sărmanul țăran a fost silit să vorbească de dimineață până seara, cerându-i într-una lui Rensi să-i facă dreptate şi să-l apere. Rugile lui nu mai conteneau şi cu toate că în manuscris se spunea că au fost cele mai minunate ce s-au rostit vreodată, fiind plăcute foarte atât faraonului, cât şi lui Rensi, băieții începură să se plictisească de ele, să li se pară tot mai nesfârşite şi mai greu de înțeles.

— „O stăpâne, o ocrotitorule!” citeşte un băiat înalt şi vioi, cu nişte ochi negri şi ageri, pe care îl cheamă Nesmin. „Tu eşti cârma cerului, tu eşti stâlpul pământului! Cârmă, nu te frânge, stâlp, nu te prăbuşi! Nu minți, eşti măreț, nu şovăi, cuvântul tău cumpăneşte greu! Limba cumpenei este limba ta, greutatea de pe taler, inima ta, pârghia cântarului, buzele tale!”

Glasul lui Nesmin e monoton – se vede că băiatul nu prea caută să pătrundă adânc înțelesul celor ce citeşte, ci se străduieşte numai să rostească fără greşeală cuvintele.

În schimb învățătorului, asemenea lui Rensi şi faraonului, îi plac grozav de mult rugăminţile ţăranului. El clatină într-una din cap şi bate cu palma în speteaza jilţului. Nu-i mai cere decât rareori lui Nesmin să-i tălmăcească vreun cuvânt. Doar când băiatul se opreşte unde nu trebuie sau uită să facă pauză, scribul se strâmbă încetişor.

Băieții citesc unul după altul, iar rugăminţile ţăranului curg la nesfârşit.

A patra, a cincea...

În încăpere e un aer înăbuşitor, rogojinile sunt aspre, abia poți sta pe ele; copiii au început să simtă furnicături la picioare, pe care le țin strânse sub ei.

Deodată se aude un sforăit uşor. Copiii se uită împrejur: dascălul mânios se ridică din jilțul său. Hevi grăsunul a adormit. Vecinul său Nefer nici nu se gândeşte să-l trezească. Şi aşa, dascălul se strecoară încetişor lângă Hevi şi începe să-l bată pe neaşteptate fără milă, cu vergile şi cu biciul. Hevi scoate un urlet sălbatic şi înspăimântat, fără să înțeleagă ceva, sare în picioare, călcând şi rupând cu talpa manuscrisul din fața sa.

O grindină de lovituri se abate peste bietul Hevi, care înfricoşat continuă să țipe, încercând să-şi apere doar obrazul cu mâinile.

La început băieții, când au auzit sforăitul lui Hevi, s-au pornit pe râs, dar acum îl privesc pe dascăl cu ură şi mânie.

— Ai rupt şi manuscrisul pe deasupra!

Şi Sedsu, mai supărat, îl apucă pe Hevi de umăr şi-l împinge afară din încăpere, fără să înceteze, bineînțeles, a-l lovi.

Toți tac, plini de încordare. Deodată Seti zăreşte pe obrazul lui Nefer un surâs răutăcios şi simte năvălindu-i tot sângele în față.

— Ei, Nefer! îl strigă în şoaptă Seti.

Când acesta se întoarce, Seti se ridică în genunchi şi amenințându-l cu pumnul, îi şuieră înfuriat:

— După ce nu l-ai trezit la timp, şarpe, acum mai şi râzi! Lasă, ai să vezi tu!

Nu numai Seti a observat zâmbetul lui Nefer; Mehi, Ini, Pabes şi Nesmin îl amenință şi ei cu pumnii. Dar intră învățătorul şi tăcerea se aşterne din nou.

„Nu-i nimic – se gândeşte Seti – las' că se sfârşeşte lecția şi are să vadă el!"

Pesemne că şi ceilalți băieți se gândesc la acelaşi lucru, ba chiar şi Nefer, care a încetat să surâdă şi, clipind din ochi speriat, se uită în toate părțile. Din curte se aude într-una plânsul lui Hevi.

— Să citim mai departe. Urmează tu, Mehi! rosteşte învățătorul, aşezându-se la locul său, în jilț.

Mehi este un băiat vânjos, bine făcut, cu nişte ochi de un albastru întunecat. E cu un an mai mare decât Seti. El începe să citească cea de-a opta rugăminte a țăranului.

La început totul merge ca pe roate. Mehi citeşte tare, intonează frumos, ține seamă de pauze şi rosteşte cuvintele fără greşeală. Apoi deodată începe să citească din ce în ce mai rar, ca până la urmă de abia să se mai audă ce citeşte, şuierând cuvintele printre dinți.

— Mai repede! îl îndeamnă nerăbdător dascălul.

Mehi face o plecăciune şi începe să citească atât de repede, că nu se mai opreşte deloc şi nu se mai poate deosebi niciun cuvânt.

— Ce-ai luat-o razna ca un măgar sălbatic? Citeşte să se-nțeleagă! se răsteşte Sedsu la el.

Mehi face iar o plecăciune şi mai adâncă:

— Prea bine, am să încerc a citi „frumos”.

Şi începe să citească „frumos”. Dar ce să vezi! Vocea lui Mehi e ba sus, ca un scâncet ascuțit, ba jos, ca un muget prelung. Unele cuvinte le citeşte apăsat, fără să fie nevoie, iar pe cele care au o însemnătate deosebită le bolboroseşte fără noimă.

Copiii privesc în jos, pe manuscris, dar ochii le strălucesc de bucurie. Din când în când, ei aruncă o căutătură răutăcioasă dascălului, în vreme ce abia-şi pot stăpâni râsul. Bun băiat Mehi ăsta! Aşa-i trebuie lui Sedsu dacă e rău!

Dascălul fierbe de mânie.

— Ia ascultă, ai înnebunit de-a binelea ori îți bați joc de mine? îi strigă el lui Mehi şi, ridicându-se din jilț, îl amenință cu vergile.

— Vai mie, da’ ce-am făcut? îl întreabă Mehi, şi pe fața lui se citeşte o uimire grozavă. Doar aşa mi-ai poruncit să citesc.

Dascălul se repede la el, dar se opreşte locului şi stă puțin pe gânduri. Poate cine ştie, Mehi s-a arătat prea zelos şi în felul acesta a stricat totul.

Înalță din umeri, apoi spune cu glas mânios:

— Nu pricep de ce nu eşti în stare să citeşti cum trebuie. Şi-am arătat doar de atâtea ori, dar pe tine nu te taie capul! Te-au trimis la o şcoală, unde urmează copii tot unul şi unul, aduşi aici ca să deprindă cele mai alese învățături. Asta s-o ții bine minte. De aceea trebuie să munceşti fără preget, să scrii, să citeşti. Mai întreabă-i pe cei care sunt mai isteți decât tine. Şi nu uita un lucru: chiar şi leii sunt dresați, caii călăriți, iar şoimului i se leagă aripile! O să-ți venim noi de hac, n-avea nicio grijă! Şi să iei seama: dacă ai să leneveşti, am să te bat! E doar lucru ştiut că orice copil începe să asculte după ce şi-a primit porția de bătaie.

Oh, cât de nesuferită îi este lui Seti această zicală atât de dragă dascălului. Nu trece o zi fără s-o spună! Dar şi fără asta copiii nu-l pot suferi pe Sedsu, ba chiar îl urăsc din toată inima, atât e de rău. Chiar şi acum se pregăteşte să le ţină un logos cu sfaturile şi învăţăturile pe care el le socoteşte grozave.

Într-adevăr, dascălul, oftând din adâncul inimii, o ia de la capăt:

— Uite, sunt aici copii mai mici ca tine (şi arată cu mâna spre Nefer), care citesc cu mult mai bine! De ce nu iei seama la sfaturile şi îndrumările mele? De ce nu vrei să înveţi? Nu ţi-am spus de atâtea ori la ce-ţi foloseşte învăţătura? Numai dacă ştii carte poţi să ajungi scrib. Şi nicio meserie nu e mai bună ca asta! Scribul e scutit de orice corvoadă, nu munceşte nici la sapă, nici la târnăcop, nu cară nici poveri şi nici nu trage la vâsla corăbiei. Dacă te faci scrib, n-au să-ţi stea pe cap o mie de stăpâni, ba chiar tu ai să porunceşti altora. Nu uita aşadar că meseria de scrib e cea mai bună dintre toate. Scribul hotărăşte mărimea birului şi tot el este acela care primeşte. Scribul socoteşte averea fiecărui om, pentru ca să ştie ce dări să-i ceară. Toate bunurile se află sub oblăduirea lui. Şi ce bine trăieşte! E totdeauna sătul şi mulţumit. Fă-te scrib – şi pielea mâinilor tale va fi netedă, hainele-ţi vor fi împodobite, vei fi lăudat, ba chiar şi oamenii faraonului se vor purta frumos cu tine. Asta-i pricina pentru care trebuie să înveţi – altfel nu poţi să ajungi scrib!

— Da’ nici nu-mi trece prin minte să mă fac scrib, răspunde Mehi, fără să stea mult pe gânduri, şi se ridică în picioare cât e de lung. Vreau să ajung oştean ca şi tatăl meu!

Toate capetele se întorc spre Mehi. Băieţii gândesc ca şi el şi socotesc că a vorbit drept şi cu îndrăzneală. Să vedem ce are să răspundă dascălul. Numai Paser îl priveşte clipind

dispreţuitor din ochi, socotind că e prea îndrăzneţ, iar Nefer şi Seneb îi urmează pilda.

În prima clipă, dascălul a rămas uluit, dar asta n-a ţinut mult, fiindcă de îndată s-a pornit să-i arate lui Mehi greşeala pe care o face.

— Aha, va să zică crezi că e mai bine să fii oştean decât scrib? îl întreabă batjocoritor. Ei, uite. Am să-ţi arăt că nu-i aşa cum ţi se pare ţie. Tatăl tău e un mare conducător de oşti, dar ca dânsul ajung foarte puţini, şi după mulţi ani de aşteptare. Viaţa de oştean e nespus de grea. Ai simţi că-i aşa cum îţi spun de îndată ce ai păşi în cazarmă. Te-ar aştepta bătăi cu vergile şi pedepse cu nemiluita. Ba mai mult, am să încerc a-ţi înfăţişa cât de amarnic te-ai chinui într-o campanie. Să zicem, de pildă, că ai pleca în Siria. Ei bine, ai fi nevoit să-ţi cari singur pâinea şi apa, ca o vită de povară, şi când apa ţi s-ar sfârşi, n-ai avea încotro şi ai fi silit să bei cine ştie ce apă puturoasă. Nu eşti sigur nici că vei scăpa cu viaţă, fiindcă leii mişună pretutindeni, iar duşmanii sunt gata să sară asupra ta în orice clipă. Singurul lucru care îţi va rămâne de făcut va fi să te rogi zeilor să te scape. Nu, nu, ascultă-mă, e de o mie de ori mai bine să fii scrib decât ostaş!

Dar Mehi rămâne surd la vorbele învăţătorului.

— Nu vreau să fiu scrib! stăruie copilul, clătinând din cap şi ţinându-l pe dascăl cu privirea ochilor lui strălucitori. Nu mă tem de viaţa de oştean... Spui că la oaste au să mă bată până când am să învăţ toate îndatoririle unui oştean. Nu-i nimic! Mai bine să mă bată acolo, decât aici! Asta-i una! Şi apoi – crezi că e neapărat nevoie să mă bată? De pe acum ştiu să trag cu arcul, să arunc cu sulița şi să mân carul de război. Tatăl meu mi-a şi dăruit arme şi cai de luptă. Nu mi-e frică nici de lei, nici de duşmani – am să deprind cum să-i răpun şi pe unii şi pe alţii. De învăţat –

învăț, fiindcă asta-i porunca tatălui meu, dar scrib nu mă fac în ruptul capului!

Dascălul îl asculta tare mirat pe băiat. Nicicând nu îndrăznise să-i vorbească astfel! Ce să facă? Să-l pedepsească? La drept vorbind însă, Mehi nu făcuse nimic rău şi pe deasupra tatăl său e marele conducător de oşti al faraonului. Ce-ar zice dacă ar auzi că i-a bătut fiul pentru că vrea să ajungă oştean! Şi dascălul se gândeşte că e mai sănătos să nu ia seamă la vorbele copilului.

Şi învățătorul începu să-i vorbească cu un aer grav, ridicându-şi mai sus capul:

— Eşti încă prea tânăr ca să deosebeşti ce meserie e mai bună. Acum îndatorirea ta este să înveți! Cât priveşte viitorul, asta va hotărî tatăl tău. Sunt mulțumit că totuşi tu înțelegi... Acum – să isprăvim de citit. Urmează, Iahmes!

Iahmes citeşte repede cea de a noua cuvântare a țăranului, ultima, în care bietul om îi spune lui Rensi:

— Iată, mă plâng ție, dar tu nu iei aminte la vorbele mele, pricină pentru care plânge-mă-voi împotrivă-ți chiar zeului Anubis!

Iahmes citeşte şi copiii află că până la urmă Rensi s-a înduioşat şi-a dat poruncă să i se spună țăranului că vorbele sale, însemnate toate de scribi, au fost citite faraonului şi că preamăritul stăpân a hotărât ca Rensi să țină jude cu sărmanul țăran şi cu Totnaht.

Şi Rensi hotărât-a să i se ia lui Totnaht întreaga sa avere, casa, vitele şi toate să-i fie dăruite năpăstuitului țăran.

Băieții se bucurau nespus că nenorocirile țăranului au luat sfârşit. Îndreptându-şi spinările încovoiate, împăturesc cu grijă sulurile.

— Ei, copii, astăzi ați citit o poveste minunată, grăieşte învățătorul. Şi veți trage învățăminte de pe urma ei, veți înțelege ce lucru de seamă e să ştii a vorbi frumos şi cât de

mult de ajută în viață. Doar nu degeaba se spune că „vorba dulce mult aduce”. De aceea trebuie să învățați şi voi cuvântări din acestea, frumos meşteşugite, şi să ştiți a face altele, întocmai ca şi ele. Drept pildă vă stau cele rostite de țăranul bun de gură. Iar ca lecție aveți să vă gândiți asupra celor citite, să cercetați cu luare-aminte manuscrisul şi să alegeți acele părți care vi se vor părea că sunt mai potrivite pentru a întâmpina pe cineva. Într-o astfel de întâmpinare trebuie să căutați a arăta toate calitățile mai de seamă ale omului căruia îi vorbiți. Cred că în cuvântările țăranului bun de gură veți găsi atâtea pilde minunate, încât veți duce lesne la capăt lecția pe care v-am dat-o.

Copiii desfăşoară din nou sulurile şi se cufundă în citit. Pe ici, pe colo, se aud şoapte, sfaturi; când şi când copiii se mai sfădesc.

Cele mai multe şopteli se aud din colțul unde sunt aşezați Mehi şi prietenul său, Pabes. Câteodată de acolo se aude şi un chicotit, acoperit de o tuse chinuită.

Trece o jumătate de oră.

Deodată Pabes se ridică în picioare. Nu-i înalt, dar ca şi prietenul său Mehi e ager şi îndrăzneț. La năzbâtii nu-l întrece nimeni şi e gata oricând să născocească cine ştie ce năzdrăvănie sau obrăznicie. Văzând că Mehi n-a fost pedepsit pentru vorbele sale şi supărat pe învățător din pricina lui Hevi, Pabes e gata să pună la cale o nouă şotie.

— Sunt gata să rostesc întâmpinarea, spune copilul şi face o plecăciune plină de respect.

— Aşa? întreabă dascălul oarecum mirat. Dar, hai să auzim. Şi sprijinindu-se de brațul jilțului, cu capul proptit în mână, se pregăteşte să-i dea ascultare.

Pabes se înclină adânc în fața dascălului, ca şi cum vorbele pe care se pregăteşte să le rostească ar fi pentru întâmpinarea dascălului, şi începe să citească cu glas tare, rostind răspicat fiecare cuvânt:

— „O cârmuitorule, stăpânul meu, cel mai mare dintre cei mari! Preaslăvit fie numele tău peste întreg ținutul! Pleacă-ți urechea la vorbele mele. Fă ca adevărul şi dreptatea să iasă la iveală”.

Dascălul îl ascultă. Până aici totul e cum se cuvine. Dar iată că deodată Pabes trage aer în piept, ca şi cum s-ar pregăti să sară în apă, şi urmează:

— „Ia aminte însă la vorbele mele, dreptatea s-a îndepărtat de la tine, izgonită a fost de pe meleagurile tale! Eşti puternic şi mare, dar şi lacom. Vezi bine cum se jelueşte nenorocitul pe care l-ai năpăstuit. Eşti asemenea celui trimis de crocodili!”

Dascălului nu-i vine să-şi creadă urechilor. Auzul nu-l înşală însă. Vorbele ce le rosteşte Pabes nu sunt de laudă, ci mai curând de ocară. De ce oare a ales băiatul tocmai partea aceasta din cuvântarea țăranului – acolo unde bietul om, deznădăjduit, îl învinuieşte pe Rensi că-i nedrept?

În schimb Seti, Ini şi alți băieți au înțeles de îndată care este rostul vorbelor lui Pades şi socotesc că bine a făcut. Se vede limpede că tot ceea ce spune băiatul îi este hărăzit dascălului. Adevărat, dascălul e nedrept, din care pricină bieții copii plâng amarnic, aşa cum s-a întâmplat chiar în ziua aceea cu micuțul Hevi. Da, fără îndoială, dascălul este asemenea celui trimis de crocodili.

Cuvântările țăranului, care până acum câteva minute li se păreau băieților nespus de serbede şi plicticoase, îmbracă dintr-o dată alt înțeles.

Şi Pabes urmează cu o voce din ce în ce mai răspicată:

— „Învățătura ce ți-a fost hărăzită şi cinstea în care ai fost crescut nu ți-au fost date ca să faci rău! Şi ia aminte că cel ce rămâne surd în fața adevărului lipsit e de prieteni, iar cel lacom nicicând nu va fi fericit. Tu însă nu vrei să-ți pleci urechea la vorbele mele, de aceea mă voi plânge zeului Anubis!”

Pabes a terminat şi se înclină din nou cu respect în faţa dascălului, care în cele din urmă tot a înţeles tâlcul celor rostite de băiat. Drept care, chipul i se schimonoseşte şi sângele îi năvăleşte în ochi. Cu pumnii strânşi, el se ridică din jilţul său şi se îndreaptă către Pabes.

Băieţii încremenesc. Dar chiar în clipa aceea se deschide uşa şi în prag se iveşte un tânăr îmbrăcat asemenea dascălului, înalt, cu faţa luminoasă, plăcută şi cu o privire cinstită. Este ajutorul dascălului, scribul Amenhotep, care apropiindu-se grăbit de mai-marele său îi spune:

— Preacinstite, a sosit un sol din templul lui Ptah. Marele preot al templului doreşte să te vadă neîntârziat pentru pricini de seamă.

Dascălul Sedsu stă câteva clipe nemişcat, fără să scoată niciun cuvânt, apoi bate din palme şi porunceşte:

— Ei, sclavilor!... Luaţi-l! Şi li-l arată pe Pabes celor doi nubieni voinici care au intrat în fugă la chemarea sa. Legaţi-l şi închideţi-l în beci, iar cheia să mi-o aduceţi aici. Şi pregătiţi biciul din piele de hipopotam... Stăm noi de vorbă mai târziu! îi strigă el ameninţător lui Pabes, care cu toate că nubienii îl trag după el, continuă să zâmbească neînfricoşat. Amenhotep, să-l chemi la mine pe venerabilul Minnaht! porunceşte învăţătorul.

Amenhotep iese fără să scoată o vorbă şi se întoarce de îndată cu un omuleţ în vârstă, scund şi foarte gras. Este Minnaht, dascăl la clasele mici. În urma lor intră şi unul din nubieni, care plecându-se adânc în faţa lui Sedsu îi dă o cheie lungă şi masivă, de bronz, cu patru dinţi.

— Venerabile Minnaht – rosteşte dascălul, întinzându-i cheia – ia această cheie de la beci şi să nu o dai nimănui până când nu mă întorc eu. L-am închis acolo pe ticălosul acela de Pabes, pe care am să-l învăţ eu minte să mai fie obraznic. Iar tu, Amenhotep, după ce copiii se vor odihni, ai să-mi ţii locul. Urmează scrisul. Papirusurile sunt în lădiţă.

— Va fi întocmai precum spui, îi răspunde Minnaht, luând cheia.

— Am înțeles, preacinstite, zise Amenhotep, înclinându-şi capul. Apoi întrebă: Cui să-i îngădui a scrie pe papirus?

— De bună seamă lui Iahmes şi Nefer. Învățătorul îi priveşte pe copii. Şi în afară de ei, lasă-i să încerce şi pe Seti şi Minmes.

Obrajii lui Seti sunt roşii ea purpura.

— Da' eu? sare în sus Ini.

— E prea devreme încă. Chiar ieri ai scris cu greşeli, îi răspunde cu asprime învățătorul.

Ini se aşază trist pe rogojină.

— Nu-i nimic, Miu-bin, nu te necăji! îi şopteşte Seti. Am să-ți ajut eu azi, şi mâine are să-ți îngăduie negreşit şi ție să scrii pe papirus.

Dascălii Sedsu şi Minnaht se îndreaptă spre uşă. Drumul le este însă tăiat de Paser. Plecându-şi uşor capul, el îi spune lui Sedsu:

— Vă rog să-mi dați voie să plec acasă. Mi-e tare rău.

Sedsu dă din cap, în semn că-i îngăduie să plece, şi părăseşte încăperea întovărăşit de Minnaht. Rămas cu băieții, Amenhotep le spune plin de voie bună:

— Hai, şoimilor, cu toții în ogradă! Mâncați, odihniți-vă, alergați, pe urmă iar la treabă!

Băieții se bulucesc toți spre uşă şi, înghiontindu-se, dau buzna în curte.

IV. Ce s-a întâmplat cu Pabes. Primul papirus

Şcoala are o ogradă largă, mult mai mare decât ograda părintească a lui Seti. De fapt şcoala e înconjurată de trei curți: în două din ele se află tot soiul de acareturi şi copiii n-au voie să intre acolo; cea de a treia le este anume hărăzită.

De fiecare parte a curții se ridică şoproane, sprijinite în nişte pari uşori de lemn. Sub aceste şoproane, la adăpost de razele dogoritoare ale soarelui, se odihnesc de obicei băieții în recreațiile dintre lecții.

Şi acum aleargă tot într-acolo, dând năvală cu toții, deodată, la vasul cel mare de argilă, plin cu apă. Se iscă o scurtă învălmăşeală. Fiecare vrea să bea primul. Dar Iahmes îi potoleşte de îndată şi începe să le toarne pe rând – unuia într-o cană mică de lut, altuia chiar în palmele făcute căuş.

Sub şopronul din stânga se odihnesc prichindeii; ei au sfârşit mai devreme lecțiile, au mâncat şi acum se joacă plini de voioşie cu oase sau pietre, prind a se lua la trântă; se aud chiote, zbierete.

Seti se opreşte prin preajma celor micuți. Apă a băut printre primii, aşa că acum poate să-şi mănânce liniştit plăcintele.

Două întâmplări îi frământă mintea: purtarea mişelnică a lui Nefer şi isprava lui Pabes – şi niciuna nu poate rămâne fără urmare.

Nici vorbă că Nefer trebuie să mănânce o chelfăneală bună, dar asta se poate amâna până deseară, mai ales că, presimțind ce îl aşteaptă, netrebnicul caută să stea pe lângă Amenhotep. Dar nu-i nimic! Seti se necăjeşte mai mult pentru Pabes, care-i zăvorât în beci şi pe care îl aşteaptă o pedeapsă amarnică.

Dar unde să fie Mehi şi Ini? Aha, iată-l pe Mehi! A băut apă şi acum se şterge pe gură cu mâna sa arsă de soare. Şi el caută în jurul său. Privirile băieților se întâlnesc. Şi fără să rostească un cuvânt, ei se înțeleg. Într-o clipă amândoi aleargă spre cel mai depărtat colț al curții. În drum Seti dă de Ini, îl apucă de mână şi-l trage după el.

— Ce-i de făcut? întreabă Mehi.

Pe toți trei îi munceşte acelaşi gând. Fiecare caută o ieşire. Îşi dau seama că Pabes trebuie scăpat neîntârziat,

înainte de întoarcerea dascălului, altfel va fi vai şi amar de el. Ca să dea fuga la Pabes acasă e zadarnic – băiatul n-are părinți. Taică-său, vestitul arhitect Nana, a pierit în timpul unei expediții în depărtata Nubie, unde a fost trimis de faraon pentru a aduce piatra trebuincioasă la zidirea unui templu. Mama lui Pabes a murit şi mai înainte. Acum băiatul locuieşte la un unchi al său, judecătorul Nebamon, un om foarte aspru şi fără suflet, bun prieten de altfel cu Sedsu, aşa că nu e nicio nădejde ca acesta să-l ocrotească pe nepot de mânia înfricoşătoare a dascălului.

Pabes e iute din fire, dar cinstit şi nepărtinitor. Nu poate răbda nedreptatea şi, fără să stea pe gânduri, e oricând gata să se încaiere cu oricare dintre băieți, dacă i se pare că acesta îl năpăstuieşte pe unul mai slab, că încalcă orânduieli dinainte hotărâte când se bate sau că le ia celor mici mâncarea ori jucăriile. La învățătură nu-i întotdeauna acelaşi. Prinde cu mare uşurință la socoteli, poate să citească bine, să scrie frumos, dar de cele mai multe ori face prost şi una, şi alta. Cum lecțiile lui Sedsu se aseamănă grozav între ele, fiind toate la fel de plicticoase, Pabes moțăie mai toată vremea.

Dascălul îi pune pe copii să citească şi să copieze lecții greu de priceput, imnuri de slavă zeilor şi faraonului. Acest soi de lecții, repetându-se în fiecare zi, îl plictisesc cumplit pe copilul acesta vioi şi isteț la minte; în loc să ia aminte la învățătura dascălului, el desenează case sau flori de lotus, ori ciorchini de struguri şi frunze de palmier. Nu-i zi aproape să scape nepedepsit, dar el născoceşte mereu alte năzbâtii. Şi ura lui față de dascălul care-l năpăstuieşte, şi față de unchiul său, care îl bate mereu, creşte tot mai mult. Şi la şcoală şi acasă, lui Pabes îi merge la fel de rău. Doar alături de Mehi sau de bătrânul scrib Ani, care trece din când în când pe la şcoală să stea de vorbă cu băieții, mai uită Pabes de necazuri.

De aceea sunt atât de îngrijorați Seti, Mehi şi Ini.

— Ce să facem, Mehi, ce să facem? şopteşte Seti. Nu-mi trece nimic prin minte. Ca să-l putem scoate pe Pabes din beci trebuie să facem rost de cheie. Şi nu-i chip s-o şterpelim de la bătrânul Minnaht – n-o lasă nicio clipă din mâini.

Mehi tace. Tace şi Ini.

Şi pe când se tot socotesc, se apropie tiptil şi Iahmes, care se chirceşte alături de ei. Copiii îl iscodesc cu privirile.

— Ştiți ce, băieți? le spune încet Iahmes. Trebuie să-l scăpăm pe Pabes. Din pricina asta am venit la voi, vă rog să mă credeți. Când Sedsu se înfurie aşa cum s-a înfuriat astăzi, atunci... – n-apucă să sfârşească vorba.

— Ştim noi asta şi fără să ne-o spui tu – îi răspunde Mehi – dar cum să-l scăpăm pe Pabes?

— Şi chiar dacă îl scoatem din beci, aş vrea să ştiu unde o să se ducă? întreabă Iahmes. La unchiu-său nu mai poate merge, ăsta îl dă de îndată pe mâna lui Sedsu.

— Ei, dacă l-am putea scoate de acolo, aş şti eu ce-i de făcut, şopteşte Mehi. Pabes are un frate mai mare, îl cheamă Amenemint. E arhitect şi se află acum la Mennefer, unde se ridică un nou palat. Grăjdarul tatălui meu, Sennedjem, pleacă tocmai azi la Mennefer să aducă de acolo mai mulți cai. Aş putea să-l înduplec să-l ia pe Pabes cu dânsul şi să-l ducă la fratele său!

— Şi crezi că are să primească? îl întreabă neîncrezător Iahmes.

— De bună seamă! îi răspunde cu vioiciune Mehi. Ține tare mult la mine şi sunt sigur că o va face.

— S-a potrivit de minune! răsuflă Iahmes mulțumit. Îi dăm drumul din beci numaidecât. Uite cum stă treaba: alături de beciul în care a fost încuiat mai există unul, unde sunt aruncate tot felul de oale şi unelte hârbuite. Odată m-a trimis acolo dascălul, să aduc nişte cioburi să scriem pe ele.

Cele două beciuri sunt despărțite numai printr-un perete din lut bătătorit. Trebuie să ne strecurăm pe furiş în cel de al doilea beci, să facem o gaură în perete şi să-l tragem afară pe Pabes.

— Grozavă idee! exclamă Ini.

Dar Mehi îi astupă la timp gura.

— Haideți, ce mai stăm, şopteşte Seti şi vrea s-o ia la fugă.

— Ai răbdare! îl opreşte Iahmes. Mergem numai trei – tu, Mehi şi cu mine. Ini trebuie să rămână aici şi să stârnească zarvă în ogradă, să fie gălăgie mare, ca toți dascălii să alerge într-acolo. Nu trebuie să bage de seamă că noi ne-am furişat undeva sau să audă zgomotul ce l-om face la spartul peretelui.

— Are să fie o gălăgie de o să te asurzească, n-avea nicio grijă! îi răspunde Ini, care rămâne o clipă pe gânduri, apoi o porneşte în fugă spre şopronul celor mici.

Din goană, culege câteva pietricele şi le aruncă în capul băieților din clasa lui. Aceştia, fără să-şi dea seama de cine au fost loviți, încep de îndată să se certe. În vremea aceasta, Ini ajungând la prichindei îi întreabă vesel:

— Ei, voi de acolo, ce sunteți, nişte hiene fricoase ori lei plini de curaj?

— Lei, lei! strigă prichindeii, fără să înțeleagă încă ce vrea Ini de la dânşii, dar mândrindu-se că a venit să stea de vorbă cu ei.

— Ei, dacă sunteți lei, haideți după mine la vânătoare!

Şi Ini aleargă către scara sprijinită de marginea acoperişului neted, apoi se suie repede. După dânsul, cu strigăte pline de bucurie şi urlete sălbatice, băieții cei mici se cațără sus pe şopron. Iar Ini, care a ajuns în creştet, dă din mâini şi prinde a speria un stol uriaş de porumbei.

Prichindeii îi ajută bucuroşi şi în întreaga curte se aude o larmă de neînchipuit, iscată de bătăile din aripi ale păsărilor şi chiotele pline de veselie ale copiilor.

Dascălii dau buzna la scară; tot într-acolo se îndreaptă şi privirea unui sclav nubian. Jos, cearta dintre băieţii din clasa lui Ini se preface în trântă, iar strigătele celor ce se bat fac să sporească zăpăceala ce a cuprins întreaga ogradă.

Ini s-a ţinut într-adevăr de cuvânt: e o hărmălaie nemaipomenită!

Dar băiatul priveşte într-una spre colţul pe unde s-au mistuit prietenii lui. Şi în vreme ce se hârjoneşte cu prichindeii, aşteaptă îngrijorat clipa în care se va ivi Seti sau Iahmes. Ar trebui să vină, nu mai pot zăbovi, căci scribul Amenhotep s-a cocoţat pe scară, şi de acolo pe acoperiş, şi-i goneşte jos pe micuţii care s-au căţărat pe şopron. Noroc că în ogradă nu-i decât o singură scară şi Amenhotep nu-i prea zelos.

În sfârşit, Ini îi zăreşte pe Seti şi Iahmes, care s-au tupilat în fundul ogrăzii şi stau acum liniştiţi sub unul din şoproane. Cât ai bate din palme, Ini îşi dă drumul pe unul din stâlpii de lemn ce sprijină acoperişul şi aleargă spre ei.

— Ei?

— S-a făcut! îi răspunde zâmbind Seti. Au sărit amândoi peste gard şi au pornit în goană spre casa lui Mehi.

— Adevărat?

— Întreabă-l pe Iahmes!

Iahmes dă tăcut din cap, iar ochii îi ard ca doi cărbuni.

— Da' ştiu că ai stârnit o zarvă, Miu-bin! Mare meşter eşti! îi spune prietenos Seti, bătându-l pe umăr.

— Am făcut şi eu ce-am putut, răspunde Ini, fericit de lauda prietenului.

În vremea asta, dascălii i-au potolit pe copii şi băieţii se îndreaptă spre clasele lor. Iahmes, Seti şi Ini, laolaltă cu ceilalţi şcolari, se aşază iar pe rogojini.

În jilțul dascălului stă acum Amenhotep, care deschide lădița cu manuscrise şi, cu ajutorul lui Iahmes, împarte băieților sulurile.

Tocmai atunci se strecoară în clasă, suflând din greu şi fără să facă niciun zgomot, Mehi. Din fericire, copiii au altă treabă: sunt cu luare-aminte la împărțirea sulurilor, şi Mehi se furişează tiptil spre rogojina lui. Doar Iahmes l-a zărit. Mehi a izbutit să-şi potolească bătăile inimii şi acum cată în jur, încercând să întâlnească privirea lui Seti. Când în cele din urmă izbuteşte, îi zâmbeşte prietenului său şi-i face semn că totul s-a sfârşit cu bine. Seti îi dă de veste şi lui Ini şi amândoi ard de nerăbdare să afle de-a fir-a-păr ce s-a petrecut. Acum însă nu-i chip. Amenhotep a isprăvit de împărțit manuscrisele şi le spune băieților:

— Pregătiți-vă tot ce vă trebuie pentru scris. Iahmes, deschide lădița cealaltă şi împarte papirusul şi bucățile de argilă, aşa cum a poruncit dascălul Sedsu.

Iahmes alege foile de papirus pentru Nefer, Seti şi Minmes, lasă o foaie şi pe locul unde şade el însuşi, iar celorlalți copii le împarte cioburi mari de oale.

În vreme ce Iahmes îi dă papirusul lui Seti, acesta îi şopteşte:

— Mehi s-a întors, Pabes e la adăpost.

— Am văzut, îi răspunde tot în şoaptă Iahmes şi, după ce îi dă lui Ini un ciob mare, pleacă mai departe.

Seti cercetează cu băgare de seamă primul său papirus. Este o foaie de mărime potrivită, tăiată de nişte dungi cenuşii, fapt care o face să pară murdară. Băiatul priveşte mai atent papirusul şi înțelege din ce pricină are dungi: pe acest papirus a mai fost scris ceva, dar apoi cuvintele au fost spălate, pentru ca foaia să poată fi folosită din nou. Dacă te uiți bine de tot, poți citi chiar două semne rămase din vechiul text.

Seti ştie de ce se face aşa: papirusul este un material foarte scump. De aceea multă vreme copiii nu scriu decât pe cioburi de argilă sau pe bucăţi netede de piatră de var, iar mai târziu, când li se îngăduie să scrie pe papirus, ei nu capătă suluri noi, ci suluri vechi care sunt folosite pe o parte sau spălate, aşa cum e cel pe care-l are Seti acum. Ba chiar şi oamenii mai în vârstă folosesc de multe ori suluri scrise pe o parte, mai ales când au de copiat ceva de mai mică însemnătate. Seti i-a văzut adesea pe tatăl său şi pe Naht lipind scrieri vechi, zapise, tot soiul de însemnări, pentru a avea un papirus nou. Pe partea curată ei copiau poveştile sau versurile care le plăceau.

Fireşte că Seti, care va scrie astăzi pentru prima oară pe papirus, va folosi un sul vechi şi spălat. E însă cât se poate de mulţumit cu foaia pe care a primit-o. După ce o pune cu mare grijă pe rogojină, băiatul topeşte în apă cele două culori: roşu-ocru, pentru începutul capitolelor şi pentru titluri, şi negru de fum pentru cuprins.

După ce şi-a aşezat cele trebuincioase, Seti cercetează ce are de copiat. Desfăşoară sulul pe care i l-a dat Amenhotep şi vede că pe papirus stau înşirate mai multe rânduri scrise frumos, citeţ şi uşor de înţeles pentru oricine.

Primele două cuvinte sunt scrise cu roşu, restul textului e scris aproape în întregime cu negru, doar pe ici pe colo e presărat cu cuvinte scrise iar cu roşu.

Seti îşi aminteşte că dascălul i-a învăţat ca mai înainte de a începe să copieze un text să citească cu luare-aminte manuscrisul. Şi el face întocmai.

„Grăit-a glotaşul credincios: «Liniştească-se inima ta, stăpâne! Iată-ne ajunşi în patrie! Oamenii mulţumesc zeilor preaslăvindu-i şi de bucurie se îmbrăţişează între ei. Pâlcul nostru sosit-a întreg, fără de pierderi. Ajuns-am în pace pe meleagurile noastre!»”

Lui Seti îi place cum începe povestea şi vrea să afle mai repede ce scrie mai departe. Desfăşoară sulul şi, sărind peste o parte din manuscris, citeşte la întâmplare:

„S-a ridicat un vârtej, şi odată cu el un val de opt coți, care a înghițit corabia, şi cei care se aflau pe ea pierit-au cu toții. Eu m-am agățat de o grindă şi valurile m-au aruncat pe o insulă. Acolo am stat trei zile în pustietate, singură inima mea fiindu-mi tovarăşă."

Întâmplările acestea neobişnuite îl fură cu totul pe băiat şi nu se-ndură să se oprească, deşi ar fi trebuit să citească numai primele rânduri, pe care urmează să le copieze. Nu-i chip să citească mai departe, fiindcă Amenhotep se apropie încetişor de el şi aplecându-se îi spune încetişor:

— Ia să vedem cum merge!

Seti îl priveşte ruşinat pe dascălul cel tânăr şi înfăşoară încet sulul la loc, lăsând deschis numai începutul manuscrisului.

Amenhotep văzuse că Seti citeşte în loc să copieze rândurile arătate, şi tocmai de aceea se apropiase de el. Dacă ar fi fost Sedsu, de bună seamă că Seti n-ar fi scăpat fără câteva vergi pe spinare, dar Amenhotep se poartă altfel cu băieții. Nu țipă la ei, nu-i bate, şi cu toate astea (sau mai bine zis tocmai de aceea), când sunt cu el, copiii izbutesc să citească şi să scrie mai mult şi mai bine decât cu Sedsu.

— Hai, începe să scrii, dar fără să te grăbeşti, în linişte, îl îndeamnă Amenhotep, bătându-l pe Seti pe umăr şi aplecându-se asupra lui Ini.

Acesta, sârguincios, a şi scris primul rând pe ciobul de argilă. Astăzi Iahmes i-a dat un ciob grozav de bun – mare şi neted – pe care e foarte lesne să scrii. Ini se străduieşte să scrie cât mai frumos, pentru ca a doua zi să capete şi el o foaie de papirus. Băiatul a citit cu atenție primele rânduri pe care le avea de copiat şi a observat de la început semnele

cele mai grele. De altfel avea de gând să-l roage şi pe Seti să-i dea o mână de ajutor.

Rândurile pe care trebuie să le copieze Ini cuprind şi ele o poveste frumoasă şi anume despre faraonul Games, care stăpânise Egiptul cu mai bine de cinci sute de ani în urmă. Rău era pe atunci în Egipt; un veac şi jumătate – ba mai mult – pe aceste meleaguri hălăduiseră nişte venetici – barbarii hiksoşi. În rândurile pe care începuse să le copieze Ini se povesteşte cum au pornit egiptenii să-i alunge din ţara lor pe aceşti barbari.

În încăpere se lasă liniştea. Băieţii scriu cu sârg. Amenhotep se plimbă liniştit printre ei, aplecându-se când asupra unuia, când asupra altuia, le îndreaptă greşelile, câteodată scriind chiar el citeţ şi frumos un semn prost copiat de vreun băiat. Seti scrie şi el. Ştie că la fel cu ceilalţi băieţi trebuie să copieze şi el o pagină de papirus, adică o coloană de rânduri. Lucrul nu-i uşor, dar copiii se străduiesc să scrie mai bine şi mai mult, pentru că în şcolile cele înalte trebuie să copieze câte trei foi într-o singură lecţie.

Mai întâi Seti scrie date, apoi începe să copieze curat şi îngrijit rândurile din manuscris, căutând să dovedească în felul acesta că a meritat să i se dea un papirus.

Un adevărat scrib aşterne rânduri şi linii drepte, iar semnele au aceeaşi mărime de la început şi până la sfârşit. Seti începu să scrie cu semne mari, dar urmează cu semne tot mai mici, ba chiar şi rândurile încep, cine ştie din ce pricină, să nu mai fie drepte, aşa că sfârşitul lecţiei este totdeauna scris mai urât decât începutul. Astăzi însă îşi dă toată silinţa să nu greşească.

Şi Minmes scrie la fel. Astăzi a căpătat şi el primul papirus, şi are de copiat o poveste cunoscută: „Învăţăturile preaînţeleptului Ahtoi, fiul lui Duau, către fiul său Pepi”.

Aceste învățături sunt scrise cu aproape o mie de ani în urmă, un mileniu întreg înainte de naşterea lui Minmes şi Seti. Şi cu toate că s-a scurs atâta amar de vreme de atunci, copiii din şcolile egiptene le citesc, le copiază şi le învață pe dinafară. În ele se vorbeşte cât e de bine şi de folositor să fii scrib. Şi pentru ca şcolarii să priceapă pe deplin acest adevăr, se arată pe de o parte viața scribului, iar pe de altă parte viața trudnică a țăranilor, a pescarilor şi a meşteşugarilor, fie ei țesători, cizmari sau pietrari. Cu toate că băieții ştiu acest lucru şi din alte poveşti, totuşi învățăturile lui Ahtoi sunt socotite cele mai bune, şi le învață oricine trece prin şcoală.

Minmes a şi scris citeț pe papirus titlul manuscrisului – începutul învățăturilor făcute de un om pre nume Ahtoi, fiul lui Duau, către fiul său pre nume Pepi, în vremea când călătorind pe apă, către miazăzi de oraşul cel mare, îşi ducea fiul la învățătură.

Şi Minmes scrie mai departe: „Îndreaptă-ți inima către cărți... Căci nimic nu este mai de preț decât cărțile!”

Amenhotep îşi aruncă ochii peste papirusul lui Minmes, apoi se apropie de Nefer. Văzând că Nefer se pricepe să copieze frumos Povestea lui Sinuhet, el se apleacă asupra lui Hevi. Ei, dar Hevi scrie tare urât!

La fel ca şi Minmes, acesta copiază învățăturile lui Ahtoi, dar scrisul unuia se deosebeşte de al celuilalt ca cerul de pământ. Rândurile de pe ciobul pe care scrie Minmes sunt deopotrivă unele cu altele; la Hevi în schimb, aceleaşi semne sunt când groase, când subțirele de tot, ba se desfac, ba se lipesc unul de altul. Degetele butucănoase ale lui Hevi strâng fără îndemânare beţişorul de scris, pe care-l moaie prea mult în vopsea. Şi murdăreşte totul: ciobul, fața, mâinile sunt numai pete negre.

Amenhotep îl trimite să se spele, îi dă un alt ciob şi un alt beţişor, apoi cu răbdare, îl învață cum să facă spre a

scrie mai frumos. Şi până la urmă Hevi izbuteşte să scrie două rânduri mult mai citeț ca mai înainte.

Dar iată, Amenhotep citeşte pe chipul lui Mehi că-i nemulțumit. E limpede că s-a poticnit pe undeva şi dascălul cel tânăr se grăbeşte să-i sară în ajutor.

V. Poezii şi poveşti

Mehi are în mână un ciob mare pe care stau înşiruite o mulțime de semne, scrise frumos, cu toate că unele cuvinte ar fi trebuit să fie scrise mai bine. Asta o ştie Mehi. Dar greutatea cea mare a lecției nu e copierea textului, ci o treabă mult mai de seamă pe care i-a dat-o Amenhotep.

Mehi copiază „Imn Nilului" şi, aşa cum o cere scrierea egipteană, fiecare vers trebuie despărțit de următorul printr-un punct roşu. În manuscrisul care se află în fața lui Mehi aceste puncte nu există, iar dascălul i-a spus ca odată cu copierea imnului să pună şi toate punctele acolo unde crede el că trebuie aşezate. În felul acesta se va vedea unde se sfârşeşte fiecare rând din imn, adică dacă Mehi ştie să citească versuri.

Nu din întâmplare a ales Amenhotep o asemenea lecție pentru Mehi. Ştie că băiatului nu-i plac versurile şi că el socoteşte că poezia nu merită să fie luată în seamă de un viitor ostaş. Tânărul dascăl nu se mulțumeşte ca Mehi să învețe pe de rost lecțiile de poezie ce-i sunt date. Lucrul nu e prea greu de înfăptuit şi dascălul Sedsu s-ar fi mulțumit cu atâta. Amenhotep însă socoate că este mult mai de seamă ca Mehi să înțeleagă şi să cunoască prețul şi frumusețea versurilor.

„Oare voi izbuti să fac acest lucru?" se gândeşte Amenhotep, apropiindu-se de Mehi.

— La ce te gândeşti? îl iscodeşte pe băiat.

— Nu mă pricep să pun punctele unde trebuie, răspunde Mehi.

— Va să zică, nu înțelegi cum trebuie citite versurile acestui imn? îl întreabă Amenhotep.

— Nu, nu pricep, şi nici nu mi-ar fi trecut prin cap că e vorba de versuri, dacă n-aş fi ştiut dinainte.

În vocea lui Mehi se citeşte mânia stăpânită, mânia pricinuită de această pierdere de vreme, după cum o socoteşte el.

Amenhotep se aşază pe rogojină alături de învățăcelul său, ia în mâini ciobul de argilă, apoi se gândeşte puțin.

— Ia spune, Mehi, îți plac cântecele ostăşeşti? îl întreabă el în cele din urmă.

— Nici vorbă că-mi plac, şi încă foarte mult!

Mehi e grozav de mirat la auzul acestei întrebări şi cată cu ochi iscoditori spre tânărul său dascăl.

— Şi, pesemne ştii să şi cânți unele din ele? îl întreabă iar Amenhotep.

Mehi ştie într-adevăr câteva cântece.

— Dar „Cântecul despre bătălia de la Cades" îl ştii?

— Nu, răspunde Mehi ruşinat. Tatăl meu îl are: i-a cerut scribului Pentaur să-i aducă un papirus care să cuprindă acest cântec, dar Pentaur i-a adus sulul tocmai când eu plecam la bunicul meu. Când m-am întors, drept să spun, am şi uitat de el.

— Cu toate astea, îți aminteşti cât de cât despre ce este vorba în acest cântec?

— Da, îmi amintesc: despre lupta purtată de egipteni împotriva heților, lângă oraşul Cades, şi despre izbânda oştilor noastre. În această bătălie a luptat bunicul meu, tatăl meu şi frații tatălui meu. Tata mai păstrează şi azi arme pe care le-a luat de la heți în timpul bătăliei. Iar faraonul l-a răsplătit pe tata cu aurul curajului!

— De vreme ce tatăl tău a vrut să aibă scris „Cântecul despre bătălia de la Cades”, înseamnă că-i place mult, zise Amenhotep.

— Da, tata mi-a lăudat adeseori acest cântec, îi răspunse copilul.

— Trebuie să citeşti neapărat acest cântec, Mehi. Ia ascultă ce spune despre începutul bătăliei:

Precum preaslăvitul său părinte Montu,
Faraonul şi-a luat armele de luptă
Şi-n armură trupul şi-a-mbrăcat;
La Baal s-a avântat în ceasu-acela
Şi-ntre heţi intrând i-a risipit...

La început Amenhotep citeşte încet, apoi din ce în ce mai tare, fiind învăluit şi el de vraja acestui poem al izbânzii. Chiar şi copiii se opresc din scris şi ascultă ca fermecaţi.

Bătălia s-a pornit tot mai aprigă, şi faraonul, care s-a aruncat în mijlocul duşmanului, însoţit doar de un pâlc de oşteni, este ameninţat de o mare primejdie.

Minunat spune versurile tânărul dascăl! Privirile aprinse ale lui Mehi nu se clintesc de pe el. În gând, băiatul se luptă amarnic cu heţii şi laolaltă cu oastea egipteană simte la început gustul amar al înfrângerii, apoi bucuria izbânzii. În acest poem, chiar faraonul Ramses povesteşte cum a fost alungat duşmanul.

— „Săvârşit-am tot ce vrerea mi-a fost” – aşa grăieşte faraonul prin gura lui Amenhotep.

Tremurând ca trestia de frică,
Au scăpat şi armele din mâini...
Ca pe crocodili i-am azvârlit în apă,
Şi am omorât pe cine am vrut.
N-a scăpat niciunul din ei teafăr,

Şi-apoi... care a căzut, căzut a fost!...

Amenhotep a sfârşit de citit şi, privindu-l pe Mehi, vede că versurile n-au rămas fără răsunet în sufletul acestuia.

— Sunt frumoase versurile, Mehi? îl întreabă Amenhotep.

— Minunate! exclamă entuziasmat băiatul.

— Va să zică sunt şi poezii frumoase, care-ţi plac şi ţie?

Mehi cată puţin uluit la învăţător. Cum, ceea ce i-a citit a fost o poezie? într-adevăr o poezie?

Dar Amenhotep nu-l lasă să-şi vină în fire, ci începe să-i citească frânturi din alte imnuri ce proslăvesc izbânda oştilor. Imnurile sunt scrise în versuri simple şi uşor de înţeles, astfel că Mehi le ascultă cu luare-aminte. Dascălul îl lămureşte cum sunt făcute versurile, arătând îndeosebi că toate pornesc într-un chip asemănător.

— Iată de pildă ce se spune despre un viteaz, căpetenie de oşti, care are un arc grozav de mare:

Nu s-a născut omul – să-i arunce săgeata,
Nu s-a născut omul – care să-i întindă arcul...

Amenhotep le atrage atenţia băieţilor cât de potrivite sunt asemuirile:

— Ia aminte, Mehi, cât de limpede îţi poţi înfăţişa totul: bătălia, oştenii, căpeteniile. Despre oşteni se spune că au fost „ca leii” sau că erau „viteji ca taurii”, că erau atât de mulţi „ca nisipul de pe ţărm”, că oastea era condusă de căpetenii „ca o furtună dezlănţuită pe mare, ale cărei valuri acoperă totul”, că toţi caii lui erau „mai repezi ca vântul” şi că după ce s-a sfârşit lupta duşmanii zăceau „întinşi ca peştii puşi la uscat”.

De la imnurile ce slăvesc izbânda în luptă, dascălul trece, fără ca băieții să-şi dea seama, la imnuri ce cântă natura Egiptului şi măreţele sale oraşe.

— Ai văzut vreodată cât de frumos se înalță soarele? întreabă Amenhotep şi, fără să mai aştepte răspunsul, urmează: Dar iată cum este descris răsăritul soarelui într-un imn minunat:

Cerul e aur, oceanul – lazurit,
Iar pământu-i acoperit cu malahit...

Iar într-un alt poem se spune foarte frumos că sicomorul are:

Frunzele ca de malahit
Şi fructele mai roşii ca iasma.

Amenhotep vede cu bucurie că Mehi îl ascultă cu aceeaşi luare-aminte.

— Şi acum, hai să citim împreună „Imn Nilului" – îi spune dascălul.

Luând manuscrisul de lângă Mehi, începe să citească, cu o voce la fel de melodioasă ca şi mai înainte:

O, slavă ție, Nilule, ofrandă a pământului,
Ce-aduci viață Egiptului!

Versurile rostite de Amenhotep vorbesc despre marele fluviu care-i hrăneşte pe toți, udă câmpiile Egiptului, aducând, odată cu apele lui neprețuite, pâine şi belşug.

Totul le este dat de Nil. El e „stăpânul peştilor şi tot el aduce păsările de apă", „el aduce pâinea şi belşugul, el e izvoditorul tuturor frumuseților".

Revărsarea lui târzie sau timpurie aduce după sine foamete în întregul Egipt, în vreme ce creşterea mare a apelor la timp potrivit înseamnă bucurie şi fericire.

Mehi urmăreşte cu privirile rândurile pe care le citeşte Amenhotep. Ciudat lucru, acum nu numai că înțelege limpede totul şi îşi dă seama că are în fața sa versuri, dar simte şi frumusețea lor.

— „Să înfloreşti, să înfloreşti, slăvite fluviu, să înfloreşti”, încheie Amenhotep şi, întinzându-i manuscrisul lui Mehi, cată drept în ochii lui.

Băiatul îi răspunde printr-o privire curată, plină de recunoştință, după care ia ciobul de argilă din fața sa şi spune:

— Acum voi şti să pun punctele!

— Ei vezi? Asta mă bucură grozav! îi răspunde zâmbind dascălul.

Apoi se ridică încetişor de pe rogojină şi le vorbeşte astfel învățăceilor care îl ascultă tăcuți:

— Şi voi ați ascultat când am citit versurile. Asta e bine. Dar Mehi nu este singurul care încurcă punctele. Şi dintre voi sunt mulți care greşesc. Trebuie să citiți cât mai mult poezii şi atunci toate vor merge de la sine. Acum vedeți-vă mai departe de scris!

Capetele se înclină din nou, beţişoarele sunt muiate în vopsea şi încep să lunece pe cioburi şi pe papirusuri. Amenhotep se plimbă iar printre rânduri. Astfel se scurge o jumătate de oră de muncă încordată.

Seti scrie cu sârguință. A ajuns aproape la capătul papirusului, când dascălul se apropie de el.

— Bine, Seti, îi spune acesta. Foarte bine! Ai să scrii şi de aici înainte pe papirus.

Seti surâde. E grozav de fericit că a trecut cu bine acest hop. În cele din urmă îşi ia inima-n dinți şi-l roagă pe dascăl:

— Nu s-ar putea oare ca mâine să copiez acelaşi manuscris? şi băiatul se grăbeşte să adauge: Mi-a plăcut grozav povestea, tare aş vrea s-o copiez până la sfârşit!

— Bine, Seti – îi răspunde Amenhotep – vei căpăta acelaşi manuscris. Acum încheie pagina; pe urmă poți să citeşti povestea.

Băiatul îl mulțumeşte respectuos dascălului. După ce scrie şi ultimele două cuvinte, pune la o parte papirusul şi uneltele de scris, desfăşoară sulul şi se cufundă în citit.

Tare-i sunt dragi lui Seti poveştile! Tatăl său are câteva papirusuri care cuprind poveşti şi Seti le-a citit pe toate, şi nu o dată, ci de mai multe ori. Printre ele sunt câteva deosebit de frumoase, ca de pildă povestea prințului căruia i s-a prezis la naştere că va muri ori din cauza unui şarpe, ori a unui crocodil, ori a unui câine, dar el a izbutit să scape din toate primejdiile. La fel de frumoasă este şi „Povestea celor doi frați", care cuprinde viața şi întâmplările a doi frați, pe nume Anupu şi Bata. Inima lui Bata se afla ascunsă în vârful unui pom şi, atâta vreme cât pomul nu e tăiat, Bata rămâne în viață. Dar iată că într-o zi cineva a tăiat pomul şi Bata a murit. Mai târziu însă Anupu, fratele lui Bata, i-a găsit inima şi Bata a prins din nou viață.

Lui Seti îi place mai ales manuscrisul în care se găsesc povestirile despre vestitul faraon Keops, care a poruncit să i se înalțe cea mai mare piramidă. Odată – spune povestea – faraonul se plictisea grozav. Pentru a-l înveseli, fiii lui îi istorisesc tot felul de întâmplări: fiul cel mare i-a povestit despre un înțelept care, făcând un crocodil de ceară, a izbutit până la urmă să-i dea viață; al doilea prinț i-a povestit despre un alt înțelept, care a scos din fundul unui lac şiragul de nestemate pe care îl scăpase acolo o frumoasă copilă. Ca să-l poată scoate, înțeleptul a împărțit apele lacului în două jumătăți, a pus o jumătate peste alta şi-apoi a adus fiecare jumătate la locul ei; cel de al treilea prinț, în

loc de poveste a chemat în fața faraonului pe înțeleptul Dedi, în vârstă de o sută zece ani, care a făcut tot soiul de vrăjitorii.

Dar povestea pe care Seti a început s-o copieze astăzi pare şi mai frumoasă. Ca fermecat, băiatul citeşte cum întorcându-se în Egipt, după o campanie în Nubia, un bătrân glotaş îi povesteşte căpeteniei sale pățaniile prin care a trecut cândva. Odată a fost trimis la faraon cu o solie de mare însemnătate, dar corabia a naufragiat şi el a fost aruncat de valuri pe o minunăție de insulă, unde nu era nici picior de om.

În timp ce Seti citeşte, Amenhotep cercetează ce a scris Ini.

— Bine, îi spune dascălul. Trag nădejde că mâine ai să capeți şi tu un papirus.

Apoi îi dă înapoi ciobul pe care acesta a copiat textul.

Fața lui Ini se luminează de fericire. E adevărat că trei cuvinte i le-a scris Seti, dar pe celelalte le-a scris el singur şi dascălul l-a lăudat pentru sârguința lui.

— Dar ție, Ini, ți-a plăcut ce ai copiat? îl întreabă Amenhotep.

— Oho! grozav de mult! Niciuna din lecțiile pe care le facem la şcoală n-a fost atât de frumoasă, îi răspunde, fără să se ferească, băiatul.

Lui Amenhotep îi mijeşte un zâmbet pe buze, dar se preface că nu a auzit partea a doua a răspunsului.

— Da, este o poveste despre măreața bătălie şi despre izbânda poporului nostru – îi spune el lui Ini – şi fiecare dintre voi trebuie să ştie cum au luptat strămoşii noştri pentru țara lor. Dar, ia să vedem, cine ştie să spună ultimul oraş în care hiksoşii s-au împotrivit cu înverşunare şi după a cărui cucerire egiptenii au obținut o victorie zdrobitoare?

— Eu ştiu! sare primul Mehi. Este oraşul nostru, în care trăim astăzi, numai că pe vremea aceea se numea altfel: nu „Casa lui Ramses”, ci Hetuaret.

— Foarte bine, îi spune dascălul. Oraşul nostru se găseşte aproape de tot de fruntariile ţării, şi iată pentru ce, când hiksoşii au năvălit în Egipt, ei l-au întărit, ba şi-au aşezat aici chiar şi capitala lor. Când a început războiul, acesta a rămas ultimul oraş în stăpânirea lor. Acum doi ani, când am călătorit înspre sud, în oraşul Neheb, am văzut acolo, săpat printre stânci, un mormânt al unui locuitor din părţile acelea, pe nume Iahmes. Acest Iahmes a fost căpetenia vâslaşilor corăbiei regale în timpul războiului cu hiksoşii şi a luat parte la cucerirea Hetuaretului. Pe pereţii mormântului stă scrisă viaţa acestui om curajos şi acolo se povesteşte şi despre bătălie. Am copiat inscripţia şi, dacă vreţi, am s-o aduc ca s-o citim împreună.

— Vrem, de bună seamă că vrem! Adune-o şi nouă, strigară într-un glas copiii.

— Bine, le spune Amenhotep. Şi acum cred că e vremea să încheiem lecţia. Ia uită-te în curte cât e ceasul, Iahmes.

Iahmes o zbugheşte în curte, se uită la ceasul solar şi, întorcându-se, îl vesteşte pe dascăl că e într-adevăr vremea să sfârşească lecţia.

— Strânge manuscrisele, Iahmes, îi porunceşte Amenhotep. Iar voi, băieţi, daţi-mi cioburile şi papirusurile, strângeţi-vă uneltele de scris şi apoi puteţi să vă duceţi la masă.

VI. Despre ce vorbesc stelele

Nici n-apucă băieţii să iasă bine din curte, că asupra lor se revarsă, dogoritoare, arşiţa zilei. După ce au stat atâta vreme în încăperea aceea întunecoasă, cu ferestre mici,

lespezile albe din curte, zidurile ca laptele ale caselor şi albastrul cerului senin îi orbesc.

Seti, Ini şi Iahmes îl înconjoară pe Mehi. Acesta le povesteşte în şoaptă, grăbit, cum el şi cu Pabes, sărind peste zid, au luat-o la goană pe uliţă, temându-se foarte ca nu cumva să-l întâlnească pe dascălul Sedsu. Mare le-a fost însă norocul fiindcă Mehi l-a zărit încă de departe, lângă casa lui, pe grăjdarul care urma să-l ia pe Pabes. Sennejdem, grăjdarul, după ce a auzit despre ce e vorba, s-a învoit de îndată să-l ducă pe Pabes la fratele său. Şi l-a luat cu dânsul, iar Mehi s-a întors într-o fugă la şcoală.

Băieţii sunt fericiţi că lucrurile s-au sfârşit cu bine. Acum pot pleca liniştiţi la masă. Până să se întoarcă la şcoală au vreme destulă să mănânce şi să se odihnească puţin. Unii dintre copii se duc să prânzească acasă, alţii socotesc însă că e mai bine să-şi aducă mâncare la şcoală.

Ini şi Iahmes se aşază sub şopron cu merindele lor.

— Miu-bin, păstrează tu legătura asta, te rog. Am nevoie de ea deseară, după ce sfârşim lecţiile, spune Seti şi îi dă lui Ini bocceluţa cu mâncare. Iar el se duce împreună cu Mehi să mănânce acasă.

Dincolo de curtea şcolii, căldura e parcă şi mai dogoritoare, din pricina prafului ridicat de trecători şi de animalele încărcate cu tot soiul de poveri, ca şi din pricina gardurilor de lut încinse de arşiţa soarelui.

Dar copiii sunt obişnuiţi cu căldura aceasta înăbuşitoare. Când ajung la colţ, fiecare o apucă spre casa lui.

— Nu uita să afli dacă a plecat Sennedjem, îi spune la despărţire Seti.

— Ei, asta-i! Cum o să uit! îi răspunde vesel Mehi.

Şi Seti se îndreaptă grăbit spre casă. A şi ajuns. N-ar fi mai bine să treacă prin curte? Cu toate că nu are voie, Seti vrea să scurteze drumul, ca să se vadă cât mai repede

acasă. Arde de nerăbdare să povestească isprăvile lui de la şcoală. Iată-l, aşadar, strecurându-se prin curte şi de acolo în casă.

În uşă, mai să se ciocnească cu doica. De la ea află că Naht a şi venit şi că vor mânca împreună. Măicuța lui Seti a plecat până-n seară la sora ei, iar tatăl lui cutreieră ogoarele faraonului şi se va întoarce acasă abia târziu.

Seti îi întinde doicii bucata de pânză în care fusese înfăşurată merindea sa, apoi dă fuga în curte, să se spele. Dar doica îl opreşte:

— Ia stai, Seti! Unde-i pânza cealaltă, în care ți-am înfăşurat carne şi ceapă?

— Am lăsat-o la şcoală. Lasă, am să ți-o aduc deseară. Mai bine vezi de-mi dă nişte mâncare, da' vezi să fie multă şi bună.

Doica clatină din cap, oftează şi-l urmează pe băiat.

După câteva minute, Seti, spălat şi curat, se află în pridvorul dinspre miazănoapte.

Băieţaşul se aşază pe rogojină, în faţa lui Naht şi, în vreme ce Serit le pune mâncarea pe nişte măsuțe joase, Seti îi povesteşte vesel fratelui său cum a scris azi pentru prima oară pe papirus, cum l-a lăudat dascălul şi cum i-a spus că de aici înainte va scrie mereu pe papirus.

Naht îşi priveşte fratele, zâmbind: cată cu drag la chipul copilului, ce străluceşte de bucurie, şi e mulțumit că Seti e silitor la învățătură.

Între timp, băieţaşul sporovăieşte vesel – îşi îngăduie aceasta fiindcă cei mari nu sunt de faţă. Cei doi fraţi înfulecă de zor raţă friptă, bobi fierţi şi lipii de secară. Seti trăncăneşte într-una, povestindu-i lui Naht tot ce s-a întâmplat la şcoală, fără să pomenească însă nimic de fuga lui Pabes, deşi tare-l mânca limba să-i istorisească şi asta.

Serit aduce faguri de miere şi fructe – smochine, curmale şi struguri. Seti ia un ciorchine mare de struguri.

Dar, până la urmă, nu poate păstra taina.

— Vai, Naht, ce-a fost azi la şcoală! Îţi spun, da' mai înainte jură-te pe viaţa faraonului că n-ai să povesteşti nimănui.

— Ei, asta-i, cine ştie ce fleac o mai fi, îi răspunde leneş Naht, întinzând mâna să ia curmale.

— Nu-i fleac; şi dacă se află ce-am făcut, am să fiu dat afară din şcoală. Şi nu sunt singur! se laudă Seti.

Spre bucuria lui, obrazul lui Naht devine serios.

— Sfârşeşte odată cu prostiile şi spune-mi despre ce e vorba!

Naht încearcă să-i vorbească cu asprime. Nu mai are poftă de curmale; cine ştie ce le-a trăsnit prin minte copiilor ăstora!

— Nu, nu, mai întâi să te juri! se încăpăţânează Seti.

— Ei bine, mă jur pe faraon! spune Naht, ridicând mâna.

Seti e mulţumit şi, şoptind grăbit, îi povesteşte fratelui său cum au pus la cale fuga lui Pabes.

— Da-a-a...! face Naht, neştiind încă prea bine cum trebuie să ia această întâmplare.

Se gândeşte că, pe de o parte, băieţandrii aceştia parcă ar avea dreptate: dascălul Sedsu e prea aspru; dar pe de altă parte, dacă o să afle cine sunt vinovaţii care au pus la cale această ispravă, fără îndoială că îi va da afară din şcoală. În mintea lui Naht stăruie însă destul de proaspăt urmele vergilor lui Sedsu, aşa că nu prea stă mult pe gânduri şi începe să râdă zgomotos, împreună cu Seti, închipuindu-şi mutra dascălului când acesta va deschide beciul.

Cei doi fraţi sfârşesc masa şi se duc în odaia lor. Naht se culcă în patul lui, dar Seti, aşezându-se lângă el, îi spune:

— Mi-ai făgăduit că ai să-mi povesteşti despre stele, Naht!

— Da, ai dreptate, aşa e, oftează Naht. N-am încotro! Deschide cufăraşul acela şi dă-mi sulul de deasupra.

Seti scoate repede sulul şi se aşază iar pe patul lui Naht.

— Desfă-l, îi spune fratele său.

Seti desfăşoară sulul şi înaintea ochilor i se înfăţişează aceeaşi privelişte ca şi dimineaţă.

Desenul este împărţit în două: în partea stângă este înfăţişat un om şezând, iar de jur-împrejurul lui se văd stele; în partea dreaptă a desenului sunt inscripţii.

— Vezi, Seti – începe Naht – noi putem să cunoaştem timpul după stelele ce răsar în timpul nopţii.

— Cum aşa, după stele? întreabă Seti grozav de mirat.

— Am să-ţi povestesc. Dar mai întâi să-mi răspunzi pentru ce crezi tu că e nevoie de acest lucru?

— Cum adică, pentru ce e nevoie de acest lucru? Aşa ca să ştii cât e ceasul, răspunde şovăind fratele mai mic.

— Ce spui tu are, de bună seamă, mare însemnătate, dar nu e vorba numai de asta. Lucrul de căpetenie e să ştii nu numai cât este ceasul, ci în ce lună te afli şi în ce anotimp al anului. Ia gândeşte-te ce lucru de seamă e pentru toţi oamenii din ţara noastră să ştie din timp când începe revărsarea Nilului, pentru ca să aibă vreme să se pregătească în vederea acestor zile.

— Dar ce trebuie să pregătească? îl întreabă băieţaşul.

Grozav îi mai place lui Seti sărbătoarea revărsării Nilului, mai ales mâncărurile gustoase care se fac la ei în casă cu prilejul acestei sărbători. Poate despre aceste pregătiri vorbeşte Naht? Dar, din fericire, Seti nu are timp să-şi rostească cu glas tare gândurile.

— Ehe! câte nu trebuie pregătite, spune fratele cel mare. Când se revarsă Nilul, o mulţime de sate se prefac în insuliţe. Asta înseamnă că cirezile de vite trebuie să fie scoase din timp din locurile joase, trebuie supravegheat cu grijă ca digurile să fie în bună stare. Altfel, câte nenorociri

nu se pot ivi din această pricină! Chiar şi acum, când se ştie vremea în care începe să se reverse Nilul, totuşi oamenii cu făclii în mână stau noaptea şi urmăresc, în timpul revărsării fluviului, starea digurilor. Îți dai seama ce s-ar întâmpla dacă n-am şti dinainte?

Naht tace pentru o clipă.

Băieţaşul încearcă să-şi închipuie cum ar arăta malurile Nilului după o revărsare neaşteptată, şi îl trece un fior de groază. Ce bine e că oamenii au învățat să prevadă asemenea întâmplări!

— Dar cum au ajuns oare aici? îl întreabă Seti pe fratele său.

— Încă de foarte multă vreme, strămoşii noştri au văzut că revărsările Nilului se ivesc după anumite perioade de timp, egale între ele – după un an. În felul acesta, ei au hotărât să socotească zilele anului de când începe revărsarea apelor...

— Asta-i pricina pentru care Anul Nou se sărbătoreşte în ziua în care începe Nilul să se reverse? îl întreabă Seti.

— Foarte adevărat, asta-i pricina. Iar observațiile continue asupra schimbării zilei cu noaptea, a mişcării soarelui, lunii şi stelelor i-au ajutat pe strămoşii noştri să aşeze cele trei anotimpuri ale anului; le cunoşti: „anotimpul revărsării", „anotimpul încolțirii grânelor", şi „anotimpul strângerii recoltei" şi să împartă anul în luni şi zile. Cu alte cuvinte, aşa au ajuns să facă un calendar.

— Tu, Naht, vorbeşti despre mişcarea soarelui, lunii şi a stelelor. Nu prea înțeleg! spune Seti nerăbdător. Bine, soarele răsare la răsărit şi apune la apus. Luna îşi schimbă locul pe bolta cerească, fiindcă o văd mereu într-alt loc. Dar stelele se mişcă şi ele?

— Da, şi stelele se mişcă, şi mişcarea lor are mare însemnătate, pentru că tocmai stelele ne ajută să aflăm începutul revărsării Nilului.

— Da' cum se întâmplă asta?

— Iată cum. Dacă ai urmări stelele, ai vedea nu numai că ele se mişcă tot timpul, dar că ele nu apar totdeauna la aceeaşi oră, ci la ore diferite în diferite anotimpuri ale anului. Există şi stele care o bucată de vreme nu apar pe cer, după care se ivesc din nou pe boltă. În felul acesta s-a văzut, cu multă vreme înainte, ce stele pot fi observate în anumite locuri pe cer, la anumite ore, înainte de începerea revărsării apelor, iar apoi, după nenumărate observaţii, oamenii au izbutit să determine unde, în ce părţi ale bolţii cereşti, la ce ore şi în ce perioade ale anului se pot vedea acolo anumite stele. De aceea, astăzi, cei care urmăresc mersul stelelor ştiu dinainte că la o anumită aşezare a unor stele pe cer va corespunde o anumită oră dintr-o anumită noapte a anului; şi aşa ei pot totdeauna să anunţe apropierea revărsării Nilului. Ai înţeles? întreabă Naht.

— Asta am înţeles, îi răspunde Seti. Dar despre desen nu mi-ai povestit nimic încă.

Naht surâde:

— Ai dreptate, despre desen am uitat cu totul. Ia dă-mi-l şi priveşte. Am început să-ţi arăt că noi putem să cunoaştem timpul după mersul stelelor. Dar pentru asta trebuie să cunoaştem bine stelele. De aceea trebuie să observăm şi să însemnăm unde se găsesc ele la fiecare ceas al nopţii şi, cunoscând acest lucru, putem să stabilim fără greutate timpul.

— Dar cum faceţi asta? vrea să afle Seti.

— Ne aşezăm doi câte doi pe acoperişul templului, unul în faţa celuilalt. Uite, închipuie-ţi că omul de pe desenul acesta e prietenul meu Ptamhes şi el şade liniştit în faţa mea; eu observ cum sunt aşezate stelele în jurul lui şi, ceas de ceas, o desenez pe aceea care arată ora respectivă, aşa cum se vede aici, iar în partea dreaptă scriu ora şi steaua pe care am desenat-o. Înţelegi?

— Am priceput, desigur! Dar cum scrii stelele? Au vreun nume?

— Da, fiecare stea şi fiecare constelaţie îşi are numele ei. Desfăşoară sulul mai mult şi ai să vezi încă un desen.

Seti cercetează cu luare-aminte cel de al doilea desen. De astă-dată vede ceva ce i se pare de neînţeles: un picior de taur, iar pe el şapte stele.

— Uită-te Seti – îi spune Naht – aceste şapte stele sunt astfel aşezate că, luate toate la un loc, seamănă cu un picior de taur, nu-i aşa? De aceea au şi fost numite „Picior de taur". Există şi alte constelaţii – Hipopotam, Crocodil, Leu. Există steaua minunat de strălucitoare Sepode şi multe altele.

Seti se uită ce se uită la constelaţia „Picior de taur", apoi se întoarce din nou la primul desen:

— Ascultă, Naht, tu şi cu Ptahmes puteţi să vă aşezaţi pe orice loc de pe acoperiş sau nu?

— Nu, nu în orice loc.

— Dar de unde ştiţi care este locul unde trebuie să vă aşezaţi?

— Asta cere prea mult timp ca să-ţi povestesc. Uite, dacă ai veni odată la lecţiile noastre, ţi-aş putea lămuri mai pe-ndelete, pe când aşa...

Naht n-apucă să sfârşească vorba, fiindcă Seti îl întrerupe:

— Naht, ia-mă cu tine! Ia-mă chiar azi! Te rog foarte mult. Am să stau liniştit, liniştit ca un şoricel. Naht, dragul meu, ia-mă!

La început, Naht nici nu vrea să audă, dar Seti nu-i dă pace deloc. Şi jură de nenumărate ori că va fi cuminte şi ascultător, se arată gata să-i ducă uneltele de scris, să-i topească culorile, să-i dea beţişoarele. îi arată lui Naht că ziua e foarte potrivită, fiindcă mâine e sărbătoare şi nu trebuie să meargă la şcoală, ceea ce înseamnă că nu e

nevoie să se scoale devreme şi că va avea timp destul să doarmă.

În sfârşit, Naht se înduplecă. La drept vorbind, de ce să nu-l ia şi pe frăţiorul lui? De încurcat, n-o să încurce pe nimeni, în afară de asta va fi şi folositor, şi plăcut pentru Seti să privească la îndeletnicirile celor vârstnici. Naht îşi iubeşte mult fratele şi e totdeauna gata să-i facă o plăcere.

De bucurie că va merge, Seti începe să ţopăie prin odaie.

— Numai, vezi să nu întârzii! îi atrage Naht atenţia. Ştiu că-ţi place să hoinăreşti după şcoală! Dacă întârzii, plec fără tine... Acum, şterge-o la şcoală, trebuie să mai trag un pui de somn înainte de lăsarea serii.

Seti îi făgăduieşte că va fi la timp acasă şi pleacă de îndată. Se duce la doică, ia de la ea legătura plină cu mâncare şi porneşte în goană spre şcoală.

VII. Lecţia de aritmetică. Scribul Ani

Când Seti ajunse la şcoală, pauza era pe sfârşite şi băieţii începuseră să se pregătească pentru lecţii.

De cum intră în clasă, Seti văzu că Ini e grozav de nelinişţit, dar totodată şi mulţumit!

— Ce-i cu tine, Miu-bin? Ce s-a-ntâmplat? îl întreabă Seti.

— A mâncat bătaie! L-am învăţat minte! îi răspunde Ini, şi pe faţa lui se citeşte că-i bucuros.

Seti înţelege îndată că e vorba de Nefer, şi tare îi pare rău că a lipsit de la încăierare! Dar Ini îl face să înţeleagă pe Seti că nu mai era timp de aşteptat, trebuia folosită clipa când Amenhotep era plecat acasă să mănânce. Şi Ini îi mai explică lui Seti că de astă-dată nu era rândul lui să-l bată pe Nefer, fiindcă abia cu o săptămână înainte i-a tras o chelfăneală, când l-a prins că ciupea un copil mai mic, unul dintre cei veniţi pentru prima oară la şcoală. De astă-dată

fusese dreptul lui Ini să-l pedepsească pe Nefer şi o făcuse cu dragă inimă. Şi i-a tras pesemne o chelfăneală mai bună, fiindcă acum Nefer şade la o parte, tace mâlc şi îşi freacă tot timpul ba un umăr, ba falca.

Văzându-l pe Nefer cum arată, Seti pufneşte în râs şi-i trece supărarea pe Ini. Cei doi prieteni încep să-şi orânduiască uneltele pentru scris, dar deodată Seti îşi aduce aminte de dascălul Sedsu şi îl întreabă pe Ini dacă s-a întors. De bună seamă însă că nu s-a întors încă, fiindcă nu l-a văzut nimeni.

Într-adevăr, în locul lui Sedsu, îi încăpere intră iar Amenhotep.

— Ei, băieţi, acum să începem cu socotelile, spune Amenhotep. Pregătiţi-vă tot ce vă trebuie pentru scris.

Lui Seti îi plac grozav lecţiile de aritmetică. E tare la socoteli şi le face cât ai bate din palme. Chiar socotelile cele mai grele, la care eşti nevoit să-ţi frământi mintea, el le duce la capăt. De altfel e de părere că numai cu asemenea socoteli grele merită să te oboseşti.

Ini, dimpotrivă, nu poate să sufere aceste lecţii. Lui îi plac mai curând orele de citire şi chiar cele de scris. Din această pricină cei doi prieteni aşteaptă, fiecare în felul său, lecţia de aritmetică.

— Sunteţi gata? întreabă Amenhotep. Bine! La început am să vă dau un exemplu cât se poate de uşor. Ia socotiţi cât fac 8 ori 8.

Ei! dar copiii au mai făcut socoteli şi până acum. Ştiu să se descurce cu numere mari, au învăţat să adune, să scadă, să înmulţească şi să împartă.

Seti poate să scrie orice număr. Ştie că unităţile se înseamnă cu nişte beţişoare, zecile, cu semnul ce reprezintă o bucată de funie, sutele, cu o frânghie înfăşurată, miile, printr-o plantă de baltă, zecile de mii, printr-un deget, sutele

de mii, printr-un mormoloc, iar milionul, printr-un om ce-şi ridică mâinile mirat în faţa unui număr atât de mare.

Şi Seti scrie numărul 1.245.386 încet şi fără să şovăie.

Băiatul s-a deprins uşor cu adunarea şi cu scăderea, în schimb înmulţirea şi împărţirea a fost o treabă mult mai anevoioasă. Dar, încetul cu încetul, a sărit şi hopul acesta.

Chiar în clipa aceasta Seti socoteşte repede şi cu uşurinţă exerciţiul dat de Amenhotep. Ca să afle rezultatul, trebuie să dubleze mai întâi cifra 8: dacă o ia o dată, atunci face tot 8; dacă o ia de două ori, face 16, dacă se ia de două ori 16, va avea 32; şi dacă ia 32 de două ori, va obţine 64. Acesta este rezultatul.

Cum exerciţiul dat de Amenhotep e o nimica toată, şcolarii îl rezolvă de îndată.

Mulţumit de felul cum au făcut băieţii socoteala, Amenhotep trece la alte exerciţii mai grele. El le dictează o problemă, în care trebuie împărţite nişte pâini la mulţi oameni şi fiecare dintre ei trebuie să primească o cantitate diferită de pâine.

Copiii scriu de zor datele problemei şi încep să chibzuiască.

Seti nu se grăbeşte. El citeşte de mai multe ori problema, şi numai după ce a înţeles ce operaţii are de făcut, începe să o rezolve. Ini, dimpotrivă, după ce a citit o singură dată problema, porneşte de la început cu gândul că nu va fi în stare să afle rezultatul şi, fără să caute să înţeleagă ce se cere în problemă, începe să facă cu numerele date ba o operaţie, ba alta, aşa că până la urmă o încurcă rău de tot.

— Miu-nofer, n-am habar cum să fac! îi şopteşte el lui Seti.

Seti aruncă o privire asupra ciobului lui Ini, îi arată tăcut cu degetul că trebuie să şteargă tot ce a scris şi tot cu

degetul arată spre ciobul din fața sa, făcându-i semn prietenului său să copieze după el.

Şi Ini e gata să facă întocmai. Dar cu toate că băiatul a vorbit în şoaptă şi Seti i-a răspuns lui Ini mai mult prin semne, Amenhotep le ghiceşte gândurile şi spune pe neaşteptate:

— Ini, ia vino încoace! Dacă nu înțelegi ceva, mai bine întreabă-mă pe mine, dar nu-l stingheri pe Seti. Cât despre tine, Seti, află că nu-i faci niciun bine prietenului tău dacă îl laşi să copieze; aşa n-are să învețe niciodată să rezolve probleme!

Seti se roşeşte ca focul şi-şi lasă în jos privirile. Ini, roşu şi el, se apropie încet de dascălul cel tânăr şi îi întinde ciobul cu pricina.

Amenhotep urmăreşte cu atenție tot ce a scris Ini şi îşi dă seama că băiatul n-a judecat problema.

— Cum ai vrut s-o rezolvi, Ini? îl întreabă Amenhotep.

Ini tace.

— N-ai înțeles deloc ce se spune?

Ini dă din cap în semn că n-a înțeles.

— Dar de ce n-ai stat să chibzuieşti cum trebuie făcută şi ai pornit aşa, la întâmplare?

— M-am gândit că tot n-o să pricep nimic şi atunci am încercat la noroc, recunoaşte Ini.

— Din ce pricină eşti atât de sigur că n-ai să înțelegi problema?

Ultimele cuvinte ale dascălului îl atrag pe Ini. „Să fie el oare chiar cel din urmă?" îşi spuse în sinea lui.

Amenhotep, văzând că vorbele sale au încolțit în inima băiatului, caută să tragă de îndată foloase.

— Ia încearcă să o judeci cu glas tare! îl îndeamnă el.

Ini se gândeşte ce se gândeşte, dar n-apucă să răspundă, fiindcă în uşa clasei se aude un zgomot uşor şi luarea-aminte a dascălului se îndreaptă într-acolo. Şi de

îndată dascălul se ridică din jilț şi se înclină cu o plecăciune adâncă. Băieții sar ca unul în picioare şi fac şi ei plecăciuni până la pământ, iar Ini le urmează pilda.

În uşă stă, sprijinindu-se într-un toiag, un moşneag înalt şi uscat, îmbrăcat în nişte veşminte albe ca zăpada. Buclele negre ale perucii nu sunt deloc potrivite cu zbârciturile adânci ce îi brăzdează chipul smochinit şi nici cu gura ale cărei colțuri sunt lăsate bătrâneşte jos. Numai privirea iscoditoare a ochilor ce lucesc din adânc pare vie pe obrazul bătrânului. Cată cu atenție la toți şi dă din cap. Amenhotep se apropie de dânsul şi, înclinându-se încă o dată, îl întreabă:

— Cum vă simțiți cu sănătatea, preacinstite?

— Mulțumesc, fiule, sunt sănătos, răspunde bătrânul.

Amenhotep îl sprijină respectuos de mână şi îi îndreaptă încet paşii spre jilț.

Bătrânul este scribul Ani, un învățat ce se bucură de cinstirea tuturor. Nu încape îndoială că, dintre toți învățații din vremea lui, el cunoaşte cel mai bine istoria patriei sale. Ani şi ani de-a rândul a cercetat el în arhive manuscrise antice. Acum, de mai multă vreme, scrie, la porunca faraonului, o cronică, trece în ea întâmplările cele mai de seamă din Egipt, an cu an. Bătrânul cunoaşte bine şi literatura egipteană, ştie deopotrivă învățături şi povestiri, poezii şi poveşti. Când stai cu el de vorbă, se întâmplă să-ți spună pe de rost părți întregi din cele mai felurite opere.

Dar pe Ani îl preocupă în aceeaşi măsură şi alte ramuri ale cunoştințelor generale. Deseori poate fi văzut pe acoperişul templului, unde citeşte mersul stelelor. Ascultă cu luare-aminte ceea ce vorbesc oamenii şi povestirile celor ce vin din țări îndepărtate. El însuşi a călătorit mult prin Egipt şi în afara hotarelor lui.

Vreme îndelungată, Ani a fost dascăl ca şi Amenhotep, dar acum nu-l mai țin puterile, aşa că acum predă numai la

şcoala superioară. Doar din când în când mai vine şi prin şcolile pentru învăţăceii cei mici, îi cercetează ce au mai învăţat şi cum se poartă.

După ce îl ajută pe Ani să se aşeze în jilţ, Amenhotep îi pune un scăunel sub picioare, apoi rămâne alăturea de bătrân.

Dar cu Ini ce s-a întâmplat? Ini s-a pomenit pe neaşteptate chiar lângă bătrânul învăţat.

„Când o fi intrat oare şi ce o fi auzit?" se întreabă chinuit băiatul.

Dar n-apucă să se frământe mult, fiindcă moşneagul îi pune pe cap mâna sa uscată şi osoasă şi îl întreabă liniştit:

— Şi crezi că nu vei putea să-i dai de capăt problemei, fiul meu?

„Ah, va să zică a auzit!" îşi spune Ini şi-i vine să intre în pământ de ruşine, dar Ani îl apucă de bărbie şi-l sileşte să-şi ridice capul în sus. Vrând-nevrând, copilul trebuie să privească în ochii moşneagului şi, spre marea sa mirare, vede că aceşti ochi nu cată de loc aspru spre el.

— De ce taci? îl întreabă Ani şi, fără să-i mai aştepte răspunsul, rosteşte mai departe: Eu cred că nu aceasta este pricina, ci faptul că ţie nu-ţi place ştiinţa socotelilor şi crezi că niciodată nu vei avea nevoie de ea, că nu-ţi vor fi de niciun folos aceste probleme, cu care te necăjeşti acum atât de mult. Am dreptate sau nu?

Ani se uită în ochii băiatului şi-i surâde cu un zâmbet din care se desluşeşte atâta bunătate, că lui Ini îi piere orice teamă şi recunoaşte cinstit:

— Da, preacinstite!

Ani dă din cap şi-i spune:

— Bine faci că nu ascunzi adevărul. De aceea am să-ţi dau şi eu poate o mână de ajutor. Răspunde-mi, fiul meu, gânditu-te-ai vreo dată ce vei face când vei creşte mare?

Cu toate că Ini nu se aştepta deloc la această întrebare, el răspunde fără şovăială:

— Da, m-am gândit. Vreau să cutreier ţări îndepărtate, să mă duc pe acele meleaguri unde nu a ajuns până acum picior de egiptean!

Privirea bătrânului scrib devine şi mai blândă, iar mâna sa mângâie umărul lui Ini.

— Dorinţa ta e cât se poate de frumoasă, fiul meu, e minunată! Dar te-ai gândit oare cum vei ajunge în aceste ţări îndepărtate? De bună seamă că vei pleca cu vreo oaste, ca scrib al ei. Şi veţi pleca pentru a găsi zăcăminte de piatră ori de metale. Sau veţi tăia drumuri noi, spre ţinuturi necunoscute. Ei bine, închipuie-ţi că ai fi într-o asemenea împrejurare şi că aţi găsit locuri unde se află piatra minunată. Tu trebuie să desenezi acest loc, pentru ca mai târziu să se mai găsească drumul ce duce într-acolo. Ca să izbuteşti în această muncă, trebuie să măsori drumul şi să înscrii totul pe desenul tău. Cred că pot să-ţi arăt un astfel de desen... Ia spune-mi, Amenhotep, nu-i cumva aici la tine papirusul pe care l-ai luat de la mine aseară? îl întreabă Ani pe dascălul cel tânăr.

— Da, preacinstite, îl aduc îndată.

Şi Amenhotep părăseşte încăperea, dar se întoarce de îndată cu un sul pe care-l întinde moşneagului.

Ani desfăşoară sulul şi-i arată lui Ini o hartă colorată, desenată pe papirus, care înfăţişează un ţinut muntos, având însemnate toate denumirile şi depărtarea dintre aşezări şi dintre munţi.

Ini priveşte harta cu ochi holbaţi de uimire.

— Acum, ascultă mai departe, îi spune Ani. Spre noile zăcăminte de piatră trebuie tăiate drumuri, trebuie săpate fântâni pe marginea acestor drumuri. Mai apoi va începe să se scoată piatră pentru obeliscuri sau statui, şi această piatră trebuie cărată de acolo. Am dreptate sau nu?

Ini dă din cap; în faţa ochilor vede limpede de tot, aievea parcă, imaginea tuturor minunăţiilor ce l-ar întâmpina într-o astfel de călătorie.

Şi Ani urmează:

— Şti-vei tu oare să măsori drumul? Putea-vei tu să socoteşti de câţi oameni e nevoie pentru un astfel de drum, de câtă mâncare e nevoie să iei? Vei fi tu în stare să socoteşti câţi oameni îţi trebuie pentru a săpa o fântână? Îţi va fi cu putinţă să afli de câţi oameni ai nevoie ca să cari o statuie înaltă de treizeci de coţi? Închipuie-ţi, de pildă, că ai gata la carieră un obelisc înalt de o sută zece coţi şi cu baza de zece coţi. Putea-vei tu să socoteşti de câţi oameni este nevoie pentru ca să-l poţi trage? Nu uita că socoteala se cere făcută degrabă şi bine – obeliscul e gata, iar în capitală constructorii au nevoie de el. Cum ai să izbuteşti să te descurci cu toate problemele grele ce-ţi vor sta în faţă şi pe care nimeni nu te va ajuta să le dai de capăt, dacă n-ai să înveţi să rezolvi problemele din şcoală, unde îi ai alături de tine şi pe dascăli?

Ani tace şi priveşte cu ochi iscoditori la Ini, ale cărui gânduri călătoresc departe. Ce drum minunat! Dar nu e chip să faci un pas fără să fii silit să socoteşti câte ceva! Ei şi? Ar însemna că din această pricină să dea uitării un vis pe care îl poartă de atâta timp în el? Nu, asta cu niciun chip! Mai bine are să se căznească s-o scoată la capăt cu toate problemele. Doar nu-i el mai prost decât toţi colegii lui!

Ani pare a desluşi ce se petrece în mintea copilului.

— Du-te la loc şi ia bine aminte... – îl povăţuieşte el pe băiat. Apoi le vorbeşte celorlalţi copii: Cei care aţi isprăvit problema, ridicaţi-vă şi veniţi la mine.

Mai mult de jumătate din băieţi sar în picioare şi se apropie de bătrânul scrib. Acesta le ia cioburile şi le cercetează; îi laudă pe cei care au făcut bine problema şi au

scris curat, iar pe cei care au greşit socotelile, ii trimite îndărăt.

Seti e lăudat de bătrânul scrib şi se întoarce mulţumit la locul său.

— Să nu-mi mai dai ciobul tău, Miu-nofer, îi şopteşte Ini. Vreau să fac singur problema.

— Ai dreptate, Miu-bin! Sunt sigur că ai să izbuteşti, şi încă repede, îi răspunde Seti.

În vremea asta, Amenhotep, după ce a ascultat ceea ce i-a şoptit Ani, le spune copiilor:

— Ascultaţi-mă, băieţi! Preacinstitul Sedsu are treabă la templul lui Ptah, şi, fiindcă mâine este sărbătoare, vă dau voie să plecaţi acasă. Cei care n-au isprăvit problema, vor lua cu ei cioburile şi o vor face acasă. Hevi, tu să iei cu tine ciobul acela mare şi să scrii de mai multe ori cele două rânduri pe care astăzi, spre sfârşitul lecţiei, le-ai scris mai bine. Trebuie să stărui mult, altfel n-ai să-i ajungi din urmă pe ceilalţi copii. Hai, şi acum, strângeţi-vă lucrurile şi să cântăm un imn lui Thot, după care vă puteţi duce la casele voastre!

Băieţii îşi strâng fără zgomot, dar în grabă, lucrurile, cântă cu voce puternică imnul închinat zeului Thot, ocrotitorul scribilor, şi apoi, înclinându-se în faţa dascălilor, pleacă.

Seti şi Ini au acelaşi drum.

Seti ţine într-o mână bocceaua cu mâncare, iar cu cealaltă îi întinde lui Ini uneltele sale de scris.

Încă înainte de orele de şcoală băieţii s-au vorbit ca Ini să ia la el lucrurile lui Seti, pentru ca acesta să poată alerga neîntârziat „la o treabă de mare însemnătate”, despre care îi făgăduise că-i va povesti mai târziu, pe-ndelete. Astăzi însă nu voise să scoată niciun cuvânt despre asta.

Şi grozav ar mai fi vrut Ini să afle taina prietenului său, dar zadarnic! Ştia bine că trebuie să aştepte, fiindcă dacă

Seti spune o vorbă nu e chip să-l întorci. Aşa că prietenii se despart până a doua zi.

VIII. Micul olar şi bătrânul ostaş

Seti se îndreptă grăbit spre târg. Din fericire, şcoala nu e departe de piaţa unde se ţine târgul. Oraşul Per-Ramses este mare şi are o mulţime de locuitori, fiindcă este una din cele mai de seamă aşezări ale Egiptului, iar istoria sa este foarte interesantă. Nu mai departe decât azi, Amenhotep le povestise la şcoală cum şi din ce pricină acest oraş, numit odinioară Hetuaret, a ajuns cândva capitala barbarilor hiksoşi şi cum, la dezrobirea Egiptului de sub jugul lor, aici s-a dus ultima bătălie.

Seti ştia toate astea mai demult: şi tatăl său, şi Naht îi povestiseră sumedenie de întâmplări din trecutul Egiptului, îi povestiseră şi despre războiul cu hiksoşii. Băiatul ştia că după alungarea duşmanilor oraşul a rămas o ruină, şi pe urmă, multă vreme, n-a mai avut nicio însemnătate în viaţa ţării.

Numai necesitatea de a purta lupte îndelungate cu heţii a ridicat oraşul din nou; aici, aproape de hotarul asiatic al Egiptului, trebuia să existe neapărat un oraş mare, o cetate cu o oaste numeroasă şi puternică, precum şi arme, bucate şi herghelii de cai pentru carele de luptă. De aici se puteau duce uşor merinde în cetăţile egiptene din Siria şi totodată era lesne de aflat despre pregătirile heţilor.

Oraşul Hetuaret a luat avânt şi prin faptul că faraonul Ramses, care chiar de la începutul domniei a dus războaie neîntrerupte cu heţii, era de baştină din acest oraş, astfel că putea să-şi dea seama singur cât de mare însemnătate strategică avea.

Ramses a dat poruncă să fie întărit din nou Hetuaretul şi să se înalţe un palat bogat împodobit şi temple mari. Iar

pentru a arăta cât de drag îi este acest oraş, faraonul i-a dat şi un nume nou, numindu-l Per-Ramses – „Casa lui Ramses”.

Ramses îşi petrecea aici mai tot timpul, în afară de vremea când cutreiera Egiptul sau când pornea la război în alte ţări. În Per-Ramses s-au mutat puzderie de curteni şi mari dregători, care şi-au construit aici case noi, a sporit numărul meşteşugarilor, iar în port au început să sosească tot mai multe corăbii.

Cu toate că Uaset rămăsese capitala ţării, Per-Ramses ajunse repede unul dintre oraşele cele mai frumoase şi mai mari ale Egiptului.

Până să răzbată Seti la Nil, pe malul căruia este târgul, trebuie să străbată o sumedenie de uliţe şi ulicioare.

Dar iată că a ajuns în piaţa principală a oraşului! Aici se află palatul faraonului şi templele zeului Ptah şi ale zeiţei Anat.

Ori de câte ori trece pe aici, Seti este uluit de clădirile minunate ce se înalţă jur-împrejur, de strălucirea sulițelor pe care le poartă gărzile de la porţile palatului, de frumuseţea grădinilor care se găsesc printre porţi. Dar cele mai măreţe sunt templele. Lui Seti îi este chiar frică să se uite la coloanele lor, la porţile care au nişte adevărate turnuri de o mărime uriaşă. În vârful acestor turnuri flutură flamuri, iar în faţa templelor stau statuile faraonilor.

Şi e o forfotă neînchipuită aici! Ba trec care împodobite, ba sclavi ducând litiera aurită a vreunui mare dregător, în spatele căreia merg alţi robi cu evantaie din pene colorate de struţ. Din loc în loc se văd arcaşi cu arcuri mari şi cu tolbele pline de săgeţi sau oşteni cu sulițe lungi şi scuturi grele. Astăzi însă Seti n-are vreme să zăbovească aici, ci goneşte zorit mai departe.

Băiatul nu prea cunoaşte uliţele de dincolo de piaţă. De aceea, după ce a trecut prin piaţă, Seti se hotărăşte să

meargă drept înainte, pe o uliță lungă, care leagă piața de malul Nilului, cu toate că prin ulițele mărginaşe drumul ar fi mai scurt.

Această uliță este una dintre cele mai umblate, tăind o colină uşor povârnită ca să ajungă la râu. Cu cât se apropie mai mult de târg, cu atât întâlneşte Seti mai multă lume – unii mergând în aceeaşi direcție cu dânsul, alții în partea cealaltă. Oamenii cară de-ale gurii şi tot soiul de alte cumpărături.

Se văd tot mai des măgari încărcați cu poveri, ba uneori trec caravane întregi, păzite de mai mulți oameni.

În goana lui, Seti calcă la nimereală peste frunze uscate, peste poame strivite, peste bucăți de cârpe sau de frânghii.

Treptat, începe să se audă ca un zumzet, iscat de mulțimea vocilor din târg; curțile caselor devin mai rare, în locul lor se ivesc şoproanele prăvăliilor sau atelierelor. Deodată, în fața ochilor lui Seti se desfăşoară priveliştea pestriță a târgului, dincolo de care, în fund, sclipeşte oglinda apelor Nilului.

Seti se opreşte. Da, chiar aici, în târg, în locul acesta, l-a întâlnit ieri, când după sfârşitul lecțiilor a fugit de la şcoală ca să-şi cumpere zaharicale şi cârlige de bronz pentru prins peşte, pe băiatul acela cu un fluier minunat de lut.

Băiatul era de o înălțime cu dânsul, slab şi ars de soare. I-a spus că îl cheamă Mes şi i-a dăruit lui Seti fluierul, iar acesta i-a dat în schimb zaharicalele cumpărate – nişte prăjituri cu miere.

Of, cu ce poftă le-a mai înghițit Mes! Şi Seti ştie să înghită lucrurile bune, dar el n-ar fi putut să dea gata atât de repede o grămadă întreagă de prăjituri, aşa cum a făcut Mes.

Apoi au stat de vorbă. Seti a aflat că Mes şi-a făcut singur fluierul; de învățat a învățat de la unchiul său, olarul Nebmehi. Şi tare-l mai pizmuia Seti pe Mes pentru

îndemânarea lui. Dar Mes îi povestise şi o mulțime de lucruri greu de priceput. Aşa, de pildă, înțelese că Mes nu mâncase toată ziua decât o ceapă şi o mână de bob. De altfel, în ziua aceea avea să mai capete doar o lipie uscată şi încă o ceapă. Când Seti l-a întrebat de ce nu se duce la masa de prânz, Mes i-a răspuns că la ei acasă n-au gătit nimic, nici ieri, nici azi, pentru că nu aveau ce găti.

Seti n-a priceput ce înseamnă „nu aveau ce găti", când el ştia că e de ajuns să cobori în cămări sau să trimiți să cumpere ce trebuie în târg; nu şi-a rostit însă întrebările, deoarece îşi dădea seama, fără să înțeleagă pricina, că despre asta nu se vorbeşte.

Apoi au sporovăit despre fluiere, iar mai târziu Mes i-a spus că pe malul apei stă un ostaş bătrân, care ştie să istorisească poveşti minunate, şi l-a chemat pe Seti să meargă împreună acolo. Dar era prea târziu, Seti trebuia să alerge acasă, aşa că s-au înțeles să se întâlnească a doua zi ca să se ducă la bătrânul cu poveştile.

Seti s-a ținut de cuvânt şi a venit, dar Mes nu se vede nicăieri.

Seti se uită îngrijorat în toate părțile, apoi îşi aminteşte deodată că Mes i-a spus că s-ar putea să nu vină la timp şi i-a arătat unde să-l caute dacă s-ar întâmpla aşa. Trebuie s-o ia la dreapta, printr-o ulicioară îngustă, apoi să iasă în ulița din stânga, unde se găsesc dughenele olarilor şi ceramiştilor. A patra dugheană pe dreapta este a lui Nebmehi, unchiul lui Mes.

Seti o apucă pe ulița îngustă. Ce prizărite sunt căsuțele pe aici! Şi nici n-au curți cu garduri. Nici hambare nu se văd. Ogrăzile sunt pustii, fără o floare. Iată şi ulița cealaltă, iată şi dughenele olarilor. Prima, a doua, a treia, în sfârşit şi a patra...

Seti se opreşte în fața unui şopron, sub care sunt aşezate tot soiul de vase gata lucrate. Sunt şi urcioare

pentru vin, şi oale, şi blide, şi căni mititele. În mijlocul vaselor stă chircit un unchiaş. Parcă ar păzi marfa sau parcă ar aştepta un cumpărător.

— Ce-i cu tine, băiete? îl întreabă bătrânul.

— Îl caut pe Mes, răspunde Seti.

— Du-te în curte, uite acolo.

Şi moşneagul arată cu mâna spre dreapta, într-un loc unde alături de şopron se vede şi un gang ce duce spre curte.

Seti se îndreaptă într-acolo.

Ograda e plină de mormane de argilă. Într-un colţ, doi bărbaţi o calcă cu picioarele. În alt colţ sunt două mese de olar.

Lângă una din ele stă un om. El învârteşte roata cu mâna stângă, iar cu dreapta modelează cu îndemânare o cană din bucata de lut ce se află în mijlocul mesei. La cealaltă masă stă un alt olar, care pornindu-şi roata face în faţa ochilor uimiţi ai lui Seti, din grămăjoara de argilă, un vas înalt.

Roata se învârteşte ameţitor de repede; umezindu-şi uşor din când în când mâna cu apă, olarul netezeşte oala ce se învârte, apoi opreşte roata şi taie cu dibăcie oala în partea ei de jos, îi pune un mâner şi o aşază grijuliu pe o scândură cu suprafaţa perfect netedă, unde se mai află alte câteva oale şi urcioare.

— Ei, băieţi! strigă olarul.

De-abia acum Seti îl observă pe Mes. Murdar din cap până în picioare de lut, el dă fuga la masa olarului, împreună cu un alt băiat puţin mai răsărit ca el. Grijulii, ei ridică scândura cu oale şi o duc în fundul curţii la cuptor, unde se ard vasele.

Seti aşteaptă până când băieţii aşază scândura pe pământ, şi numai când Mes se trage la o parte îl cheamă încetişor. Mes cată în jur să vadă cine l-a strigat, dă cu ochii

de Seti şi îi arată din priviri s-o pornească spre uliță. Seti n-aşteaptă să-i facă semn de două ori, aşa că porneşte, şi după câteva clipe se iveşte şi Mes alergând.

— M-ai găsit? Bun! Uite, astea le-am făcut pentru tine, îi spune Mes şi îi întinde lui Seti mai multe figurine din argilă, o pasăre, un taur şi un cățel.

Seti se bucură grozav de jucăriile primite.

— Cum, chiar tu le-ai făcut? Asta-i bună! Înseamnă că eşti tare iscusit! exclamă plin de admirație Seti.

— Ei, ce să mai vorbim, se apără cu modestie Mes, cu toate că se vede câtă plăcere îi fac laudele lui Seti. Mergem?

— Da' tu ai voie să pleci? îl întreabă Seti.

— Am voie, fiindcă am adus ultima scândură. Acum or să înceapă să ardă oalele. Până atunci dăm o fugă la bătrân. Acolo am să mănânc şi eu ceva. Şi Mes îi arată o lipie.

— Ți-am adus şi eu ceva, uite aici, îi spune Seti şi îi întinde bocceluța cu care venise.

— Ce-i asta? O! carne, plăcinte, smochine! E grozav! Ei, îți mulțumesc, o să le mâncăm împreună acolo, ba o să-i dăm şi bătrânului din ele. Să mergem mai repede!

Mes îl apucă pe Seti de mână şi aleargă împreună pe uliță în jos.

— N-o să trecem prin târg, zice Mes. Pe acolo nu-i chip să răzbim. O să trecem pe aici, pe de lături.

Dar şi pe de margini forfoteşte lumea, şi copiii trebuie să se strecoare printre oameni ce cară baloturi şi coşuri grele, ori să sară peste zarzavaturile întinse spre vânzare chiar pe pământ, sau să ocolească pâlcuri de oameni ce se tocmesc de zor.

În sfârşit au ajuns la malul apei. Dinspre râu adie o pală de vânt uşoară, răcoroasă.

Oraşul se înalță la răsărit, pe unul din nenumăratele brațe ale Nilului, pe care acesta le formează înainte de a se vărsa în Marea Mediterană.

De-a lungul cheiului se înşiruie depozite cu tot felul de mărfuri şi hambare asemănătoare cu cel din curtea lui Seti, dar mult mai mari.

De pe mal spre chei coboară nişte scări pe care trec călătorii sosiți în oraş. Iar Nilul este împânzit – şi lângă cheiuri şi în mijlocul lui, şi în apropiere de maluri – corăbii, bărci de pescari, bărcuțe frumoase pentru plimbările dregătorilor.

Ici şi colo, cheiurile sunt îmbrăcate în verdeața palmierilor şi a sicomorilor, iar pe alocuri cu stufăriş şi trestie. În schimb mai departe, acolo unde nu se mai zăresc magazii şi hambare, stufărişul se ridică asemenea unui zid de nepătruns, şi din când în când, deasupra lui se iveşte câte o pasăre ce şi-a făcut cuibul în mijlocul trestiilor.

— Dar unde-i bătrânul? întreabă Seti.

— Uite-l colo, lângă hambarul din stânga, îi arată Mes.

Şi se grăbesc într-acolo. Moşneagul însă nu-i nicăieri. În locul lui şade un bărbat de vârstă mijlocie.

— Dar unde-i moş Sebehotep? se miră Mes.

Omul le lămureşte că acesta s-a dus să dea o mână de ajutor pescarilor la trasul năvoadelor. În schimb, va căpăta şi el puțin peşte.

Copiii o iau la goană spre pescari.

Deocamdată drumul le este tăiat de hamali. Ei descarcă grâul de pe corabie şi-l duc în hambarele de pe chei.

Oamenii, încovoiați sub greutatea coşurilor cu grâne, calcă măsurat şi greoi, cântând tărăgănat, în ritmul paşilor, o melodie însoțită de cuvinte:

Oare trebuie din zori şi până-n seară
Noi să tot cărăm grâu şi secară?
Doar hambarele sunt de pe-acum pline.
Dau grămezile de grâne peste margini,
Iar pe noi mereu ne pune să cărăm!

Chiar că inimile noastre-s de aramă!

„Ce cântec ciudat!” se gândeşte Seti. „Nu seamănă deloc cu imnurile pe care le învățăm la şcoală. Nu-i făcut după cum ştiu eu şi nici melodia nu-i obişnuită... Da’ e frumos! Într-adevăr, trebuie să ai inimă de aramă ca să poți trage la jugul ăsta!”

— La ce te gândeşti? îl întreabă Mes.

Seti îi spune.

— Da, e greu, recunoaşte Mes. Da’ nu-i mai greu decât să tragi plugul la arat.

— Cum să tragi plugul? întreabă Seti. Doar plugul e tras de tauri!

— Ehei, asta când ai tauri, îi răspunde Mes. Da’ noi n-am avut, aşa că tata trăgea la plug, iar eu cu mama mergeam în urmă.

— Cum aşa, ce, tu stai la țară? Taică-tău e țăran, nu olar? se miră Seti.

— Las’ că-ți povestesc eu despre asta altă dată. Faţa lui Mes se întristează. Haidem acum, repede, pe aici putem să trecem.

Într-adevăr, băieții se strecoară pe lângă un hamal şi fug mai departe.

Iată-i că au ajuns la malul apei, unde sunt bărcile pescarilor şi plasele de prins peşte. La umbra sicomorilor arde un foc domol. Pe foc, într-un ceaun fierbe o ciorbă de peşte, răspândind arome plăcute, iar pe de lături sunt aşezați un moşneag şi un copil. Băiatul, care pare de o vârstă cu Seti şi Mes, ține în mâini un fluier de trestie şi cântă un cântec.

— Ziua bună, moş Sebehotep! strigă Mes şi, sărind peste uneltele de pescuit întinse pe jos, a şi ajuns lângă foc.

— Ziua bună! spune şi Seti, urmându-l pe Mes.

— A-a, Mes! Bine ai venit, bine ai venit! îi răspunde moşul. Dar pe cine ai mai adus cu tine?

— E prietenul meu, îi răspunde Mes. Şi lui îi plac grozav de mult poveştile.

Seti zâmbeşte sfios şi dă din cap.

— Ei, atunci e bine! Stai aici. Acuşica o să fie gata ciorba, aşa că o să mâncăm împreună. Ăsta-i Mai, şi lui îi plac poveştile, dar pe lângă asta e şi un pescar iscusit.

Şi bătrânul pune o mână pe umărul băiatului care stă alături de el. Băieţaşul, cu o claie de păr negru pe cap, zâmbeşte, şi pe faţa sa arsă de soare lucesc dinţii albi şi frumoşi.

Prietenii se aşază. Mes desface bocceaua adusă de Seti şi împarte merindele în patru părţi, adăugând şi lipia sa uscată.

— Ei, da' văd că avem un adevărat ospăţ! spune bătrânul râzând, în vreme ce amestecă ciorba.

— N-aveţi chef să vă scăldaţi? întreabă deodată micul pescar.

Şi în câteva minute, toţi trei băieţii se bălăcesc fericiţi în apă. Mes se spală de argila ce se lipise de dânsul, iar Seti – de praf. Toţi trei sunt nebuni de bucurie, se dau la fund, înoată şi suflă apa pe nas.

— Ei, băieţi, ciorba-i gata, fuga la masă! le strigă Sebehotep.

Copiii se întorc grăbiţi spre mal şi ies afară din apă.

— Mai, adu blidele! îi porunceşte moşneagul.

Micul pescar aleargă de zor spre o colibă dărăpănată, aflată sub un sicomor, şi se întoarce cu patru blide de argilă. Bătrânul toarnă ciorba fierbinte şi o împarte copiilor; bineînţeles că fiecare primeşte şi din merindele aduse de Seti, şi un timp toţi mănâncă în tăcere.

În sfârşit, sunt gata cu mâncarea şi, după ce spală blidele în apa râului, copiii se ghemuiesc în jurul bătrânului, pentru a asculta o poveste.

— Moşule, istoriseşte-ne iar despre preotul mâncăcios şi faraonul cel lacom! îl roagă Mes.

Moşneagul tace, se uită la Seti apoi răspunde:

— Ei, ce rost are să povestim iar ceea ce ați mai auzit o dată! Uite, mai bine am să vă spun povestea viteazului căpitan Thutia şi cum a izbutit el să cucerească vestita cetate Iaffa.

Băieților încep să le lucească ochii în cap şi se strâng şi mai tare în jurul bătrânului.

— Aceasta a fost demult, tare demult, începe moşul. Era pe vremea când faraonul Tutmes se îndrepta cu oastea sa către Siria. Şi pe când mergeau ei aşa, faraonul a dat poruncă lui Thutia, căpetenia oştirilor sale, să cucerească oraşul Iaffa, de pe malul mării. Iar ca semn că Thutia are putere deplină de la dânsul, i-a dat faraonul chiar propriul său buzdugan.

Şi a ajuns Thutia cu oştile sale lângă Iaffa şi şi-a aşezat tabăra chiar sub zidurile cetății. Şi odată ajuns acolo, a stat el şi s-a uitat şi a văzut ziduri înalte, de netrecut. Atunci a încercat el să ia cetatea prin asalt. Dar văzând că nu i-a izbutit, a hotărât să pună stăpânire pe cetate prin vicleşug. A trimis un sol la guvernatorul cetății şi i-a poruncit să-i dea de veste dregătorului că e hotărât să-l trădeze pe faraon şi să treacă de partea iui. Din această pricină, pentru a putea vorbi în tihnă despre asta, îl pofteşte pe guvernator la el, la o petrecere.

Guvernatorul n-a ghicit viclenia lui Thutia şi, ducându-se la el să vorbească şi să petreacă, numai ce-i spune Thutia: „Rogu-te, lasă-mă să mă ascund împreună cu soția şi copiii mei în cetatea ta. Şi dă poruncă să fie lăsați să intre şi călăreții mei cu cai cu tot.” Şi guvernatorul s-a învoit să-i

lase în cetate. Dar marele dregător al cetății Iaffa vru să vadă buzduganul lui Tutmes şi îi spuse lui Thutia: „Tare aş dori să privesc buzduganul faraonului Tutmes. Ştiu că-l ai tu. Fii bun şi arată-mi-l şi mie!” Şi Thutia aduse buzduganul faraonului Tutmes şi-i zise guvernatorului oraşului Iaffa: „Uită-te bine, mare dregător al cetății Iaffa! Priveşte la buzduganul faraonului Tutmes, al leului furios, al fiului lui Sohmet!” Şi într-acestea îl lovi pe guvernator cu atâta putere, încât acesta căzu jos, fără simțire.

Atunci Thutia l-a legat cobză pe guvernatorul din Iaffa şi l-a pus în lanțuri de aramă. Apoi a cerut să i se aducă cele cinci sute de oale, făcute după cum hotărâse el, şi porunci ca în ele să intre două sute de ostaşi, iar în restul de trei sute de oale a băgat funii şi cătuşe, apoi le-a pecetluit cu pecetea sa. După ce toate au fost duse la îndeplinire, vasele au fost încărcate în spinarea a cinci sute de războinici voinici, cărora le-a spus: „De cum aveți să intrați în cetate, dați drumul tovarăşilor voştri să iasă afară din oale, prindeți toți oamenii din cetate şi legați-i neîntârziat!”

Ca să-i lase să intre în oraş, au hotărât să spună că aduc daruri din partea lui Thutia. Porțile cetății s-au deschis în fața oştenilor, oamenii lui Thutia au intrat în cetate şi i-au slobozit pe tovarăşii lor. Aşa au luat ei oraşul în stăpânire, i-au prins pe toți, pe cei tineri şi pe cei bătrâni, i-au legat şi le-au pus de îndată cătuşele.

Iar când faraonul Tutmes a aflat despre aceasta, l-a lăudat pe Thutia şi l-a răsplătit cu aur şi sclavi...

Moşneagul şi-a sfârşit povestea. Copiii îl privesc fără să clipească din ochi, copleşiți încă de cele auzite. Înaintea ochilor lor se înalță parcă zidurile cetății străine de pe țărmul mării, parcă-l văd aievea pe vicleanul Thutia, pe guvernatorul încătuşat, şirul lung de ostaşi cărând în spinare poveri care nu dădeau nimic de bănuit.

— Ai fost şi tu la război, moşule? întrerupse tăcerea Seti.

— Eu? Ehehei, de câte ori n-am luptat eu! Şi în Nubia, şi în Siria!

— Dar vreo răsplată ai primit? îl întreabă mai departe Seti.

— Răsplată? Moşneagul se uită țintă la băiat şi arătându-i mâna stângă, ce atârnă nemişcată şi uscată, grăieşte batjocoritor: Cum să nu! Vezi bine răsplata pe care am primit-o – priveşte, mâna mi-a fost zdrobită de heți, când în toiul bătăliei, aflându-ne în carul de luptă, l-am acoperit cu scutul meu pe căpitan.

— Şi ce-ai făcut când ți-a zdrobit mâna?

— Ce puteam să fac! Cu dreapta țineam hățurile cailor. Dacă le-aş fi dat drumul, ar fi luat-o la goană şi ne-ar fi aşteptat moartea pe amândoi, şi pe căpitan şi pe mine. Dacă aş fi aruncat scutul, ne-ar fi doborât săgețile. Am izbutit atunci să sprijin scutul de marginea carului de luptă. Căpitanul trăgea cu arcul, eu mânam caii, scrâşneam din dinți şi țineam scutul. Şi aşa l-am ținut până s-a încheiat bătălia.

— Minunat, bunicule, ăsta zic şi eu erou! strigă entuziasmat Seti, şi-l priveşte cu admirație pe bătrân.

— Da, am luptat, am luptat, am luptat toată viața, murmură moşneagul, privind gânditor la tăciunii ce mai licăreau în vatra focului. Dar ce-am dobândit cu asta, mă întreb? Familie nu mi-am întemeiat, părinții au murit de mult, i-am văzut numai o singură dată după ce m-a luat la oaste. Ani în şir n-am văzut Egiptul – ba eram în vreo garnizoană dincolo de hotarele țării, ba în vreo campanie militară. Aşa mi-a trecut toată viața. Cât Sebehotep a fost puternic şi sănătos, i-a fost de folos faraonului. Da' acum, când Sebehotep e bătrân şi mâna îi e prăpădită, nu mai are nevoie nimeni de dânsul. Mi-au dat, aşa cum e obiceiul,

pământ. Da' cum puteam să-l lucrez? L-am arendat vechilului care îngrijeşte moşiile templului zeului Ptah: pământul lui era lângă al meu. Iar el s-a făcut stăpân şi peste pământul meu. Ce-am mai umblat pe la judecăţi cu el! Ultimii bani i-am cheltuit. Era însă peste puterile mele să lupt cu el. I-a acoperit cu daruri pe toţi judecătorii şi dreptatea a fost de partea sa. A pus mâna şi pe pământul meu... Iar eu la bătrâneţe, trebuie să fiu paznic, ca să am o bucăţică de pâine...

S-a aşternut tăcerea.

Mes şi Mai privesc înspre râu. Apoi Mai îşi ia din nou fluierul. Pentru băieţii aceştia nu-i nimic nou în povestea bătrânului, amândoi cunosc preţul unei bucăţi de pâine, amândoi au flămânzit de multe ori, ba şi de aici înainte au să mai flămânzească; şi mai ştiu că omul sărac n-are a se bizui decât pe puterile sale şi nu poate nădăjdui dreptatea de la cel bogat.

Seti a rămas cu ochii larg deschişi. Până acum pe el îl atrăgea cu totul altceva. Dintr-o asemenea povestire voia să afle despre felul cum se întorc soldaţii din război, despre prada bogată, despre caii şi robii aduşi cu nemiluita, despre răsplata dată celor viteji. Iată însă că omul acesta a luptat toată viaţa – şi acum? Oare este drept aşa?

Seti priveşte la părul alb al lui Sebehotep, la urmele de răni care-i brăzdează faţa şi trupul, la mâna lui care atârnă fără vlagă, la picioarele ostenite de atâtea drumuri şi îl cuprind gânduri neobişnuite.

IX. În stufărişul Nilului

Mai se ridică şi, făcându-şi palma streaşină, priveşte în depărtare, spre stufărişurile dese ale Nilului.

— Vreţi să mergem să vedem năvoadele? îi întreabă el pe băieţi.

Mes e gata să pornească. Seti se ridică şi el, dar şovăie parcă. Altădată n-ar fi aşteptat să i se spună de două ori, acum însă prea l-a zdruncinat soarta bătrânului oştean, prea multe gânduri noi au prins să se înfiripe în mintea sa.

Mai împinge în apă o bărcuţă uşoară, făcută din trestii, şi apucă vâslele.

Bărcuța alunecă lin pe suprafața lucie a râului şi o pală de vânt proaspăt adie peste apă.

Seti trage adânc aer în piept. Se uită jur-împrejur şi încetul cu încetul gândurile amare încep să se împrăştie. Ce bine e pe Nil! Oraşul prăfuit a rămas îndărăt. Aici însă te îmbie răcoarea apei, stufuł des şi verde, iar mai încolo smaraldul deschis al câmpiilor nesfârşite.

Îi e drag să-şi lipească obrazul de micile tulpini umede ale trestiilor, să simtă aroma lotuşilor, a celor albaştri şi a celor albi, să umple barca cu plantele verzi ale Nilului!

— Să intrăm în stufăriş, să rupem trestii! se roagă Seti.

Mai dă din cap şi îndreaptă bărcuța într-acolo.

Botul bărcii despică în două păpurişul înalt şi tulpinile mlădioase de trestie freamătă aplecându-se peste capul băieților ca pentru a-i feri de razele nemiloase ale soarelui. În sfârşit, sunt la umbră. Îi învăluie răcoarea binefăcătoare şi mirosul lotuşilor.

Speriate de plescăitul vâslelor, rațele şi gâştele sălbatice îşi iau zborul. Pe deasupra apei pluteşte un cocostârc albastru, moțat; dar iată şi un ibis cu ciocul lung, cu penele albe, cu capul negru şi cu o coadă şi mai smolită. Din zare se iveşte şi un cormoran cafeniu cu gât roşu...

Seti e încântat de plimbare. Îi place grozav să plutească pe Nil. A fost adeseori împreună cu tatăl său ori cu Naht, dar fără cineva mai mare n-a îndrăznit să se încumete niciodată. Ce bine e! Nimeni nu te sileşte să stai liniştit, nemişcat, nimeni nu-ți spune că n-ai voie să te apleci peste

marginile bărcii, să-ți vâri mâinile în apă până la cot, să rupi plante.

Seti rupe o floare de lotus, apoi o trestie ce se îndoaie spre el. Şi, fără să vrea, trage cu urechea la ceea ce vorbesc în şoaptă Mes şi Mai.

— Ați prins mult ieri? întreabă Mes.

— Ei, ce să zic, a fost destul de bine, îi răspunde Mai.

— Şi cum l-ați vândut?

— Am vândut aproape totul, dar n-am luat mai nimic pe el! spune cu un surâs amar Mai.

— Cum asta?

— Păi, să vezi de ce! De curând ne-am cumpărat năvoade noi, fiindcă pe cele vechi ni le-a smuls un crocodil. Le-am luat, bineînțeles, pe datorie, în schimbul peştelui, şi uite, de şase zile, tot ce pescuim dăm ca să plătim năvoadele. N-avem nici cu ce să cumpărăm pâine. Mâncăm doar peşte. Mai găsim din când în când şi câteva ouă prin cuiburi, iar tata a vânat o gâscă sălbatică...

— Ei! trăiți bine încă, zise Mes. Noi n-avem nici de unele. Nu prindem nici peşte, nici nu vânăm, şi ca să vinzi oale şi ulcioare nu-i chiar atât de uşor. În oraş sunt o mulțime de olari. Şi pâinea e scumpă foc. Apele s-au revărsat puțin; s-a mâniat pe noi, nu ştim de ce, marele Hapi.

— Da, pâinea e tare scumpă – recunoaşte Mai. Da' când spui că noi trăim bine n-ai prea nimerit-o. Crezi că e uşor să prinzi peşte? Bine că de data asta crocodilul a rupt numai năvoadele. Luna trecută a înghițit un pescar, care a lăsat în urma lui o nevastă şi cinci copii, dintre care cel mai în vârstă este mai mic decât mine. Ce să facă un copil ca el? Sigur că tatăl meu şi alți pescari îi mai ajută, dar şi în casele lor sunt atâtea guri de hrănit. Şi aşa poate să piară orice pescar pe Nil!

Seti e îngrozit şi aducându-şi aminte de rândurile din „Învăţăturile lui Ahtoi”, unde se vorbeşte de truda pescarului, le repetă în minte: „Am să-ţi povestesc şi despre pescar. Roadele muncii lui sunt mai puţine ca în orice altă meserie. Şi el trebuie să stea în apă, alături de crocodili.”

Seti ştie de multă vreme pe de rost toate „Învăţăturile lui Ahtoi” şi le-a spus adeseori în faţa dascălului, dar de data aceasta cuvintele îi sună cu totul altfel.

— Da... – face gânditor Mes. Şi pe uliţa noastră s-a întâmplat zilele acestea o nenorocire. Lângă noi stă un brutar care coace şi vinde lipii. Ştii cum se coc lipiile? Se lipeşte aluatul de pereţii cuptorului. În vreme ce brutarul le lipeşte de cuptor, trebuie să-l ţină cineva de picioare, ca să nu cadă pe cărbunii aprinşi. Cum fiul mai mare al brutarului zăcea în pat, iar cel mai mic n-a putut să-l ţină pe taică-său, acesta a căzut în cuptor şi şi-a ars faţa şi mâinile. Bine cel puţin că a mai apucat să-şi acopere ochii cu mâna, altfel orbea pe viaţă. Ai lui sunt acum muritori de foame.

Mai dă compătimitor din cap, iar Seti se uită la Mes şi se gândeşte la familia brutarului.

Deodată, pe neaşteptate, la urechile băieţilor ajunge un vuiet prelung. Mai se opreşte cu vâslele ridicate deasupra apei şi, ciulind urechile, şopteşte din vârful buzelor:

— Sst!

Vaietul se repetă o dată şi încă o dată.

Mai începe să vâslească şi cârmeşte bărcuţa spre stânga, şi apoi din nou spre stânga.

Vaietele se aud tot mai tare. Încă o lovitură de vâsle, şi botul bărcii în care se găsesc băieţii se izbeşte de o altă barcă, din care se aud gemete. Mes, care stă chiar în capătul din faţa bărcii, apucă marginea celeilalte bărci, se uită înăuntru, apoi sare în ea. Mai şi Seti se apleacă şi ei.

În fundul bărcii zace, ghemuit, un băieţaş. După cum arată, pare de o vârstă cu el. Ochii şi-i ţine închişi, una din mâini e întinsă fără vlagă de-a lungul trupului, cealaltă – sub cap.

Seti îl priveşte pe băiat şi îl cuprinde groaza.

Copilul e numai piele şi os. Seti n-a văzut în viaţa lui un om atât de prăpădit. Pe sub pielea întinsă poţi să-i numeri coastele. Şi în ce hal arată pielea lui! Toată spinarea băiatului, umerii, picioarele sunt numai cicatrice, răni şi vânătăi: unele vechi, care s-au închis, altele noi, peste care s-a închegat sângele.

De pe buzele întredeschise ale copilului se aude un geamăt.

Mes îi mângâie cu grijă fruntea, apoi ia puţină apă în mâini şi îi umezeşte faţa. Băiatul tresare, deschide ochii şi priveşte sălbatic la Mes, după aceea la Seti şi la Mai.

Seti n-a văzut niciodată atâta spaimă în ochii cuiva şi se simte îndemnat să alunge, cu orice preţ, această spaimă. Întinde mâna şi, fără să-şi dea seama, începe să mângâie umărul copilului. Mes, înţelegând fără vorbe ce se petrece în sufletul lui Seti, trece încet mâna peste părul băiatului găsit, care caută iar spre el, cu privirile acelea înfricoşate, dar Mes îi zâmbeşte larg şi prietenos.

Vârându-şi mâna la brâu, Mai scoate de acolo două curmale, le aruncă sâmburii şi pune o curmală în gura băiatului. Acesta, abia mişcându-şi fălcile, mestecă puţin şi apoi înghite. Mai îi dă a doua curmală şi scoate încă alte două. Mes îi dă şi el încă trei curmale.

Seti nu mai poate de ruşine, fiindcă el şi-a mâncat toate curmalele pe când stăteau în jurul focului. Mai, care a înţeles acest lucru îi spune încet:

— Nu-i nimic! Asta-i din pricină că nu eşti obişnuit să te gândeşti dacă vei avea ce mânca deseară. Noi trebuie să ne gândim întotdeauna la asta. Aşa se face că ne-au rămas

curmalele, care ne-au prins tare bine... Ascultă-mă – urmă el, întorcându-se spre băiat – cum te cheamă şi cum de-ai ajuns în halul ăsta?

Băiatul clatină din cap, dar Mai repetă întrebarea.

De-abia de astă-dată copilul bâlbâie ceva neînțeles, cu glas răguşit şi şovăitor.

— Ce-a spus? întreabă Seti.

— Nu pricep, răspunde Mes.

— Nu auziți că nu vorbeşte limba noastră? adaugă Mai.

Mes şuieră încetişor şi-l priveşte pe Mai:

— Acum e limpede, nu-i aşa? Ce să facem?

Pentru Mai e limpede totul, dar Seti nu înțelege nimic şi cată întrebător spre prietenii săi. Aceştia însă nici nu-l bagă în seamă. Mai se gândeşte, apoi răspunde hotărât:

— Trebuie să-l luăm în barca noastră şi să-l ducem la taică-meu.

— Ei, şi mai departe? întreabă Mes.

— Acolo or să-i dea de mâncare, or să-l oblojească şi apoi or să-l ascundă. Mai târziu, când om porni spre nord, spre mlaştini, o să-l luăm cu noi. Nu-l găseşte nimeni acolo, n-avea nicio grijă! Şi Mai face semn cu ochiul, vesel.

— Dar de ce să nu-l luăm împreună cu barca? întreabă Mes.

— Ia gândeşte-te puțin! îi spune Mai. A cui e barca? Ştim noi de unde a luat-o? Dacă vede cineva barca, o poate recunoaşte şi atunci vai de el... Hai, puneți mâna să-l trecem în barca noastră.

Mai îl apucă pe băiat de umăr şi îi arată prin semne că vor să-l treacă în barca cealaltă, după care îl vor duce mai departe, îi vor da de mâncare şi-l vor ascunde. În vreme ce-i spunea toate astea, Mai îl mângâie pe umăr şi, arătând cu degetul semnele şi rănile ce-i acoperă trupul, dă trist din cap, dorind să-l facă a înțelege pe băiat că nimeni n-are să-l mai bată şi că nu mai are de ce să se teamă.

Băiatul se uită țintă la Mai. Deodată pe fața lui se iveşte un surâs slab şi jalnic, şi clatină încetişor din cap.

— Ei, vezi, ne-am înțeles! exclamă Mai bucuros.

După ce îi dă lui Seti vâslele, îl ridică binişor, împreună cu Mes, pe copilul găsit şi-l aşază cu grijă pe fundul bărcii sale, unde sunt aruncate, claie peste grămadă, trestiile culese de Seti. Mai îl acoperă cu aceste trestii pe băiat, apoi apucând vâslele le spune prietenilor săi:

— Să pornim! Dar tăcere!

Barca alunecă aproape fără zgomot. Băieții tac şi, numai după ce au străbătut o bucată bună de drum, Mai începe să vâslească mai vârtos şi chiar fluieră încetişor un cântec.

— De ce ne-ai spus la început să nu facem gălăgie? Şi de ce l-ai acoperit? îl întreabă Seti.

— Nu voiam să ne vadă nimeni lângă barca aceea. Acum suntem departe, poate să ne vadă oricine, dar numai pe noi, pe el nu. Din pricina asta l-am şi acoperit, îi răspunde Mai.

— Ei şi ce nenorocire e dacă ne vede? De ce trebuie să-l acoperim? se miră Seti. Doar îl duci la taică-tău.

— Of, da' prost mai eşti! îi spune Mai şi vâsleşte mai cu nădejde. N-ai înțeles nimic?

— Nu, recunoaşte sincer Seti.

— Ei vezi, eu şi cu Mes ne-am dat seama numaidecât că e vorba de un sclav. A fugit, săracul, pesemne de la vreun bogătaş hain. Vezi cât e de bătut şi de flămând.

Un sclav fugit? La început lui Seti nici nu-i vine să creadă aşa ceva. Băiatul e vasăzică un sclav fugit?

În mintea lui Seti – care de când se ştie pe lume aşa a auzit – un sclav fugit e un nelegiuit şi oricine e dator să încerce a-l prinde şi a-l duce înapoi la stăpânul său. Altminteri înseamnă sa devii tu însuți un răufăcător.

Ei, dar acum ce gândeşte Seti? Băiatul găsit arată la fel ca ei, număr că e grozav de prăpădit. Niciodată nu şi-a închipuit Seti că un copil poate fi atât de nenorocit şi de

schingiuit. Când îşi aduce aminte de spaima ce se citea în ochii copilului, inima lui Seti se topeşte.

Cum să-l ducă înapoi la stăpânul său? Pentru ca acesta să înceapă a-l chinui din nou?

Obrajii lui Seti ard ca focul. Nu, nu! Băiatul nu poate fi înapoiat stăpânului său! Dimpotrivă, trebuie să fie ascuns, salvat! Bine fac Mes şi Mai. Şi mai curând să fie socotit şi el, Seti, un răufăcător, decât să nu-i dea o mână de ajutor fugarului.

Seti ia florile culese de el. Se apleacă şi-l acoperă cu ele pe copilul de sub trestii.

Urmărindu-l cu privirea, Mai se bucură şi fluieră mai tare.

— Ei, acum ai priceput? îl întreabă el pe Seti.

Seti dă din cap şi în clipa aceea îl aude pe Mes spunând încet:

— Şi mie mi s-ar fi putut întâmpla acelaşi lucru. Doar şi pe mine era cât pe-aci să mă ia sclav.

— Tu? Cum asta? întreabă Seti înspăimântat.

Şi Mes le povesteşte că nu demult stătea, împreună cu ai lui, la ţară. O duceau tare rău şi pe cât trecea vremea, pe atât le mergea mai prost. Într-un an nu s-a revărsat Nilul destul, apoi a bolit taică-său, în alt an toate bucatele le-au fost mâncate şi prăpădite de hipopotami, iar altă dată au năvălit lăcustele. Şi în felul acesta n-a fost chip să mai scape de belele. N-aveau de unde plăti nici birurile şi nici arendaşilor nu aveau ce plocoane să le ducă pentru a-i păsui. Şi fără să le dai ceva, otcupciii îl încurcă atâta pe ţăran, că se înfundă şi mai tare în datorii. Când au venit ultima oară să le ia dările, i-au bătut de i-au snopit pe maică-sa şi pe taică-său. Maică-sa s-a prăpădit de pe urma bătăii, iar taică-său a fost dus la închisoare. Toate astea le-a aflat Mes de la un vecin, când a venit acesta la oraş, fiindcă el stătea de un an de zile la unchiu-său, unde îl trimiseră ca

măcar el să nu rabde de foame. Dacă l-ar fi găsit atunci pe Mes acasă, l-ar fi vândut ca sclav pentru a acoperi datoriile tatălui său. Şi cel puţin dacă banii luaţi pentru el ar fi acoperit toată datoria tatălui său şi nu l-ar fi închis, dar cu banii n-ar fi putut acoperi nici pe departe aceste datorii. De aceea Mes locuieşte şi acum la unchiu-său şi învaţă meseria de olar.

Pe Seti îl trec fiori de groază.

— Da' de ce nu s-a plâns tatăl tău? întreabă el.

— Cui? Şi Mes îl priveşte cu mirare.

Seti îşi aminteşte de „spusele ţăranului vorbăreţ".

— Mai-marelui din ţinutul sau din satul tău, spuse el.

Mes fluieră prelung.

— Şi-ai şi găsit cui! Mai-marele satului nostru e prieten la toartă cu ăl de strânge birurile, iar la ocârmuitorul ţinutului încearcă numai să te duci, că îndată te şi iau paznicii la bătaie de să-ţi treacă pofta să mai vii şi altă dată. Au încercat ai noştri, face Mes.

— Dar noi am citit la şcoală... începe Seti şi se opreşte deodată.

— Ce aţi citit? întreabă Mes.

Seti le istoriseşte pe scurt despre soarta amară a sărmanului ţăran, care până la urmă a izbutit să încline cumpăna dreptăţii de partea lui.

— Astea sunt scrise doar pentru unii ca tine, spune Mes.

Iar Mai dă din cap în semn că aşa-i cum zice prietenul său.

— Vă îndrugă toate astea ca să credeţi că cei mari ştiu să aleagă ce e drept şi ce nu e. Da' nu-i aşa! Când se duce la judecată un om sărac, e năpăstuit, afară doar dacă nu-i trimite un plocon cârmuitorului. Şi el, sărmanul, n-are de unde-i trimite plocoane. Nu, să nu crezi asemenea poveşti, nu sunt adevărate, încheie cu aprindere Mes.

— Aşa-i! Nu sunt adevărate, întăreşte şi Mai.

Seti, care n-a văzut niciodată cum se împarte dreptatea şi nici cum se adună birurile, nu li se poate împotrivi.

— Uite, dacă eu aş învăța la şcoala voastră şi cineva ar încerca să-mi citească aşa ceva, mi-aş ieşi din răbdări şi le-aş zice una să mă țină minte, sare Mes cu gura. Dar la voi învață numai copiii oamenilor bogați şi ai dregătorilor. Şi niciunul dintre voi nu poate să cârtească, fiindcă voi habar n-aveți ce se întâmplă pe lume şi nici nu vă pasă de nimic.

Seti caută să-şi amintească cine sunt părinții băieților cu care e la şcoală. Tatăl lui Ini este scrib în oastea faraonului, tatăl lui Hevi – mai-mare peste hambarele faraonului, al lui Mehi – mare căpetenie de oşti, Nefer – fiul unui puternic otcupciu, Iahmes – al unui dascăl dintr-o înaltă şcoală, Minmes – al unui judecător de vază, iar tatăl lui, al lui Seti, e scrib pe moşiile faraonului. Da, Mes are dreptate: chiar dacă părinții băieților cu care merge împreună la şcoală nu sunt cei mai bogați, oricum sunt dintre cei mai puternici.

Iar copiii săracilor? Înseamnă că ei nu învață deloc? Înseamnă că nici Mes, nici Mai nu vor şti niciodată să scrie, nu vor putea să citească poveştile minunate pe care el le poate citi oricând are chef, nu vor afla niciodată nimic despre lucrurile neasemuite de care i-a vorbit astăzi Naht? Ba mai mult: toată viața lor vor rămâne ceea ce sunt acum: Mes – olar, iar Mai – pescar, şi vor îndura aceeaşi sărăcie ca şi acum?

Şi când te gândeşti ce iscusiți sunt amândoi! Mes se pricepe să modeleze figurine de lut, în vreme ce niciunul dintre cei cu care merge Seti la şcoală nu e în stare să facă aşa ceva. Iar Mai, ce frumos ştie să cânte din fluier! Cum aude un cântec, poate de îndată să-l zică din fluier. De bună seamă că şi unul şi altul ar fi învățat foarte bine, mult mai bine decât alți băieți.

E o nedreptate cruntă, cumplită nedreptate!

— Nici vorbă că la şcoală citiți poveşti în care se spune că faraonul şi preotul sunt şi viteji, şi drepți, şi isteți! Nu-i aşa? întreabă batjocoritor Mes.

Seti îşi aminteşte de povestirile şi istorioarele pe care le-a citit.

— Da, aşa-i, recunoaşte el.

Mes se porneşte pe râs:

— Dac-ai asculta ce povesteşte despre faraoni şi preoți moş Sebehotep, ai afla că lucrurile stau cu totul altfel. Să vezi ce vesele sunt poveştile lui!

— Sebehotep n-o să povestească niciodată aşa ceva față de el, îl întrerupse Mai. L-ai rugat doar şi astăzi, dar el ne-a povestit despre Thutia. N-ai înțeles de ce?

— De ce? întreabă Seti.

— Pentru că moşneagului i-a fost frică ca nu cumva să te apuci să spui cuiva de la cine ai aflat o asemenea poveste. Ar fi vai de pielea ta şi-a lui, îi răspunde Mai.

Seti îl priveşte tăcut şi se gândeşte că Mai are dreptate. Bătrânul s-a temut şi asta nu degeaba. Fără să-şi dea seama, Seti ar fi putut să povestească acasă şi la şcoală cele auzite şi ar fi pricinuit în felul acesta cine ştie ce necaz bătrânului ostaş. Dar nu-i nimic, data viitoare Seti are să făgăduiască, din toată inima, că nu va scoate un cuvânt. În felul acesta poate are să-l înduplece pe moşneag să-i istorisească o asemenea povestire.

Da' cu tatăl lui Mes ce-o să se întâmple oare? Mult or să-l mai țină închis?

Şi Seti îl întreabă pe Mes:

— Când are să-i dea drumul lui taică-tău de la închisoare?

Mes nu ştie însă, şi, fără îndoială, nimeni nu ştie.

— Ei, cum asta? De când l-au închis nu l-ai văzut deloc? îl întreabă Seti.

Mes dă din cap, în semn că nu l-a văzut.

— Nu, n-a fost chip. Am dat târcoale cu unchiu-meu pe lângă porțile închisorii, dar n-am izbutit să aflăm. N-am avut cu ce să-i mulțumim pe paznici şi nici cu ce să cumpărăm un plocon pentru mai-marele închisorii. Altfel, cum ar putea afla ceva oamenii săraci?

Mes îşi lasă capul în jos şi tace. Şi barca alunecă pe apă, fără ca vreunul să scoată un cuvânt. Dar, deodată, Mes se opreşte din vâslit.

— În schimb, am văzut atâtea pe-acolo! exclamă el pe neaşteptate. Când ne învârteam noi prin fața închisorii au fost scoşi cei condamnați să muncească în mine. Erau mânați spre râu, pentru a fi trimişi în îndepărtata Nubie ca să scoată aur. Of, cum arătau oamenii ăştia! Te lua cu frig când îi vedeai. Unora le tăiaseră nasul, altora – urechile. Toți purtau semnele bătăilor îndurate, iar la mâini şi la picioare aveau cătuşe grele... Şi acolo unde se duc, în ce chinuri cumplite vor fi siliți să lucreze! Mi-a povestit unchiul că sunt coborâți în adânc, unde-i întuneric beznă. În groapa aceea trebuie să taie bucăți de piatră în care se găsesc grăunțe de aur. Şi trebuie să-şi sape mereu alte drumuri, ca să meargă cât mai în adânc.

— Dar de văzut, cum văd? vrea să afle Mai. E doar întuneric beznă, tu singur ai spus aşa.

— Li se leagă în față opaițe, răspunde Mes.

— Şi piatra cu ce o taie? întreabă de astă-dată Seti.

— Cu o bucată lungă de fier, cu ce altceva? le spune Mes. Şi nu lucrează numai oameni în toată firea, ci şi copii. Ei cară bucățile de piatră sus.

— Şi cu piatra ce se face când ajunge sus?

— Sus, pietrele sunt sfărâmate în bucățele mărunte, în nişte piulițe de piatră tare. Apoi bătrânii şi femeile macină aceste bucățele sub o piatră de moară, până ce rămâne ca o pulbere fină. După aceea, pulberea se pune pe o scândură

înclinată şi se toarnă apă deasupra. Pulberea se scurge odată cu apa, iar grăunţele de aur rămân pe scândură, fiindcă sunt mai grele, înţelegi?

— Dar oamenii pe care-i mânau acolo cine erau? Şi cum de ajung acolo copii, femei şi bătrâni? întreabă Seti.

— Unchiul mi-a spus să sunt tot felul de oameni. Sunt acolo şi hoţi, şi tâlhari, dar sunt şi dintre aceia ce n-au făcut nicio nelegiuire, dar cine ştie cine le-a pus în cârcă ceva... Sunt unii care l-au vorbit de rău pe faraon, ori pe bogătaşi, sau pe preoţi. I-au înhăţat, i-au bătut şi i-au schingiuit vreme îndelungată, unora le-au tăiat nasul sau urechile şi pe urmă i-au trimis la moarte sigură, la zăcămintele de aur. Unii au fost trimişi laolaltă cu întreaga familie. Asta-i pricina pentru care sunt acolo şi copii şi bătrâni... Numai că nimeni nu poate îndura multă vreme viaţa de acolo – e o muncă de câine. De mâncare le dă te miri ce, în schimb bătăile curg cu nemiluita şi în spatele fiecăruia stau paznicii cu harapnicele.

În barcă se lasă din nou tăcere. Seti stă nemişcat. Gândurile îi gonesc nebune, inima-i bate să-i spargă pieptul.

Pe neaşteptate, viaţa i-a arătat cealaltă faţă a ei, îngrozitoare faţă, şi nesfârşita durere omenească parcă l-a strivit sub povara ei.

Cât de mărunte ţi se par acum toate nenorocirile de la şcoală! Chiar păţania lui Pabes pare un fleac alături de nenorocirile de care a aflat astăzi.

Băiatul chibzuieşte în sinea lui. Ce să facă? Cum să-i ajute lui Mes, tatălui său, familiei pescarului mâncat de crocodili, brutarului, micului sclav?

Pe urmă îi vine în minte că nu numai aceşti oameni suferă. Dar hamalii care duceau grânele în spinare şi cântau cântecul acela atât de trist despre inimile lor tari ca fierul?

Cum să facă să nu mai existe astfel de oameni nenorociţi?

Dar sclavii?

Până acum lui Seti nu i-a trecut niciodată prin minte că sclavul poate fi nefericit. Toți oamenii din preajma lui – rudele, dascălii – îl socoteau pe rob lucru şi nu ființă. Dar priviri ca acelea ale micului sclav care dormea acum în barcă acoperit de trestiile şi florile de lotus culese chiar de Seti, asemenea priviri nu poate să aibă decât un om cum nu se poate mai nenorocit.

Aceasta înseamnă că tot ce i-au înşirat până azi oamenii în care el are încredere deplină este numai minciună? Atunci, unde se ascunde adevărul?

Băiatul simte că gândurile i se încurcă din ce în ce mai rău. Şi, ținându-şi capul în piept, nu scoate un cuvânt.

X. Pe acoperişul templului

În vreme ce Seti se îndreaptă spre casă, umbrele serii se aştern tot mai dese, iar înspre apus cerul albastru începe să se înveşmânte în purpură.

Băiatul merge agale, ținând în mâini un mănunchi de flori de lotus pe care i le-au dăruit la despărțire Mai şi Mes. Florile mai poartă încă prospețimea apei şi mireasma lor îl face pe Seti să se creadă iar pe Nil.

Ce bun e tatăl lui Mai! Şi cât e de puternic şi de vesel!

Pescarii l-au primit cu dragoste pe micul fugar. Băieții nu mai au nevoie să-i poarte de grijă, fiindcă pescarii îl vor ascunde pe bietul copil în locuri unde nimeni, în afară de ei, nu poate să pătrundă.

Surâsul de bucurie al micului sclav şi întoarcerea veselă a lui Mai şi Mes înapoi la țărm, după ce l-au pus la adăpost pe fugar, mai că au gonit gândurile negre ale lui Seti. După aceea Mai i-a petrecut până la casa lui Mes, şi s-au despărțit ca nişte vechi prieteni, hotărând ca peste o zi să se întâlnească din nou.

După ce a pornit singur la drum, pe Seti l-a cuprins o teamă fără rost. Şi încă n-a izbutit să-şi potolească îngrijorarea.

Ei, dar iată că a ajuns acasă! Şi Seti se duce de-a dreptul la Naht cu florile de lotus.

— Ei, frumos din partea ta, spune Naht. N-ai întârziat şi ce flori ai adus! Acum, dă zor, spală-te şi mănâncă, fiindcă îndată plecăm.

Seti se spală îndelung, cu grijă, apoi îşi îmbracă haine curate şi mănâncă la repezeală în grădină, pentru ca să nu-l încurce pe Naht, care îşi aşteaptă colegii de şcoală pe terasa aflată în partea de miazănoapte. Aceştia îi făgăduiseră că vor veni să-l ia de acasă.

În grădină e o minune. Arşiţa s-a potolit, mireasma florilor te îmbată. Şi s-a lăsat o linişte deplină, doar când şi când se aude foşnetul frunzelor, ori plescăitul vreunui peştişor din micul iaz, sau zvon de glasuri dinspre ogradă.

Grădina toată pare înveşmântată într-o lumină trandafirie, ce se întinde tot mai mult şi, pe măsură ce soarele scapătă, devine mai purpurie.

Privind către apus, Seti ia hotărârea să meargă la Naht, fără să mai aştepte ca fratele său să-l cheme. Dar când să păşească pe terasa dinspre miazănoapte, se opreşte deodată.

Cu cine stă oare de vorbă Naht? Aha! E dascălul Amenhotep, care vine din când în când să-l vadă pe Naht. Au învăţat împreună şi sunt buni prieteni, cu toate că Amenhotep e mai mare decât Naht şi sunt doi ani de când a terminat şcoala cea înaltă. Grozav ar mai vrea Seti să afle despre ce vorbesc, dar ştie că e foarte urât să tragi cu urechea. Dar când îl aude pe dascăl pomenind numele lui Pabes, vrând-nevrând Seti se apropie.

— Bine, şi pe urmă ce s-a mai întâmplat? întreabă Naht.

— Pe urmă? Stai să-ți spun, răspunde Amenhotep. Când Sedsu s-a întors acasă, am coborât în beci. Când l-am descuiat cu cheia şi am tras zăvorul, am văzut că înăuntru nu mai era nimeni. Cineva spărsese peretele şi îi ajutase lui Pabes să fugă.

— Şi Sedsu ce a făcut? îl iscodeşte curios Naht.

Seti rămâne încremenit lângă uşă.

— Îți închipui, cred, ce a fost şi pe el şi pe Minnaht!

În glasul lui Amenhotep se desluşeşte un ton poznaş.

Că Naht râde tare şi din toată inima, nu încape îndoială. Dar iată că i s-a alăturat şi Amenhotep şi râd împreună.

„Ia te uită – îşi spune Seti – Amenhotep e un băiat de treabă!”

Dascălul cel tânăr se ridică şi începe să se plimbe pe terasă.

— Da, Pabes a avut noroc, zice Naht.

— Tare aş vrea să aflu cine l-a ajutat, spune, dus pe gânduri, Amenhotep. Cred că e isprava lui Mehi, în primul rând. Dar, aş pune prinsoare că şi fratele tău şi-a vârât codița. De fapt, mă bucur grozav de mult că băieții au izbutit să-l scape pe Pabes. Numai de-aş şti unde-o fi acum, aş fi pe deplin liniştit. Acasă la el nu e, şi nu pricep unde l-au ascuns. Nu cumva e pe la voi?

— Nu, spune Naht.

Şi Seti încremeneşte iarăşi lângă uşă.

Dar Naht urmează liniştit:

— Parcă... parcă îmi amintesc că Pabes ar avea un frate mai mare la Mennefer. O fi plecat la el.

Oprindu-se în loc, Amenhotep spune:

— Să ştii că ai dreptate! Acum încep să înțeleg totul. Când mergeam spre unchiul lui Pabes, m-am întâlnit pe drumul dinspre apus cu Sennodjem, grăjdarul tatălui lui Mehi. Vasăzică, el l-a dus pe Pabes! Atunci e foarte bine!

— Felul acesta de a judeca nu se prea potriveşte cu un dascăl, îi aruncă Naht în glumă prietenului său.

Amenhotep tace o clipă. Seti arde de nerăbdare să afle ce va răspunde. Şi răspunsul este neaşteptat, pare-se, nu numai pentru Seti, dar chiar şi pentru Naht.

— Vezi, tu, Naht – începe Amenhotep – eu nu vreau să-i învăţ pe copii aşa cum îi învaţă Sedsu: numai cu ameninţări şi cu bătăi. Am credinţa că prin asemenea mijloace roadele sunt sărace. Băieţii se sperie atât de tare, că de multe ori nu mai sunt în stare să răspundă nici la întrebările pentru care s-au pregătit foarte bine... Puştanii ăştia mi-s nespus de dragi şi nu pot rămâne nepăsător văzând cum se poartă Sedsu cu ei...

— Sedsu este prea aspru şi necruţător, ai dreptate, recunoaşte şi Naht.

— Nu numai ăsta e cusurul lui! îl întrerupe pornit Amenhotep. Mai trist e că lui puţin îi pasă dacă băieţilor le va plăcea să înveţe, dacă vor fi dornici de a cunoaşte cât mai mult, dacă vor înţelege însemnătatea învăţăturii, dacă vor încerca să devină oameni buni, aşa cum se cuvine! El le cere să înveţe a scrie, a citi şi a socoti fără greşeală. Singura lui dorinţă e de a-i face să creadă că cel mai bun lucru pe lume este să ajungi scrib! Sedsu nu ţine seamă de înclinaţiile lor, nu le dezvoltă calităţile, nu le îndreaptă greşelile, afară doar când e vorba de lene şi obrăznicie, şi pe acestea doar cu biciul! Dar ce mă supără grozav e că Sedsu îngăduie orice purtare copiilor bogaţi şi de neam mare. Uită-te, de pildă, la Paser: e de pe acum un mic ticălos, care ştiindu-l pe taică-său puternic învaţă foarte prost, trage chiulul la şcoală... şi Sedsu îi trece toate cu vederea.

— Nu ştiu de ce te miri, îi răspunde Naht. Sedsu se poartă la fel ca toţi slujbaşii. Adu-ţi aminte cum stă scris în „Învăţături”: „Încovoaie-ţi spinarea în faţa mai-marelui tău, şi casa ta va fi plină de bogăţii”. Sedsu mi-a fost dascăl. Însă

aşa se învaţă peste tot şi dintotdeauna – aminteşte-ţi învăţăturile pe care eram siliţi să le ştim pe de rost! Parcă la noi la Five era altfel?

— Dacă stai să cumpăneşti, şi la Five era acelaşi lucru. Dar nu toţi folosesc aceleaşi mijloace. Vezi, aici n-ai dreptate. Adu-ţi aminte de bătrânul Ani. Acesta, da, e un adevărat dascăl! Şi eu am avut norocul la Five să învăţ în primul an tot cu un astfel de dascăl minunat. Mi s-au întipărit în minte pe toată viaţa sfaturile înţeleptului Chenamon şi totdeauna mă voi strădui să calc pe urmele sale şi ale lui Ani, sub îndrumarea căruia am isprăvit şcoala aici, în Per-Ramses. Dar un al doilea Sedsu nu va ieşi din mine, nu, cu toate că nu sunt decât ajutor de dascăl şi trebuie să-l ascult, iar copiilor nu le pot veni decât prea puţin în ajutor.

Tare ar mai dori Seti să-i spună tânărului dascăl că toţi băieţii îl iubesc nespus de mult, şi că el l-a îndrăgit şi mai tare auzindu-i vorbele rostite în seara asta. Dar aceste lucruri nu se pot spune, şi Seti se îndepărtează încetişor de la uşă.

Dar aşteptarea nu-i e pusă la grea încercare, fiindcă nu trece mult şi Seti aude pe terasă glasuri vesele, câteva cuvinte schimbate în grabă, apoi în uşă se iveşte Naht, care-l cheamă.

Seti se duce împreună cu fratele său pe terasă. În timp ce se înclină respectuos în faţa celor trei colegi ai fratelui său, de aceeaşi vârstă cu dânsul, vede că Amenhotep nu mai este acolo.

Prietenii lui Naht îl salută veseli pe Seti şi toţi cinci pornesc la drum, îndreptându-se spre mijlocul oraşului.

Soarele aproape că a scăpătat, iar întunericul învăluie repede întreaga fire.

— Ia spune, Gori, de ce te-a certat astăzi atât de aspru dascălul Raia? întreabă unul din colegii lui Naht, mic de stat şi îndesat, pe nume Ptahmes.

— Avea dreptate să mă certe! răspunse vesel Gori, un tânăr bine făcut, deopotrivă de înalt cu Naht. Mi-a cerut să scriu din memorie „Învăţăturile lui Amenemhet către fiul său Senusret”, iar eu am adăugat la sfârşit două rânduri din „Plângerile lui Ipuver”. Din pricina asta, dascălul Raia mi-a arătat, preţ de două ore, ce măgar sunt.

Tinerii râd înveseliţi. Râde şi Seti. Vasăzică şi cei mai mari fac greşeli, şi pe ei îi ceartă dascălii!

Apoi, o vreme, Seti nu mai înţelege nimic din cele ce vorbesc, fiindcă tinerii folosesc limba babiloniană, din care el nu ştie o boabă. Singurul lucru de care îşi dă seama este faptul că, dintre colegii lui Naht, Ineni vorbeşte cel mai curgător această limbă. După terminarea şcolii, el se pregăteşte să ajungă tălmaci în administrarea treburilor de peste hotare.

— Nu, nu mă pregătesc să ocup un loc pentru care să fiu silit să învăţ atât de mult ca tine, Ineni, sau ca Naht, care e în stare să privească nopţi întregi cerul, iar în tot timpul liber să deseneze diferitele stele şi să calculeze mersul lor! rosteşte zâmbind Gori. Învăţ exact atât cât îmi cere dascălul. După ce am să isprăvesc şcoala, tata are să-mi facă rost să intru ca scrib la viile faraonului şi să vezi ce viaţă liniştită şi veselă are să înceapă pentru mine!

— Vinul are să curgă şi altceva nu-ţi mai trebuie, îi spune, puţin batjocoritor Naht. Eu, în schimb, nu vreau în ruptul capului să ajung scrib în cine ştie ce cancelarie, ca tatăl meu sau al lui Gori. Vreau să cunosc tot mai multe lucruri, vreau să descopăr stele noi pe cer, căi noi pe pământ, zăcăminte noi pe sub pământ!

— Sunt de aceeaşi părere cu Naht, fiindcă şi eu îmi doresc acelaşi viitor, spune Ptahmes.

Seti rămâne pe gânduri: el ce vrea oare să ajungă? Dar n-apucă să hotărască, fiindcă au ajuns la porțile templului.

Paznicii, ştiind că vor veni, le dau voie să pătrundă înăuntru.

Tinerii intră într-o curte imensă înconjurată din toate părțile de colonade, apoi o iau spre dreapta şi, trecând printr-o uşă scundă, încep să urce treptele unei scări de piatră.

Seti şovăie o clipă şi se dă pe lângă Naht. Ce scară lungă! În timp ce se cațără pe treptele înalte, respiră adânc şi ia aminte ca nu cumva să se împiedice şi să cadă.

Deodată scara se sfârşeşte şi iată-i că au ajuns pe acoperişul templului. Înaintea ochilor lui Seti se desfăşoară o privelişte uimitoare.

Departe, jos, se întinde oraşul, care de pe acoperiş ți se pare cu totul necunoscut şi neobişnuit. La început nu poate deloc să se descurce în labirintul de ulițe şi creste de case, care, de sus, abia se deosebesc în lumina amurgului.

În curând se ascund şi ultimele raze de soare şi deodată oraşul se cufundă în întuneric.

Seti îşi înalță privirile. Cerul s-a înfăşurat într-o mantie neagră, presărată cu stele. Când oare au avut timp să răsară? Şi cât de multe şi cât de diferite – mari şi mici – unele strălucitoare, iar altele de-abia pâlpâind! Va fi existând oare vreun om care să ştie câte sunt?

Seti se întoarce către Naht şi-l strigă cu o voce înceată, iar după ce fratele său s-a apropiat, îl întreabă în şoaptă:

— Tu ştii câte stele sunt pe cer?

Naht surâde:

— Nu, nu ştiu, micuțule, şi nimeni nu ştie, pentru că ele nu pot fi socotite.

— Dar ce stele cunoşti? Unde-i Piciorul taurului?

— Uite-l colo! Vezi cele patru stele mari, iar mai la dreapta încă trei? Astea toate alcătuiesc Piciorul taurului.

— Astea toate, da? Seti trece cu degetul de la o stea la alta. Văd!... E grozav! Mai arată-mi ceva!

— Acum priveşte în partea asta. Iar sunt şapte stele, le vezi? Dar stau mai aproape una de cealaltă, decât cele din Piciorul taurului. Acestea alcătuiesc constelaţia Hipopotamului. Iar în spatele lor se vede cea a Crocodilului.

Naht îi arată lui Seti stelele care se zăresc cel mai bine şi, fără să-şi dea seama, e prins în mrejele propriei sale povestiri.

Dintr-odată, întunericul este sfâşiat de lumina unui opaiţ, apoi de a încă a unuia şi a încă unuia. Opaiţele le aprinde Ptahmes, care pregăteşte toate cele trebuincioase pentru lecţiile ce vor urma.

Seti îşi îndreaptă privirile spre aceste lumini şi vede că lângă Ptahmes stă, pe un suport înalt, un vas de formă ciudată, rotund, dar subţiindu-se mult înspre partea de jos.

Cu toată lumina slabă a opaiţelor, băiatul izbuteşte totuşi să deosebească pe pereţii vasului hieroglife. Se apropie mai mult şi aude un clipocit uşor, ca şi cum de undeva ar curge apă. Seti ia şi mai bine aminte: într-adevăr, din partea de jos a vasului se scurge apă, care picură într-o ceaşcă anume aşezată dedesubt.

— Naht, ce-i asta? De ce curge apa? Ce, vasul are vreo gaură?

— Da, are o gaură făcută anume, răspunde Naht. Ceea ce vezi tu e un ceas.

— Cum un ceas?

— Foarte simplu, un ceas de apă. Ziua îţi poţi da seama de timp după ceasul solar. Dar noaptea nu ai soare, din care pricină ceasul solar nu-ţi e de niciun folos, şi de aceea s-a născocit un altfel de ceas, cel cu apă. Vino mai aproape şi uită-te înăuntru.

Seti îşi aruncă privirile înăuntru. Pe peretele interior al vasului sunt săpate nişte puncte. Naht îi lămureşte fratelui

său că apa se scurge treptat din vas, iar punctele sunt făcute în acele locuri unde ajunge nivelul apei la fiecare oră. Astfel, când te uiți în vas şi vezi la ce punct a ajuns apa, poți să afli deîndată cât e ceasul.

— Dar de ce nu e drept vasul şi se îngustează în partea de jos? întreabă iar Seti.

— Pentru că, dacă ar fi drept, cu cât rămânea mai puțină apă înăuntru, cu atât s-ar fi scurs mai încet şi atunci n-am fi putut afla cu adevărat cât e ora. Uite, sunt patru sute de ani de când un om, numit Amenemhet, a născocit acest sistem de ceas şi de atunci el e folosit în întregul Egipt.

Ptahmes se apropie de Naht şi, întinzându-i nişte lucruri, îi spune:

— Iată-ți tăblița şi firul cu greutate, Naht! Hai să ne alegem locurile înainte de a veni preoții şi dascălul.

— Bine, îi răspunse Naht şi ia lucrurile pe care i le-a adus Ptahmes.

— Ce sunt astea? vrea să afle Seti.

— Ai să vezi deîndată! Vino cu noi şi priveşte!

Naht şi Ptahmes cată spre cer, se sfătuiesc şi, în sfârşit, se aşază unul în fața celuilalt.

— Trebuie să şedem în aşa fel, Ptahmes şi cu mine, ca de la ochiul meu să pornească peste capul lui o linie dreaptă până la constelația Hipopotamului. Înțelegi, Seti? caută să-i lămurească Naht, fratelui său, continuând să privească stelele.

Seti se aşază alături de Naht, care ține într-o mână tăblița despicată, iar în cealaltă un băț, de al cărui capăt este legat firul cu greutate, formând o cumpănă. Naht se uită prin despicătura tăbliței şi vede firul acestei cumpene, firul unei cumpene asemănătoare pe care o ține Ptahmes şi steaua din marginea constelației Hipopotamului.

— Dă-te puțin mai la dreapta, Ptahmes, îi spune Naht. Aşa-i bine. Acum ştiu că în spatele tău este nordul, iar în spatele meu – sudul. Aici o să ne aşezăm mai târziu. Să ne lăsăm aici cumpenele şi să punem în locul nostru opaițele. În felul acesta vom găsi deîndată locurile când va veni dascălul.

— Bun! Dar, iată-l, mi se pare chiar că vine!

Tinerii se întorc repede şi se înclină într-o plecăciune adâncă; Seti se vâră în cel mai întunecat ungher şi se ploconeşte şi dânsul.

Când îşi înalță capul, vede că pe acoperiş s-au urcat mai multe persoane. Printre ei este şi profesorul lui Naht, Raia, un scrib înalt şi uscat, de vreo cincizeci de ani, şi ajutorul său Neferhotep, împreună cu câțiva preoți. Spre marea sa bucurie, Seti zăreşte şi chipul cunoscut al bătrânului Ani.

Din ungherul său, Seti îi vede pe Naht şi Ptahmes cum se aşază, iar la mică depărtare de ei, pe Ineni şi Gori, cum dascălul Raia şi Neferhotep cercetează dacă s-au aşezat bine. Băiatul observă că şi preoții se aşază tot aşa, perechi-perechi.

Singurul care rămâne în picioare este Ani: se apropie de un brâu lat de piatră ce înconjoară acoperişul şi, sprijinindu-se de el, îşi îndreaptă privirea către cer.

Pretutindeni s-a aşternut liniştea. Când şi când, ba Naht, ba Ineni scriu ceva pe suturile de lângă ei, apoi se lasă din nou o tăcere adâncă, netulburată de niciun zgomot.

Seti începe să se plictisească, iese încetişor din ungherul său şi se strecoară pe lângă brâul de piatră, spre partea de sud a acoperişului, la oarecare depărtare de cei mari, pentru a nu-i stânjeni.

Se sprijină de parapet şi, lăsându-şi capul pe mâini, rămâne multă vreme aşa şi cată în depărtare. Frumusețea nopții îl prinde în mrejele ei, trage în piept cu o plăcere

nespusă aerul răcoros şi se uită când înspre stelele strălucitoare, când înspre întunericul de nepătruns care domneşte asupra oraşului.

Deodată simte pe umărul său o mână; o voce înceată, pe care o recunoaşte că este a bătrânului Ani, rosteşte deasupra capului său:

— Venit-ai aici împreună cu fratele tău, fiul meu? Este vrednic de laudă, şi bine faci să deprinzi din copilărie mersul stelelor.

Seti nu are de ce să se sperie, fiindcă bătrânul scrib îi vorbeşte nespus de grijuliu şi de blând şi este atât de bine să simți pe umăr mâna uscată, dar atât de prietenoasă şi de caldă.

O vreme tac amândoi, apoi Ani întinde mâna înainte şi întreabă:

— Oare ştii tu, fiul meu, ce se găseşte acolo, în fața noastră?

Micul Seti îşi dă seama că mâna lui Ani arată sudul şi răspunde:

— În partea aceea este aproape întregul Egipt, preacinstite, acolo este şi Heliopotis, şi Abidos, şi Uaset, iar mult mai departe, Nubia.

— Bine, fiul meu. Acum să mergem în partea aceea. Moşneagul, sprijinindu-se uşor de umărul lui Seti, îl duce spre partea de apus a acoperişului şi, întinzând din nou mâna, îl întreabă:

— Dar acolo ce se află?

După ce a răspuns prima oară bine, Seti e sigur că se descurcă în spațiul ce îl înconjoară, şi de aceea răspunde fără să şovăie:

— Într-acolo este Mennefer, preacinstite, sunt marile piramide.

— Aşa, bine. Să pornim mai departe.

Seti se îndreaptă acum singur spre parapetul dinspre nord al acoperişului şi, fără să aştepte întrebarea lui Ani, începe să spună:

— Acolo sunt mlaştinile şi nesfârşita Mare Verde.

Bătrânul scrib tace îndelung, apoi spune gânditor:

— Întinsă şi bogată este ţara aceasta! Din belşug are ea şi pâine, şi fructe, şi vite. Nu poţi să socoteşti nici peştii din Nil, nici păsările din stufărişul lui, nici gazelele şi antilopele din pustiu. Neprețuite sunt şi comorile din munții noştri – pietre minunate, aur, tot soiul de metale. Iscusit e şi poporul nostru – până departe s-a dus faima țesăturilor noastre la fel ca şi a sticlei, a papirusului şi a atâtor altele...

Bătrânul se opreşte iar, apoi urmează cu o voce şi mai înceată:

— Dar cât eşti de sărac, în ce nevoi te zbaţi, poporul meu! Poverile pe care le ai a purta sunt peste puterile tale, de neîndurat sunt suferinţele tale. Pe pământul tău atât de roditor te chinuie foamea şi, în locul bucuriei de a te înfrupta din belşugul roadelor ei, tu nu îţi usuci decât lacrimile...

Bătrânul scrib uitase pesemne cu totul de băiatul pe al cărui umăr se sprijinea.

Seti ascultă cu sufletul la gură, căutând să pătrundă cu întreaga-i simţire cuvintele amare ale moşneagului, cuvinte ce se potrivesc atât de bine cu propriile-i gânduri, la care nu găsea niciun răspuns.

Va şti Ani să-i răspundă? Doar el e cel mai învăţat şi mai înţelept! Să-l întrebe?

Seti ridică cu hotărâre capul şi întreabă încetişor:

— Cum s-ar putea face oare, preacinstite, ca nimeni să nu sufere?

Mirat foarte, Ani îşi coboară privirea şi vede căutătura luminoasă a copilului îndreptată spre dânsul. Aceşti ochi se îndreaptă spre el cu atâta nădejde şi cu un simţământ atât

de adânc, încât bătrânul scrib înțelege deîndată cât de zbuciumat e băiatul.

— Dar de ce mă întrebi acest lucru, fiul meu? spune Ani. Ce ştii tu despre viața poporului?

Atunci Seti începe să-i povestească, poate nu prea lămurit, dar punându-şi tot sufletul în vorbele sale. Cuvintele pe care le auzise din gura bătrânului scrib, blânde ca privirilor sale, chipul lui trezesc în inima copilului atâta încredere, încât îi istoriseşte totul: despre Mes şi ostaşul cel bătrân, despre familia pescarului mâncat de crocodili, despre brutarul ars şi scumpetea grânelor pe care omul sărac nu le poate cumpăra, despre cruzii strângători de biruri, despre cârmuitorii la care nu poți ajunge, despre judecătorii cărora trebuie să le dai plocoane şi, în sfârşit, despre micul sclav care a fugit de la stăpânul său.

Dar, povestind cum l-au adus până la bărcile pescarilor, Seti începe să şovăie, apoi conteneşte cu totul şi cată întrebător la moşneag.

— Urmează, fiul meu, îl îndeamnă acesta cu blândețe.

Seti tace însă şi Ani, înțelegând ce anume îl opreşte pe băiat să povestească mai departe, îi vine în ajutor:

— Nu trebuie să te temi a-mi povesti, fiule. Tu şi cu prietenii tăi ați săvârşit o faptă bună.

— Dar i-am ajutat să fugă! îi spune cu un tremur în glas Seti.

— Am auzit, fiul meu, şi îți spun că ați săvârşit o faptă bună, pentru că şi el e om.

Seti, căruia nu-i vine să-şi creadă urechilor, se uită la Ani cu ochii larg deschişi. Atunci bătrânul scrib îl ia de mână şi-l duce în partea dinspre răsărit a parapetului:

— Vino aici, fiul meu. După cum ştii, în partea aceea, dincolo de malurile Nilului, nu departe, e hotarul țării. Şi uite acolo, dincolo de hotarele Egiptului, în pustiu, aproape

de muntele Retenu, am stat şi eu în robie, vreme de patru ani, patru ani grei şi chinuitori.

Seti e uluit şi nu mai îndrăzneşte să întrebe nimic.

Dar moşneagul urmează:

— Eram pe atunci tânăr şi intrasem ca scrib în oastea faraonului Seti-Melmar, tatăl faraonului nostru Ramses. Amenhotep a fost rănit şi am căzut prins în mâinile barbarilor. Abia atunci când eu însumi am ajuns sclav, am înţeles că şi sclavul este om! Anii de robie m-au învăţat multe lucruri pe care nu le ştiam şi despre multe altele am început să gândesc cu totul altfel decât mai înainte. Am avut noroc şi am izbutit să fug. N-am să-ţi povestesc cum am făcut-o. Aminteşte-ţi de povestea lui Sinuhet şi atunci vei înţelege ce am pătimit în acele vremuri.

Şi totuşi am izbutit să scap şi de atunci n-am uitat niciodată gândurile care m-au frământat în acele vremuri. Acum vei înţelege de ce vorbesc astfel spunând că ai săvârşit astăzi o faptă bună. Fă tot aşa, fiul meu, şi povesteşte-mi tot ce s-a petrecut cu tine şi la ce te gândeşti acum.

Da, Seti nu se mai teme acum de nimic şi îşi dă pe faţă toate gândurile. Şi la urmă pune aceeaşi întrebare pe care a pus-o şi la început. Iar bătrânul îi răspunde cu vorbă domoală:

— Nu ştiu, fiul meu, ce să faci ca nimeni să nu mai sufere. Nu ştiu, fiindcă văd că cei ce se află în fruntea poporului se gândesc numai la ei şi la avuţiile lor, iar norodul nu are putere să-i răstoarne. Nu o dată a încercat să-şi dobândească o viaţă mai bună, dar până acum norodului nu i-a fost dat să ajungă stăpân pe soarta sa. Şi cum să facă pentru a izbândi, nu ştiu nici eu...

Tăcură o vreme amândoi, până când Seti zice:

— Ce-i de făcut, preacinstite? Cum să facă pentru a trăi mai bine? Dascălul Sedsu, de pildă, caută să ne dovedească, cu orice preţ, că trebuie să ajungem scribi, pentru că scribul

are în mână toate ițele şi o duce cât se poate de bine. Din vorbele lui se vede însă că scribul îi prigoneşte pe oameni. Aşa fiind, eu nu vreau să ajung scrib. Dar dacă mă vor sili? Ce să fac? Să nu învăț?

Bătrânul Ani îl mângâie pe Seti pe creştet:

— Ascultă-mă cu luare-aminte, fiul meu, şi încearcă să înțelegi, cu toate că eşti încă foarte tânăr. Ar fi o nesocotință din parte-ți să nu înveți. Dar, ca să-ți folosească cunoştințele căpătate pentru a dobândi o slujbă bănoasă şi să te îmbogățeşti asuprindu-i pe alții, asta e nelegiuire. Învață, aşadar, fiule, dar nu uita niciodată gândul care astăzi, pentru prima oară, ți-a luminat mintea. Să nu uiți că oricine va fi la ananghie şi în deznădejde şi va veni la tine după ajutor este un om la fel ca tine. Şi dacă ai puterea să-i faci viața mai uşoară, fa-o! Să fii întotdeauna drept, să nu te laşi cumpărat cu bani sau cu peşcheşuri bogate! Dă-i libertatea celui pe care-l găseşti legat. Fii ocrotitorul celor asupriți! Dacă va veni la tine un om sărman, ajută-l! Iar dacă vei avea darul scrisului, lasă şi altora gândurile tale! Ştii şi tu că numele celor care le arată semenilor lor calea cea dreaptă nu piere în veci. Cuvântul înțelept este mai de preț decât piatra verde, dar acest dar îl pot avea şi sclavele ce macină grăunțele. Să fii totdeauna drept şi cinstit, să nu uiți niciodată suferințele norodului. Îndeamnă-i şi pe alții să ți se asemene! Cu toate că nu ştiu când vor lua sfârşit suferințele omeneşti, am neclintita credință că va sosi clipa în care oamenii nu vor mai îngădui să fie chinuiți de semenii lor.

Seti priveşte ca vrăjit la fața inspirată a bătrânului scrib şi dascăl. Ochii lui Ani, ațintiți în depărtare, ard cu o lumină strălucitoare, mâna sa se sprijină neşovăielnică pe toiag.

Iar micul Seti se strânge cu toată puterea de această mână.

Vă recomandăm şi
Sun Tzu - *Arta războiului*
Niccolò Machiavelli - *Principele*
Inazo Nitobé - *BUSHIDO, SUFLETUL JAPONIEI*
Platon - *Apărarea lui Socrate*
Etienne de la Boétie - *Discurs despre servitutea voluntară*
Laozi - *Dao De Jing - Cartea căii şi a virtuţii*
*** - *Arta războiului prin 36 de stratageme*
David Lindsay - ***Călă**torie în Arcturus*
Alexandre Dumas fiul - *Capriciile iubirii*
Panait Istrati - *Chira Chiralina*
Antoine de Saint-Exupéry - *Micul prinţ*
Xavier de Montépin - *Masca Neagră*
Charles Deslys - *Zingara*
Jules Verne - *O dramă în Livonia*
Abraham Merritt - *Monstrul de metal*
Philip F. Nowlan, Abraham Merritt - *Armageddon 2419 A.D. şi alte povestiri SF*
Nicolae Constantinescu - *Înainte de război şi alte povestiri SF*
*** - ***Năzdrăvă**niile lui Nastratin Hogea*
*** - *Pildele lui Esop*
Ioana Maroşan - *Salate pentru fiecare zi*
Bogdan Alexandru Groza - *Reţete de post - Reţete **sănă**toase*
Victor Hugo - *Cosette şi Gavroche*

CUPRINS

1. CELE MAI FRUMOASE BASME ŞI POVESTIRI EGIPTENE

2. Povestea regelui Ra
3. Osiris
4. Căutările zeiței Isis
5. Învierea lui Osiris
6. Horus
7. Regele și vrăjitorii
8. Povestea lui Sinut
9. Satni și mumiile
10. Vrăjitoriile lui Siosiris
11. Prințul predestinat
12. Profeția scribului
13. Povestea naufragiatului
14. Povestea unui ștrengar
15.